

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

L. S. Ravn

Lærerne i Nordslesvig
ca. 1814 - 1920

2. halvbind

L. S. Ravn

Lærerne i Nordslesvig
ca. 1814 - 1920

2. halvbind

Historisk Samfund for Sønderjylland
Åbenrå 1978

Modersmål er vort hjertesprog,
kun løs er al fremmed tale,
det alene i mund og bog
kan vække et folk af dvale.

Grundtvig

ISBN 87-7406-008-2

**Lærerne
ved
landsbyskolerne i Nordslesvig
1814-1920**

Abild

Tychsen, Christian, degn	ca. 1690	Tange Simon	1888-89 (2871)
Jensen, Hans, degn	1768	Paulsen, Andreas	1890-91 (2225)
Duborg, Christian Hansen	1757 (598)	Alslev, Jens	1891-93 (15)
Duborg, Hans	1820 (599)	Brachert, Johann Christian	1893-97 (268)
Rasmussen, Andreas	1820-45 (2491)	Striller, Karl P.G.	1897-99 (2805)
Iversen, Jens	1845-58 (1195)	Gladen, Heinrich	1900
Hørlyck, Hans Christian	1858-72 (1163)	Bichel, Otto Heinrich	1900-02 (195)
Petersen, Peter	1872-99 (2417)	Paulsen, Carl Andreas	1902-05 (2227)
Lorenzen, Hans	1899-1911 (1798)	Lahann, Jutta	1906-07 (1688b)
Petersen, Hans Olde	1911-20 (2330)	Schünmann, Carl	1908-09 (2717)
Andenlærere og hjælpelærere:		Jensen, Wilhelm H.P.	1909-10 (1343)
Nielsen, Christian	(2094)	Petersen, Thora	1910-11 (2446)
Møller, Johann	(2035)	Brodersen, Boh.	1911 (283)
Jensen, Andres Ditrich	1870-73 (1251)	Bading, lærerinde	1911-12
Christensen, Frederik C. Chr.	1875-77 (429)	Gläser, Paul Oswald	1912-14 (804c)
Petersen, Christian	1879-80 (2290)	Krüger, Margarethe bertha	1914-15 (1651)
Riis, Christian	1881-82 (2547)	Engel, Martha Bertha C.	1915-18 (645)
Hansen, Jens	1884	Ström, Adolf Mathias T.S.	1918-20 (2807b)
Beier, Anders Thomsen	1886-87 (159b)		

Abkær, Vedsted s.

Ernst, Laurtiz	1810-33 (661)	Nicolaysen, Jürgen Peter	1892-95 (2077)
Bøttcher, Ludvig Petersen	1833-47 (356)	Herzog, hans Christian	1895-1900 (1084)
Bergsted, Hans Jørgensen	1847-66 (180)	Kühl, Johann Hermann	1900-01 (1666)
Knudsen, Knud H. hjælpelæ.	1865-66	Dürkop, Albert	1901-06 (613)
Sparre, Peter	1866-72 (2775)	Kock, Hans Hermann H.	1906-08 (1608c)
Asmussen, Jep	1872-73 (86)	Hadenfeldt, Friedrich	1908-14 (859)
Hansen, Hermann J.L.	1874-77 (948)	Iversen, Ella	1915-19 (1189b)
Matthiesen, Asmus N.	1878-81 (1917)	Jens, Jensen	1919-30 (1302)
Lund, Peter Jensen	1881-84 (1841)	Schmalmack, Anna Luise	1918-19 (2627b)
Petersen, Gottfried Jørgen	1884-88 (2308)	Jensen	1920
Otzen, Christian J.C.	1888-92 (2215)		

Abterp, Brede

Jacobsen, Knud Petersen	1808- (3118)	Christensen, Jens N.	1870- (434)
Brodersen, Andreas	1836-40	Jensen, Jens Andersen	1870-71 (1303)
Petersen, Johannes	1840-42	Buck	1871-72
Hansen, Peter Paulsen	1842-44 (1028)	Andersen, Jens	1872-73 (28)
Appel I.C.C.	1844-48	Normann, Anton	1873
Schmidt, P.	1848-49	Hansen, Jens Chr. N.	1874-75 (963)
Hansen, Andreas Chr.	1849-53 (880)	Nielsen, Carl S.G.	1876- (2090)
Wäger, C. Hansen	1853-54	Jensen, Kasper	1876-78 (1319b)
Michaelsen C.	1854-55	Jacobsen, Mathias	1878-1901 (580)
Jørgensen, Jacob Hansen	1855-58 (1500)	Hansen, Franz Thomas	1903-09 (911)
Nielsen N.C.	1858-60	Steffen, Thomas	1910-11 (1799)
Christensen, H.C.	1860-61	Westergaard, Karl Heinrich	1911-12 (3031)
Jensen, Jens Chr.	1861-63	Petersen, Anton	1912-13 (376)
Winther, Claus	1863-67 (3059)	Jensen, Heinrich	1913-14 (1294)
Madsen, Jens	1867-70 (1877)	Rath, Gretchen	1914-19 (2501)

Adsbøl

Lorentzen, Lorenz	1795-1802 (1811)	Boysen, Martin Peter	1875-1900 (265)
Jessen, Jürgen Peter	1802-44 (1400)	Franzen, Peter Nicolai	1900-08 (728)
Hansen, Peter	1844-74 (1018)	Nørskov, Hans Christian	1908-20 (2195)

Agerskov

Riese, Otto	1789-1838 (2544)	Dam, Christian	1872-74
Riese, Hans Jensen	1830-45 (2543)	Christensen, Claus Boesen	1874-76 (425)
Appel Hans Christian	1846-67 (74)	Schmidt, C.H.	1879
Bjerrum, Anders Madsen	1867-76 (203)	Skov, Villads B.	1880-81
Ite, Johan	1876-96 (1183b)	Gubbl, Peter Madsen	1883-85 (849)
Lund, Peter Jensen	1896-1920 (1841)	Jensen, præparand	1885
Andenlærere		Carlsen, Niels Madsen, præp	1887
Maasbøl, Andreas Peter	1844-46 (2061)	Caroline Petersen	188-1901 (2283)
Appel, Hans Christian L.	1862-67 (75)	Weidemann Gottlieb Rudolf	1901-03 (3014b)
~~En 1867-72 præparand~~		Hansen, Hans Ravend	1903-05 (944)
Carstensen, Hans Peter	1872 (398)	Hansen, Nis Mathias	1905-19 (1012)
		Lund, Christine	1911-20 (1825)

Agtrup, Bjært S.

Petersen, Friedrich	1811-30 (2304)	Gustav Lind: »Familien Lind«	1905 s.74
Blom, Christian Andersen	1830-52 (210)		
Tofte, Hans Hansen	1852-86 (2951)	Sdr. Bjært sogn har i over 100 år haft en lærer ved navn Christian Blom.	
Petersen, Bertel, præp	1855 (2279b)		

Alslev, Bjolderup s.

Hansen, Jacob	1805 (953)	Sørensen, Hans Christian	1867-73 (2844)
Petersen, Wolle	1806 (2408)	Frederiksen, Jacob Peter	1875-79 (730)
Callesen, Hans Peter	1807-09 (309)	Kjær, Nicolai Nielsen	1879-1904 (1562)
Lauritzen, Søren	1809-10 (1729)	Sørensen, Fritz Andersen	1904-19 (2842)
Boysen, Niels	1810-37 (266)	Fabricius, Heinrich	1919-20 (678)
Schmidt, Peter Andersen	1837-67 (2686)		

Anslet, Fjelstrup

Christensen, Christian	1760-99 (424)	Raben, Peter Oluf	1874-83 (2488)
Christiansen, Christen	1799-1826 (457)	Duus, Jesper Lauritzen	1883-1909 (612)
Beck, Peter Severinsen	1826-36 (144)	Johansen, Peter	1910-42 (1432)
Raben, Søren Olufsen	1836-46 (2489)	Andenlærere:	
Lasthein, Peter	1846-51 (1719)	Hansen, Christian H. præp.	1880 (897)
Jørgensen, Niels Jacob	1851-60 (1516)	Gregersen, Caroline	1881-87 (824)
Nissen, Christian	1860-63 (2128)	von Bergen, Amalie	1887-90 (170)
Larsen, Henrik	1863-66 (1700)	Holm, Johanna	1890-92 (1111)
Bork, Søren Hansen	1866-74 (235)	Nissen, Frederikke E.	1892-1931 (2133)

Arnitlund - Over Jerstal

Juhl, Peter Sørensen	1786-1808 (1459)	Grevsen, Jens	1872 (835)
Knudsen, Knud	1809-	Andresen, Caroline L.A.	1872- (50)
Dall, Laurits Nissen	1815-19 (545)	Carstensen, Ludolph E.	1878- (403)
Schmidt, Christian Pedersen	1819-27 (2641)	Petersen, Anna Marie	1883-85 (2274)
Frank, Hans Nielsen	1823-34 (715)	Matzen, Marie Kirstine	1885-87 (1946)
Ernst, Laurits Hansen	ca.1831-53 (661)	Kappel, Ingeborg	1887-88 (1532)
Hansen, Thomas	1853-60 (1039)	Ankersen, Peter Chr.	1888-89 (69)
Hansen, præparand	1861	Eckel, Bertha Emma	1889-90 (622)
Jacobsen, Frederik L.	1862-64 (1220)	Glindemann, Gustav H.	1891-94 (802)
Sparre, Peter	1861-66 (2775)	Böhde, Carl H. A.	1894-1900 (348)
Petersen, Laust Gram	1867 (2376)	Grünberg, Peter H.	1901-06 (842)
Petersen, Frederik W.	1868-72 (2305)	Hummel, Wilhelm H.M.	1908-09 (1145)
Andresen, Hans Peter	1872-78 (54)	Petersen, Marinus Matz	1909 (2389)
Schacht, Heinrich F.	1878-84 (2600)	Nannsen, Jakob W.C.	1910 (2069)
Jepsen, Mads	1884-1921 (1357)	Petersen, Rasmus	1912-14 (2435b)
Andenlærere:		Andresen, Johanna A.M.	1914 (3093)
Nissen, Christian præp.	1870 (2125)	Görtzen, Frieda D.	1914-20 (856)
Kauslund, Peter Hansen	1870- (1544)		

Arnum, Højrup

Johannsen, Caspar	1807-	Buch, Markus	1868-89 (318)
Hessel, Claus	1810-14 (1088)	Tange Simon H.N.	1889-93 (2871)
Hansen, Niels Andersen	1814-34 (1010)	Espensen, Jens Adolph	1893-1919 (670)
Hansen, Holden	1834-44 (951)	Andenlærere:	
Hansen, Andreas	1844-68 (876)	Lycke, Nis Jacobsen	1842 (1848)

Friis, Søren Nissen 1866 (759)
 Mejer, Peter Chr. A. 1866-68 (1953)
1869-70 præparander
 Dam, Thomas Peter 1870-74

Hjælpelærere og præparander
 Steenholdt, Sophie C.K. . 1888-1919 (2792)
 Hansen, Elisabeth, vikar 1914 (908b)
 Grothusen, Wilhelm H. 1914-18 (841)
 Hansen, Hans 1918-20 (921b)

Arrild

Ewald, Lorenz Christian
 Schmidt, Christian L. 1773-1815 (2640)
 Nissen, Peter Kjer 1815-54 (2171)
 Popp, Andreas Chr. hjælpel. . . 1835 (2460)
 Bjerrum, Anders M. hjælpel. . 1844-47 (203)
 Hansen, Knud, vikar 1851-53 (985)
 Petersen, Simon 1854-74 (2438)
 Svane, Andreas Petersen ... 1873-74 (2820)

Sørensen, Hans Nielsen 1874-99 (2845)
 Nissen, Otto F. 1899-1917 (2164)
 Eggers, Nikolaus 1917-19 (628)
 Kjer, Enemark 1919-20 (1559)
Lærerinder:
 Gregersen, Helene G. 1911-13 (826)
 Tiedemann, Kjestine 1913-17 (2930b)
 Nissen, Sophie 1917- (2173)

Asserballe

Smith, Christen Christensen 1795-
 Carstensen, Henrik Ostermann . 1814- (399)
 Becker, Ernst Jakobsen 1820-36 (146)
 Kjærbølling, Lauritz G. 1836-65 (1570)
 Clausen, Carsten Jacob 1864-73 (490)
 Andresen, Peter Julius 1873-93 (68)

Matthiesen, Matthias 1893-1907 (1933)
 Petersen, Hans Johannsen . 1907-45 (2325)
Hjælpelærere:
 Becker, Jacob 1827-28 (148)
 Jensen, Jens Nicolajsen ... 1864-65 (1311)

Asserballeskov, Asserballe

Andresen, Lorenz 1815-
 Hansen, Christian Peter 1822-31 (902)
 Kjærbølling, Laurits Georg . 1832-36 (1570)
 Jacobsen, Jacob Hansen 1836 (1230)
 Hansen, Hans Jochum 1836-46 (933)
 Hansen, Hans G.S. 1846-50 (930)
 Matzen, Johannes 1850-54 (1943)
 Asmussen, Asmus 1854-57 (82)
 Bonde, Jørgen 1857-93 (227)
 Andersen, Rasmus 1893-98 (44)
 Jacobsen, Johann 1898-1908 (1233)
 Riis, Peter Christian 1908-10 (2549)
 Steenholdt, Thomas N. 1910-13 (2793)
 Heuer, Otto 1913-20 (1089)
Andenlærere og præparander:
 Sørensen, Jørgen C. hjælpel. ... 1850 (2852)
 Hansen, Mikkel, hjælpel. 1856 (1005)
 Madsen, Peter, hjælpel. 1857
 Winther, Christian, hjælpel. 1858
 Hansen, Hans Peter 1858-59 (940)
 Kæstel, Georg, præp. 1859-62 (1672)
 Erichsen, Christian 1862-63 (650)

Vogt, Jens, præp. 1863-66 (712)
 Juhl, Niels P. 1866-67
 Anthonissen, Johann Chr.C. . . 1867-72 (70)
 Leesemann, Heinrich, præp. 1872-73
 Jørgensen, Ludvig, præp. 1874-75
 Frederiksen, Jens 1875-83 (731)
 Christensen, Niels, præp. 1883-84
 Lauritzen, Mads Peter, præp. 1884-88
 Andersen, Andreas, præp. 1888
 Knudsen, Jørgen Chr. præp. 1888-89
 Labarre, Else 1890-92
 Hansen, Christian, præp. 1892-93
 Clausen, Carl D. præp. 1893 (489)
 Gislinge, Anna 1893-97 (798)
 Moos, Christine 1897-99 (1989)
 Hennings Anna 1899-1900 (1074)
 Jensen, Marie C. ... 1900-02 1905-10 (1324)
 Rasmussen, Rasmine 1903-05 (2498)
 Wied, Irene 1910-12 (3037)
 Matzen, Marie 1912-15 (1945)
 Matzen, Helene 1915-19 (1940)

Augustenborg

Matzen, Peter	1801-25 (1949a)	Hansen, Hans Jochum	1832-36 (933)
Hansen, Andreas	1826-72 (873)	Hansen, Peter	1838-43 (1018)
Sell, Johann Hinrich	1872-88 (2735)	Petersen, Peter Brodersen . .	1845-51 (2422)
Bruhn, Peter Fr.	1888-1909 (309)	Jørgensen, Lorenz Chr.	1853-58 (1512)
Sprenger, Wilhelm	1909-19 (2777)	Nacker, Bernhard Andreas . .	1858-60 (2065)
Andenlærere:		Matthiesen, Claus P.	1862-64 (1923b)
Carlsen, Christian M.	1813-15 (375)	Paulsen, Johannes	1865-69 (2237)
Hansen, Andreas	1821-26 (873)	Simonsen, Christian	1871-72 (2750)
Schmidt, Karl Fr.	1826-28 (2675)	Jensen, Jens N.	-1876 (1311)
Becker, Jacob	1828-32 (148)	Dethlefsen, Chr. P.	1877-79 (563)

Avnbøl, Ullerup

Nissen, Jacob	1770-99 (2139b)	Lærerinder:	
Thomsen, Søren	1799-1834 (2921)	Nissen, Anna Maria	1886-88 (2118b)
Bruck, Claus	1834-43	Helmich, Karoline	1889-92 (1070d)
Tøgesen, Tøge	1844-53 (2975)	Plov, Christina	1892-97 (2456)
Kocks, Peter Jørgensen . . .	1853-63 (1617b)	Jensen, Metta Ch. C.	1897-1903 (1325)
Madsen, Peter	1865-85 (1890)	Müller, Bertha	1903-06 (2008)
Popp, Martin, Jensen	1885-1901 (2462)	Schmidt, Ellsabeth C.	1906-09 (2644)
Møller, Peter	1901-06 (2049)	Jensen, Marie C.	1910-11 (1324)
Bonniksen, Christian	1906-41 (232)	Tietze, Adele H.A.	1912-15 (2934)
Matthiesen, Karl J.Fr.	1917-19 (1928)	Petersen, Christine	1915-21 (2295)

Bajstrup, Tinglev

Berg, Nis	1811-31 (169)	Sørensen, Carl Peter	1883-87 (2834)
Petersen, Asmus	1831-34 (2434)	Hansen, Johs. Peter	1888-96 (971)
Jessen, Jes	1834-40 1842-46 (1394)	Hansen, Hans Chr.	1896-1900 (926)
Nissen, Jens	1840-42 (2141)	Werner, Paul Fr.	1901-04 (3021)
Nielsen, Anders	1846-48 (2086)	Wensien, Johann Chr. T. . . .	1904-10 (3017)
Madsen, Jes	1846-48 (1878)	Petersen, Johannes	1911-20 (2360)
Petersen, Rasmus	1848-82 (2435)	Johannsen, Karl Fr.	1913-19 (1425)
Hansen, vikar	1882		

Barsmark, Løjt

Bonnichsen, Lorenz Chr. ca.	1790-1830(231)	Wolfsberg, Peder Jensen . . .	1875-76 (3072)
Niendahl, Hans Peter	1828-37 (2117)	Todsen, Christian	1876-77 (2948)
Clausen, Nis	1838-60 (520)	Iversen, Nis Christian	1877 (1205)
Tøndering, Nic. Peter	1859-78 (2978)	Ketelsen, Hans Chr. præp.	1878
Thomsen, Hans Hansen	1879-92 (2900)	Behrendsen, Hans Peter	1879-81 (153)
Asmussen, Jes	1892-1901 (88)	Jessen, Hans Peter	1881-84 (1385)
Sørensen, Peter Andreas . . .	1902-07 (2858)	Thimsen, Peter Hansen	1882-83 (2886)
Ankersen, Peter Christian . . .	1907-20 (69)	Dannheiser, Heinrich F.C. . .	1883-1912(553)
Andenlærere:		Sörmann, Johannes	1912-1919 (2864)
Petersen, Laust Gram	1873-75 (2376)		

Barsø, Løjt

Petersen, Jesper	1818-36 (2353)	Jürgensen, Hans Christian	1864-68 (1481)
Clausen, Nis	1836-38 (520)	Lorenzen, Lorenz	1868-69 (1809)
Petersen, Hans Jørgen	1838-39 (2326)	Jürgensen, Hans Christian	1870-87 (1481)
Nielsen, Chr.	1840	Bundesen, Peter Chr.	1887-90 (328)
Jessen, Niels	1842-45 (1403)	Frederiksen, Jens	1890-91 (731)
Lauritzen, Johannes	1845-46 (1730)	Grau, Peter Emanuel	1891 (822)
Kuntz, Nis	1847-52 (1661)	Bojsen, Jakob	1891-93 (223)
Kjølseth, Nicolai Berger	1858-60 (1571)	Jensen, Peter	1893-1910 (1331)
Asmussen, Jep	1860-64 (86)	Schenck, Theodor C.G.	1910-20 (2607)

Bedsted

Johnsen, Hans	1797-98 (1444)	Petersen, Jes Peter	1894-1920 (2354)
Jespersen, Peter	1802-20 (1363)	Lærere:	
Jepsen, Hans Jørgen	1820-40 (1352)	Schmidt, Sille Wolline	1903-05 (2691)
Paulsen, Jes	1840-55 (2469)	Jensen, Helene	1905-08 (1295)
Dall, Lauritz	1855-85 (544)	Hansen, Claudine T.	1908-20 (906)
Petersen, Hans	1885-92 (2315)		

Bevtoft

Udførlige oplysninger om Bevtoft skole og dens lærere ved Gunder Nissen i Bevtoft, Rosenvænget 22, (30 maskinskrevne sider)		Iversen, Hans	1881-83 (1190)
Petersen, Laurids	1790-1814 (2375)	Gundesen, Gunde Morten	1883-84 (851)
Ravn, Peter Olufsen	1814-26 (2512)	Hansen, Chr. H.	1884-85 (897)
Frank, Jørgen Hansen	1826-65 (716)	Lycke, Peter Nielsen	1885-1893 (1855)
Blume, Jef Iver B.	1864-65 (211)	Voigt, Johann D.W.	1893-97 (2992)
Løbner, Hans M. hjælp. 1858-60 degn 1865-67		Friis, Lorenz Bartram	1897-1900 (751b)
Lorenzen, Christian	1867-89 (1791)	Christensen, Niels Jensen	1900-01 (449)
Iwersen, Søren H.	1889-1902 (1206)	Lorenzen, Anna	1902-04 (1787)
Jensen, Jens Christian	1902-20 (1309)	Dittmann, Hugo	1904-06 (581)
Andenlærere:		Brux, Heinrich Hans K.	1906-1907 (3101)
Lebeck, Andreas Jensen	1823-51 (1741)	Jasper, Max	1907-08 (1256)
Stenderup, Jeppe Madsen	1847 (2801)	Bruhn, August	1908 (300)
Hammeleff, Jørgen Petersen	1845	Hansen, Christian L.	1908-09 (899)
Løbner, Hans Madsen	1858-60 (1868)	Holm, Ernst Fr.	1909-1914 (1105)
Smith, Peter Petersen	1861-63 (2770)	Jensen, Thomas Marius	1913 (1341)
Klinge, Niels Christensen	1871-76 (1579)	Lausen, Friedrich	1914-15 (1737)
Nissen, Cathrine	1876-81 (2124)	Voss, Meta, f. Lindorff	1915-1916 (1761)
		Kruse, Marie Sophie E.	1916-19 (1648)

Binderup, Bjært s.

Dreyer, Heinrich N.V.	1863 (596b)
-----------------------	-------------

Birkelev, Vodder s.

Arrild, Hans Hansen	-1813-	Hansen, Hans Peter	1897-1904 (941)
Lykke, Peter Chr.	1829-32 1834-36 (1854)	Møller, Heinrich	1904-08 (2031)
Olesen ,Jens Peter	1858- (2206)	Klahsen, Wilhelm	1908-12 (1573)
Petersen, Niels	1861-73 (2398)	Hjort, Jens Hansen	1912-14 (1100)
Skov, Markus Jensen	1873-96 (2755)	Sørensen, Karl Christian	1919 (2852b)

Bjergskov, Kliplev

Jacobsen, Hans	1811-46 (1225)	Johannsen, Behrend,hjælpl. .	1888-90(1410)
Bock, Karl Nielsen	1843-50 (217)	Iversen, Christine	1890-92 (1189)
Schrøder, Mathias M.	1849-54 (2701)	Köpcke, Gunde	1892-94 (1676)
Jensen, Hans Th.	1854-59 (1292)	Boysen, Kjesten gift Nydahl	1894-99 (2183)
Carstensen, Hans	1860-62 (396)	Brix, Margarethe P.	1899-1903 (279)
Christiansen, Christian Fr. . .	1863-90 (458)	Callesen, Marie C.	1903-06 (367)
Hansen, Eduard C.	1890-99 (908)	Lorenzen, Anne D. gift Fisker	1906-11 (703)
Nønken, Christian H.	1899-1920 (2190)	Balzer, Juliane Ellse	1911-12 (118)
Andenlærere:		Olesen, Anne E.	1912-15 (2205)
Petersen, Hans Peter, præp.	1886-88	Brix, Margarethe P.	1915-20 (279)

Bjerndrup, Kliplev

Igeskov, Jürgen Chr.	1804-1814 (1176)	Lindrum, Laurits J.	1899-1903 (1762)
Asmussen, Jes	1814-34 (87)	Kühl, Hans Jørgen	1903-07 (1665)
Johannsen, Peter Jessen	1834 (1433)	Winkelmann, Heinrich D.A. .	1907-11 (3057)
Jensen, Jens August	1835-56 (1308)	Carstensen, Christian T.	1911-19 (391)
Asmussen, Peter	1856-58 (94)	Christiansen, Nis vikar	1918 (478)
Asmussen, Johannes Petersen	1858-61 (90)	Lorenzen, Karl vikar	1919 (1807)
Møller, Mathias Chr.	1862-72 (2046)	Lærerinder:	
Buchård, Christian Fr.	1872-73 (321)	Müller, Erna gift Carstensen	1913-15 (2010)
Jepsen, Jakob Chr.	1873-78 (1354)	Christ, Christine	1916-20 (414)
Jensen, Jens	1878-85 (1301)	Frost, Cathrine M.f.Skovmand	1920-57(762)
Nønken, Chr. Henrik	1885-99 (2190)		

Bjerndrup, Stepping

Matzen, Matz	-1795-	Jensen, Peter Chr.	1841-71 (1333)
Brodersen, Jeppe	1804- (288)	Eriksen, Thomas P.	1871-77 (659)
Lauritzen, Mads Madsen	-1826 (1725)	Schmidt, Ingwert Chr.	1877-84 (2665)
Lauritzen, Mads Madsen . . .	1826-32 (1725)	Ravn, Peter Sørensen	1884-1914 (2513)
Hansen, Hans	-1833- (3109)	Gilleberg, Martin Hansen	1914-15 (797)
Nielsen, Asmus	1833-40 (2088)	Petersen, fru	1915-16
Schmidt, Johannes Rattenborg .	1841(2673)	Petersen, Johan H.	1916-19 (2358)

Bjerning

Falkenberg, Peter Chr. 1802-06 (3115)	Svendsen, Andreas Th. 1874-75 (2823)
Nielsen, Bunde 1806-25 (2089)	Hansen, Lorenz 1875 (989)
Christiansen, Christen 1825-36 (457)	Bossen, Friedrich 1878- (243)
Beck, Peter Severin 1836-66 (144)	Jacobsen, Frederike 1882-97 (1222)
Jørgensen, Niels Jacob 1867 (1516)	Hansen, Christian 1897-1901 (893)
Ebbesen, Christian F. 1867-73 (615)	Diedrichsen, Hans H. 1901-03 (570b)
Petersen, Lorentz Boysen .. 1873-78 (2377)	Paulsen, Heinrich 1903-06 (2233)
Jacobsen, Paul W. 1879-1905 (1241)	Nissen, Otto 1906-10 (2165)
Jürgensen, Hans 1905-36 (1480)	Clausen, Elwine 1909 (496)
Andenlærere:	Jacobsen, Friedrich 1910-14 (1223)
Beck, Peter Severin 1822-66 (144)	Behrendsen, Hans Fr. A. 1914-19 (166)
Hansen, Hermann J.L. 1872-73 (948)	

Bjolderup

se Bjolderup sogns historie: Jakob Holdt »Skolevæsenet« s. 100-120	Petersen, Markus 1777-1808 (2391b)
Jørgensen, Jørgen ..... -1697	Jessen, Jep 1808-34 (1390)
Jørgensen, Jens 1697-1744	Lorenzen, Hans 1834-53 (1796)
Petersen, Jens 1744-56 (2348)	Tøgesen, Tøge 1853-88 (2975)
Sønnichsen, Trouels 1756-77	Clausen, Detlef Christian .. 1888-1904 (494)
	Kuntz, Nis Paulsen 1904-1939 (1662)

Blans, Ullerup

Hagelstein, Michael C. 1763-86 (3120)	Roager, Nis Nielsen 1885-87 (2552)
Asmussen, Mads 1787-1826 (91)	Bahne, Nicolaisen, præp. ... 1887, 1888-89
Christiansen, Hans 1826-33 (464)	Schack, Andreas Chr. 1887-88
Hansen, Hans 1833-62 (916)	Hansen, Peter præp. 1889
Dau, Niels Jensen 1863-74 (554)	Boysen, Jacob, præp. 1889-90
Doose, Nicolai 1874-85 (589)	Jacobsen, Cathrine 1890-92 (1212)
Jürgensen, Ludwig Fr. ... 1885-1901 (1486)	Knutz, N. præp. 1892
Holst, Jens Jhs. 1901-06 (1127)	Rathje, Friedrich W. 1892-96 (2501b)
Caspersen, Jes Peter 1906-20 (409)	Thiele, Julius Ludwig 1896-98 (2881)
2. og 3. lærere:	Thomsen, Marko Urvald .. 1898-1900 (2912)
Christiansen, Chr. Fr. 1861-62 (458)	Maether, Fritz 1900-02 (1893)
Mørk, Hans Jensen 1863 (2055)	Wulf, Georg 1902-04 (3078)
Richelsen 1864-65	v. Monrath, Axel 1904-07 (1987)
Madsen, Peter 1865-67 (1890)	Bracker, Johann M. 1907-11 (267)
Hansen, Peter 1868-71	Matthiesen, Carl J. 1911-19 (1919)
Bau, P.B. præp. 1871-73 (134)	Petersen, Hans 1919-65 (2317)
Doose, Nicolai Jensen 1873-75 (589)	Lærerinder:
Andresen, præp. 1876-77	Rickmers, Ida M. 1914 (2535)
Jensen, præp. 1878-79	Andersen, Marie 1914- (33)
Schmidt, Jens Jacobsen ... 1880-84 (2667)	Christensen, Marie 1914-16 (445)
Schmidt, Abel 1884-85 (2628)	Brock, Helene 1917-20 (281)

Bodsbøl-Ballum

Madsen, Gotthard Jhs.	1778-1811 (1880)	Petersen fra Ravsted	1883-84
Schmidt, Niels B.	1811-24 (2684)	Lorenzen, Hans	1884-90 (1797)
Kaysen, Nicolai	1824-47 (1548)	Petersen, Thomas Andreas .	1890-93 (2443)
Appel, Cornelius	1847-51 (72)	Molsen, Andreas	1893-1901 (1983)
Bøtcher, Frederik Nielsen ...	1851-58 (353)	Göbel, Johann Fr.	1901-05 (855)
Jenssen, Jens Andersen ...	1865-90 (1344)	Jensen, Peter Chr.	1905-06 (1333b)
Lorenzen, Hans	1890-1909 (1797)	Mommsen, Sønke Ingwer ...	1906-07 (1986)
Christensen, Christen I.	1910-48 (421)	Thomsen, Peter August	1908-09 (2919)
Anden- og hjælperlærere:		Petersen, Peter	1910 (2419)
Petersen, Johan Peter	-1833- (2364)	Sutor, Heinrich	1910-11 (2818)
Clausen, Jens Chr.	1861-78 (507)	Nissen, Nikolaj Chr.	1911-13 (2151)
Paulsen fra Ellum præp.	1878	Hansen, Hans Chr.	1913 (924)
Mathisen fra Tønder præp.	1879	Renz, Otto Theodor	1913-15 (2531)
Will, F. fra Løgumkloster	1879-81	Nehlsen, Annegen C.	1915-18 (2073)
Petersen, Ferdinand	1881 (2020)	Kardel, Elisabeth	1918-19 (1532b)
Juhler, Søren Madsen	1881-83 (1466)		

Bodum, Løjt

Sørensen, Søren	22.1.1864	Rothe, Andreas	1901-02 (2575)
Nydahl, Peter Jessen	1870-75 (2186)	Frees, Jes Hansen	1902-13 (732)
Hansen, Jens Christian	1875-79 (963)	Bonefeld, Hans	1913-7.10.1915 (228)
Wilsen, Johann N.	1879-80 (1939)	Sandkamm, Anne Marie	
Behrendsen, Hans Peter	1881-95 (153)	Dorothea	1915-20 (2596)
Thomsen, Jacob	1895-1901 (2902)		

Bolderslev, Bjolderup

Jørgensen, Jacob		Appel, Jes Peter	1853-88 (79)
Christensen, Nis	-1785	Lorenzen, Christian	1888-1920 (1792)
Bahnsen, Christian	ca. 1790	Ruhsert, Wilhelmine M.M.	1891-1901 (2578)
Hinrichsen, Nis		Jakobsen, Thyra C.	1901-03 (1245)
Petersen, Jes (Jep)	-1809 (2350)	Friis, Kirstine	1903-20 (751)
Kalløsen, Cornelius	1810-54 (1528)		

Bommerlund, Bov

Asmussen, Peter Henning	1842-45 (95)	Matthiesen, Lorenz	1888-92 (1930)
Jessen, Jes	1854-55 (1394)	Anthony, Johannes Fr. J. ...	1892-1901 (71)
Kampmann-Jørgensen	1856-57	Nørskov, Leopold K.	1901-05 (2196)
Nielsen, Rasmus	1857-66 (2114)	Caspersen, Bernhard P.	1905-09 (408)
Matthiesen, C.	-1871-	Sievers, Hans Heinrich	1909-10 (2747)
Hansen, Hans	1885-87 (920)	Schmalfeldt, Karl H. Aug. ...	1910-18 (2626)

Borg, Brede

Lauridsen, Søren Andersen	1787-1809 (1729)	Jacobsen, Mathias	1863-78 (1238)
Truelsen, Jøns	-1806 (2967)	Hansen, Jens Chr. N.	1879-83 (963)
Tofte, Søren	1806-23 (2955)	Andersen, Hans Peter	1884-1909 (25)
Christensen, Nis B. 1816-19 og 1822-39	(451)	Hansen, Franz Th.	1910-19 (911)
Thielsen, Matthias Nissen ..	1839-59 (2883)	Petersen, Chresten H.	1919- (2287)

Bov

- Kübel, Alexander 1756-89 (1664b)
 Michelsen, Marius 1789-1804 (1971)
 Paulsen, Anton S. 1804 (2226)
 Erichsen, Peter 1804-40 (656)
 Clausen, Søren Lorenz 1840-1849 (512)
 Jensen, Wilhelm 1849-87 (1342)
 Todsén, Christian 1887-88 (2948)
 Iversen, Thomas Nissen .. 1888-1919 (1207)
 Nissen, Peter 1919-20 (2169)
- Anden- og hjælpelærere:**
 Hansen, præp. 1851
 Bjerrum, Jens Schmidt 1851-53 (204)
 Lassen, Peter Chr. hjælp. 1853 (1716)
 Christensen, Niels K. 1854
 Bygge, Johann Jacob 1855 (341)
 Jensen, Hans Jacob 1855-74 (1289)
 Thomsen, Jørgen Chr. 1875 (2908)
 Herzog, Johannes Fr. F. 1876-99 (1087)
- Krichau, Hermann J. 1899-1901 (1630)
 Schlichting, Leopold 1901-05 (2615)
 Koppe, Albrecht 1905- (1622)
 Rathjen, Adolf M.N. 1906-07 (2503)
 Block, Peter Hinrich 1907-08 (208)
 Thomsen, Adolf 1908-09 (2888)
 Bartholatus, Christian 1909-13 (131)
 Stapelfeldt, Wilhelm 1910-12 (2785)
 Rehder, Gustav 1912-13 (2524)
 Petersen, Peter H. 1914 (2426)
 Behnken, Heinrich E.B. 1919-20 (150)
- Lærerinder:**
 Bohnsack, Ulla 1910-11 (220)
 Schmidt, Frieda Anna A. ... 1911-12 (2648)
 Wensien, Käthe 1912 (3018)
 Bannick, Christine 1912-20 (122)
 Clausen, Elisabeth 1917-18 (495)

Bovlund, Agerskov

- Toft, Jens Jensen 1810-13 (2953)
 Bøe, Mat. .... -1817-
 Lebech, Anders O. J. 1832-60 (1740)
 Juul, Søren Nissen 1860-62 (1472)
 Schmidt, Mads Matth. 1862-64 (2680)
 Friis, Søren Nissen 1867-72 (759)
 Brodersen, Peter Joh. 1873-78 (295)
 Schmidt, Abel Matth. 1878-80 (2628)
- Lycke, Peter Nielsen 1880-81 (1855)
 Johannsen, Nis Jensen .. 1881-1900 (1429)
 Ehlers, Johann H.A. 1899-1902 (632)
 Petersen, Peter 1902-05 (2418)
 Petersen, Nis 1905-13 (2406)
 Albertsen, Otto 1913-16 (7)
 Hansen Karl vikar 1916-
 Schöning, Christian 1918-19 (2727)

Bovrup, Varnæs

- Petersen, Peter 1772-1813 (2414b)
 Petersen, Jacob Hans 1813-25 (2340)
 Agertoft, Christian 1825-59 (2)
 Jensen, Jens hjælp. 1854-59 (1298)
 Hansen, Erik 1859-60 (909)
 Jessen, Hans Hansen 1861-71 (1382)
 Hansen, Heinrich 1871-77 (945)
 Jepsen, Peter 1877-93 (1362)
 Markussen, Johan 1893-1900 (1899)
 Bull, Jens Chr. S. 1900-07 (326)
 Ferdinand, Jens Peter 1907-34 (694)
- Andenlærere:**
 Clausen, Hans C. 1875-77 (501)
 Kock, Marius ..... -1879- (1616)
 Andersen, Rasmus 1885-86 (43)
- Petersen, Nis 1886-89
 Jürgensen, Hans Peter 1890 (1482)
 Markussen, Johann 1889-93 (1899)
 Bennedsen, Bende 1893-99 (163)
 Frees, Jes Hansen 1899-1900 (732)
 Krohn, Heinrich 1900-01 (1641)
 Frees, Jes Hansen 1901-02 (732)
 Hauschild, Jacob 1903-05 (1060)
 Carstensen, Friedrich H. 1905-07 (393)
 Hormann, Carl J.H. 1907-09 (1136)
 Dreyer, Christine 1909-13 (596)
 Feddersen, Jes 1913-14 (688)
 Heeschen, Max 1914-15 (1063b)
 Mölck, Hertha 1917-20 (2016)
 Jacobsen, Hans Christian 1920- (1227)

Branderup

Ewald, Søren H.	1792-1819 (675)	Nørskov, Hans Chr.	1902-08 (2195)
Westergaard, Mauritz D.	1819-62 (3032)	Schlüter, August H.	1908-20 (2620)
Böttcher, Hans Nielsen	1862-90 (354)	Sørup, Jens Nielsen	1885 (2865)
Winther, P.Chr. præp.	1879	Jensen, Helene	1908-10 (1295)
Andersen, Peder	1880-84 (39)	Lindorf, Meta gift Voss	1911-14 (1761)
Hartz, præp.		Glocke, Anna Marie H.	1914 (802b)
Brückner, Carl præp.	1883-85 (314)	Born, Agnes	1915-18 (236)
Jensen, Jens	1885-94 (1301)	Petersen, Kirstine	1918 (2373)
Jensen, Jens Chr.	1894-1902 (1309)	Kjer, Enemark	1919 (1559)

Bredebro, Brede

Gregersen, Jens	-1773	Olsen, Niels Peter	1884-87 (2207)
Nissen, Christian	1773-86 (2124b)	Beck, Lorenz Chr. N.	1888-90 (141)
Frandsen, Hans	1786-1801 (3117)	Siemen, Heinrich Fr.A.	1891-94 (2741)
Wind, Eli Jørgensen	1802-17 (3054)	Andresen, Peter Chr.	1894-98 (67)
Petersen, Thomas	1819-58 (2441)	Gadeberg, Johs. H.	1898-1904 (773)
Iversen, Jens	1858-82 (1195)	Dohse, Hinrich	1906-08 (583)
Thomsen, Jes	1882-1910 (2904)	Iversen, Jens	1907-13 (1196)
Jensen, Daniel	1910-18 (1297)	Jensen, Johs. H.	1913- (1316)
Andenlærere:		Odefey, Johanne C.	1914 (2201)
Iversen, Hans Chr.	1867-69 (1192)	Jensen, Heinrich	1918-19 (1294)
Jensen, Kasper	1875 (1319b)	Nissen, Anton	1919 (3098)
Hansen, Hans	1878-84 (919)		

Bredevad, Bylderup

Christiansen, Lorenz	1804-36 (472)	Petersen, Oskar	1896-98 (2409)
Schmidt, Hans Hansen	1836-56 (2655)	Frelberg, Hans Fr.	1898-1907 (734)
Samuelsen, Jakob N.	1861-70 (2592)	Schubert, Hans Georg	1907-09 (2703)
Thomsen, Jørgen Chr.	1870-72 (2908)	Hummel, Wilhelm, H.M. ...	1909-11 (1145)
Christensen, Jens N.	1872-82 (434)	Petersen, Klaus	1911-17 (2374)
Riis, Christian	1882-96 (2547)	Petersen, Willy	1917-20 (2449)

Bredsten, Kegnæs

Jørgensen, Niels	1783-	Petersen, Oscar	1891-96 (2409)
Høj (Høg), Peter N.	1803-27 (1160)	Sørensen, Peter Andreas .	1896-1900 (2858)
Jørgensen, Christian	1827-29 (1493)	Nielsen, Anthony	1900-05 (2087)
Lorentzen, Andreas	1829-42 (1777)	Paulsen, Heinrich	1905-07 (2234)
Marcussen, Claus	1842-80 (1897)	Hansen, Lorenz H.N.	1907-13 (990)
Jacobsen, Nic.	1881-84 (1239)	Clausen, Johan	1913-57 (509)
Thomsen, Peter	1884-91 (2918)	Jensen, Thomas	1914 (1340)

Broager

- Jensen, Peter 1764-1808 (3121)
 Jensen, Frederik 1800-26 (1281)
 Brodersen, Mathias 1821-58 (291)
 Schütt, Lorenz Chr. 1869-87 (2719)
 Jacobsen, Thies Hansen ... 1888-99 (1243)
 Petersen, Hans Chr. 1899-1909 (2319)
 Henningsen, Axel Chr. 1911-19 (1075)
 Buch, Markus 1822-55 (318)
 Fabricius, Johannes 1826-30 (679)
 Ecklon, Hartvig F. 1830-33 (623)
 Jessen, Hans Asmussen ... 1845-52 (1381)
 Kjer, Nis Rasmussen 1864 (1564)
 Viereck, Peter Fr. 1861-1900 (2988)
 Petersen, Hans 1872-78 (2314)
 Wollesen, Christian P. 1878-93 (3073)
 Andresen, Chr. F. 1878-1912 (51)
 Andersen, Hans Peter 1874-77 (25)
 Hansen, Niels 1876-78 (1008)
 Christiansen, Peter Chr. 1878 (482)
 Juler, Søren M. 1882-85 (1466)
 Holm, A.M.G. præp. 1886
 Warming, Christian L. 1886-87 (3005)
 Petersen, N. 1887-89
- Christensen, Jørgen 1895-1899 (438)
 Petersen, Nicolai N. 1887-91 (2404)
 Erichsen, Peter 1891-93 (657)
 Thiedemann, Johan J.H. ... 1897-98 (2880)
 Meyer, Georg 1894-97 (1958)
 Schlüter, Otto Sønke -1893 (2624)
 Carstensen, Johs. M. 1898-1902 (401)
 Mordhorst, Ernst 1902-04 (1993)
 Jürgensen, Ludvig F.N. .. 1901-1914 (1486)
 Nielsen, Karl L. 1899-1920 (2106)
 Christiansen, Chr. W. 1906-09 (461)
 Tagesen, Johannes S. 1909-20 (2868)
 Petersen, Redlef A. 1912-19 (2436)
 Nørrelykke, Johann J. 1914-19 (2193)
 Hansen, Theodor 1910-11 (1037a)
 Hansen, Martin D. 1910 (1000)
- Lærere:**
 Honerlad, Auguste 1889-92 (1134b)
 Jacobsen, Cathrine 1892-93 (1212)
 Behrendsen, Dorothea C. 1893-96 (152)
 Bossen, Johanne 1896-1906 (244)
 Bertelsen, Metta f. Jensen 1915-17&19 (190)
 Stahl, Louise M. 1909-19 (2781)

Broderup, Tinglev

- Langkjær, Andreas Sv. . ca 1818-40 (1696b)
 Jessen, Jacob Peter 1840-42 (1388)
 Matthiesen, Jes ..... (1927)
 Sørensen, Hans Peter 1846-48 (2846)
 Theusen, August Fr.W. 1852-80 (2879)
- Thimsen, Jacob H. 1880-82 (2885)
 Veibel, Anton B. 1882-86 (2985)
 Petersen, Johannes 1886-90 (2360)
 Heer, ... 1890-

Brunde, Rise s.

- Jürgensen, Christian H. 1801-02 (1476)
 Jepsen, Hans Jürgen 1803-17 (1352)
 Asmussen, Hans 1817-45 (84)
 Koch, Peter ..... (1617)
 Jessen, Lorentz, hjælp. 1845 (1402)
 Jessen, Niels 1845-54 (1403)
 Jacobsen, Broder 1854-72 (1215)
 Fries, Christian Z. 1872-76 (744)
 Andersen, Hans P. 1877-83 (25)
 Jürgensen, Christian J. 1884-87 (1477)
 Hansen, Hans 1887-97 (920)
- Holm, Niels Thomas 1897-1913 (1117)
- Andenlærere.**
 Lüthje, Ludwig E. Chr. 1894-96 (1861)
 Kleen, Jürgen Chr. 1896-98 (1574)
 Møller, Hans Chr. 1898-1902 (2028)
 Becker, Hans 1902-04 (147)
 Heydorn, Anna K. 1904-05 (1090)
 Kappel, Kjestine M. 1905-06 (1531b)
 Kahlke, Otto H. 1907-11 (1527)
 Jendresen, Sophie 1911-19 (1263)

Brændstrup, Rødding

Thorum, Nis Jensen K. 1822-25 (2926)
 Madsen, Jens ..... -1828 (1875)
 Hansen, Andreas 1828- (876)
 Madsen, Anders 1837-44 (1871)
 Friis, Niels Peter 1844-69 (756)
 Lund, N.H. 1870
 Sørensen, Niels Hansen 1870-82 (2854)
 Johansen, Johannes A. 1882-87 (1423)
 Clausen, Jes 1887-1913 (508)
 Haugaard, Mads M. 1913-50 (1059)

Anden lærere:

Greisen, Christen præp. ... 1876-77 (828b)
 Callsen, Johanne Chr. 1890-91 (371b)
 Bredtmeyer, Adolf Chr. 1891-97 (276)
 Delfs, Hans Hermann ..... -1904 (599)
 Frees, Peter 1904-08 (733)
 Rollwage, Hermann Fr. 1914-15 (2562)
 Petersen, Christine 1915- (2295)
 Hensen, Klaus 1915-17 (1070c)
 Wittern, Agnes 1917 (3065)
 Gläser, Paul Oswald 1918-20 (804)

Brøns

Holm, Egidius Peter ..... -1797 (3111)
 Lagesen, Conrad 1798-1846 (1683)
 Schjøtt, Hans Hansen 1843-46 (2611)
 Appel, Gotfried 1846-65 (73)
 Buck, Frederik G. 1835-67 (324)
 Lagesen, Hans Jacob 1867-76 (1685)
 Petersen, Matthias 1877-1905 (2393)
 Schlüter, Heinrich A.L. 1908-19 (2621)

Lærerinder:

Hynding, Anna 1878-81 (1152)
 Petersen, Hansine 1881-84 (2322)
 Hynding, Anna 1884-86 (1152)
 Holm, Johanne 1886-89 (1111)
 Einnatz, Mathilde 1889
 Møller, Marie 1889-91 (2044)
 Marsch, Ida Elise 1891-1905 (1900)
 Thomsen, Marie 1905- (2911b)
 Holm, Anna 1911-19 (1104b)

Burkal

Degn Nis var gammel i 1697
 Prætorius, Johannes, degn i mange år
 Asmussen, Paul degn ..... -1779 (93)
 Johannsen, Marcus, degn 1779-1815 (1427)
 Johannsen, Johs. Peter ..... -1845 (1424)
 Riis, Detlef Chr. Joh. A. 1846-50 (2548)
 Andresen, Jørgen 1850-76 (59)
 Boysen, Jens Andersen ... 1876-1909 (258)
 Hansen, Jacob 1910-41 (954)
 Hjælpe- og andenlærere:
 Jessen, Jes vikar 1805-06 (1393)
 Schmidt, Hans Chr. 1827-32 (2652)
 Knutzen, Knut Carl 1834-35 (1606)
 Petersen, Peter Hansen 1855-56 (2427)

Andresen, Andreas J. 1864-65 (49)
 Friis, Søren Nissen 1866-67 (759)
 Wind, Hans Pedersen 1870-74 (3054b)
 Boysen, Martin Andersen 1875-82 (264)
 Wilding, Christian Peter ... 1883-89 (3039)
 Matzen, Johannes Peter ... 1890-91 (1944)
 Hansen, Julius 1892-95 (972)
 Mattsen, Martha Chr. 1895- (1936)
 Petersen, Thomas 1896-1900 (2442)
 Sievertsen, Heinrich 1900-04 (2748)
 Timm, Ernst, A. A. 1904-07 (2936)
 Mumm, Hans Hans W.E. ... 1907-13 (2002)
 Hartmann, Margaretha 1913-19 (1052)

Bylderup

Rasmussen, Peter	1721-	Matthiesen, Lauritz	1870-71 (1929)
Pedersen, Hans	-1746	Svane, Andreas P.	1871-73 (2820)
Schmidt, Hans Chr.	-1776	Hansen, Hans	1873-74 (919)
Jessen, Hans	-1780	Lycke, Nis Petersen	1874-75 (1851)
Nielsen, Hans	1780-1807 (2100)	Brodersen, præp.	1875-76
Hansen, Nicolaj Peter	1807-51 (1007)	Bau, Peter Boisen	1876-85 (134)
Hansen, Søren Chr. hjælp.	1848-51 (1035)	Karstensen, Jakob Rasmus	1886-90 (1540)
Nissen, Anders	1851-1889 (2121)	Lobsien, Max Peter	1890-93 (1766)
Karstensen, Jakob R.	1890-1918 (1540)	Cordsen, Andreas M.	1893-96 (524)
Andenlærere og præparander:		Simonsen, Simon P. Chr.	1896-1906 (2753)
Kjer, A. præp.	1862-63	Bruhn, Jørgen	1906-07 (307)
Gregersen, præp.	1863-65	Knust, J.H. Fr.	1907-09 (1602b)
Juhl, fra Åstrup præp.	1865	Bruhn, August	1909-11 (300)
Iversen, Hans Chr.	1866-67 (1192)	Hinrichsen, Hans Jacob	1911-19 (1095)
Flindt, Christian N.	1867-68 (704)	Petersen, Max P.M.	1919-20 (2395b)
Maasbøl, Anton	1868-70 (2063)		

Bæk, Nustrup

Balthasar, Peder	-1780-	Lindorff, Hans Hansen	1887-1919 (1760)
Smed, Niels Andersen		Boysen, Hans Broder	1919-31 (254)
Holm, Andreas Chr.	1813-34 (1104)	Andenlærere:	
Jensen, Broder	1834-56 (1265)	Lycke, Peter Anton J.	1871-72 (1853)
Bjerrum, Anders Madsen	1856-63 (203)	Juhl, Claus	1881-82 (1454)
Hansen, Silas	1863-65 (1032)	Duus, H.	1882-84
Haue, Christian J.	1865-70 (1057)	Winther, Christian C.P.	1884-85 (3058)
Sørensen, Hans Nielsen	1870-74 (2845)	Roager, H.P.	1885-86
Carlsen, Christian	1875-76 (373)	Petersen, Ingwert	1897 (2339)
Christensen, Claus Boesen	1876-87 (425)	Lindorff, Jessine f. Mortensen	1897- (1997)

Bækken, Rinkenæs

Om de ældste lærere fra 1759 se: Chronik der Schule zu Beken (La.Å.)		Johannsen, Thomas	1889-92 (1438)
Lorenzen, Johannes Chr. N.	1814-19 (1802)	Jørgensen, Jens A. vikar	1892 (1504)
Bremer, Peter	1819-67 (277)	Hansen, Christian N.	1892-99 (900)
Madsen, Laurits	1867-1869	Nydahl, Peter Jessen	1899-1910 (2187)
Schmidt, Hans H.L.	1869-82 (2656)	Carstens, Alfred F.	1910-16 (382)
Jensen, Hans	1882-89 (1283)	Matthiesen, August	1917-20 (1918)
		Bergmann, Mads Jensen	1920-36 (179)

Bøgeskov, Ullerup

Jacobsen, Frederik Ludvig	1910-39 (1221)
---------------------------	----------------

Bøjskov, Tyrstrup

Juhl, Christian	..... -1779-	Mordhorst, Erik Vilhelm	.. 1885-1904 (1992)
Gram, Claus Truelsen	..... -1802-	Jepsen, Nis Peter V.	..... 1904-45 (1361)
Gram, Truels Clausen	.... 1796-1806 (1818)	Elementarlærere:	
Falkenberg, Jacob	..... 1806-25 (681)	Friis, Hans Fr.	..... 1870-72 (746)
Borch, Anders J.	..... 1826-44 (233)	Kauslund, Peter Hansen	..... 1872- (1544)
Petersen, Villads	..... 1844-51 (2448)	Bahr, Jacob Andersen	..... 1875- (115)
Böttcher, Ludvig P.	..... 1851-58 (356)	Andresen, Caroline	..... 1878- (50)
Franzen, Jacobi	..... 1859-67 (724)	Winther, Christian C.P.	..... 1885- (3058)
Jensen, Mads	..... 1867-78 (1322)	Jensen, Anna Marie	..... 1888 (1264b)
Andresen, Hans Peter	..... 1878-80 (54)	Lassen, Mathias Lauritz	... 1889-91 (1712b)
Christiansen, Jes S.	..... 1881-85 (470)	Outzen, Marie Kirsten	..... 1891- (2217)

Daler

Lund, Christian Jensen	.... ca. 1790 (1823)	Beck, Lorenz Chr. N.	..... 1895 - (141)
Appel, Gotfred	..... 1825-45 (73)	Groskreutz, Hermann	..... 1909-14 (839)
Kaysen, Nicolaj	..... 1859-70 (1548)	Mathiesen, Axel Hjalmar	.. 1915-20 (1912 b)
Jepsen, Peder	..... 1870-75 (1362)	Christiansen, Nis Chr. N.	.... 1863-64 (479)
Svane, Andreas Petersen	..... 1875(2820)	Hartwigsen, Andreas K. A.	. 1865-67 (1054)
Thomsen, Jes	.... 1868-70, 1877-82 (2904)	Thomsen, Jes	..... 1868-70 (2904)
Jessen, Peter	..... 1883-1907 (1405)	Ihm, Fritz Joh. E.	..... 1908-09 (1178)

Dalby

Barsøe, Jens Lauritzen	 1769-1810	Lassen, Niels Mortensen	... 1835-58 (1713)
Barsø, Jørgen Jensen	..... 1810-31 (127)	Lassen, Peter Christian	1858 (1716)
Lauritzen, Mads	..... 1832-35 (1725)	Kloster, Iver Mathisen	..... 1859 - (1583)

Djernæs, Hoptrup

Riis, H.	 1802-	Andresen, Andreas Georg	.... 1869-75 (49)
Bertelsen, Bertel	..... -1818 (184)	Autzen, Jeppe	..... 1875-85 (102)
Erichsen, Lauritz	..... 1825-33 (655)	Holm, Jens Thomsen	..... 1885-94 (1108)
Kjær, Iver Nissen	..... 1833-46 (1560)	Dirks, Jens Christian	.... 1894-1909 (579)
Mayland, Johannes	..... 1850-69 (1951)	Christensen, Jes	1909-14 (436)
Plov, Thomas, hjælpe lærer	 1853-55	Frank, Wilhelm B.	.... 1914-1.10.1919 (721)
igen	..... 1858-68 (2457)		

Dover, Lintrup

Ikke seminarieuddannede

Knudsen, Tøger ..... (1602)
 Westesen, af Dover
 Hein, Jes
 Terkelsen af Hygum
 Sørensen, Jørgen Peter af Tornum
 Lauesen, Niels
 Petersen, Niels
 Bjerrum, Søren M. 1822- (206)

Distriktsskole fra 1839

Freuendal, Johan Wilhelm .. 1839-41(736b)
 Böttcher, Frits Petersen 1842-44 (355)
 Hansen, Jens ..... 1844-46(959)
 Cassias, Anders 1848- (410b)
 Bjerrum, Anders Madsen 1852-56 (203)
 Nielsen, Anders 1856-61 (2085)
 Gundesen, Morten 1861-87 (852)
 Jacobsen, Johannes E.F. . 1888-1904 (1235)
 Petersen, Andreas Christian 1905-10 (2269)
 Philippsen, Wilhelm H. . 1.10.1910-20(2452)

Draved. Løgunkloster lands.

Andersen, Hans Peter præp. .. 1867-68 (25)
 Wilsen, Johan P. N., præp. . 1872-75 (3050)
 Will, Carl August Friedrich, præp.
 Iversen, Johannes Fr. 1878-80 (1197)
 Hansen, Hans 1883-85 (3108)
 Petersen, Niels 1885-87 (2400)
 Friedrichsen, Peter 1887-89 (743)

Freiberg, Hans Friedrich 1890-95 (734)
 Ruwoldt, Hinrich S. K. 1895-99 (2583)
 Korsemann, Georg 1899-1902 (1623)
 Petersen, Wilhelm M. 1902-06 (2447)
 Bruhn, Hinrich 1906-20 (304)
 Ketelsen, Andreas Christian . 1920 (1554 c)

Drengsted, Døstrup

Schmidt, Lauritz Hansen ..... 1836(2677)
 Hejsel, Christian J.A. .... -1840- (1068)
 Paulsen, Christen 1851-57 (2228)
 Thomsen, Niels 1857-61 (2915)
 Nørregaard, Andreas N. 1862-92 (2192)
 Cordsen, Georg 1892-99 (525)
 Juhler, Peter J. 1899-1900 (1465)

Petersen, Mads Sørensen .. 1900-06 (2381)
 Petersen, Ludolph 1911-13 (2379)
 Andersen, Georg 1913-19 (21)
 Maibüll, Christian 1919-20 (1895)
Vikarer
 Redepennig, Albert Otto Gustav 1915 (2118)
 Thorsen, Christian Jørgen . 1918-19 (2924)

Dybbøl

Meggersee, Bertram ..... -1803(1951b)
 Jürgensen, Christian H. 1804-50 (1476)
 Müllin, John Hansen 1850-67 (2006)
 Jessen, Hans Asmus 1867-70 (1381)
 Nissen, Nis 1870-88 (2158)
 Hansen, Hans Christian ... 1888-1909 (925)
 Clausen, Carl Detlef 1909-41 (489)
Anden- og hjælpelærere
 Ecklon, Hartvig Ferdinand ... 1829-30 (623)
 Marcussen, Claus 1830-33 (1897)
 Matthiesen, Matthias Hansen 1838-39

Petersen, Hans Peter ..... 1839-40 (2331 b)
 Jessen, Niels 1840-42 (1403)
 Matzen, Johannes 1842-46 (1943)
 Martensen, Johann August 1845
 Lassen, Lorenz Peter 1846-48 (1711)
 Petersen, Peter 1850-52 (2416)
 Dau, Niels Jensen 1856-58 (554)
 Lomholt, Mads Jensen 1858-59 (1773)
 Alexandersen, Hans Peter 1859 (3092)
 Eskesen, Paul 1859-67 (667)
 Kæstel, Georg 1867 (1672)

Cappel, Jens R.A. 1867-68 (3103)
 Gregersen, Jørgen Nicolai ... 1868-70 (828)
 Jensen, Hans Hinrich 1870-72 (1288)
 Andersen, Peder 1872-73 (39)
 Geerthsen, Matthias 1872-79 (785)
 Petersen, Lorenz Edmund .. 1881-82 (2378)
 Ludwigsen, Christian 1879-81
 igen 1882-20 (1820)

Lærerinder

Greisen, Jacobine 1891-1900 (830)
 Witt, Ingeborg 1900-06 (3061)
 Petersen, Anna Sophie 1906-11 (2273)
 Krey, Dorthea 1911-15 (1629)
 Bornholdt, Clara 1915-18 (237)

Dyndved, Egen

Kjærbølling, Jørgen N. 1802-34 (1569)
 Hansen, Peter 1834-73 (1017)
 Asmussen, Jep 1873 (86)
 Uhlenberg, Hans Peter Chr. . 1873-98 (2982)
 Thomsen, Claus 1873-83 (2896)
 Petersen, Jens Peter 1898-1903 (2348)
 Jensen, Daniel 1903-10 (1279)
 Andersen, Georg, vikar 1910-11 (20)
 Petersen, Ludolph 1911-12 (2374)
Andenlærere
 Westergaard, Christian J. .. 1883-84 (3025)

Koberg, Christian ..... 1884-85(1608)
 Petersen, Hans 1885-87 (2316)
 Skovmand, Anna Marie ..... -1889 (2760)
 Struck, Johann M.A. 1894-97 (2807)
 Nielsen, Anthony 1897-1900 (2087)
 Duus, Jakob F. 1900-02 (611)
 Christensen, Christen Iversen 1902-04 (421)
 Schmidt, Dorothea A. M. . 1905-09 (2643 b)
 Klages, Wilhelmine 1909-11 (1572)
 Fluthwedel, Hertha Ida 1911-12 (708)
 Born, Agnes Wilhelmine 1912-13 (236)

Dynt, Broager**Indviet 15.4.1904**

Carlsen, Jullius 1904-06 (377)
 Ingwersen, Peter 1906-07 (1181)
 Jannsen, Bonnich 1907-09 (1252)

Callesen, Paul 1908-10 (370)
 von Böhl, Johann 1910-19 (349)
 Hansen, Theodor R.E. 1919-20 (1037)

Døstrup

Aislev, Niels S. .... 1785-1811(16)
 Kristensen, Kristen L. 1811-39 (1637)
 Hansen, Søren 1839-80 (1034)
 Sørensen, Erik Thomas .. 1880-1902 (2841)
 Lorenzen, Rasmus 1902-24 (1819)
Andenlærere
 Mørk, Peder Jørgensen 1853-56 (2057)
 Hansen, Peter 1866-73 (1020)
 Hansen, Peter Jensen 1878-79 (1025)
 Høgh, Peter Andersen 1880-82 (1159)

Borst, Laurids Ulrik 1888-93 (241)
 Ruwoldt, Heinrich S. K. 1893-95 (2583)
 Freiberg, Hans Friedrich 1895-98 (734)
 Wensien, Johann C. T. ... 1898-1904 (3017)
 Mohr, Hermann 1904-10 (1977)
 Vollertsen, Rudolf ..... 1911-14(2995b)
 Møller, Wilhelm Friedrich Karl 1914- (2053)
 Dittmer, Martha Christine ... 1914-19 (582)
 Feddersen, Karl 1919 (689)

Egernsund, Broager

- Jensen, Peter 1751-64
 Rosenberg, Friedrich 1764-
 Jensen, Jes 1778-1813
 Brodersen, Mathias 1813-21 (291)
 Fabricius, Johannes 1818-26 (679)
 Møller, Johan Fischer 1826-31 (2036)
 Mikkelsen, Matthias 1831-40 (1972)
 Johannsen, Johan Adolf ... 1840-43 (1419)
 Brodersen, Jens 1844
 Brodersen, Jørgen ..... 1844-46(289)
 Jepsen, Niels Asmus 1851-53 (1360)
 Hansen, Jørgen Petersen ... 1856-66 (980)
 Madsen, Peter 1867-69 (1890)
 Gregersen, Jørgen 1870-73 (828)
 Buchard, Christian 1873-87 (321)
 Jessen, Johann 1887-96 (1398)
 Riis, Christian 1896-99 (547)
 Hansen, Eduard Cornelius . 1899-1902 (908)
 Meyer, Georg H. A. 1909-1.1.1914 (1959)
 Johannsen, Ernst August 1.4.1914-20
Anden- og tredjelærere:
 Matthias, Matthias 1874 (1933)
 Lorenzen, Iver Peter 1875-82 (1800)
 Grevsen, Jens 1882-89 (835)
 Alnor, Peter Christian 1881-83 (8)
 Beck, Jürgen 1895-97 (140)
 Jessen, Johann 1887-96 (1398)
 Nivolajsen, Nicolai 1897-1901 (2079)
 Møller, Peter Jensen 1890-97 (2049)
 Riemann, Friedrich Adolf . 1897-1900 (2537)
 Kunstmann, Hans 1884-1909 (1659)
 Schmidt, Hermann W. ... 1911-1912 (2664)
 Petersen, Ernst .. 1.4.1909-31.3.1911 (2301)
 Jacobsgaard, Peter .. 1901-31.3.1902 (1247)
 Berggreen, Hans Christian ... 1900-01 (171)
 Hansen, Jakob 1902-05 (955)
 Jensen, Daniel 1901-03 (1279)
 Vollert, Klaudus 1903-07 (2994)
 Carstens, Alfred Ferdinand .. 1906-09 (382)
 Burgwald, Ador Christian .. 1907-1920 (330)
 Siebken, Heinrich ... 1914-27.5.1915 (2738)
 Timmermann, Otto H. 1.4.1913-1.6.16 (2942)
 Hermann, Elsa Margrethe,
 gift Lytzen 1916-18 (1082)
 Paulsen, Juliane Jenny 1919-20 (2239)
 Jørgensen, Niels 1920-58 (1515)
 Friedrich, Wilhelm Johannsen 1918- (3107)

Egebæk-Kravlund, Tinglev

- Jessen, Thomas 1811-38 (1371)
 Petersen, Andreas 1838- (2766)
 Nielsen, Anders ..... 1848-1862(2086)
 Jensen, Jens 1862-67 (1299)
 Petersen, Thomas N., vikar . 1864-65 (2445)
 Boesen, Jens Peter ..... 1867-76 (218 b)
 Pedersen, Anker 1877-82 (2284)
 Christensen, Jens N. 1882-91 (434)
 Lamp, Joachim Wilhelm 1891-97 (1690)
 Rathke, Franz W. H. 1898-1902 (2505)
 Krohn, Thomas H.W. 1902-05 (1644)
 Jensen, Peter Christian ... 1906-08 (1333b)
 Schmaljohann, Hugo T. 1909-13 (2627)
 Mohr, Peter J. 1914-1.4.1915 (1978)
 Kinze, Theodor Friedrich ... 1915-19 (1555)
 Roager, Nis Nielsen 1920-31 (2552)
 Asmussen, Margarete 1917 (92)
 Lorenzen, Margretha Catharina
 født Børnsen 1918 (1813)
 Kardel, Hulda 1919 (1535)

Ellum, Løgumkloster landsogn

- Nielsen, Andreas 1804-18
 Matzen, Hans ..... -1834 (1938)
 Møller, Martin Petersen ..... -1861- (2045)
 Brorson, Anders 1863-83 (299)
 Tønder, Georg Karl 1884-1906 (2977)
 Rolfs, Gustav Heinrich 1906-09 (2561)
 Ohlfsen, Hans ..... 1909-10 (2202 c)
 Herzog, Hans 1910-17 (1084)
 Kruse, Heinrich 1917
 Jasper, Max 1918-19 (1256)
 Hansen, Carl Linius 1919-21 (887)
 Duggen, Frieda Kath. 1910-12 (605c)
 Beneke, Alice ..... 1912-17 (161 b)
 Salomon, Elisabeth Ingeborg 1919- (2591 b)

Elstrup, Egen

Christian-skole efter et besøg af prins Christian, den senere kong Christian d. 8.

Oplysninger om de ældste lærere fra 1722 i »Schulchronik« af 1812 og af 1881 på LAÅb.

Christensen, Jørgen 1776-1812 (437)
Kragh, Jørgen 1812-14 (1626)
Nielsen, Jørgen 1814-16 (2105)
Friis, Mathias Olsen 1816-39 (755)

Michelsen, Matthias 1840-77 (1972)
von Monrath, Johann P. R. . 1877-99 (1988)
Nørskov, Leopold C. 1899-1900 (2196)
Lohfert, Carl Heinrich A. ... 1900-20 (1770)
Wind, Carl Nissen 1920-62 (3053)

Lærerinder

Meyer, Marie M. 1907-1.3.1911 (1961)
Kræmer, Gertrud 7.1.1911-1919 (1653)
Jacobsen, Anna Marle C. . 25.8.1919 (1211)
Petersen, Sophie Louise ... 1920-21 (2439)

Emmerlev

Skolemester-Kontrakt af 1738 med ungkarl Hans Petersen, Sdj.Mdsk. 1925 s.170-72.

Per Skolemester eller Peter Juhl, hans søn

Juhl, Johannes Petersen ..... -1792
Petersen, Hans 1792-97 (2313)
Christensen, Hans 1797-1805 (432)
Hansen, Christen Knudsen .. 1805-13 (890)
Jacobsen, Knud 1813-41 (1237)

Hansen, Lauritz, hjælpl. 1833 (988)
Kaysen, Christian Fr. 1841-57 (1545)
Bøtcher, Frederik N. 1858-60 (353)
Jensen, Hans Bendix 1860-67 (1285)
Hansen, Christian P. 1867-77 (901)
Hansen, Hans Jørgen 1877-81 (937)
Petersen, Jacob Fr. A. 1882-88 (2342)
Westergaard, Christian J. 1888-1920 (3025)

Emmerske, Tønder landsogn

Agerbeck, Hans ..... -1790- (3090)
Maasbøl, Andreas Petersen . 1834-59 (2061)
Wilsen, Johan Fr. N. 1859-82 (3049)
Thimsen, Jacob Hansen 1882-89 (2885)
Petersen, Ferdinand 1889-1912 (2303)
Stüben, Johannes H.H. 1912-16 (2810)

Lass, Max H. 1914-19 (1701)
Jacobsen, Thomas 1919- (1244)
Hjælpe lærere:
Jensen, Hans 1877-78 (1283)
Veibel, Anton Bertelsen 1881-82 (2985)

Enderupskov, Gram

Marcussen, Marius Gottlieb 1811-43 (1898)
Bertelsen, Hans Jørgen 1843-47 (189)
Nielsen, Christian 1847-50 (2093)
Billum, Søren Chr. 1851-52 (201)
Andreasen, Jens Hansen 1853-56 (46)
From, Nis Rasmussen 1856-67 (760)
Petersen, Christian 1867-71 (2289)
vakant i længere tid
Hansen, Peter 1873-78 (1019)

Mathiesen, Mathias 1878-82 (1931)
Jahn, Jacob H. 1883-84 (1248)
Thomsen, Johan H. 1884-87 (2905)
Nissen, Otto Fr. 1888-91 (2164)
Winther, Christian 1891-96 (3058)
Jessen, Asmus A.V. 1896-1902 (1374)
Knudsen, Peter Hansen 1903- (1600)
Hansen, Hans Ravend 1908-18 (944)
Espensen, Jens 1919-20 (672)

Felsted

- Petersen, Peter 1753-98 (2412)
 Petersen, Hans 1798-1829 (2313)
 Lorenz Lorenzen, hjælp. ... 1840-43 (1810)
 Boysen, Hans Petersen 1840-45 (256b)
 Ahlmann, Hans, vikar 1843-45 (5)
 Lorenzen, Lorenz 1845-1854 (1810)
 Schrøder, Mathias M. 1854-89 (2701)
 Lorentsen, Lorents 1890-1920 (1776)
Andelærere:
 Popp, Martin Jensen 1871-75 (2462)
 Meng, Christian P. 1875-77 (1955)
 Lorenzen, Asmus Fr. 1877-78 (1789)
 Jessen, Johann, præp. 1878-81
 Lorenzen, Asmus Fr. 1880 (1789)
 Frost, Jens Peter 1881-83 (761)
 Petersen, Christian, præp. 1884
- Dall, Jes Iversen, præp. 1884-85 (541)
 Hieronymus, Cecilie 1886-87
 Nicolajsen, Bahne, præp. 1887-88
 Jørgensen, Nis Christian 1888-91 (1517)
 Vollstedt, Ernst C.H. 1891-92 (2996)
 Bull, Jens Christian S. 1893-97 (326)
 Nydahl, Peter J. 1897-99 (2187)
 Schenck, Theodor C. 1899-1910 (2607)
 Bertramsen, Kresten 1910 (191)
 Petersen, H. lærerinde ..... 1910(2310)
 Stuhr, Hans Heinrich 1910-13 (2809)
 Clausen, Johann 1913 (509)
 Callesen, Maren 1913-14 (366)
 Brock, Helene M. 1914-17 (281)
 Hoeck, Ingeborg 1917-20 (1101)

Felstedskov, Felsted

- Schmidt, Lorenz J. 1818-19 (2679)
 Jessen, Rasmus Fr. 1819-25 (1406)
 Jensen, Peter Christian 1827-28 (1332)
 Beuk, Søren Chr. 1834 (193)
 Lorenzen, Christian 1851-52 (1791)
 Nielsen, Mathias 1852-60 (2107)
 Ferdinand, Christian P. 1860-74 (693)
 Thomsen, Thomas 1876-77 (2923b)
 Torp, Jørgen præp.
- Popp, Martin Jensen 1880-84 (2462)
 Hansen, Hans Christian 1885-87 (925)
 Gammelgaard, Christian A. .. 1888-94 (778)
 Callesen, Andreas H. 1894-1900 (362)
 Matthiesen, Christian H. ... 1900-04 (1921)
 Lorenzen, Andreas Jens 1904-06 (1788)
 Jensen, Nicolai A. 1906-08 (1326)
 Jacobsen, Frederik L. 1908-09 (1221)
 Andresen, Christian R. 1909-20 (52)

Fjelstrup

- Wonsild, Nis Jenssen ..... -1779-
 Ole Saxild ..... -1802- (2598)
 Lauesen, Jørgen 1806-17 (1727)
 Christlieb, Christian P. 1819-63 (484)
 Nissen, Christian 1863-85 (2128)
 Paulsen, Peter P. 1885-1911 (2245)
 Jepsen, Peter D. ... 1911-18-1920-50 (1364)
Andenlærere:
 Lasthein, Peter ..... -1840- (1719)
 Petersen, Laust Gram 1871-73 (2376)
 Lund, Christian Andersen 1874 (1821)
- Nissen, Nis Hansen 1875- (2160)
 Nissen, Heinrich Chr. 1880-85 (2136)
 Nissen, Niels Sørensen 1885-86
 Larsen, Marie Chr. gift Katt, 1886-90 (1541)
 Michaelsen, August F. 1890-93 (1967)
 Petersen, Karl B. 1893-1900 (2372)
 Hamann, Johannes Fr. 1905-09 (866)
 Boller, Paul 1901-05 (244)
 Sundebø, Christine 1910 (2817)
 Friedrichsen, Hans 1910-15 (739)
 Lorenzen, Bertha 1920 (1790b)

Fole

Indtil 1824 var degne- og lærerembedet skilt

Degne

Nielsen, Anders ..... -1767
 Hans svigersøn Jacob Thorup ..... -1814
 Hans svigersøn Hans Vonsild « -1824

Lærere

Thomsen, Andreas ..... -1793 (2889)
 Køgs, Jens Thomsen ..... -1823 (1673)
 Wind, Anders 1823- (3052)
 Sørensen, Nis Hansen Falck 1824-64 (2856)
 Nielsen, Hans Madsen 1866-87 (2103)
 Johannsen, Johannes A. . 1887-1912 (1423)
 Lassen, Hans Peter 1913-36 (1704)

Andenlærere

Sørensen, Niels Hansen 1863-67 (2854)

Iversen, Johannes F. .... -1872 (1197)
 Thomsen, Niels 1872-73 (2916)
 Schmidt, C.H. 1879
 Lorenzen, Asmus Friedrich 1880 (1789)
 præparander 1880-88
 Wilbeck, Thora 1888-89
 Hansen, Cathrine 1889
 Graf, Johann Friedrich 1890-1906 (815)
 Hansen, Hans Ravend 1906-07 (944)
 Jensen, C. Chr. 1907-08 (1266)
 Grothusen, Wilhelm 1913-14 (841)
 Knust, Willy Ludwig 1.4.1914 (1603)
 Nissen, Eline 1.6.1919- (2131)

Foverup, Ravsted

Autzen, Iver 1811-1835 (101)
 Juul, Søren, vikar 1822-32 (1471)
 Beuk, Søren Christoffersen .. 1832-33 (193)
 Schultz, Joachim Heinrich .. 1833-35 (2705)
 Kjær, Mathias ..... 1835-56(1561)

Nissen, Nis 1856-91 (2157)
 Roager, Nis Nielsen 1891-1902 (2552)
 Iversen, Karl Robert 1902-04 (1200)
 Christensen, Christen Iversen 1904-10 (421)
 Petersen, Hans Christian ... 1910-20(2321)

Frederikskog, Højer landsogn

Martensen, Thomas C. 1859-87 (1909)
 Petersen, Christian 1887-98 (2290)

Fink, Erich Petersen 1899-1920 (699)

Frørup

Thomsen, Jørgen ..... 1754-1801 (2907 b)
 Jørgensen, Jens 1801-1815 (1502)
 Knudsen, Knud 1815-51 (1596)
 Petersen, Villads 1851-77 (2448)
 Eriksen, Thomas Peter 1877-1901 (659)
 Thomsen, Jacob 1901-07 (2902)
 Andresen, Markus Jessen 1907-26 (61)
Andenlærere
 Nissen, Peter 1848-49 (2168)
 Simonsen, Christian 1.11.1872- (2750)
 Hansen, Christian H. 1.4.1874-75 (898)
 Hansen, Niels 1875-76 (1008)
 Hansen, Niels 1876-79 (1009)

Svendsen, Andreas T. 1879-84 (2823)
 Roager, Hans 1884-85
 Juhl, Claus Christensen 1885-87 (1454)
 Lübbe, Johann Peter 1887-89 (1845)
 Schallschmidt, Karl F. F. ... 1889-92 (2603)
 Grøndahl, Christian 1892 (847)
 Schröder, Lorenz Marx 1893-97 (2700)
 Frelsen, Heinrich Christian 1897-1902 (736)
 de Cuveland, Karl Fr. Chr. ... 1902-03 (531)
 Nothhorn, Hellmuth 1903-1910 (2180)
 von Kardel, Rudolf 1910-11 (1534)
 Jacobsen, Christian 1911-14 (1217)
 Friedrich, Wilhelm J. 1914-15 (3107)

Frøslev, (Hanved) Bov s.

Fra 1803-33 var distriksskolen i Simondys fælles for de større børn fra Harreslev, Frøslev, Ellund og Gotrupel. Biskolen i Frøslev var for byens mindre børn.

Nybye, Matthias Chr., biskolelæ. 1825
 Tychsen, Jes P., læ. i Simondys .. 1804-33
 Thomas Johannes Chr. 1833-52 (2906)
 Lorenzen, Christian 1852-63 (1791)
 Knudsen, Johannes Enevold 1863-64 (1594)
 Weding, Claus H. 1864-67 (3011)
 Juhler, Jes 1867 (1463)
 Mathiesen, Claus 1868-78 (1922)
 Thomsen, Bernhard .... 1878-1902 (2918 b)

Carlsen, Justus Bernhard 1902-06 (378)
 Heesch, Otto Johannes 1906-09 (1063)
 Egggers, Johannes 1909-13 (627)
 Gadeberg, Johannes H. 1913-20 (773)

Andenlærere og lærerinder

Levy, Karl August 1892-1900 (1753)
 Callesen, Marie 1896-1903 (367)
 Kaper, Ingeborg Marie 1903-05 (1531)
 Jensen, Käthe Anna ..... 1906-08 (1319 c)
 Barckmann, Martha ..... 1908 (123 b)
 Gloger, Bertha Anna Frieda .. 1911-13 (803)
 Freese, Katharina ..... 1913-16 (733 b)
 Andresen, Marie ..... 1914-20(b2)

Gabøl, Nustrup

Bergholt, Bendix 1809-1865 (172)
 Frank, Niels Jensen ..... (718)
 Petersen, Hans Jacob 1863-66 (2323)
 Nørgaard, Lars Peter 1866-98 (2191)

Lassen, Hans 1898-1913 (1704)
 Westergaard, Karl Heinrich 1914 (3031)
 Voss, Jess 1914-19 (2048)
 Kjær, Hans ..... 1914-15 (1559 b)

Galsted, biskole, Agerskov s.

omkring 10 børn

Vinterlærere

Wraa, Christen J. .... 1806-07 og 1807-08
 Toft, Jens Jensen 1808-09
 Appel, Mads Hansen 1809-10
 Frilund, Jakob Rasmussen 5 vintre 1810-15
 Wraa, Christen Jensen, eks. af
 amtsprovst Høxbroe 1815-16
 Bøe, Mat. 1817-18
 Frank, Ole Peter 1818-19

Appel, Hans Chr. ... 1819-20 og 1820-21(74)
 Møller, Jens Hansen,
 helårslærer ..... 1821-25 (2032 b)
 Gammelgaard, Chr. Nielsen 1826-27
 Møller, Morten 1828-30
 Dorn, Hans 1830-31
 i 1832 gik børnene til Rangstrup
 Hummelgaard, Thule Peter 1833 (3091)
 Wind, Christian ..... 1833 fra Gestrup
 derefter sendes børnene til Rangstrup
 skole.

Gammel Ladegaard, Hammelev s.

Todberg, Povel Ped. ... pens. 1787 (2946 b)
 Nielsen, Christian 1808-21 (2095)
 Bergsted, Peter Christian 1821-57 (183)
 Jessen, Hans Hansen 1857-61 (1382)
 Friis, Peter Ludwig 1861-67 (758)
 Mathiesen, Mathias 1867-72 (1931)

Steenholdt, Anders N. 1872-75 (2789)
 Hansen, Julius Jørgensen ... 1875-79 (974)
 Christian, Carsten C. 1879-82 (456)
 Hansen, Hermann J.L. 1882-85 (948)
 Holm, Niels Hansen 1885-1919 (115)
 Greisen, Christen ..... 1877-79 (828 b)

Buch, Niels 1880-81 (319)
 Wulf, Marie Cath. Dorothea . 1882-85 (3070)
 Mortensen, Jessine 1885-86 (1997)
 Matzen, Margaretha 1886 (1947)

Andersen, Louise 1891-98 (32)
 Østergaard, Anna Maria .. 1898-1906 (3086)
 Bossen, Johanna 1906-10 (244)
 Lehmann, Christiana 1910-20 (1746)

Gammelgab, Broager

Callesen, Paul Andersen 1912-28 (370)

Gasse, Skærbæk

Holm, Jeppe Thomsen ..... -1825 (1109)
 Thornum, Nis Jensen Chr. .. 1825-56 (2926)
 Bertelsen, Hans Jørgen 1856-58 (189)
 Christensen, Morten 1858-67 (446)
 From Nis Rasmussen 1867-77 (760)
 Hansen, Lorenz Peter 1877-91 (992)
 Petersen, Alfred Christian 1891-1900 (2265)
 Jessen, Wilhelm 1900-08 (1409)
 Johansen, Peter 1908-1.4.1910 (1432)

Grøndahl, Karl Andersen 1910-21 (846)
Andenlærere
 Bøttcher, Niels Nielsen præ. 1880
 Friedrichsen, Hans Stephansen præ. . 1888
 Helms, Elisabeth 1890-91 (1071)
 Cordsen, Georg 1891-92 (525)
 Honnens, August H. F. 1892-97 (1135)
 Bergmann, Mads Jensen 1901-05 (179)
 Seismann, Johannes ... 1906-1910 (2734 b)
 Hilliger, Fritz August 1910-20 (1092)

Genner, Øster Løgum

Donner, Niels Jokumsen ..... -1781-
 Jessen, Jep ..... -1806 (1390)
 Matthiesen, Matthias 1806-34 (1932)
 Jessen, Hans Møller 1834-41 (1383)
 Jacobsen, Broder 1841-54 (1251)
 Hansen, Jens Iver 1854-59 (964)
 Marxen, Claus J. 1861-75 (1911)
 Lycke, Nis Petersen 1875-85 (1851)
 Bau, Peter Boisen 1886-1920 (134)
Andenlærere
 Holm, Simon J., præp. 1854-61 (1120)
 Mordhorst, Erik Pedersen .. 1862-66 (1991)
 Hansen, Hans Christian 1873-

Jensen, Christian 1875-77 (1275)
 Petersen, Alexander 1877-78
 Melchertsen, Hans Jørgen .. 1878-93 (1954)
 Jensen, Hans Peter, præp. 1893 (1291)
 Bennetsen, Bennet 1894-98 (164)
 Berggreen, Hans Christian . 1898-1900 (171)
 Rothe, Andreas 1900-01 (2575)
 Böttcher, Martin 1901-02 (357)
 Feddersen, Carsten Wilhelm . 1902-03 (687)
 Nielsen, Wilhelm R. 1903-04 (2116)
 Westergaard, Jakob Jensen 1904-07 (3027)
 Callesen, Paul 1907-09 (369)
 Steffen, Hans 1909-19 (2797)

Gestrup, Agerskov

Smit, Niels ..... -1810
 Jessen, Laurids 1810-1813
 Wind, Peder Iversen ..... -1824- (3055)
 Kjær, Matthias 1834- (1561)
 Bjerrum, Morten Christian ..... -1840 (206)
 Høyer, Thomas 1840-
 Hansen, Hans Andreas ..... -1845-

Rolskov, Hans .. 13.9.1849-1.9.1851 (3152)
 Hansen, Erik 1851-56 (909)
 Petersen, Jens 1856-78 (2346)
 Lange, Thomas Petersen . 1879-1905 (1693)
 Johannsen, Peter 1904-08 (1432)
 Michaelsen, Adolf Heinrich . 1908-18 (1966)

Gramby

Nielsen, Oluf	1764-73	Christiansen, Hans Peter	1905-20 (466)
Barey, Jørgen	1773-80	Schmidt, Ferdinand	1910-17 (2647)
Nissen, Anders	1780-1804	Simonsen, Simon	20.6.1917-18, vikar
Nielsen, Hans Christian	1804-47 (2101)	Engel, Anna M., const.	1882-83 (643)
Nørup, Villads Jessen	1847-50 (2197)	Steenholdt, Sophie C.	1883-88 (2792)
Lund, Laurids Petersen	1852-61 (1834)	Ries, Laura Maria	1888-90 (2541)
Holm, Laurids Hansen	1861-67 (1113)	von Bergen, Amalie Oligeria pens.	1890-1920
Kruse, Christian Pedersen . .	1867-74 (1646)	H.P. Sørensen: Træk af Gram sogns historie 1963	
Lindelof, Christian H. T.	1875-78 (1758)		
Timmermann, Knud Nielsen	1878-80 (2941)		
Lycke, Nis Petersen	1880-89 (1850)		
Gabølgaard, Jørgen H.	1883-1905)		

Grarup

Gottfriedsen, Nis	1777-1822 (811)	Kjær, Nis Rasmussen	1882-92 (1565)
Gottfriedsen, Paul Peter	1822-50 (812)	Lydiksen, Jens Peter	1892-1906 (1857)
Kjer, Iver	1850-68 (1560)	Meng, Christian Petersen . . .	1906-20 (1955)
Schmidt, Johannes R.	1868-82 (2673)	Petersen, Johan Heinrich . . .	1919-53 (2358)

Grønnebæk, Jels s.

Dall, Peter Lauritzen	1807-10 (546)	Lassen, Johann Dietrich	1891-98 (1707)
Jørgensen, Michael	-1814-	Westphahl, Ernst H.	1898-1902 (3035)
Petersen, Christian	1820-51	Leuth, Jürgen	1902-04 (1751)
Blume, Niels Peter Jacob	1851-58 (212)	Lehmann, Christiane D.	1904-05 (1746)
Lauritzen, Christian M.	1858-66 (1721)	Petersen, Carl P.	1904-06 (2284)
Karstens, Heinrich G.	1866-75 (1539)	Banck, Heinrich Christian . . .	1906-07 (119)
Weltz, Jens Nielsen	1875-98 (3016)	Broders, H.	1908
Lassen, Johann Dietrich . .	1898-1919 (1707)	Hamer, Karl Friederich	1909-1912 (867)
Andenlærere		Lindelof, Jeppe Friedrich	1912 (1759)
Jensen, Jørgen Hansen	1862-65 (1319)	Nissen, N., vikar	1912-13
Matthiesen, Christian F. . .	1865-70 (1920 b)	Bauer, Friedrich	1913-15 (134 b)
Wandt, Andreas	1840 (3004)	Wittern, Agnes	1918 (3065)
Petersen, Nis præp.	1874-80 (2405)	Nicolaysen, Frieda W.	1.12.1919 (2075)
Andersen, Nis præp.	1880 -		

Gråsten flækkeskole

Löck, Detlve	1791-1845 (1869)	Holm, Jes Peter	1884-1920 (1110)
Jarck, Jens Christian	1845-51 (1254)	2.3. og 4 lærere	
Ohlsen, Christopher Emil . . .	1851-69 (2203)	Heinrichsen, Hans	1801
Nannsen, Daniel	1865-83 (2066)	Jessen, Markus	(1402 b)

- Hansen, Hans ..... 1811-16 (913 b)
 Thomsen, Nicolaj 1816-18 (2914)
 Møller, Christian 1818-22 (2022)
 Lauritzen, Nørgaard Peter .. 1823-33 (1735)
 Franzen, Christian Nissen ... 1839-41 (727)
 Nissen, Jens 1846- (2140)
 Asmussen, Henning 1849-50 (85)
 Staugaard, Christian
 Hansen ..... 1833-43 og 1859-68 (2787)
 Martensen, Johann August . 1844-45 (1906)
 Michaelsen, Jørgen ..... 1855-55(1968)
 Boberg, Christen Johannes 1856 (3098)
 Simonsen, Mathias 1855-56 (2752)
 Lassen, Hans ..... 1851-53(1703b)
 Mørk, Peder Jørgensen 1856-57 (2057)
 Obbekjær, Niels Peter 1856-59 (2198)
 Lausen, Jürgen Heinrich ..... (1738)
 Frederiksen, Jakob Peter .... 1868-73(730)
 Friedrichsen, H.K. 1871
 Svane, Claus Jensen 1873-75 (2821)
 Jepsen, Peder 1875-77 (1362)
 Lassen, Peter Christian 1877-79 (1717)
 Lassen, Andreas 1881-82 (1702)
 Jessen, Jes Theodor 1877-83 (1397)
 Holm, Jes Peter 1879-84 (1110)
 Jørgensen, Christian ..... 1885-88(1494)
- Lützen, Friedrich Peter 1888-95 (1865)
 Jürgensen, Otto 1893-99 (1489)
 Schenck, Franz Joh. M. .. 1899-1904 (2606)
 Petersen, Jakob 1904-06 (2341)
 Lorenzen, Andreas Jens 1906-11 (1788)
 Fuglsang Damgaard, Hans .. 1911-13 (766)
 Jessen, Jes Theodor 1884-1920 (1397)
 Petersen, Karl B. 1911-1.5.1920 (2372)
 Braack, Johannes Andreas .. 1813-18 (316)
 Bertelsen, Hans Jessen 1919-20 (188)
 von Thaden, Margaretha Cathrine
 Adelheid 1892-94 (2874)
 Jürgensen, Otto 1896-99 (1489)
 Wulf, Johann Wilhelm 1896- (3077)
 Schätzel, Johann Wilhelm 1896-1910 (2723)
 Plov, Thomas Sørensen 1855- (2457)
 Jess, Klaus Jakob ..... 1911 (1370 b)
 Bonefeld, Hans 1912 (228)
 Andersen, Theodor 1912-13 (45)
 Dieckgräf, Johannes Daniel 1913 (568)
 Rein, Friedrich Sophus 1913-14 (2527)
 Fodsletten, Karen Marie A. ... 1914-15(709)
 Münchhoff, Inka Ottilie H. .. 1915-16 (2015)
 Clausen, Marie Elisabeth 1916-19 (515)
 Andersen, Peter 1.8.1919- (41)

Guderup, Egen

Martin Luther skole

- Carstensen, Bernard
 Hieronymus 1808-12 (388)
 Jørgensen, Jacob 1813-49 (1499)
 Matzen, Peter 1850-87 (1949)
 Schmidt, Christian Gyemos . 1887-90 (2638)
- Duus, Christian Hansen ... 1890-1913 (608)
 Frees, Peter ..... 1914-45(733)
 Petersen, Ludolph 1.12.1912-20
 Espensen, Anne Sophie 1904-08 (669)
 Lassen, Margrethe 1914-15 (1712)
 Jürgensen, Käthe Marie 1908-45 (1485)

Gåskær - Todsbo

Biskole

- Jensen, Hans Hansen 1836-41 (1287)
 Flindt, Niels Christian ..... 1841-45(706)
 Petersen, Hans Jørgen 1845-52 (2326)
 Schmidt, Jes Nielsen,
 hjælperlæ. 1848 (2669)
 Appel, Jes Peter 1852-53 (79)
 Callesen, Knud Fr. 1854-70
 Flindt, Markus Nissen ..... 1870-71(705)
 von Monrath, Johann
 Peter Rumann 1871-73 (1988)
 Have, Ferdinand Nissen 1873-75 (1062)
- Bundesen, Peter Chr. 1875-81 (328)
 Meng, Christian
 Petersen ..... 1882-85 og 1889-1902 (1955)
 Hostrup, Matthias Bendix .. 1886-88 (1143)
 Nommensen, Hans Carsten 1902-07 (2178)
 Roos, Heinrich Friedrich ... 1907-09 (2564)
 Brakhage, Adolf Carl
 Joachim 1909-10 (269)
 Bendixen, Peter Wilhelm,
 vikar 1910 (161)
 Hansen, Hans Jørgen sen. ... 1910-20 (938)

Hajstrup, Øsby s.

Kloster, Andreas 1808-29 (1581)	Geerthsen, Peter 1883-84 (786)
Bergholt, Jørgen 1829-33 (176)	Dahl, Jørgen Christensen 1884-85 (543)
Erichsen, Lauritz 1833-68 (655)	Petersen, Hans Nathanael
Jørgensen, Jens Nissen 1868-80 (1505)	David 1885
Timmermann, Knud Nielsen 1881-86 (2941)	Timmermann, Knud Nielsen 1886-87 (2941)
Lund, Laurids Nielsen . . . 1886-1909 (1833)	Thomsen, Mathias Christian 1885-86 (2913)
Schmidt, Iver Mortensen . . . 1909-29 (2666)	Hansen, Hans 1887-88 (921)
Andenlærere	Fries, Lorenz Bartram . . . . . 1892 (751 b)
Erichsen, Lauritz 1816-25 (655)	Schmidt, Iver Mortensen . 1890-1909 (2666)
Ebbesen, Niels . . . . . -1864 (620 b)	de Cuveland, Karl 1910-13 (531)
Andersen, Niels Jørgen 1865-66 (37)	Andersen, Peter Hansen 1913-20 (42)
Carlsen, Christian 1866-68 (373)	Gregersen, Caroline 1886-92 (824)
Klinge, Erik Anton 1868-70 (1577)	Møller, Marie 1892-99 (2044)
Nielsen, Niels 1875- (2108)	Spalensky, Marie C. 1899-1911 (2774)
Gabølgaard, Jørgen Hansen . 1877-78 (772)	Marcussen, Margrethe . . . . 1911-17 (1897 b)
Schmidt, Iver Mortensen . . . 1878-80 (2666)	Bornholdt, Clara Elsebeth 1913 (237)
Schmidt, Christian Gymoes . 1880-83 (2638)	

Halk

5 første degne før 1800 i Halk skolekrønike på Landsarkivet i Åbenrå.

Eggensen, Christian 1802 (629)	Prahm, Detlev, præparand 1873 (2474)
Petersen, Peter Rasmussen . 1802-28 (2432)	Møller, Nis, præparand 1874- (2012)
Hundevadt, Jens 1828-69 (1146)	Nissen, Christian 1875-77 (2125)
Petersen, Peter Christian . . . 1869-84 (2424)	Kanne, Johann Heinrich 1877-78 (1530)
Esbensen, Jens Peter 1884-1902 (671)	Hansen, Christian Heinrich 1878 (897)
Frost, Jens Peter 1903-31.101920 (761)	Møller, Niels Asmus . . . . . 1879-80(2047)
Hjælpe- og andenlærere	Alnor, Peter Christian 1880-81 (8)
Hundevadt, Jens 1819-28 (1146)	Petersen, Carl Thomas 1881-85 (2285)
Sørensen	Bruun, Hans Petersen 1886-93 (313)
Nissen, Christian 1851-1855 (2127)	Petersen, Peter 1893-94 (2418)
Bergsted, Jørgen Hansen 1855-57 (181)	Lange, Martin 1895-1900 (1692)
Hansen, Mads 1857-60	Jacobsen, Theodor, H. 1900-03 (1242)
Otto, P. Præparand . 10.11.1860 - aug. 1861	Groth, Christian Ludwig 1903-09 (840)
Espensen, Jens Peter 1861-67 (671)	Schmidt, Karl Wilhelm . . . . 1909-14 (2691 b)
Jakobsen, Paul Wilhelm 1868-71 (1241)	Brandt, Wilhelm 1914- (3100)
Bruhn, Steffen Hansen 1871-73 (310)	Marie Moldt, frue, vikar . . . . . 1917- (2761 b)
	Mathiesen, Christian 20.9.1919- (1913)

Hammelev

Bergholt, Nis Johannsen . . . 1769-86 (3116)	Hansen, Jens, vikar 1828 (958)
Overbeck, Jørgen N. . . . 1787-1810 (2218 b)	Closter, Mathias Johannes . . 1829-46 (523)
Bergholt, Johannes Nissen . . 1810-18 (175)	Nissen, Iver 1846-50 (2138)
Betelsen, Bertel 1818-28 (184)	Barsøe, Jeppe 1850-72 (128)

- Bergsted, Jørgen 1872-88 (181)
 Madsen, Marius Johann .. 1888-1904 (1887)
 Sørensen, Anton Peter 1904-06 (2832)
 Warming, Chr. Lorenzen . . . 1906-20 (3005)
Andenlærer (vanskeligt at skaffe)
 Petersen, Gottfried, vikar 1876 (2308)
 Greisen, Christen Pedersen,
 præparand . . . . . 1878 (828 b)
- Krohn, Heinrich J.B., præp. . . . 1879 (1642)
 Nielsen, Rasmus . . . . . 1884 - (2113)
 Matzen, Ingeborg M. . . . . 1888-89(1942)
 Engel, Anna Magdalene . . . 1889-1903 (643)
 Christensen, Anna . . . . . 1903 - (417 b)
 Christiansen, Meta Christine .. 1919 - (477)
 Voss, Meta, f. Lindorff 1920 (1761)

Harres, Brede

- Wedel, Gregorius . . . . . 1797 (3009 c)
 Carstensen, Andreas 1804 (387)
 Schmidt, Niels Bossen 1809 (2684)
 Bock, Carl Nielsen 1835-40 (217)
 Runge, Carsten Petersen 1841 (2580)
 Jørgensen, Peter Michelsen . . . 1842 (1523)
 Appel Andersen
 Mikkelsen, Martin Nielsen 1845 (1973)
 Lorentzen 1849
 Petersen, ... 1857-60
 Jensen, Peter 1863-67 (1330)
 Trenkner, Carl A. Th. 1869-71 (2960)
 Seumel, Hans P. 1871-79 (2736)
- Schmidt, Matthias Madsen . 1880-81 (2681)
 Friedrichsen, Peter 1883-87 (743)
 Carstensen, Peter Chr. 1887-95 (406)
 Petersen, Hermann
 Friedrich 1895-99 (2336)
 Viereck, Friedrich, ... 1899-1904 (2987 b)
 Boysen, Mads Christian 1904-06 (263)
 Nissen, Frederik Frellesen .. 1906-08 (2132)
 Hansen, Peter Nielsen 1908-7.5.1918 (1027)
 Jørgensen, Peter
 Enemark 10.12.1918-1.3.1920 (1522)

Haved biskole, Rejsby

Opført i 1846 - få børn, suspenderet 1868-78
genåbnet for børn indtil 10 års alderen p.gr.
af meget lang skolevej til Rejsby.

Petersen, Jens 1853-57 (2346)
Hansen, Mette Jensine 1878-81 (1006)
Neergaard, Marle Elisabeth ... 1881 (2071b)
Gubi, Hansine Henriette 1882-86 (850)

Tinggard, Kirsten 1886-87 (2034)
Caspersen, Anne 1887
Partsch, Kathrine 1888-89 (2223)
Holm, Kjestine 1890- (1112)
Jakobsen 1893
Busk, Bodil Marie 1897-99 (3102)

Havervad, Brøns

Schmidt A.I. .... -1813-
Dam, Christen Thomsen 1823-32 (549)
Krog, Peder Pedersen, hjælpelæ. ... 1825-
Sørensen, Jens 1841-71 (2848)
Jørgensen, Hans 1871-81 (1498)
Jahn, Johannes 1881-82 (1248)

Høgh, Peter Andersen ..... 1882-88(1159)
Schmidt, Andreas Andersen 1889-95 (2630)
Petersen, Erich 1895-98 (2302)
Christensen, Christen S. .. 1898-1900 (423)
Jacobsen, Johann 1900-09 (1234)
Jensen, Jürgen Th. 1910-19 (1318)

Havnbjerg

Witt, Mathias 1765-94 (3065)
Witt, Johan Chr. læ. 1795-1834
degn fra 1823 (3062)
Friderichsen, Peter 1835-67 (738)
Clausen, Jørgen 1867-92 (511)
Jensen, Christian 1892-95 (1273)
Flindt, Marcus Nissen 1895-97 (705)
Petersen, Karl Asmus
Wilhelm ..... okt. 1896-31.5.1897 (2371)
Westergaard, Jeppe Jensen . 1897-98 (3030)
Kühl, Wilhelm Hinrich. dec. 1898-28.3.1899
Riis, Christian 1899-1921 (2547)
Andenlærere og lærerinder
Matzen, Peter 1840
Jakobsen, Jakob Hansen ... 1840-49 (1230)
Struck, Christen M. 1849-50 (2806)
Jørgensen, Lorenz Chr. 1851-52 (1512)
Hansen, Hans Peter 1853-54 (939)
Frederiksen, Didrich 1856
Bundesen, Paul 1856-58 (329)
Madsen, P. præp. 1859

præparander 1860-61
Knudsen, Peter Hansen ... 1861-72 (1600)
Koberg, Christian Peter C. .. 1874-75 (1608)
Christiansen, Peter Chr. 1876-77 (482)
Schmidt, Jes Hansen 1878-82 (2668)
Jensen, Christian 1883-92 (1273)
Rasmussen, Christopher
Peter Conrad 1892-1900 (2493)
Kongstedt, Martin
Karl 1.4.1900-31.2.1902 (1618)
Jess, Adolf 1902-05 (1369)
Hansen, Jakob 1905-12 (955)
Elholm, Christen 1912-19 (636)
Jürgens, Chr. Wilhelm 1913- (1473)
Gebhardt Chr. Peter 1919-20 (781)
Moos, Christine 1899-1902 (1989)
Skobmand, Marie D. 1902-03 (2761b)
Kempe, Frederikke 1903-11 (1550)
Klages, W.D. ... 1.4.1911-30.9.1915 (1572)
Matzen, Marie 1915-19 (1945)
Wernich, Anne 1919- (3022)

Havsted, Ravsted

Vesterlund, Mads	1824-25 (2987)	Rosenberg, Friederik J.	1880-86 (2571)
Duborg, Lorenz Ingward	1826-27 (600)	Bossen, Friedrich Martin Chr.	1886-87 (243)
Maack, Claus	1836-37 (2057)	Hübschmann, Peter J.	1887-89 (1150)
Hansen, Hans Andreas	1826-36 (921d)	v. Rautenkranz, H. Fr.J.	1889-90 (2509)
Petersen, Matthias	1842-43 (2395)	Beck, Lorenz Christian Nissen	1890-95
Petersen, Peter Nissen	1847-51 (2121)	Knutz, Nis Paulsen	1895-98 (1662)
Koch, Johan Nissen	1854-55 (1614)	Meyn, Carl Detlef	1899-1902 (1964)
Post, Nis Lorenzen	1855-56 (2468)	vakant I	1903
Carstensen, Hans	1856-58(396)	Jebe Jürgen	1903-09 (1257)
Danklefsen, Siegfried M.	-1863- (552b)	Schi	1909-10 (2717)
Boysen, Jens Andersen	1871-73 (258)	Stee	1910-13 (2794)
Petersen, Daniel W.M.	1873-75 (2297)	Meinshausen, Willi	1913-20 (1952)
Petersen, Jacob Friedrich	1875-79 (2342)	Andresen, Christian Rehhoff	1920-49 (52)

Hejls

Hinrichsen, Thomas	1779-1802	Friis, Hans G., hjælpelæ.	1860-61 (747)
Rosendahl	-1811-	Smith, Thomas Hansen	1862-63 (2772)
Mørk, Peter	1812-32 (2056)	Madsen, Niels	1863- (1888)
Bergholt, Jørgen	1833-55 (176)	Refshauge, Christian 2. læ.	1863- (2522b)
Schulz, Simon Jørgensen	1855-56 (2707)	Juhler, Jeppe C. 2.læ.	i 1854 (1461)
Jespersen-Lilholt Jeppe M.	1859-61 (1367)	Jepsen, J.M. 2.læ.	1859

Hejsager, Halk

Ravn, Nis Eriksen	-1814 (2511)	Schmidt, Christian Gyemos	1877 (2638)
Jørgensen, Peder	-1817 (1518)	Hansen, Paul	1878 (1012b)
Ravn, Nis Eriksen	1817-55 (2511)	Lund, Peder Jensen	1880-81 (1841)
Nissen, Christian	1855 (2127)	Bahr, Jacob Andersen	1881-82 (115)
Andersen, Nis Peter	1857-66 (38)	Steenholdt, Alfred Chr. O.	1882-83 (2788)
Knudsen, Knud	1866-73 (1597)	Kylling, Mathias Chr.	1884-89 (1671)
Broderson, Karl Ebbe	1873-1906 (290)	Hansen, Mathias	1890-91 (1002)
Falkenberg, Johann Fr.	1907-20 (682)	Schwien, Karl	1892-97 (2716)
Andenlærere		Sutter, Johannes	1897-1901 (2819)
Nissen, Christian	1870 (2125)	Reinholt, Christian Jensen	1901-07 (2529)
Mathiesen, Asmus Nicolaj	1872-73 (1917)	Brandt, Johann W.	1908-13 (3100)
Fries, Jens Jessen	1873(2482)	Schmidt, Wilhelm	1913-14 (2691b)
Hansen, Christian Heinrich	1875 (898)	Ketelsen	1917-19 (2691b)
Beck, Peter Nielsen	1876 (143b)	Witt, Otto	1919-20

Hellevad

Ewald, Nis	1769-1787 (3122)	Erichsen, Jens Nielsen	1869-70 (654)
Andersen, Niels	1789-1826 (36)	Westergaard, Anton Martin	1889-90 (3020)
Schmidt, Laurits Iversen	1826-37 (2678)	Petersen, Carl Diedrich	1890-94 (2282)
Niendahl, Hans Peter	1837-72 (2117)	Hansen, Andreas T.	1894-96 (881)
Møller, Matthias Christian	1872-93 (2046)	Holst, Jens Johannsen	1896-1901 (1127)
Jensen, Nis Hansen, vikar	1893 (1329)	Bastian, Karl J.	1901-06 (133b)
Petersen, Hans	1893-1909 (2315)	Gabriel, Chr. Heinrich	1906-08 (771)
Degn, Magnus	1909-37 (558)	Koch, Chr. Wilhelm	1908-13 (1613)
Andenlærere		Rathjen, Heinrich	1913-14 (2504)
Christensen, Ludolph	1860-65 (444)	Heinemann, Christine	1914-19 (1064)
Nielsen, Chr. Jacobsen	-1864 (2096)	Mittgaard, Otto Karl J.	1917-1918 (1976)

Helleved, Notmark

Moldt, Christian Carlsen	1796-1837 (1980)	Petersen, Jens Peter	1895-98 (2348)
Sørensen, Hans Chr., hjælpelæ.	ca. 1814	Hansen, Christian	1898-1908 (894)
Moldt, Chr., medhjælp hos faderen	1835, læ. 1845-83	Møller, Jørgen	1908-1911 (2037)
Westergaard, Jeppe Jensen	1883-87 (3030)	Lorenzen, Johannes	1911-13 (1801)
Duus, Christian Hansen	1887-90 (608)	Petersen, Niels	1913-21.1.1919 (2401)
Bahr, Jakob Andersen	1890-95 (115)	Jensen, Thomas	1914-15 (1340)
		Wind, Carl Nissen	1916-20 (3053)

Hjerndrup

Alls, Christian	-1779-	Jørgensen, Hans	1881-96 (1498)
Gabel, Peter Petersen	1785-1809 (770)	Ottsen, Matthias Bendix	1896-1912 (2213)
Gabel, Hans Peter	1809-27 (769)	Banke, Viggo Charles	1912-18 (120)
Nissen, Iver	1827-46 (2138)	Hansen, Andreas	1.10.1918-56 (879)
Raben, Johan Jensen	1846-69 (2487)	Lærerinder	
Joost, Hans	1868-69 (1451)	Meyer, Margarethe eller	
Andersen, Nis Peter	1869-73 (38)	Martha	1.4.1913-1.4.1918 (1961)
Knudsen, Knud Hansen	1873-81 (1597)	Christiansen, Anna	1918- (453)

Hjerpsted

Bruhn, Christen Jensen	1808 (301)	Andersen, Jørgen	1858-81 (30)
Matzen, Friedrich Chr.	1800-11 (1937)	Iwersen, Søren Hansen	1882-89 (1206)
Petersen, Hans Boysen	1811-28 (2328)	Friedrichsen, Peter	1890-1918 (743)
Møller, Jens	1828-58 (2032)	Jacobsen, Gustav Jürgen	1918-19 (1224)

Hjerting

Christensen, Eske 1811-33 (427)
 Wind, Peder Iversen, hjælper. 1822 (3055)
 Boisen, Hans 1833-72 (221)
 Sparre, Peter 1872-95 (2775)
 Warming, Chr. 1896-1906 (3005)
 Sørensen, Anton Peter 1906-20 (2832)
Andenlærere
 Indtil 1864 vinterlærere, derefter oftest
 præparander.

Junker
 Lassen, Peter Nissen 1866-71 (1718)
 Schmidt, Frits 1879- (2649)
 Peter Lohfert, præparand
 Hansen fra Rødding
 fra 1889 omdannet til lærerindeembede
 Haacke, Bertha Paula 1889-1910 (1167)
 Sundebo, Christine 1910-16 (2817)
 Jacobsen, Catharina 1.4.1918 (1216)

Hjordkær

Oplysninger om de ældste lærere findes i
 »Schulchronik« på LaÅ (nr. 915).
 Petersen, Jørgen ..... -1805 (2370b)
 Hansen, Jakob 1805-45 (953)
 Hansen, Jørgen P., hjl. 1840-42 (953)
 Henningsen, Lorenz
 Peter 1846-8.11.1864 (1078)
 Behrendsen, Heinrich
 Andreas 31.11.1864-1.10.1891
 Beck, Otto F. Hansen .. 1.1.1892-1929 (142)
 Juhler, Jes Jessen 1876-77 (1464)

Callesen, Nis 1877-79 (368)
 Sørensen, Fritz
 Andresen, præp. 1879-89
 Harder, Caroline Dorothea
 Juliane 15.1.1889-1.1.1891 (1045)
 Westermann, Emma Anna .. 1891-92 (3051)
 Kylling, Bothilde Cathrine 1892-1905 (1668)
 Nielsen, Cathrine M. 1906-09 (2091)
 Jepsen, Meta Marie 1909-14 (1359)
 Lytsen, Christine .... 1914 april-okt. (1862)
 Andersen, Marie ... 1.10.1914-1.4.1920 (33)

Hjortvad, Hygum

Sørensen, Elias 1872-73 (2839)
 Nielsen, Søren 1874 (2115)
 Kaysen, Knud 1875-77 (1547)
 Wiisen, Johann Peter N. 1880-83 (3050)
 Byriæl, Iver Hansen 1886-88 (343)
 Hostrup, Mathias Bendix ... 1888-91 (1143)

Lohfert, Carl H.A. 1891-97 (1770)
 Honnens, August H. 1897-1901 (1135)
 Lorenzen, Jens 1901-04 (1778)
 Jacobsen, Janne 1904-07 (1231)
 Jensen, Albert H. Chr. 1907-19 (1263b)

Hokkerup, Holbøl

Hejsel, Jes Hansen ..... -1823- (1069)
 Hansen, Jørgen Peter ..... -1841 (981)
 Christensen, Jørgen 1841-74 (439)
 Gregersen, Georg 1875-79 (825)
 Petersen, Daniel Wilhelm ... 1880-82 (2297)
 Schmidt, Hans H.L. 1882-1902 (2656)
 Asmussen, Johannes Heinrich,
 sygevikar 1900 (89)
 Bennetsen, Bennet 1902-20 (164)

Petersen, Johann Hinrich, vikar 1918 (2362)
Andenlærere
 Asmussen, Jes 1883-85 (88)
 Wedel, Johannes Karl 1886-89 (3010)
 Hansen, Lorenz Nic., præp. . 1889-90 (991)
 Petersen, Auguste Dorothea
 Emilie 1890-92 (2279)
 Timmermann, Maren M. .. 1892-1913 (2940)
 Petersen, Dora Cath. M. 1914-20 (2299)

Holbøl

Jessen, Jørgen 1777-1825 (1401)
 Jessen, Johannes 1825-46,
 hjælpepæ. 1819-25
 Petersen, Peter Nissen 1847-73 (2431)
 Gregersen, Jørgen Nic. 1873-75 (828)
 Flindt, Chr. Nielsen 1875-1905 (704)
 Nørskov, Leopold Conrad 1905-1918 (2196)
 Petersen, Johann Hinrich ... 1918-19 (2362)
 Köster, Claus Jakob 1919-20 (1678)

Andenlærere

Jessen, Jes ..... -1855-
 Frederiksen, Jacob Peter 1879-83 (730)
 Greisen, Jakobine 1883-90 (830)
 Lorenzen, Nicoline Hanna .. 1891-95 (1817)
 Witt, Ingeborg 1895-1900 (3061)
 Kappel, Kjestine Marie 1900-05 (1531b)
 Frederiksen, Marie M. 1909-50 (731)

Holm, Nordborg landsogn

Hansen, Mathias 1718-1773 (1001b)
 Bertelsen, Hans 1799-1840 (187b)
 Schmidt, Karl Friedrich 1840-61 (2675)
 Clausen, Jørgen 1862-67 (511)
 Hansen, Hans August 1867-72 (922)
 Knudsen, Peter Hansen 1872-84 (1600)
 Schilling, Johann 1884-1908 (2610)
 Frees, Peter 1908-14 (733)
 Madsen, Mads 1914-20 (1884)
 Ravn, Lorenz Simonsen 1920-35 (2510)

Andenlærere

Mumm, Jørgen ..... -1845- (2003)
 Gadmand, Mathias H. 1859-77 (775)
 Böckmann, Auguste C.A. ... 1878-81 (346)
 Hansen, Jens Chr. Adolf

Knutzen 1881-82
 Andresen, Marcus Jessen 1882-83 (61)
 Hansen, Hans 1884-86 (921)
 Bang, Jens Jensen 1890-93 (121)
 Looft, Chr. 1893-96 (1774)
 Carstensen, Carsten Peter 1896 (389)
 Andresen, Martin Sørensen ... 1896-99 (63)
 Woldtmann, H.G. 1899-1900 (3069)
 Wulf, Georg 1900-01 (3078)
 Petersen, Hans Johannsen . 1901-05 (2325)
 Meng, Hans Christian 1905-06 (1956)
 Lycke, Nis Jensen 1906-08 (1849)
 Kraushaar, Hans .... jan.-april 1909 (1628)
 Steenholdt, Thomas Nissen 1909-10 (2793)
 Evert, Albert Chr. 1910-19 (676)
 Ravn, Lorenz Simonsen 1919-20 (2510)

Hoptrup

Johannsen, Christian ..... -1779-
 Petersen, Hans 1790-1807 (2312)
 Johnsen, Jørgen Hansen ... 1807-26 (1447)
 Dall, Peter Lauritzen 1828-37 (546)
 Juul, Niels Nielsen 1837-60 (1470)
 Jensen, Jens 1861-78 (1297)
 Petersen, Andreas 1878-85 (2267)
 Riis, Andreas 1885-1905 (2546)
 Reese, Fritz 1905-20 (2520)

Andenlærere

Fallesen, Jørgen 1827- (684)
 Dall, Jes 1834-39 (540)

Juhl, Bertel, Nissen

hjelpepæder 1839-42
 2.lærer 1844-48 (1453)
 Kjær, Niels Andersen ..... -1857 (1563)
 Skøtt, Johan 1858-59 (2766)
 Eriksen, Thomas Peter 1863-67 (659)
 Hansen, Mathias Jørgen ... 1869-71 (1003)
 Lycke, Nic. Fr.Olaf Rye ..... 1871-(1847)
 Autzen, Jeppe 1872-75 (103)
 Krohn, Heinrich J.B. 1.10.1875-
 Kauslund, Peter Hansen 1876-78 (1544)
 Skov, Peter Bertelsen 1879-81 (2759)
 Holm, Jens Thomsen 1881-85 (1108)

Pulljewsky, Maria von	1885-86 (2483)	Ehlers, Wilhelm	1899-1901 (633)
Jensen, Jens Chr.	1887-88 (1309)	Reese, Fritz	1901-05 (2520)
Matzen, Ingeborg Marie	1888 (1942)	Hansen, Mattes Mathias . . .	1906-08 (1001)
Gebhard, Arnold Fr. I.	1889-92 (780)	Peters, Chr.	1908-13 (2258)
Schöbel, Fr. Wilhelm	1889-92 (780)	Jasper Chr.	-1914- (1256)
Matzen, Hans Lorenz	1892-95 (1939)	Fedderson, Anna . .	15.3.1915-1.10.17 (686)
Larsen, Hans	1895-99 (1698)	Carslen, Maire	15.11.1917-19 (380)

Hostrup, Tønder amt

Hansen, Jørgen	1802-03 (975)	Hjeds, Peter H.P.	1888-1909 (1099)
Nissen, Nis Hansen	1806-58 (2161)	Korsemann, Georg	1910-20 (1623)
Maasbøl, Andreas Peter	1859-88 (2062)		

Hostrupskov, Ensted

Oprettet 1901		Christensen, Niels Jensen . . .	1904-17 (449)
Christiansen, Detlef Nic.	1901-04 (462)	Petersen, Marius Nielsen . . .	1918-19 (2391)

Hovslund, Øster-Løgum

Dahm, Lauritz	1782	Dall, ...	1839-49 (540)
Lorentzen, Frelle fra Nederjerstal		Jensen, Hans Hansen	1849-82 (1287)
Falle fra Weistrup		Pedersen, Carl Fr.	1882-87 (2249)
Kjer, Peter	1786-89	Petersen, Hans	1887-99 (2316)
Igen	1791-93	Degn, Magnus	1899-1909 (558)ø
Dahm, Rasmus Hansen . . .	1800-1810 (537)	Erichsen, Hans Nikolaus	1909-13 (651)
Backmann, Hans Petersen . . .	1810-27 (110)	Krüdener, Heinrich	1913-19 (1649)
Taaghholm, Nis Jepsen	1827-39 (2980)	Henriksen, Jørgen H. . .	1.10.1919-21 (1079)

Huholt, Ulkebøl

Hartz, Otto Karl Chr.	1895-1900 (1056)	Petersen, Mads Sørensen . .	1906-36 (2381)
Thomsen, Marko Urvald	1900-06 (2216)	Matzen, Maire Kirstine	1910-18 (1946)
Otzen, Daniel	1901-06 (2216)		

Hvidding

Smidt, Lorents 1800-14 (2769)
 Hansen, Andreas 1815-24 (874)
 Sørensen, Jens 1824-67 (2847)
 Sørensen, Jens Michael 1867-72 (2849)
 Friis, Søren Nissen 1872-85 (759)
 Lycke, Nis Petersen 1885-1903 (1851)
 Johannsen, Martin Sørensen 1903-19 (1428)

Andenlærere

Greisen, Christen 1879 (828b)

Ofteft præparander fra 1885 lærerinder

Caspersen, Anna 1889-92 (407)
 Dueck, Katharine 1892-94 (603)
 Jepsen, Anna 1894-98 (1346)
 Werner, Anna 1898-1907 (3020)
 Nissen, Anna Caroline 1907-09 (2118b)
 Jensen, Marie 1909-14 (1323b)
 Lorenzen, Martin 1914-16 (1814)
 Rolfs, Ernst Jens Jakob . . 1912-1919 (2560)

Ny Hvidding

Nannsen, Hans Andreas 1890-98 (2067)
 Petersen, Erich 1898-1901 (2302)
 Thormähler, W. 1901-03 (2925)
 Möller, Heinrich 1903-04 (2031)

Delfs, Hans H. 1904-09 (559)
 Rolfs, Gustav 1909-11 (2561)
 Rolfs, Ernst 1911-18 (2560)
 Sørensen, Karl Chr. 1919 (2852)

Hygum

Jørgensen, Jørgen C. . . . . 1797-1834(1509)
 Ebbesen, Lauritz 1834-42 (618)
 Appel Hans Chr. 1834-42 (74)
 Lycke, Peter Chr. N. 1842-81 (1854)
 Sørensen, Søren Jensen 1881-94 (2862)
 Wolfsberg, Peter Jensen . 1894-1906 (3022)
 Clausen, Carl Detlef 1906-09 (489)
 Petersen, Johannes 1909-44 (2361)

Andenlærere

Timmermann, Knud Nielsen 1877-78 (2941)
 Kauslund, Peter Hansen 1878-81 (1544)

Ludwigsen, Christian 1881-82 (1820)
 Sump, Carl Henrik 1883-87 (2816)
 Clausen, Peter Nielsen 1887-89 (517)
 Petersen, Niels Peter 1890-91 (2403)
 Lorenzen, Heinrich Julius . 1891-95 (1799b)
 Ahrens, Henrich Friedrich 1896- (6)
Vacant 1904
 Vind, Jesper 1909-11 (2989b)
 Roos, Alma 1911-14 (2563b)
 Popp, Martha 1914- (2461b)
 Hellwig, Gottfried W. . . . 1914-1919 (1070b)

Hyrup, Bevtoft

Udførlige oplysninger om Hyrup skole og den lærere gennem tiderne giver Gunder Nissen, Bevtoft i et maskinskrevet manuskript på 17 sider.
 Lund, Peter Thomsen 1815- (1842)
 Alslev, Chr. Jensen 1824- (14)
 Schmidt, Peter Warming . . . 1845-48 (2689)
 Billum, Søren Chr. 1848- (201)

Eskesen, Morten . 22.6.1851-1.4.1853 (666)
 Klinge, Niels Christensen . . 1855-71 (1579)
 Boysen, Hans Theodor F. . . . . 1872-(255)
 Nissen, Peter 1873-87 (2168)
 Svane, Andreas Petersen . . . 1887-89 (2820)
 Friis, Lorenz Madsen 1889-90 (753)
 Thaysen, Jes 1890-94 (2877)
 Barsøe, Anton Sophus 1894-97 (126)

Friis, Lorenz Madsen 1897-1901 (753)
 Jepsen, Nils Peter Viggo 1901-04 (1361)
 Schacht Heinrich Friedrich . 1904-07 (2601)
 Reinholdt, Jens Eriksen
 Jensen, vikar 1907 (2530)
 Møller, Peter Nielsen 1907-10 (2052)

Harder, Friedrich 1910 (1046)
 Madsen, Mads 1911-14 (1884)
 Jensen, Jens Andersen 1914-15 (1305)
 Kruse, Marie 1915-16 (1648)
 Under krigen udelukkende nabolærere som vikarer.

Højer

Om degne og lærere i Højer fra ca. 1550-ca. 1800 se: Rolfs Claus: Geschichte des Kirchspiels und Fleckens Høyer 1926.

Creutz, Nicolay Diedrich . . 1766-1805 (529)
 Creutz, Diedrich Asmus 1791-96 (530)
 Diedrichsen, Peter Johan Læ. 1790-96
 degn 1796-1826
 Diedrichsen, Jess Christiph . . 1826-55 (572)
 Petersen, Peter Brodersen . . 1855-81 (2422)
 Riggelsen, Peter 1881-1919 (2545)
 Petersen, Hans Olde 1920-28 (2330)

Organist og andenlærer

ang. organister se Rolfs Claus ca.

1690-1826

Meyer, Ferdinand August

druknede 18.6.1843 (1957b)
 Gregersen, Jens Nis 1838- (827)
 Hansen, elementarlæ. 1845
 Nielsen, Anders 1844-45 (2086)
 Eschels, Bleik Jens 1844 (664)
 Koch . . . . . ca. 1847
 Jørgensen, Peder M. 1850-52 (1523)
 Carstensen, Hans Emil 1859-61 (397)
 Jørgensen, P.M. fra Læk 1859-61
 Carstensen, H.C. . . . . død 1861
 Christiansen, Nils Chr. N. 1864-65 (479)
 Jessen, Tycho 1861-67 (1408)
 Christiansen, Lorenz 1852-55
 og 1867-76 (473)
 Petersen, Priscar Agathon . . 1876-81 (2433)
 Lorenzen, Iver Peter . 1882-1.10.1908 (1800)
 Stüben, Johan 1909-11 (2811)
 Petersen, Andreas Chr. 1911-14 (2269)
 Jensen, Peter C. , , , 1.4.1914-1.7.20 (1333b)
 Sørensen, Karl Chr. 1.10.1920- (2852b)

3. lærerembede

Riese, Andreas Peter 1855-58 (2542)
 Jørgense, K. 1858-59
 Hansen, Hans Fr. 1859-60 (927)
 Petersen, Hans H. 1860-61 (2427)
 Jensen, Jens 1861-62 (1299)
 Kloppenborg, Jacob 1861-67 (1580)
 Petersen, Priscar Agathon . . 1871-76 (2433)
 Matthiesen, Lauritz H. J. . . . 1877-78 (1929)
 Jessen, Broder 1879-80 (1376)
 Schölller, Chr. 1881-85
 Schmalfeldt, Gustav 1887-90
 Fröhlich, Fritz K.L. 1890-93 (765)
 Wulf, Steffen Chr. 1890-93 (2795)
 Lobsien, Wilhelm 1896 (1767)
 Petersen, Anton 1896-97 (2275)
 Bredtmeyer, Chr. Adolf . . . 1898-1920 (276)
 Hansen, Hans Jørgensen 1897-98 (938)

4. lærer

Alsen, Fr. pærp. 1876 (10)
 Alsen, Theodor 1879-82
 Michelsen, Andreas 1882-83
 Fröhlich, Fritz 1883 (765)
 Krichau, Hermann J. 1883-86 (1630)

Lærerinder

Nielsen, Catharina M. 1886-88 (2091)
 Smith, Clara fra Visby 1888-95 (2767)
 Armbrust, Helen 1895-96 (3094)
 Hilda Petersen 1897-99 (2337)
 Nielsen, Elisabeth 1899-1901
 Steenholdt, Christine 1901-20 (2791)
 Schmidt, Elisabeth 1913-14 (2645)

5. lærer

Petersen, Hans Jürgen 1907-10 (2328)
 Sturo, Heinrich 1911-19 (2818)
 Krüger, Peter 1919-20 (1652)

Højrup II

Johannsen, Casper	1794-1813 (1839)	Hansen, Niels Peter	1861-94 (1011)
Simonsen, Jens	-1813-	Nicolaysen, Johannes	1895 (2076)
Mylliin, John Hansen	1839-42 (2006)	Jessen, Asmus A.V.	1896- (1374)
Hansen, Andreas Joh.	-1845-	Nydahl, Jens Peter	1904-06 (2184)
Løbner, Hans Madsen	1857-58 (1868)	Hallum, Hans Peter	1906-07 (864)
Jensen, Hans B.	1858-60 (1285)	Holm, Lauritz Hans	1910-7.9.1917 (1114)
Jacobsen, Jacob Broder	1860 (1229)	Petersen, Carl Th., vikar	1917- (2285)

Højst

Schmidt, Hans Hansen	1804- (2654)	Vikarer og hjælpelærere	
Callesen, Peter	1782-1822 (371)	Junker, Jensen Niels	1811-14 (1465)
Hinrichsen, Chr.	1825-43 (1094)	Schmidt, Hans Petersen	(2661)
Petersen, Mathias Lausten	1843-80 (2395)	Sørensen, Thomas Peter	1871 (2863)
Todsén, Chr.	1880-86 (2948)	Jensen, Peter Eskildsen	1871-73 (1336)
Petersen, Niels	1887-1921 (2400)	Demant, Johan Fr.	1872-1911 (560)
		Brodersen, Boh	1911-18 (283)

Hønkys, Egvad

Schmidt, Laurits Iversen	1803-26 (2678)	Hansen, Johannes Peter	1896-1905 (971)
Jacobsen, Broder	1826-41 (1215)	Schmidt, Wilhelm Jürgen	1905 (2692)
Nielsen, Chr. Jacob	1841- (2096)	Christen, Slegismund Erdwin	
Asmussen, Peter	1864-67 (94)	Eugen Viktor	1905-20 (415)
Boysen, Martin Peder	1867-68 (265)	Andenlærere	
Clausen, Heinrich	1869-75 (506)	Schwarzroch, Luise	1910 (2711b)
Petersen, Hans	1875-85 (2315)	Muche, Johann W.FR.	1913-16 (2000)
Petersen, Hans Peter	1885-95 (2331)	Brix, Anna Catharina	1919-20 (278)

Hønning, Arrild

Lycke, Peter N.N.	-1846- (1852)	Schmidt, Andreas Andersen	1884-85 (2630)
Cassias, Andreas Hansen ...	1846-47 (380)	Ferdinand, Chr. Petersen	1885- (693)
Bjerrum, Anders Madsen	1847-50 (203)	Jensen, Jens Chr.	1888-91 (1309)
Brorson, Anders vikar	1850 (299)	Matzen, Joh. Peter	1891-1900 (1944)
Ferdinand, Christian Peter	1855- (693)	Grosbøl, Jørgen Paulsen	1902-04 (338)
Petersen, Johann Chr.	1861-62 (2357)	Petersen, Andreas	1903-04 (2269)
Rhode, Niels Hansen	1862-66 (2553)	Hansen, Jørgen	1904-06 (978)
Sørensen, Hans Nielsen	1866-71 (2845)	Diedrichsen, Heinrich	1906-09 (571)
Svane, Claus Jensen	1872-73 (2821)	Madsen, Mads	1907-11 (1884)
Friis, Hans Frederik	1877-82 (746)	Nørrelykke, Johannes J.	1911-13 (2193)
Hansen, Chr. Heinrich	1882-83 (898)	Hinrichsen, Lorenz Fr.	1913-20 (1097)
Matzen, Joh. Peter	1883-84 (1944)		

Høruphav, Kirkehørup

Oprettet 1914		Petersen, Peter	1914*20 (2419)
Beuck, lærerinde	1914	Jørgensen, Christen	1920-61 (1492)

Iller, Broager

Petersen, Johan Peter	1780-1811	Andenlærere og præparander	
Christiansen	1825-26	Andersen, Peter, præp.	1881-
Vesterlund, Mads Hansen ..	1826-30 (2987)	Petersen, Nikolaj præp.	1883-84 (2404)
Jessen, Jes Heinrich	1833-36 (1396)	Clasen, Adolf, præp.	1884-85 (485)
Hansen, Jens Iver	1842-52 (964)	Jürgensen, Hans Peter præp ..	1885 (1482)
Bartram, Christian	1852-55 (132)	Negendahl, Hans M. præp. .	1885-86 (2072)
Nielsen, Niels Lorenzen	1855-57 (2109)	Alsen, Johanne Magd.	
Ite, Johann	1857-59 (1183b)	Christine	1887-88 (12)
Jensen, Jens	1867-78 (3073)	Rönnau, Maria	1889-91 (2586d)
Wollesen, Chr. P.	1867-78 (3073)	Worm, Christoph, Nicolaus	1891-94 (3074b)
Hansen, Niels	1879 (1008)	Duggen, Heinrich	1894-98 (606)
Iversen, Joh. Fr.	1880-1907 (1197)	Hansen, Reinhold	1898-1908 (1031)
von Monrath, Axel V.V.	1907-12 (1987)	Wagner, Hermann	1908-09 (3001)
Beckwolth, Otto	18.11.1912-1913 (275)	Carstensen, Jørgen Joh.	1910-32 (402)
Steenholdt, Thomas Nissen	1913-20 (2793)		

Jejsing, Hostrup

Nissen, Nis Hansen	1804-06 (2161)	Jensen, Jens	1861-93 (1300)
Tahysen, Hans Nissen . . .	1807-1833 (2876)	Jacobsen, Hans Chr. . . .	1893-1902 (1226b)
Paulsen, Otto	1834-35 (2246)	Schmidt, Heinrich Fr.	1903-20 (2663)
Lund, Hans Chr.	1835-61 (1829)	Roeloffs, Erik Diedrich, vikar . .	1913 (2554)

Jegerup

Jürgensen, Hans	1779-1793 (3119)	Falkenberg, Johann Fr.	1875-76 (682)
Lund, Eskild Nielsen	1793-1826 (1827)	Burmeister, Johannes	
Hansen, Anders	1826-1837 (872)	Hansen	25.10.1876- (332)
Jensen, Daniel	1837-62 (1278)	Beck, Otto Fr. Hansen	1878 (142)
Busk, Søren Peter	1862-83 (336)	Hermann, Carl Emil	1891-92 (1081)
Matthiesen, Lauritz	1883-91 (1929)	Voss, Johannes	1892 (2999)
Behrendsen, Heinrich		Schümann, Nikolaus Joh. . .	1892-93 (2717b)
Andreas	1891-1900 (155)	Stendorff, Ernst	1893-96 (2802)
Dahl, Jørgen Christensen	1900-06 (543)	Caspersen, Julius Th.	1896-98 (410)
Clausen, Johann Jørgensen . .	1906-10 (510)	Smith, Peter Petersen	1898-1900 (2771)
Petersen, Jakob		Blaas, Hermann Carl	1900-03 (215)
Nikolaus	1911-30.9.50 (2343)	Jørgensen, Lauritz	1903-05 (1511)
Jørgensen, Asmus Andreas . . .	1848- (1491)	Petersen, Hans Jørgen	1905-07 (2328)
Andenlærere		Petersen, Jakob Nikolaus . .	1907-11 (2343)
Pedersen, Lars	-1863 (2254)	Johannsen, Carsten	1911-17 (1411)
Geltzer, Rasmus Jørgen A. . .	1863-64 (790)	Petersen	1919
Sørensen, Søren	1870-72 (2862b)	Jessen	1919
Grevsen, Jens	1.11.1872 (835)	Hardersen, Marg.	1.4.1917-8.3.1918
Thies, Andreas F.G.	1874-75 (2884)	Nabokollegel de sidste krigsår.	

Jels

Overbek, Jürgen	-1779-	Monrath, von Johann	1867-69 (1988)
Johnsen, Jørgen Hansen . .	1798-1807 (1447)	Klinge, Erik Anton	1870 (1577)
Petersen, Hans	1808-20 (2312)	Juhl, Anders Iversen	1870 (1452d)
Iversen, Iver	1820-48 (1194)	Thomsen, Niels, præp. . .	
Rohde, Hans Julius	1848-51 (2555)	Sump, Carl Henrik	1876-80 (2759)
Petersen, Hans Jespersen . .	1851-66 (2324)	Petersen, Nis	1.5.1880-30.9.1887 (2405)
Lauritsen, Chr. Matthæus . .	1866-93 (1721)	Lauritzen, Mette Christien . .	1887-89 (1734)
Hansen, Niels	1894-1911 (1009)	Schmidt, Chr. Jepsen	1889-92 (2639)
Hansen, Jørgen	1912-47 (978)	Pusbach, Karl Johann	
Andenlærere og præparander		Detlef	1892-99 (2483b)
Vejbøl, Peter Nissen	-1861 (3014)	Andres, Friedrich August . . .	1899-1903 (47)
Jensen, Jens	1861 (1300)	Schuldt, Ditlev Aug. Hein. . .	1903-06 (2704)
Carstens, Gotfred Kristian . .	1862-63 (383)	Pahl, Claus	1906-09 (2220b)
Bork, Søren Hansen	1863-67 (235)	Hansen, Chresten	1910-12 (889)

Hansen, Andreas 1912-14 (876)
 Schmidt, Wilhelm 1914- (2691b)
 Ravn, Marius Christian
 Simonsen 1.1.1920-15.9.20 (2510b)

Lærarinder fra 1912
 Todt, Alice Cathrine
 Wilhelmine 1911 (2949b)
 Hansen, Martha 1912-13 (999)
 Müller, Frieda 1913-14
 Jensen, Marie 1.4.1914- (1323b)

Jels Troldkær

Dahl, Peter 1905-09 (535)
 Jakobsen, P. Nik. 1909
 Petersen, Johann Christian . 1909-10 (2356)

Andersen, Marinus 1910-14 (34)
 Jessen 1914
 Under krigen vikarierer nabolærerne.

Kamtrup, Hygum

Knudsen, Jens 1814-31 (1593)
 Appel, Hans Chr. 1831-46 (74)
 Langvad, Matthias 1846-49 (1697)
 Böttcher, Fritz Pedersen . 1848-1.4.87 (355)
 Iversen, Hans 1887-1908 (1190)
 Hansen, Jørgen 1908-12 (978)
 Bergmann, Mads Jensen 1912-20 (179)
Andenlærere, flest præparander
 Böttcher, Peter 1866-67 (359)
 Vigtoft, Niels 1857-63
 Ferdinandsen, Ludvig 1858-72
 Dall, Iver Petersen 1872-73

Johannsen, Johan Christian 1873-75
 Henningsen, Jens 1875-81
 Jacobsen, J. præp. 1882-
 Becker, Maria Franziska 1.10.1888-89
 Tange, Andreas Marcussen .. 1.11.1889-90
 Voss, Johannes 1.10.1870-91 (2999)
 Bahnsen, Emil Carsten 1891-92 (112)
 Kaufmann, Wilhelm ... 25.4.1892-94 (1543)
 Freitag, Joachim Friedrich ... 1895-99 (735)
 Lorentzen, Jens 1.11.1899-1901 (1778)
 Pump, Gustav Heinrich ... 1901-02 (2433b)
 Tiedemann, Wilhelm Chr. .. 1902-19 (2931)

Kassø, Hjordkær

**Oplysninger om de ældste lærere i »Schul-
 chronik« LaA side 2-3.**
 Hansen, Lauritz 1803-35 (987)
 Petersen, Jens ..... (2344)
 Carstensen, Samuel Thyge ... -1843 (406b)

Asmussen, Asmus 1843-53 (81)
 Nissen, Nis Petersen 1853-89 (2163)
 Sørensen, Fritz Andersen ... 1889-96 (2842)
 Paulsen, Chr. Heinrich ... 1896-1920 (2230)

Kastrup, Gram

Nielsen, Oluf ..... -1784
 Hansen, Markus 1784-21.6.1824 (997)
 Giessemann, Hans Johum ... 1824-35 (796)
 Barsø, Jeppe Jørgensen 1835- (128)
 Mørch, Johann P.S.g. 1847-52 (2058)
 Billum, Søren Chr. 1852-66 (201)
 Lund, Niels Lauridsen 1866-72 (1838)
 Hansen, Hans Jessen 1872-89 (932)
 Wieding, Chr. Peter 1889-95 (3039)
 Winther, Chr. 1896-97 (3058)
 Johnsen, Martin Nissen .. 1898-1920 (1449)

Andenlærere

Præparander Indtil 1892

Hansen, Hinrich Milchior 1889-91 (950)
 Joosten, Chr. 1892-94 (1452)
 Ehlers, Johann 1894-96 (632)
 Andersen, Mathias Lorenz 1896 (35)
 Jepsen, Asmus 1899-1903 (1347)
 Döll, Chr. Fr. 1903-07 (614)
 Schulze, Wilhelm 1907-13 (2708)
 Möller, Ernst 1.10.1913-1915 (2026b)
 Jürgensen, Johanna M. 10.9.1918-19 (1483)

Kastvrå, Sommersted s.

Davidson, Christian Fr. 1864-71 (555)
 Jensen, Hans Henrik 1871-73 (1288)

Mordhorst, Erik Wilhelm ... 1873-75 (1992)

Kelstrup, Vilstrup

Taget i brug 2.5.1912.

Behrendsen, Heinrich
 August 1912-6.6.15 (156)

Jørgensen, Marie 1915-18 (1513)
 Rohde, Louise, Auguste 1919 (2555b)
 Schuldt, Ditlev Aug. H. 1919-20 (2704)

Ketting

Bruhn, Johannes
 Bartholin 1772-1821 (306)
 Klein, Henrik Peter 1821-46 (1576)
 Hansen, Hans Jacobsen 1846-82 (933)
 Bager, Jørgen Hansen 1882-1919 (111)
Andenlærere
 Thomsen, Nis, præp. 1874-76
 Kylling, Mathias præp. 1876-78 (1671)
 Hansen, Johann 1878-82 (967b)
 Petersen, Chr. 1882-83
 Frost, Jens Peter
 Christensen 1883-84 (761)
 Rasmussen, præp. 1884-85

Duus, Christian Hansen 1885-87 (608)
 Gammelgaard, Chr. Andresen 1887-88 (778)
 Jacobsen, Johann 1888-89
 igen 1892-93 (1233)
 Doose, Johannes Wilhelm ... 1893-96 (587)
 Kongstedt, Martin Carl ... 1896-1900 (1618)
 Schröder, Franz Heinrich ... 1900-02 (2696)
 Warnecke, Johann 1902-06 (3008)
 Ruge, Hans Jørgen 1906-08 (2577)
 Behrens, Johannes 1908-11 (159)
 Rohweder, Heinrich 1911-15 (2559)
 under krigen vakant
 Nydahl, Kjesten
 født Boysen 1917-27 (2183)

Kirkehørup

Lassen, Lorenz 1789-1825 (1710)
 Lassen, Christian 1825-57 (1703)
 Jørgensen, Peter 1858-64 (1520)
 Autzen, Thomas Chr. 1865-78 (103)
 Hjeds, Peter Hansen
 Petersen 1878-88 (1099)
 Gertsen, Nis 1888-1905 (794)
 Wieding, Chr. Peter 1905-12 (3039)
 Lassen, Jørgen 1913-41 (1709)

Andenlærere

Bærthelsen, Carl Chr. P.
 Dijon 1844-46 (345)
 Jørgensen, Peter 1846-47 (1520)
 Petersen 1847-48
 Lassen, Lorenz Peter 1848-55 (1711)
 Sørensen, Jørgen
 Christensen 1856-57 (2852)
 Kjærbølling, Ernst præp. ... 1857-58 (1569)
 Skøtt, Johan 1858-59 (2766)
 Jensen, Jens
 Nicolajsen præp. 1859-61 (1311)
 Hjeds, Peter H.P. præp. 1861-65 (1099)
 Kæstel, Georg 1865-67 (1672)
 Abilgaard, præp. .... juli-nov. 1867
 Hjeds, Peter H.P. .... april-okt. 1868 (1099)

Kaysen, Th. U. præp. ... nov. 1868-april 69
 Steenholdt, Anders Nielsen . 1869-72 (2789)
 Jacobsen, Nicolaj præp. ... 1872-74 (1239)
 Christensen, Frederik C. Chr. 1874-75 (429)
 Jürgensen, Ludvig F. præp. 1875-77 (1486)
 Jacobsen, Nicolai 1877-78 (1239)
 Rasmussen, Diedrich præp. 1878-80 (2494)
 Hansen, Hans Chr. 1880-82 (925)
 Lorenzen, Asmus
 Friedrich præp. .... april-juni 1882 (1789)
 Bundesen, Peter Chr. 1882-83 (328)
 Iwersen, Christen Jørgen ... 1883-85 (1188)
**Førstelæreren underviser begge klasser
 (150 børn) sept. 85-jan. 86.**
 Frederiksen, Jens præp. ... jan.-april 1886
 Brodersen, Hans
 Peter 1.5.1886-1.11.1891 (287)
 Looft, Johann 1.1.1892-1.10.95 (1774b)
 Böhm, Fr. Peter 1895-1905 (350)
 Christensen, Jens
 Peter 1.5.1905-1.10.1905 (435)
 Nielsen, Anthony ... 1905-1.10.1919 (2087)
 Landtreter, Marie 1892-1901 (1691)
 Clausen, Auguste Do. 1901-dec. 1918 (487)
 Matzen, Helene 3.1.1919-1920 (1940)

Kliplev

Nielsen, Christian ..... -1795- (2094)
 Dall, Samuel Martin ..... -1806 (548)
 Dall, Chr. Fr. 1806-30 (538)
 Petersen, Andreas 1832-34 (2266)
 Asmussen, Jes 1834-52 (87)
 Johannsen, Hans Chr. ... 1853-1875 (1415)
 Nydahl, Peter Jessen 1875-1900 (2185)
 Callesen, Andreas Heinrich .. 1900-34 (362)
Andenlærere
 Rossen, Asmus Peter præp. 1875-77 (2574)
 Andresen, Marius Jessen 1877-79 (61)
 Hansen, Jens Christian

Adolf Knutzen 1879-81 (962)
 Falkenberg, Johann Fr. 1885-86 (982)
 Hansen, Lorenz Nicolai præp. .. 1889 (991)
 Ebbesen, Frederikke 1889-91 (616)
 Kappel, Ingeborg 1891-97 (1532)
 Karstens, Bertha
 Wilhelmine 1897-1907 (1538)
 Callesen, Marie Catharine ... 1907-09 (616)
 Callesen, Paul 1909-20 (369)
 Lorenzen, Karl ..... aug.-nov. 1919 (1807)
 Krämer, Marie Cathrine 1911-13 (1655)
 Clausen, Elwine 1913-15 (496)
 Christ, Christine 1915-16 (414)

Klovtoft, Hellevad

Distriktsskole fra 1802.

Nielsen, Jes	-14.12.1805	Asmussen, Asmus	1852-78 (81)
Petersen, Oluf	1806-24 (2408)	Matthiesen, Mathias	1878-83 (1933)
Nissen, Nicolai Peter	1824-26 (2152)	Thimsen, Peter Hansen	1883-90 (2886)
Gammelgaard, Chr. Nielsen	1827-32 (779)	Westergaard, Anton M.J.	1890-1910 (3024)
Dinsen, Claus Nielsen	1832-52 (577)	Petersen, Heinrich	1910-13 (2333)
		Petersen, Eduard Otto Julius	1913-60 (2300)

Kløjing, Nørre Løgum

Borst, Lorenz	1863-67 (239)	Carstensen, Carsten Peter	1896-99 (389)
Giessing, Anders Hansen	1871-74 (800)	Petersen, Mads Sørensen	1899-1900 (2601)
Wilsen, Johann P.N. præp.	1875-76 (3050)	Petersen, Jacob	1900 (2341)
Rossen, Rasmus Peter	1880-83 (2574)	Göttsche, Heinrich D.C.	1901-07 (857)
Ferdinand, Christian	1883-85 (693)	Kerker, August	1907-11 (1551)
Sørensen, Anthoni	1885-87 (2833)	Essensohn, August	1911 (673)
Beier, Anders Thomsen	1887-89 (159b)	Jensen, Johannes H.	1911-13 (1316)
Wögens, Momme Theodor	1891-93 (3082b)	Börnsen, Johannes Hermann	1913-14 (352)
Johannsen, Martin Sørensen	1893-95 (1428)	Vollertsen, Julius Lorenz	1914-18 (2995)
Bahr, Johannes Fr. August	1895-96 (116)	Schmidt, Hans Chr.	1918 (2653)
		Lorenzen, Emil Adolf	1919-20 (1795)

Knud, Fjelstrup

Lauritzen, Mads	1791-1803 (1732)	Hansen, Hermann Julius	
Beck, Peter Severin	1823 (144)	Leopold	1877-82 (948)
Uldahl, Johan Lausen	1823-40 (2983)	Thomsen, Hans	1882-89 (2899)
Petersen, Hans Jespersen	1841-51 (2324)	Krichau, Hermann Jacobsen	1889-93 (1630)
Pors, Søren Jensen	1851-55 (2466)	Bryde, Chr. Iversen	1893-1909 (315)
Aggesen, Åge Joh.	1855-67 (4)	Hansen, Hans Peter	1912 (942)
Knudsen, Knud Th.	1867-77 (1599)	Reinholdt, Jens	1912-26 (2530)

Kollund, Bov s.

Sørensen, Christian	1829-64 (2836)	Hansen H.	
Nissen, Nis	1862-63 (2158)	Schmidt, Mathias Madsen	1885-97 (2681)
Timmermann, Knud Nielsen	1864-66 (2941)	Leinemann, Paul	1903-10 (1747)
Lorenzen, Lorenz	(1809)	Wagner, Hermann	1.10.1910 (3001)
Sønnichsen, Asmus Fr. W.	1870-73 (2829)	Lahann, Jutta	1910-20 (1688b)

Kolsnap, Nustrup

Bjerrum, Anders Madsen	1850-53 (203)	Dahl, Johann Jacobsen	1869-90 (533)
Hansen, Knud	1853-56 (985)	Dahl, Jørgen Christensen . .	1890-1900 (543)
Jørgensen, Jacob Nielsen . .	1856-67 (1501)	Clausen, Johann Jørgensen .	1900-02 (510)
Buck, Frederik Gregor	1867 (324)	Hagge, Carl W. Johannsen . .	1903-20 (862)

Kongsmark, Rømø

Hessel, C.	-1806-	Tønder, Georg K.	1881-84 (2977)
Bleeg, Hans Engelbretsen	-1811-	Juhler, Søren M.	1884-85 (1466)
Tagholm, Hans Petersen	-1820	Clausen, Peter Nielsen	1885-87 (517)
Møller, Jørgen Andersen . . .	1824-67 (2038)	Bossen, Fr. Martin Chr.	1887-98 (243)
Hartvigsen, Ketel Anders . . .	1867-74 (1054)	Knutz, Nis Paulsen	1898-1904 (1662)
Petersen, Hans Jacob	1874-76 (2323)	Petersen, Hans Olde	1904-11 (2330)
Dahl, Mathias Cornelius	1877-80 (534)	Jensen, Chr. Peter	1911-41 (1277)

Korup, Ravsted s.

Jacobsen, Anders Peter	-1813 (3110)	Petersen, Jacob Fr.	1879-82 (2342)
Jürgensen, Hans	1813-39 (1479)	Dirks, Dirk, vikar	1882 (578)
Iversen, Jens	1839-45 (1195)	Hansen, Hans Chr.	1882-85 (925)
Bonnichsen, Cornelius	1846-51 (229)	Hansen, Jens P.	1885-86 (965)
Koch, Christian Heinrich . . .	1851-59 (1612)	Lorenzen, Rasmus	1888-93 (1819)
Pries, Christian A.A.	-1860 (2481)	Bruhn, Chr. Karl L.	1893-1901 (302)
Petersen, Chr. Peter	1862-64 (2293b)	Molsen, Andreas	1901-05 (1983)
Christensen, Andreas P.	1865-66 (417)	Weinkauf Fr. Carl Franz	1905 (3015)
Thielsen, Friedrich	1868-70 (2882)	Petersen, Marius	1905-09 (2390)
Thomsen, Jes	1870-79 (2904)	Andersen, Hans Peter	1909-20 (25)

Kragelund, Bov

Weber, en gammel kagekarl fra Flensborg		Madsen, Jes	1848 (1878)
Brunholz, Hans	-1816 (311)	Haamann, Lorenz Lorenzen .	1848-67 (1168)
Jessen, Thomas	-1819-	Jensen, Nis vikar i	1868
Outzen, Hans Chr.	1832-37	Bundesen, Peter Chr.	1868-75 (328)
Schmidt, Peter Lorenzen	1837-41	Ferdinand, Chr.	1876-83 (693)
Lorenzen, Peter	1841-42	Paulsen, Hans	1883-84
Asmussen, Peter Henning	1842-45 (95)	Wehl, Chr. von der . . .	1884-1.5.1890 (3012)
Thomsen, Peter August	1845-47 (2917)	Boysen, Boy, vikar	1890 (247)
		Gebhardt, Ferdinand A.G. . . .	1890-99 (782)

Passig, Johan Peter 1899-1904 (2224)
 Bohn, Georg August 1904-05 (219)
 Nissen, Matthias 1905-07 (2148)
 Eggers, Johannes 1907-09 (627)
 Krüger, August W.G. 1909 (1650)
 Goebel, Hermann 1909-11 (807)
 Butenschön, Max Wilhelm ... 1911-13 (338)

Liesecke, Ernst 1913-17 (1755)
 Christensen, Niels A.N. 1914-5.5.1915 (448)
 Rossen, frøken vikar 1915
 Nissen, Peter 1916-19 (2169)
 Johnsen, Martin Nissen ... 1.3.1920 (1449)
 Heinesen, Maria 1913-1.4.1920 (1064b)

Krogstrup, Skrave

Biskole - børnene til Kjøbenhoved ca. 1890
 Rasmussen, Hans 1816
 Kloster, Niels Chr. .... -1839 (1587)
 Møller, Gabriel Jørgen 1840-

Aarup, Chr. Lund 1857-59 (3087)
 Beck, Catharine 1886-88
 Olesen, Margrethe 1888-90 (2202b)
 Callesen, Johanne Christine ... 1890 (371b)

Kvistrup, Øsby

Madsen, Mads 1809-14 (1883)
 Juul, Niels Nielsen ..... 1814-37(1470)
 Petersen, Peter Chr. 1848-59 (2424)
 Böttcher, Ludvig Petersen ... 1859-78 (356)
 Duus, Jesper Lauridsen 1878-82 (612)
 Madsen, Marius Johann 1883-88 (1887)
 Beck, Otto Fr. Hansen 1888-91 (142)
 Lund, Chr. Andersen 1892-1911 (1821)
 Stabel, Henning Clausen ... 1911-19 (2780)
Andenlærere
 Corydon, Jes 1868-70 (528)
 Duus, Jesper Lauridsen 1870-78 (612)
 Knudsen, Morten Mortensen . 1879 (1599b)
 Lindberg, Morten Jensen 1880 (1756)
 Lorenzen, Niels 1881-82 (1818)

Gundesen, Gunde Mortensen 1882-83 (851)
 Iversen, Emma Therese L. .. 1883-86 (1204)
 Mortensen, Jessine 1886-87 (1997)
 Timmermann, Maren 1887-88 (2940)
 Outzen, Maren Kirstine 1888-91 (2217)
 Will, Johanna 1891-92 (3046b)
 Boysen, Anne Marie K. 1892-97 (246)
 Plov, Christine 1897-1900 (245b)
 Petersen, Caroline 1900-07 (2283)
 Sørensen, C. 1907-08
 Jacobsen, Ella 1908-09 (1218b)
 Svanholm, Ellen 1910-11 (2822)
 Nørrelykke, Johannes Jensen .. 1911 (2193)
 Carlsen, Marie 1911-17 (380)
 Lausen 29.10.1919-

Kværs

Degnen blev udnævnt af patronatet af det adelige gods Ladegaard.

Petersen, Thomas 1803-47 (2440)
 Petersen, Jes 1847-73 (2351)
 Olufsen, Peter Petersen .. 1873-1904 (2208)
 Reinholt, Chr. Jensen 1904-31 (2529)

Andenlærere

Jessen, Hans Asmussen 1843-44

Jessen, Hans Asmussen 1844 (1381)
 Nissen, Anders 1845-47 (2121)
 Schrøder, Mathias M. 1848-49 (2701)
 Hansen, Ivar 1850 (952)
 Petersen, Jes 1842-47 (2351)
 Paulsen, Jacob 1853-56 (2235)
 Kunstmann, Jes Hansen ... 1857-59 (1660)
 Schmidt, Niels Hansen 1863-67 (2685)

Olufsen, Peter Petersen	1869-72 (2208)	Goos, Fr. Wilhelm	1906- (808)
wilhelmsen, Hans J. vikar . .	1880-89 (3043)	Stäcker, Ernst August	1908-09
Meyer, William J.B.	1889-91 (1962)	Krüdener, Heinrich	1909-13 (1649)
Köhn, Th. Heinrich	1891-94 (1674)	Clausen, Ernst Richard	1913-14 (497)
Gräu, Peter Emauel	1894-99 (822)	Jakobsen, Thyra Caroline	
Nommensen, Hans C.	1899-1902 (2178)	gift Nommensen	1898-1901 (1245)
Runge, Chr. Max	1902-06 (2581)	Heydorn, Anna Katharina . . .	1901-04 (1090)

Kær, Ulkebøl

Matzen, Peter	-1801 (1949)	Duus, Chr. Hansen	1869-85 (608)
Carstensen, Hans	1801-38 (395)	Doose, Peter Cordsen	1889-1919 (590)
Jørgensen, Jens Peter	1838-64 (1506)	Bønning, Ellise	1903-18 (351)
Paulsen, Jacob	1862-69 (2235)	Doose, Kathinka L.P.A.	-1915 (588)

Københoved, Skrave

Danielsen, Anders	1786-88	Mejer, Peter Chr. Andersen . .	1868-78 (1953)
Klinge, Hermann A.	1788-1804 (1578)	Bucholz, Thomas Jensen	1878-81 (323)
Hansen, Asmus	1804-18 (884)	Friis, Jens Jensen	1881-98 (749)
Bruun, Edvart	1818-19 (312)	Andersen, H.A.	1898-1902 (22)
Frank, Ole Peter	1819-30 (719)	Hagge, Carl Wilhelm Joh. . . .	1902-03 (862)
Boysen, Lauritz Clausen	1830-33 (261)	Clausen, Johan Jørgensen . . .	1903-06 (510)
Lund, Niels Petersen	1834 (1839)	Jepsen, Peter Detlef	1906-11 (1364)
Tofte, Lorenz Poulsen	1834-41 (2954)	Westergaard, Jens	1911-18 (3029)
Frydendal, Johan W.	1842-57 (764)	Bock, Karl Nielsen	1919 (217)
Buch, Marcus	1857-68 (318)		

Ladegaardskov, Adsbøl

Staugaard, Chr. Hansen	1843-59	Degn, Magnus	1894-96 (558)
og igen	1868- (2787)	Bull, Jens Chr. S.	1897-1900 (326)
Hansen, Hans August W.	1860-67 (922)	Caspersen, Julius Th.	1900-45 (410)
Palmus, Henrik Hansen	1876-85 (2222)	Jepsen, Maren	1902-18 (1259)
Iversen, Christen Jørgen . . .	1885-94 (1188)	Christensen, Lucie	1918-20 (443)

Langetved, Skrave

Koch, Anders Nissen	-1788	Bonde, Jordan Lauridsen	1905-06 (226)
Spies, Peder	1788-89	Grünberg, Peter Heinrich	1906-19 (842)
Thaysen, Johan Meiniche	1789-1804	Andenlærere	
Klinge, Hermann A.	1804-37 (1578)	Byriæl, Iver Hansen	1877 (343)
Geil, Henrik Petersen	1837-72 (787)	Nielsen, Søren	1877-79 (2115)
Lauritzen, Mads	1866-67 (1732)	Lund, Lauritz Nielsen	1879-81 (1833)
Lindelof, Chr. H. Th.	1867-70 (1758)	Voss, Joh. Fr. Wilhelm	1891-92 (2999)
Ite, Johann	1872-76 (1183b)	Jensen, Jens Johann	1892-97 (1310)
Fries, Chr. Z.H.Th.	1876-84 (744)	Jepsen, Nis Peter Viggo ..	1897-1901 (1361)
Lund, Peder Jensen	1884-96 (1841)	Bach, Chr. Madsen	1901-05 (106)
Jürgensen, Hans	1897-1905 (1480)		

Lebølgaard, Tandslet

Mortizen, Christian		Clausen, Jørgen	1857-62 (511)
Rasmussen, Eduard	1804-25 (2494b)	Klein, Chr. P.	1862-1902 (1575)
Møller, Chr. Petersen	1825-39 (2022)	Lassen, Jørgen	1902-13 (1709)
Barchmann, Heinrich	1835-50 (124)	Habersaat, Fritz Karl	1913-20 (858)
Hansen, Iver	1855 (952)		

Lerte, Sommersted

Pedersen, H.	-1802-	Smith, Thomas Hansen	1865-69 (2772)
Pors, Truels	-1811 (2467)	Riis, Andreas Peter	1869-78 (2546)
Jensen, Mads	1811-52 (1323)	Ravn, Peter Sørensen	1878-86 (2513)
Jensen, Jens	subst. 1841-52	Behrendsen, Heinrich And. ..	1886-91 (155)
fast	1852-58 (1297)	Hostrup, Mathias Bendix .	1891-1900 (1143)
Schultz, Simon	1858-65 (2707)	Böhde, Karl Heinrich	1900-20 (348)

Lintrup

Bentzen, Johan Henrik, sognedegn	1773-1809 (3096)	Petersen, Niels	1873-87 (2398)
Sørensen, Hans	1810-1816 (2843)	Sump, Carl Henrik	1887-jan. 95 (2816)
Ebbesen, Laurids	1817-1825 (618)	Schmidt, Andreas Nissen	
Møller, Jens Hansen	1825-33 (2032b)	Andersen	1895-1901 (2630)
Boysen, Lauritz Clausen	1833-40 (261)	Christiansen, Lorenz Peter ...	1901-03 (474)
Lund, Niels Pedersen	1840-72 (1839)	Johannsen, Hans Nissen ...	1903-09 (1416)
Iversen, Johs. Fr., sygevikar ...	1872 (1197)	Westergaard, Jens Heinrich .	1909-10 (3029)
		Schmidt, Hans Jørgen	1910-20 (2659)

Lovrup, Døstrup

Christensen, Mathias L.	1815-1826 (3105)	Fink, Jacob Hansen	1864-67 (700)
Lorenzen, Mathias Nissen	1826-29 (1816)	Kloppenborg, Jacob	1867 (1580)
Lorentzen, Mathias	-1842 (1780)	Klinge, Niels Christensen	1868-70 (1578)
Appel, Cornelius	1842-44 (72)	Møller, Jes Chr.	1870-71 (2033)
Bøtcher, Fr. Nielsen	1845-48 (353)	Schwennesen, Emil	1872-73 (2714)
Samuelsen, Peter Lorentzen	1849-53 (2593)	Jansen, Anders Diedrich	1873-85 (1251)
Krogh, Hans Peter	1853-59 (1640)	Wolfsberg, præp.	1885
Buch, Marcus	(318)	Johannsen, Thoms	1886-89 (1438)
Jacobsen, Matthias	1861-63 (1238)	Beier, Anders Thomsen	1889-1919(159b)

Lund, Burkal

Jessen, Jes	-1789	Andresen, Peter Chr.	1898-1902 (67)
Lenith, Peter Eskildsen	-1819 (1750)	Bornholdt, Karl Fr.	1902-07 (238)
Maasbüll, Anders Petersen	1819-25 (2061)	Lützen, Ador Th. N.	1907-09 (1863)
Christensen, Nicolaj	-1828- (447)	Hundt, Heinrich	1909-13 (1148)
Jacobsgaard, Andreas J.	1855-88 (1246)	Hansen, Wilhelm C.	1913-20 (1043)
Negendahl, Hans M.	1889-98 (2072)		

Lundsmark, biskole, Hvidding s.

Kun få børn		Jensen, Ingeborg	1881
Ludvig, Hans Falck	1839	Hansen	1882-
Brodersen, Hans Chr.	-1879 (285)	Hoegh	-1886
Lorenzen, Jørgen	1879-80 (1803)	Hansen, Maren	1886-89 præp. (994)
vakant i 1880		Børnene til Ny Hvidding i 1890	
Bøttcher, Niels Nielsen	1880 (358)		

Lundtoft, Kliplev

Bliskole, Skolehuset 1805.		Koch, Lorenz Peter	1846-77 (1615)
Lorenzen, Andreas	-1819 (1786)	Gundesen, Gunde Mortensen	1877 (851)
Hansen, Jørgen Peter, autodidakt	(918)	Schilling, Johann	1878-79 (2610)
Hansen, Jens Iver	1840-1842 (964)	Eleverne til Kværs eller Holbøl skole.	

Lydersholm, Burkal

Junker, Niels Jensen	1814-23 (1468)	Nielsen, Dora Christine	1915 (2097)
Hansen, Bonnich	1814-28 (885)	Redepenning, Albert Otto G.	915-16 (2518)
Jessen, Jacob	1828-73 (1387)	Nissen, Peter Martin	1917 (2172)
Boysen, Jens A.	1873-76 (258)	Grandt, Grete	1918 (820)
Sørensen, Andreas Chr.	1876-85 (2831)	Lorenzen, Margaretha Catharina	
Hansen, Peter	1886-1914 (1021)	f. Börnsen	1919 (1813)
Seerstädt, Walter Hugo Karl	1914-15 (2732)		

Lysabild

En fortegnelse over degne i Lysabild fra 1546 til 1973 i »Fra Als og Sundevad« XXI, s. 33 ved J. Raben.

Lorenzen, Lorenz	1802-27 (1811)	Hansen, Jens Chr. N.	1873-75 (963)
Rudolphsen, Jørgen Kristian	1828-31 (2576)	Holm, Jes Peter	-1877- (1110)
Becker, Jacob	1832-76 (148)	Hansen, Jens Chr. A.K.	1878-79 (962)
Hansen, Hans August	1876-88 (922)	Westergaard, Jeppe Jensen	1879-83 (3030)
Grevsen, Jens	1889-1917 (835)	Koberg, Christian	1883-84 (1608)
Diedrichsen, Peter	1918-19 (574)	Lund, Chr. August	1884-87 (1822)
Tange, Simon	1919-32 (2871)	Petersen, H.C.	1888
Thomsen, Christian	1824-25 (2894)	Jacobsen, Jørgen	1889-93 (1236)
Kloster, Jens Peter	1831-32 (1586)	Baum, Johann Chr.	1893-98 (135)
Ishøj, Harald Gusta W.	1843-44 (1183)	Grøndahl, Christen J.	1898-1.10.1900 (847)
Hansen, Hans Gundermann		Lassen, Jørgen	1900-1902 (1709)
Sabro	1844-46 (930)	Thomsen, Claus	1902-03 (2895)
Jepsen, Niels Asmus	1847-50 (1360)	Jørgensen, Jørgen	1903-06 (1508)
Becker, Ernst	1850-52 (145)	Riis, Peter Chr.	1906-07 (2549)
Jensen, Julius Nicolai	1853-58 (1327)	Clausen, Peter	1900-10 (516)
Mortzen, Mørk Broder	1857-60 (1995)	Matthiesen, Claus Karsten	1909-10 (1923)
Petersen, Fr. Vilhelm	1866-67 (2305)	Bahr, Karl Hermann	1910-12 (117)
Høgelund, Peter Hansen	1868 (1158)	Petersen, Niels	1913 (2397)
Hjeds, Peter H.P.	1868-72 (1099)	Krohn, Hermann Hinrich	1913-14 (1643)
		Møller, Christine	1.4.1914-17 (2023)
		Diedrichsen, Peter	1918-20 (574)

Lysabildskov, Lysabild

Bouhige, Johan Christoffer	1759-1820 (245)	Duus, Christian	1862-68 (607)
Nielsen, Jørgen	1820-49 (2105)	Paulsen, Johannes	1869-99 (2237)
Becker, Georg, præp.	1849-51	Lassen, Jørgen	1899-1900 (1709)
Sørensen, Jørgen	1851-53 (2852)	Desler, Joh. Detlev Ernst	1900-02 (562)
Erichsen	1853-54	Bonnixsen, Christian	1902-06 (232)
Jensen, vikar	1855-56	Jørgensen, Jørgen	1906-07 (1508)
Clausen, Bendix	1856-61 (488)	Riisbøl, Peter Hansen	1907-51 (2550)
Fogt, Jens Hansen, præp.	1861-62 (712)		

Løgumgaard, Nørre-Løgum

Johannsen, Johan Philip 1789-1825 (1421b)	Gregersen, Jes Nis 1871-72 (827)
Kjær, Peder Nissen 1825-63 (1567)	Holm, Hans 1872-99 (1107)
Nielsen, Anders 1863-69 (2086)	Siemonsen, Julius B. 1899-1919 (2743)

Løgumkloster

Flækkeskole.

Callesen, Peter ..... -1797 (3135)
Christensen, Fr. Wilhelm .. 1797-1836 (430)
Jensen, Johann 1836-39 (1314)
Boysen, Lorenz Peter 1839-54 (262)
Franzen, Jens Jensen 1854-60 (725)
Iversen, Vilhelm Chr. 1860-87 (1203)
Jürgensen, Chr. Jepsen 1887-89 (1477)
Petersen, Harald Joh. E. . 1890-1920 (2332)

Andenlærere

Lorenzen 1815-
Waaben, Andreas Hansen ..... (3083)
Hansen, Thomas Chr. 1829-33 (1041)
Andresen, Jørgen 1833-38 (59)
Boysen, Lorenz Peter 1839-54 (262)
Møller, Berthel Hansen 1854-56 (2020)
Lauritzen, Heinrich R. Thede 1852-93 (1722)
Ebbesen, Lauritz Jensen 1838-52 (620)
Böttcher, Fritz Petersen 1839-40 (355)
Johannsen, Peter 1865-1905 (1430)

Beck, Peter Nielsen, præp. .... (143b)
Roost, Peter Jensen 1875-1914 (2566)
Jensen, Peter Eskildsen 1873-75 (1336)
Schmidt, Hans 1876-79 (2651b)
Jacobsen, Johannes Emil .. 1880-81 (1235)
Jürgensen, Chr. Jepsen 1887-89 (1447)
Ottsen, Otto Lausten 1889-90 (2214)
Lorenzen, Rasmus 1893-95 (1819)
Gercken, August Joh. H. 1894-96 (792)
Most, Johann David Casper . 1886-94 (1999)
Könhke, Heinrich 1895-1920 (1675)
Wissing, Jürgøn Anton ... 1896-1910 (3060)
Kerker, August Johann 1910-11 (1551)
Mohr, Hermann 1910-20 (1977)
Börnson, Johann Hermann .. 1914-17 (352)
Salomon, Elisabeth Ingeborg -1919 (2591b)
Petersen, Wilhelm Malthe .. 1906-10 (2447)
Fedderson, Karl Chr. 1919-20
Hansen, Elisabeth 1913- (908b)
Martens, Charles 1919-20 (1902b)

Løjt kirkeby

Michelsen, Hans 1743-96 (1968b)
Diedrichsen, Detlev 1796-1855 (569)
Mørch, Johan P.S.G. 1852-64 (2054)
Clasen, Johann Georg 1864-81 (486)
Bruhn, Peter Fr. 1881-88 (309)
Todsøn, Christian 1888-1920 (2948)

2.3.4. lærere

Jaeger, Peter 1788-1822
Nissen, Paul 1821-50 (2166)
Lund, Hans Chr., hjælpelæ. 1834-35 (1829)
Appel, Cornelius 1844-47 (72)
Holst, Balthasar 1855-57 (1122)
Hansen, Henrik 1857-63 (945)
Erichsen, Christian 1863-67 (650)

Thomsen, Claus 1867-69 (2896)
von Monrath, Johann 1869-71 (1988)
Flindt, Chr. Nielsen 1871-72 (704)
Jepsen, Andreas Ditlef 1873-74 (1345)
Flindt, Markus Nissen 1874-77 (705)
Holm, Jes Peter 1877-79 (1110)
Hüttmann, Julius 1879-81 (1156)
Lund, Laurids Nielsen 1881-83 (1833)
Have, Ferdinand, Nissen ... 1875-78 (1062)
Schilling, Johann 1879-85 (2610)
Bahr, Jakob Andersen 1883-90 (115)
Andersen, Rasmus 1890-93 (44)
Friis, Lorenz Madsen 1893-98 (753)
Møller, Jes Nissen 1898-1916 (2034)

Petersen, Johann Hinrich ... 1917-18 (2362)
 Mittgaard, Karl Otto 1918- (1976)
 Sørensen, Søren J.N. 1853-75 (2361)
 Petersen, Hans 1882-1904 (2314)
 Gadeberg, Johannes H. 1904-13 (773)
 Braack, Johannes Andreas .. 1912-13 (316)
 Schütze, Emil Ludvig H. 1913-14 (2722)
 Holm, Ernst Fr. 1914-19 (1105)
 Nørrelykke, Joh. Jensen ... 1919-20 (2193)
 Schmidt, Iver Mortensen ... 1885-88 (2666)

Petersen, Peter Jürgen 1888-89 (2429)
 Jürgensen, Hans Peter 1889-90 (1482)
 Ehlert, Victor 1890 (634)
 Vierth, Anna Charlotte L. ... 1890-92 (2989)
 Holgersen, Louise W. 1893-1915 (1103)
 Olesen, Anna Elisabeth 1915-16 (2205)
 Madsen, Anna Marie
 født Nielsen 1916-18 (1872)
 Mommsen, Ella Kathrina ... 1918-20 (1985)
 Nehlsen, Anneken Cath. ... 1918-20 (2073)

Løjtved, Nørre-Løgum

Schmidt, Gottfried H. .... (2650)
 Schmidt, Svend Christensen .. -1856 (2690)
 Schmidt, Peter Jørgensen .. 1856-57 (2688)
 Jensen, Hans Henrik ... 1858-1865 (1287b)
 Hansen, Joh.F. 1865-67 (970)
 Carstensen, Hans Peter 1865-67 (398)
 Raben, Hans Peter Gabriel ... 1869-72 (2486)
 Hansen, Hans Chr. 1876-78 (923)
 Truelsen, Christian Hattesen 1879-82
 (2964)

Petersen, Claus 1882 (2296)
 Bøhm, Friedrich Peter 1883-88 (350)
 Nissen, Joh. Eduard 1889-92 (2145)
 Schröder, Hans Konrad J. .. 1892-97 (2698)
 Simonsen, Julius Bernhard . 1898-99 (2743)
 Haack, Meinhard W.E. 1900-04 (1166b)
 Petersen, Arnold Peter M. .. 1904-19 (2430)
 Lorenzen, Margarethe Kathrine
 født Børnsen 1914- (1813)
 Nissen, Sophie ..... -31.8.1927 (2173)

Magstrup

Marcussen, Poul 1769-1813
 Madsen, Mads 1814-58 (1883)
 Jensen, Jens 1858-61 (1297)
 Beck, Peder Hansen 1861-77 (143)
 Knudsen, Knud Thomsen . 1877-1900 (1599)
 Asmussen, Jes 1901-06 (88)
 Dahl, Jørgen Christensen 1906-20 (543)
Andenlærere
 Simonsen, Bendix M., præp. . 1836 (2744b)
 Andresen, Janke 1848- (56)
 Madsen, Mads Chr. 1854 (1885)
 Schacht, Heinrich Fr. 1870 (2600)
 Hansen, Niels 1871 (1008)
 Jørgensen, Jens, præp. 1878
 Lyngby, Peter Fr., præp. 1881-

Madsen, S. 1886-87
 Heltberg, Wilhelmine 1888-90 (1072)
 Beck, Karoline, præp. 1890-91
 Will, Johanna Cath. Aug. L. 1890-91 (3046b)
 Baumgarten, Wilhelm Chr. A. 1891-96 (136)
 Ehlers, Johann Heinrich Emil 1896-98 (632)
 Breckwoldt, Julius R. 1899-1902 (274)
 Jensen, Theodor Karl Asmus 1902-06 (1339)
 Wischer, Waldemar Karl 1907 (3059b)
 Hansen, Hans Joh. 1908-12 (934)
 Schurbohm, Konrad 1912-13 (2710c)
 Holst, Anna Marie 1913- (1130)
 Lohmann, Anna 1914 (1771b)
 Lorenzen, Martine 1914 (1814)
 Roos, Erna 1915-19 (2563b)

Marstrup, Hoptrup

Assenholm, Laue	1779-1815 (99)	Johnsen, Jørgen Lausen . . .	1888-89 (1448)
Assenholm, Claus	1813-55 (98)	Ernemann, Ferdinand	1889-92 (660)
Busk, Søren Peter	1855-62 (336)	Nommensen, Christian . . .	1892-97 (2177c)
Schmidt, Joh. Rattenborg . .	1862-68 (2673)	Hansen, Christian Peter . . .	1897-1901 (905)
Smidt, Thomas Hansen . .	1869-1901 (2772)	Toll, Richard Claus	1901-04 (2956)
Hansen, Jullus Jørgensen . . .	1902-13 (974)	Jessen, Frederik	1904-05
de Cuveland, Karl Fr. Chr. . . .	1913-20 (531)	Hommelhoff, Greis Hansen	
Andenlærere		Petersen	1905-06 (1134)
Thomsen, Hans Hansen	1870-71 (2900)	Schnell, Johannes J.W.	1906-10 (2693)
Nielsen, Rasmus	-1884- (2113)	Lassen, Joh. Chr.	1910-14 (1708)
Petersen, Anton	1888 f.3.10.1871	Tönnies, Georg	-1920

Mejlby, Lintrup

Axel, Jens, Pedersen, T.	-1840-	Sørensen, Elias	1867-71 (2839)
Gundesen, Morten	1853-60 (852)	Pedersen, Anker	1876-77 (2248)
Poulsen, Poul Jensen	1860 (2471)	Hansen, Hans Jørgen	1877 (937)
Bjerrum, Peter Nielsen, præp.	(205)	Thomsen, Niels	1877-83 (2915)
Søholm, Anders J.	præp.	Clausen, Jes	1883-87 (508)
Sørensen, Niels Nissen	1864 (2857)	Sørensen, Carl Peter	1887-90 (2834)
Junker, præp. fra Rødding		Warming, Chr. Lorenzen . . .	1890-96 (3005)
Lund, Jens Martin	1864-66 (1830)	Clausen, Carl Detlef	1896-1900 (489)
Bundesen, Jakob, præp.		Hørlyk, Lauritz Hansen	1900-03 (1165)
Bjerrum, Peter Nielsen	1866-67 (205)	Maibøll, Chr. Hansen	1903-20 (1894)

Mellerup, Agerskov

Mathiesen, Peder		Lorenzen, Rasmus	1882-88 (1819)
Appel, C.		Müller, Albert Waldemar	1889 (2007)
Køgs, Jens Thomsen	(1673)	Møller, Hartvig	
Gammelgaard, Chr. Nielsen . .	1823-24 (779)	Petersen, Magdalus Joh. . .	1889-97(2382b)
Højer, Thomas	-1828- (1162)	Hansen, Chr.	1897-98 (894)
Møller, Morten, præp.	1839	Caspersen, Jullus Th.	1898-1900 (410)
Nissen, Anders præp.	1840	Runge, Chr. Max	1900-01(2581)
Lund, Lauritz Petersen	1845-50 (1834)	Lycke, Hans Peter	1902-06 (1846)
Johannsen, Peter	1851 (1431)	Petersen, R.	1906
Jensen, Hans	1851-57	Madsen, Jacob Knudsen . . .	1907-09 (1874)
Rosendal, Martin	1862-67 (2572b)	Voss, Friedrich	1909-11 (2997)
Jepsen, Jacob	1867-73 (1354)	Rattenborg, August	1911-13 (2507)
Petersen, Karl	1873-74	Lass, Max Heinrich	1913-30.11.1914 (1701)
Thomsen, Hans	1876-77 (2899)	Heitmann, Hans	1916 (1067)
Frlis, Jens Jessen	1877-81 (749)	Wehlitz, Paul	1917-19 (3013)

Mjels, Oksbøl

Oprettet i 1818, fra 1859 to klasser.

Thomsen, Thomas 1819-28 (2923)
 Friedrichsen, (Frederiksen)
 Peter 1828-34 (738)
 Bertelsen, Bertel 1834-76 (185)
 Andresen, Andreas Georg 1876-78 (49)
 Lorenzen, Jørgen Nissen ... 1878-95 (1805)
 Bahr, Jacob Andersen 1895-1901 (115)
 Bonnicksen, Christian . 1900-31.3.1901 (232)
 Popp, Martin Jensen ..... 1901-12(2462)
 Jannsen, Bonnich 1912-14 (1252)
 Grüne, Karl 1914-49 (843)

Andenlærere

Tøndering, Nicolai Peter ... 1858-59 (2978)
 Hansén, Chr. August 1859-60 (896)
 Larsen, Hans Wilhelm 1862- (1699)
 Flindt, Chr. Nielsen 1871 (704)

Kauslund, Peter Hansen 1872 (1544)
 Lorenzen, Jørgen Nissen ... 1872-78 (1805)
 Jessen, Peter 1880-81 (1405)
 Thomsen, Johann Heinrich . 1881-85 (2905)
 Johannsen, Thomas 1885-86 (1438)
 Simonsen, Jørgen Kristian . 1886-91 (2751)
 Hansen, Heinrich Peter 1891-98 (947)
 Rehr, Christian 1898 (2525b)
 Desler, Johannes D.E. 1898-1900 (562)
 Reese, Heinrich 1900-05 (2521)
 Bruhn, Jürgen 1905-06 (307)
 Maasen, Karl 1906-09 (2064)
 Schmidt, Carl N. 1909-11 (2632)
 Grüne, Karl 1911-14 (843)
 Jannsen, Bonnich 1914 (1252)
 Hermann, Elsa Mar. 1916 (1082)
 Bannier, Oskar Willy 1919-20 (123)

Mjolden

Hansen, Jens 1814-45 (956)
 Høberg, Kresten Petersen .. 1835-44 (1157)
 Houmåe, Chr. Pedersen 1848-51 (1144)
 Fallesen, Jørgen 1854-58 (684)
 Holst, Christian 1858-67 (1123)
 Borst, Lorenz 1867-92 (239)

Tange, Simon 1893-99 (2871)
 Jakobsen, Johann 1899-1900 (1234)
 Clausen, Carl Detlef 1900-06 (489)
 Petersen, Carsten 1907-11 (2286)
 Hünerberg, Hermann 1911-19 (1153)
 Friedrichs, Karl 1919 (738c)

Mjøl, Rise

Vinterlær.: Biskole

Chrestensen, Chresten ... 1806-07 1807-08
 Wollesen, Christian fra Løjt 1808-09
 Matthiesen, Nis fra Lavtrup 1809-13
 Lassen, Arend 1813-14
 Hansen, Laus 1814-18
 Juhl, Søren 1818
 Holm, Elias Sørensen
 fra Øster Løgum 1819
 Thomsen, Thomas fra Lunderup ... 1831-35
 Sørensen, Jens 1835-39
 Nissen, Anders 1839-40

Høllær.: Helårslær.:

Henningsen, Lorenz Peter .. 1840-46 (1046)
 Jensen, Hans Hansen 1846-49 (1287)
 Ebbesen, Joh. Marcus 1849-51 (617)

Nissen, Peter 1856-68 (2168)
 Boysen, Martin Peter 1868-75 (265)
 Clausen Heinrich 1875-85 (506)
 Sørensen, Andreas Chr. 1885-86 (2831)
 Møller, Hans P.I. 1886-1910 (2030)
 Petersen, Hans Jørgen 1910-12 (2328)
 Festersen, Hans Peter 1912 (695)

Andenlærere

Petersen, Niels 1860-95 (2399)
 Møller, Jes Nissen 1895-98 (2034)
 Ortmann, Hans Andreas .. 1898-1903 (2209)
 Renthin, Rudolf 1903-07 (165)
 Carstagne, Ernst 1907-08 (381)
 Hansen, Sønke 1909 (1033)
 Bennecke, Hermann 1909-12 (162)
 Söth, Johann Hinrich 1912-15 (2866)

Moltrup

Zimmermann, Peder Chr. 1766-1802 (3083c)	Svendsen, Andreas Thomsen 1879-80
Nissen, Hinrich 1809-46 (2137)	. . . . . 1880-81 (2823)
Raben, Søren Olufsen 1847-58 (2489)	Møller, Niels Asmus 1881-82
Blume, Niels P.J. 1858-83 (212)	. . . . . 1882-83 (2047)
Lykke, Peter Nielsen, vikar 1882 (1855)	Lykke, Niels P. 1883-84
Hansen, Julius Jørgensen . 1883-1901 (974)	Behrendsen, Heinrich A. 1883-86 (155)
Lund, Chr. Jensen 1901-18 (1824)	Otzen, Chr. Iwer Chr. 1886-89 (2215)
Seeberg, Chr. Petersen 1919-20 (2730)	Lund, Hans Nielsen, præp. 1889
Andenlærere	Juhl, Jes Autzen 1889-92 (1457)
Kloster, Andreas Chr. 1840-46 (1582)	Schuldt, Richard 1894-96 (2609)
Christiansen, Jes Sørensen . . 1869-70 (470)	Jess, Adolf Heinrich 1896-1902 (1369)
Andresen, Jørgen 1870-73 (60)	Petersen, Peter Aug. 1902-07 (2421)
Matthiesen, Asmus Nic. . 1874-75-77 (1917)	Hagenah, Johannes 1907-1.4.10 (860)
Møller, Niels Asmus 1875-75 (2047)	Beuck, Erich 1910-13 (192b)
Bahr, Jacob Andersen 1876 (115)	Hansen, Fredrich 1914-
Friis, Hans Fr. 1876-78 (746)	Petersen 1919-
Bossen, Fr. 1878-79 (243)	Billum 1920

Mommark, Lysabild

Karstens, Heinrich Georg . . . 1875-91 (1539)	Bram, Jes Jensen 1899-1908 (270)
Frederiksen, Jens 1891-99 (731)	Grevsen, Chr. Georg 1909-52 (834)

Møgeltønder

Dall, Joachim Christopher . 1793-1828 (542)	Petersen, Nis 1873-74 (2407)
Madsen, Johan 1829-56 (1879)	Petersen, Laust Gram 1875- (1518)
Petersen, Johan Peter 1856-60 (2364)	Jensen, Peter Eskildsen 1878-79 (1336)
Holm, Simon Jørgensen 1861-70 (1120)	Filskov, Jens Peter præp. 1879 (696b)
Andresen, Andreas Georg 1878-91 (49)	Tønder, Georg K. 1880-81 (2977)
Schmidt, Hans Jørgen 1891-94 (2658)	Jensen, Christian 1882-87 (1272)
Jensen, Peter Eskildsen . . 1895-1910 (1336)	Warming, Chr. Lorenzen . . . 1887-90 (3005)
Petersen, Alfred Chr. 1910-31 (2265)	Fink, Erich Petersen 1890-99 (699)
Andenlærere	Thomsen, Ludvig 1899-1901 (2911)
Appel, Gottfred 1817- (73)	Stabel, Henning Clausen . . . 1901-05 (2779)
Maack, Claus . . . . . -1835- (2059)	Priess, Andreas Dietrich Karl . . 1904 (2480)
Asmussen, Asmus 1837-40 (81)	Bergmann, Mads Jensen 1905-12 (179)
Jessen, Hans 1847-48 (1380)	Essensohn, August vikar 1910-11 (673)
Lauritzen, Johannes . . . . . -1845-	Westergaard, Karl Heinrich 1911 (3031)
Christiansen, Lorenz 1850-52 (473)	Sørensen, Joseph 1911-32 (2851)
Jensen, Jens Andersen 1857- (1344)	Hüther, Ernst Otto 1914 (1155)
Skrydstrup, Villads J. 1860-63 (2764)	Hostrup, Christine M.M. . . . 1915-20 (1140)
Ebbesen, Laurits 1863-66 (619)	Röttinger, Martha Marie C. 1915 (2587)
Jepsen, Peder 1866-70 (1362)	Hansen, Eduard Cornelius . . . 1912-20 (908)

Neder-Jerstal, Bevtoft s.

Lykke, Claus Knudsen 1847-51 (1858)
 Andresen, Jens Hansen 1852
 Petersen, Chr. Albrecht C. .. 1854-56 (2292)
 Lindbæk, Peter ..... -1863- (1757)
 Wagner, Jens L.H. 1870-73 (3002)
 Schilling, Johann præp. 1873-74 (2610)
 Schmidt, Hans 1874
 Vodder, Nis Pedersen 1875-95 (2991)

Heldt, Hans Chr. 1895- (1070)
 Christensen, Niels Jensen ... 1901-04 (449)
 Döll, Chr. Fr. 1907-10 (614)
 Stäcker, Heinrich M.Fr. 1910-19 (2813)
 Martensen, Theodor 1919 (1908)
 Lassen, Johan
 Peder 1.10.1919-20.3.1932 (1706)

Nordborg

Christiansen, Peter 1795-1808 (3106)
 Johannsen, Ebbe 1808-46 (1413)
 Autzen, Holger Jacob 1807-53 (100)
 Autzen, Thomas org. og læ. 1840-46
 degn og læ. 1846-65 (103)
 Sell, Johann Hinrich 1865-72 (2735)
 Christensen, Lorenz P. 1857-83 (442)
 Moldt, Christen 1875-1900 (1979)
 Simonsen, Jørgen Kr. 1890-1920 (2751)

2. og 3. lærere

Witt, Jürgen 1844 (3063)
 Matzen, Johannes 1846-50 (1943)
 Johannsen, Hans Chr. 1850-53 (1415)
 Clausen, Jørgen 1853-57 (511)
 Holst, Johannes 1857-59 (1128)
 Schmidt, Mathias C. 1860-61 (2682)
 Moldt, Christen 1864-71 (1979)
 Petersen, Hans Chr. 1873-99 (2319)
 Thomsen, Claus 1870-72 (2896)
 Bruhn, Heinrich Fr. Westlg .. 1871-75 (303)
 Iversen, Hans Chr. 1872-74 (1192)
 Petersen, Hans Chr. 1873-99 (2319)
 Sørensen, Christian 1874-76 (2837)
 Pedersen, Carl Fr., vikar 1876-77 (2249)
 Paulsen, Peter Petersen 1874-77 (2245)

Doose, Peter Cordsen 1880-85 (590)
 Carlsen, Julius 1899-1904 (377)
 Behrendsen, Hans Peter 1904-10 (153)
 Braker 1.10.1910
 Schmidt, Hans Chr. 1911-15.10.1918 (2653)
 Knarhøj, Johann Fr. 1883-87 (1589)
 Gertsen, Nis 1884-88 (794)
 Hansen, Hans 1888-90 (921)
 Geercke, Joachim Ferdinand . 1895-99(783)
 Theodor .....
 Moldt, Johannes ..... 1899-1917(1982)
 Buchard, Hans Heinrich 1904-20 (322)
 Hansen-Christensen,
 Christen 1.2.1909-53 (891)
Lærerinder
 Schöning, Marie E.D.J.
 gift Knarhøj ..... 1.11.1878-1.4.1895 pens.
 Petersen, Christien
 Dorothea ..... 1882-31.3.1908 pens. (2294)
 Henert, Auguste 1901 (1073)
 Boysen, Christine 1908 (250)
 Petersen, Marie 1915-20 (2385)
 Behrendsen, Bodil 1915-16 (151)
 Jacobsen, Franziska 1917-18 (1219)
 Petersen, Anna ..... -1919 (2270)

Notmark

Trolle, Christian Karl	1780-1820 (2962)	Jacobsen, Joh.E.Fr. præp.	1881 (1335)
Matthiesen, Matthias	1829-56 (1934)	Bang, Jens Jensen	1886-87 (121)
Petersen, Asmus A.	-1851-	Hansen, Jens	1889-90 (961)
Mikkelsen, Martin Nielsen . . .	-1853- (1973)	Niese, Hugo	1891-94 (2118)
Asmussen, Asmus	1857-66 (82)	Brammer, Heinrich	1894-96 (271)
Andresen, Jørgen	1886-1912 (60)	Jürgensen, August	1897-1900 (1474)
Holst, Jens Johannes	1912-20 (1127)	Lassen, Jørgen	1900 (1709)
Andenlærere		Otzen, Daniel	1901 (2716)
Knudsen, Jens	1808-11 (1592)	Schlüter, August Hermann . .	1901-02 (2622)
Enghoff, Christian Carl	1813-14 (648)	Jürgensen, Christine	1903-05 (1478)
Hansen, Andreas	1820-21 (875)	Frost, Margarete	1905-10(763)
Jørgensen, Mathias	1852-54 (1514)	Mathiesen, Gertrud	1910-14(1924)
Duus, Christian Hansen	1860-62 (608)	Schmidt, Elisabeth W.J. . . .	1914-16 (2645)
Klein, Christian Peter	1862 (1575)	Wind, Carl Nissen	1916-20 (3053)
Petersen, Jacob Fr.	1874 (2342)	Büll, Evellne	1916-17 (342)
Thimsen, Peter Hansen	1876-77 (2886)	Timm, Luise Fr. Christlen	
Lund, Christian August	1877-81 (1822)	født Moltmann	1917- (2937)

Notmarkskov, Notmark

Petersen, Claus	-1845-	Nissen, Hans Peter	1882-92 (2135)
Paulsen, Jacob	1856-62 (2235)	Tränckner, Christian	1892-95 (2970)
Petersen, Peter	1862-66 (2417)	Sørensen, Peter	
Uhlenberg, Hans P. Chr.	1866-73 (2982)	Andreas	okt. 1895-20.4.1896 (2858)
von Monrath, Johan P.	1873-77 (1988)	Andersen, Andreas Jørgen . .	1896-1921 (17)
Pedersen, Carl Fr.	1877-82 (2249)		

Nustrup

Løbner, Andres, degn	1787-1807 (1867)	Haue, Christian Jensen	1871-92 (1057)
Cassias, Hans Andersen	1807-1850 (411)	Lorentzen, Jens J.	1893-1924 (1779)
Cassias, Anders hjælpelæ. . . .	1845-47 (388)		
Christiansen, Siewert		Oplysninger om de ældste degne hos	
hjælpelærer	1847-49 (483)	Åge Bonde: De Nustrup degne - Sdj. Mdskr.	
Lycke, Peder Nissen	1850-56 (1852)	16. aug.s. 193 ff.	
Møller, Bertel Hansen	1856-62 (2020)	Steffen Steffensen: Nustrup sogn 1971 s. 55	
Bjerrum, Anders Madsen	1863-71 (203)	ff.	

Nybøl, Hjordkær

Oprettet 1896.

Sørensen, Fritz Andresen ... 1896-99 (2842)
Holmfeldt, Carl Chr. Wilhelm .. 1899(1133)

Plahn, Johannes 1899 (2458)
Petersen, Hans 1899-1917 (2316)
Bossen, Fr. Martin Chr. 1917-20 (243)

Nybøl, Sundeved

Enghoff, Phillip 1785-1831 (647)
Enghoff, Christian Carl
hjælpepæ. hos faderen 1817-30, derefter læ.
og degn 1831-49 (648)
Petersen, Peter,
vikar for degnen 1848-49 (2416)
Bock, Karl Nielsen 1850-60 (216)
Bundesen, Hans 1861-67 (327)
Lorenzen, Mathias 1867-72 (1815)
Kæstel, Georg 1872-85 (1672)
Doose, Nicolai 1885-98 (589)
Jensen, Chr. Fr. 1898-1902 (1276)

Desler, Johannes Detlev Ernst 1902-20 (562)
Lærerinder
Clausen, Dorothea
Auguste ..... 1.11.1889-31.10.1901(487)
Johnsen, Gunder
Ingelius 1.11.1903-31.3.1904 (1445)
Lorenzen, Anna 1.4.1904-15 (1787)
Petersen, Marie Christine ... 1914-16 (2388)
Doose, Agathe 1916-17 (585)
Asmussen, Margarete 1917- (92)
Petersen, Sophie Louise 1919- (2439)

Nyhus, Bov

Jensen, Wilhelm 1839-49 (1342)
Geipel, Johann Fr. 1849-69 (788)
Tandrup, Asmus ..... -1871- (2870)

Tychsen, Christian ..... 1874-1903(2972)
Stuhr H. 1907-08 (2809)
Lipp, Hans Peter Claudins .. 1908-11 (1763)

Nørre-Hjarup, Øster Løgum

Tramm, Leopold 1893-99 (2958)
Bennedsen, Bende 1899-1904 (163)
Kurtzweil, Hermann 1904-07 (1664)
Petersen, Jens Peter S. 1907-12 (2349)

Clausen, Christian 1912-1.4.1915 (491)
fra 1.4.1915-1.1.1919 Ingen lærer
Iversen, Hans Andersen . 1.1.1919-20 (1191)

Nørre Hostrup, Egvad

Hansen, Jørgen ..... -1803 (975)
Lorenzen, Laust Nissen 1810- (1808)
igen 1819-22
Wieding, Friedrich Evald ... 1813-19 (3038)

Lassen, Matthias 1822-27 (3137)
Eskelsen, Christian Esben ... 1827-31 (665)
Møller, Martin 1831-36 (2045)
Lund, Niels Jepsen 1836-72 (1837)

Sørensen, Hans Christian .. 1872-78 (2844)
 Jepsen, Jacob Christensen . 1878-89 (1354)
 Thimsen, Peter H. 1890-99 (2886)
 Sørensen, Fritz Andresen . 1899-1904 (2842)
 Bennedsen, Bende 1904-32 (163)

Andenlærere

Lembke, Heinrich August .. 1891-95 (1748)
 Johnsen, Martin Nissen 1895-98 (1449)
 Johannsen, Peter
 Thomas Karl 1898-1900 (1436)
 Bastian, Carl Fritz Johann .. 1900-01 (133b)
 Lund, Heinrich Fr. 1901-02 (1829b)

Hamann, Carl Chr. Fr. 1902-05 (865)
 Drews, Gustav
 Johannes 1.10.1905-31.12.1906 (597)
 Iversen, Jens 1907 (1196)
 Warming, Paul Carl 1907-11 (3007)
 Petersen, Eduard Otto Julius 1911-13 (2300)
 Mittgaard, Karl Otto Joh. ... 1913-18 (1976)
 Petersen, Christine S.A. 1912-15 (2295)
 Hoeck, Ingeborg 1915-17 (1101)
 Jürgensen, Johanna Marie .. 1917-18 (1483)
 Depner, Harriet Emmy
 Fr.M. 1918-15.4.1920 (561)

Nørre Løgum

Ewald, Søren Hegelund 1776-86 (675)
 Lorentzen, Nis 1786-1818 (1782)
 Kjær, Peder Nissen 1813-25 (1567)
 Lorenzen, Johannes Christian
 Nissen ..... 1819-51 pens. (1802)
 Appel, Jens Jepsen 1852-78 (78)
 Svane, Andreas Petersen ... 1879-87 (2820)
 Mortensen, Paul Andreas M. 1888-94 (1997)
 Johannsen, Martin

Sørensen 1859-1903 (1428)
 Petersen, Johannes 1903-04 (2365)
 Erichsen, Hans Nikolaus 1904-09 (651)
 Jacobsen, Christian 1910 (1217)
 Martens, Adolf Johann 1910-12 (1902)
 Nussbeck, Johannes 1912-14 (2181)
 Kuhrau, Robert 1914-19 (1657)
 Lorenzen, Anne .. 1.12.1920-30.6.30 (1185)

Nørre Sejerslev

Indtil 1833 bliskole, derefter distriktsskole.
 Cornelius Callesen, invalid, f. ca. 1744
 Hans Hansen Tudsborg,
 tidligere sømand 1810
 Paysen, Nickels 1815 (2247)
 Tiellesen, Tielle 1815-32 (2932)

Hansen, Lauritz 1833-41 (988)
 Lorenzen, Jürgen Johan 1841-83 (1806)
 Hansen, Hans 1844-1913 (919)
 Petersen, Andreas Christian 1913-19 (2269)
 Westergaard, Chr. Jensen .. 1919-20 (3026)

Nørre Vilstrup

Bengaard, Jürgen 1779-1808
 Duer, Peter Chr. 1808-64 (605b)
 Hansen, Peter Sørensen .. 1864-1890 (1030)
 Alsen, Fiedrich Chr. 1890-1900 (10)
 Andersen, Peter 1900-20 (40)
Andenlærere
 Schrøder, Mathias Mathiesen .. 1847 (2701)
 Hansen, Peder Sørensen ... 1852-64 (1030)
 Schmidt, Chr. Gymoes 1872-73 (2638)

Weltz, Jens Nielsen 1873-75 (3016)
 Lindberg, Morten Jensen 1875 (1756)
 Kylling, Jørgen Jensen 1876-84 (1670)
 Petersen, Hansine 1884-86 (2322)
 Biedermann, Max Gustav 1886-87 (196)
 Andersen, Peter 1887-89 (40)
 Sønksen, Johannes B. ... 1890-1906 (2828)
 Büller, Fr. Wilhelm 1906-1.11.11 (342b)
 Behrendsen, Heinrich August 1911-15 (156)

Nørrehus, Ballum

Jørgensen, Peter Michelsen .. -1840- (1523)	Ottsen, Otto Lausten 1890-92 (2214)
Jensen, Hans Jacobsen ..... -1846 (1290)	Lorensen, Hans 1892-99 (1798)
Rosendal, Jeppe Jeppesen . 1849-55 (2572)	Harck, Eduard Hansen ... 1899-1904 (1044)
Andersen, Jørgen 1855-58 (30)	Jørgensen, Lauritz 1904-07 (1511)
Gram, Nis Truelsen 1861-66 (817)	Christensen, Peter 1908-11 (451b)
Blume, Jef Iver B. 1866-71 (211)	Deutsch, Jens Peter 1911-14 (567)
Møller, Jes Chr. 1871-78 (2033)	Nissen, Peter Martin 1917 (2172)
Juler, Søren Madsen 1878-79 (1466)	Nehlsen, Annegen 1915 (2073)
Lorensen, Lorentz 1879-81 (1776)	Staap, Martha 1914-17 (2815)
Petersen, Ferdinand Bertel . 1881-89 (2303)	Mommsen, Ella Cathrine ... 1917-18 (1985)
Johnsen, Martin Nissen præp . 1889 (1449)	Jacobsen, Cathrina 1919 (216b)

Oksbøl

Thomsen, Thomas 1798-1818 (2923)	Hansen, Margrethe 1888-91 (995)
Clausen, Claus 1818-67 (492)	Moldt, Johannes, præp. .... (1982)
Peters, Hans Rambach 1867-72 (2261)	Iversen, Anna Wilhelmine .. 1892-98 (1185)
Hansen, Hans A.V. 1872-76 (922)	Skovmand, Marie
Hansen, Heinrich 1877-86 (945)	Dorothea 1898-1.11.1902 (2761b)
Flindt, Marcus N. 1886-1895 (705)	Espensen, Anna S. . 1.4.1903-1.10.04 (669)
Lorenzen, Jørgen Nissen . 1895-1905 (1805)	Permiin, Hartorine 1904-08 (2257)
Christensen, Jens Peter 1905-06 (435)	Boysen, Christine .. 1.10.1908-1.4.11 (251)
Simonsen, Simon Peter Chr. 1906-09 (2753)	Rasmussen, Meta Marie
Johannsen, Hans Nissen ... 1909-45 (1416)	Katharine 1.4.1911-1.10.1911 (2497)
Lærere	Lorenzen, Dorothea
Lyngby, H. 1887	gift Fisker 1.10.1911-1.7.46 (703)

Oksenvad

Jensen, Niels degn i Oksenvad og Jels og lærer i Oksenvad	Lærere og andenlærere
Nielsen, Hans, hans søn 1718-65	Christensen, Auguste 1878-79 (418)
Pors, Niels Hansen	Lyngby, Peter Fr. 1879-81 (1859)
hans søn 1715-96 (2465)	Langelo, Gustava ..... 1881-82(1695)
Pors, Hans Nielsen 1796-1821 (2464)	Tange, Simon 1882-83 (2871)
Closter, Mathias Johannsen . 1822-29 (523)	Barsøe, Karen Elisabeth 1883-86 (129)
Jørgensen, Rasmus 1829-66 (1524)	Lauritzen, Lauritz
Bergsted, Jørgen Hansen 1866-72 (181)	Christian 1.12.1886-1.7.1887
Espensen, Jens Peter 1872-84 (671)	Smith, Clara 1887-89 (2767)
Have, Ferdinand Nissen 1884-1900	Grüzmüller,
Petersen, Gottfried Jørgen .. 1900-28 (2308)	Friederikke 1.2.1889-1.11.1889 (845)
	Palis, Klara Pauline Helene . 1889-90 (2221)

Holm, Niels Peter Andersen 1890-92 (1116)
 Rieper, Nicolaus Chr. 1892-95 (2539)
 Martensen, August 1895-97 (1903)
 Christen, Siegismund Erdwin
 Eugen Viktor 1897-1900 (415)
 Körner, Johann 1900-05 (1677)
 Hallum, Hans Peter 1905-06 (864)

Boysen, Johann Magnus 1907-09 (259)
 Carstensen, Jakob 1909-11 (400)
 Hjort, Jens Hansen 1911-12 (1100)
 Born, Agnes 1912-14 (236)
 Christ, Christine 1915 (414)
 Christiansen, Anna Bothilde . 1915-18 (453)
 Boysen, Hans Broder 1919 (254)

Over-Lerte, Sommersted

Jørgensen, Asmus Andreas . 1852-56 (1491)
 Weibel, Peter Nissen 1861-88 (3041)
 Roager, Peter Nielsen 1888-91 (2552)

Hansen, Mathias Chr. 1891-97 (1002)
 Skov, Niels 1897-1935 (2756)

Ragebøl, Dybbøl

Oprettet 1.5.1916

Christensen, Niels Jensen ... 1917-20 (449)

Bull, Jens Christian

Sørensen, const. 1916-18 (326)

Randerup

Hansen, Christian 1803-08 (892)
 Madsen, Johannes Gothard . 1811-35 (1881)
 Lassen, Johan 1835-1870 (1705)
 Petersen, Johann Chr. 1870-95 (2357)
 Lorenzen, Rasmus 1895-1902 (1819)

Jacobsen, Hans Chr. 1902-06 (1226b)
 Molsen, Andreas 1906-10 (1983)
 Petersen, Peter 1910-14 (2419)
 Deutsch, Jens Peter 1914-20 (567)

Rangstrup, Agerskov

Appel, Hans Chr. 1819-21 (74)
 Gammelgaard, Chr. Nielsen . 1826-27 (779)
 Knudsen, Chr. Christensen . 1834-65 (1590)
 Poulsen, Laurids Bertelsen . 1865-67 (2470)
 Christensen, Andreas Peter .. 1867-91 (417)
 Jensen, Jens Christian 1891-94 (1309)
 Matzen, Hans Lorenz 1894-1906 (1939)
 Schuldt, Ditlev Aug. H. 1906-07 (2704)
 Hallum, Hans Peter 1907-09 (864)
 Jensen, Johann 1909-20 (1315)
Andenlærere
 Poulsen, Laurids Bertelsen . 1862-64 (2470)

Schöndorff, Mathias 1864-65 (2726)
 Petersen, Christian 1866-67 (2289)
 Christensen, Claus Boesen .. 1867-70 (425)
 Skov, N. præparand
 Appel, Peder Hansen, præparand
 Hansen, Jens, præp. 1879
 Juler, Søren Madsen 1880 (1466)
 Matzen, Marie 1881-83 (1946)
 Tinnesen, Anna 1883-84 (2945)
 Appel, A. præparand
 Lycke, Peter Nielsen, præparand ... (1855)
 Westergaard, Anton M. præp. .... (3024)
 Kristensen, Niels præp. 1885

Holm, Johanna	1885-86 (1111)	Grosbøl, Jørgen Poulsen . .	1898-1900(338)
Roager, Nis Nielsen, præp.	(2194)	Geerthsen, Matthias, præp.	
Kristensen, A. præp.		Hoffeins, Hans Michael	1892
Dirks, Jens, præp.	(2339)	Schöer, Wilhelm	1892-98(2725)
Carlsen, N. præp.		Thomsen, Hans Jessen	1900-02 (2901)
Johnsen M. præp.		Blåas, Hermann Carl	1902-06 (215)
Bødewadt, præp.		Schmidt, Ferdinand	1906-10 (2647)
Frøken Fries	1891	Heitmann, Hans	1919-20 (1067)
Boysen, Marie Kristine	1892	Iversen, Rudolf	1910-20
		Jensen, Johann, vikar	1915-19

Ravsted

Lagesen, Frederik	1771-	Jørgensen, Hans	1867 (1498)
Hansen, Hans Jørgen	1817- (936)	Boysen, Jens Andersen	1870-71 (258)
Petersen, Andreas, hjælpe­læ.	1824-26 (2266)	Petersen, Hans	1871-72 (2314)
Jacobsen, Broder	(1215)	Iversen, Hans Chr.	1874-77 (1192)
Jørgensen, Hans, hjælpe­læ. . .	1867 (1498)	Riggelsen, Peter	1877-79 (2545)
Christensen, Christen	1828	Andresen, Mathias	1880-87 (64)
degn og læ.	1832-70 (420)	Bennetsen, Bennet, præp.	1888 (164)
Jacobsen, Thies Hansen . . .	1870-87 (1243)	Christiansen, Jakob Lassen . .	1889-90 (468)
Petersen, Jacob Fr.	1888-1911 (2342)	Christensen, Jürgen	1890-95 (438)
Rolfs, Gustav Heinrich	1912-20 (2561)	Iversen, Karl Robert	1895-1902 (1200)
Andenlærere		Fuhlendorf, Gerhard	1902-08 (768)
Petersen, Andreas, hjælpe­læ.	1824-26 (2266)	Peters, Claudius Joh.	1908
Jacobsen, Broder	(1215)	igen	1913-16 (2259)
Jepsen, Johannes	1829-30 (1356)	Steensen, Eduard	-1909 (2794)
		Brase, Hermann	1911 (243b)
		Falk, Henning	1918-23 (680)

Rejsby

Simon, Degn	ca. 1770-80	Mortensen, Fr. Kristian . .	1894-1909 (1996)
Truelsen, Truel	1795-1825	Jacobsen, Johann	1909-21 (1234)
degn	-1832 (2969)	Andenlærere	
Haas, Carsten Peter	1825-66	Holm, lærerinde	1894-95
degn fra	1832 (1169)	Scheer, K. lærerinde	1900
Hass, Peter hjælpe­læ.	1856-67 (1173)	Clausen, Hans	1900-01 (504)
Hansen, Knud	1866-88 (985)	Greve, Johann	1902-06 (833)
Wolfsberg, Peder Jensen . . .	1888-94 (3072)	Hansen, Adolf	1906-19 (871)

Rens, Burkal

Wind, Eli Jørgensen ..... -1802 (3054)
 Callesen, Hans Peter 1809-52 (364)
 Ebbesen, Lauritz Jensen 1852-53 (620)
 Franzen, Andreas Martin 1853-55 (722)
 Hørlyk, Hans Chr. 1856-58 (1163)
 Jørgensen, Peter Mikkelsen . 1859-60 (1523)
 Petersen, Peter Hansen 1861-64
 Igen 1865-1901 (2427)
 Truelisen, Chr. Hattesen 1901-07 (2964)
 Hansen, Andreas Thomsen .. 1907-09 (881)
 Jønsen, Carl Chr. 1909-11 (1266)
 Bielfeldt, Klaus Hermann 1911-13 (199)
 Petersen, Nis 1913- (2406)

Andenlærere og præp.

Kallesen, Knud Fr.
 Kjær, Nis, Fr. .... 1563b)
 Petersen, Peter Hansen 1854-55 (2427)
 Jensen, Jens Peter, præp. 1856 (1312)
 Sørensen, Erich Th. 1860-61 (2840)
 Nielsen, Nicolai, præp. 1866
 Hansen, Hans Fr. 1867-73 (927)
 Filskov, Jens Peter, præp. 1874 (696b)
 Krichau, Rudolph 1875-77 (1631)

Petersen, Hans Peter præp. . 1890-91(2331)
 Westergaard, Chr. 1878-80 (3025)
 Frandsen, Peter 1880-81
 Westergaard, Anton 1882-85 (3024)
 Bødewadt, Hans Peter 1885-86
 Bonde, Jes 1886-87 (225)
 Jannsen, Heinrich 1887-88 (1253)
 Jensen, Hans, præp. 1888-89 (1284)
 Boysen, Boy, præp. .... 1889(247)
 Ritters, Johannes 1891-97 (2551)
 Gosch, Chr. 1897-1900 (809)
 Timmermann, Conrad 1900-03 (2939)
 Thomsen, Maria ..... 1903-05(2921b)
 Jessen, Detlev Ehmke 1906-08 (1377b)
 Jensen, Carl Chr. 1909-11 (1266)
 Jensen, Carl Chr. 1909-11 (1266)
 Petersen, Broder Emil 1910-11 (2280)
 Bachmann, Adolf 1913-20.8.19 (108)
 Moltzen, Otto Johann 1919-20 (1984)
 Borst, Lorenz 1920 (240)
 Burmeister, Margarete 1909-1910 (333)
 Möser, Theodora Christine . 1915-19 (2058)
 Asbahr, Käthe 1917-19 (80)

Rinkenæs

Jessen, Hans Peter 1795-1832 (1384)
 Nielsen, Hans Jørgen 1832-83 (2102)
 Hansen, Jens Chr. Nielsen .. 1883-84 (963)
 Knudsen, Peter Hansen .. 1884-1901 (1600)
 Bruhn, Chr. K.L. 1901-37 (302)

2.3. og 4. lærere

Jessen, Jes Hinrich ..... 1831-33(1396)
 Andresen, Jørgen 1833 (59)
 Schmidt, Hans Hansen 1834-36 (2655)
 Dall, Lauritz 1836- (544)
 Marcussen, Claus 1841-42 (1897)
 Bock, Karl Nielsen 1842-43 (217)
 Schütt, Lorenz Chr. 1844-47 (2719)
 Jepsen, Niels Asmus 1851 (1360)
 Jacobsgaard, Andreas J. 1854 (1246)
 Plov, Thomas S. 1855 (2457)
 Madsen, Peter 1858 (1889)
 Frederiksen, Jacob Peter 1859-62 (730)

Nacker, Bernhard A. 1865-72 (2065)
 Kanne, Johann Fr. hj.læ. ... 1878-79 (1530)
 Gertsen, Nis 1873-83 (794)
 Kylling, Jørgen Jensen ... 1884-1911 (1670)
 Brodersen, Gottlieb Fr. 1911-12 (284)
 Sachau, Martin Peter 1912-19 (2589)
 Ferdian, Jens Peter, præp. . 1887-88 (694)
 Iversen, Inge M.L. . 5.4.1888-28.8.88 (1193)
 Alsen, Johanna M.C. ... 1888-31.12.95 (12)
 Schulz, Adolf H.D. 1896-97 (2706)
 Ehlers, Johann 1897-1902 (631)
 Andresen, Hans Peter 1902-06 (55)
 Nissen, Fr. Frellesen 1906 (2132)
 Hannemann, Claus J. 1906-09 (870)
 Matthiesen, August 1910-17 (1918)
 Knutz, Peter Hermann O. ... 1911-14 (1605)
 Beck, Auguste N.H. 1908 (137)
 Røhders, Emmy M. . . 1915-15.4.1920 (2525)

Rise

Nissen, Nis	1778-1821 (2154)	Randløv, Niels Blicher	1850-53 (2490)
Ravnsgaard, Jürgen	1821-61 (2517)	Mordhorst, Erik Pedersen	1854
Chrestensen, Hans, hjælpelæ.	1812-21	og	1859(1991)
Jensen, Hans Jacobsen, vikar	1846- (1290)	Nyegaard, Johan Samuel D.	1861-66 (2189)
Bundesen, Hans, vikar	1853-54 (327)	Jendresen, Hans	1866-90 (1260)
Nyegaard, Johan Samuel D.	1846 (2189)	Jendresen, Hans Th.	1890-1920 (1261)

Rise-Hjarup, Rise

Asmussen, Hans	-1817 (84)	Meng, Hans Christian	1906-09 (1956)
Kjer, Peder	1817-25	Hansen, Sønke	1909-11 (1033)
Agertoft, Cjristian Milchior	1825 (2)	Friedrich, Johann D.	1911-13 (738b)
Birk, Chr. Christensen	1825-64 (202)	Martensen, Theodor	1.4.1913 (1908)
Lorenzen, Christian	1863-67 (1791)	Dechow, Arthur Carl H.	1913-17 (556)
Schmidt, Niels Hansen	1867-1901 (2685)	Hansen, Karl	1916-20 (984)
Dethlefsen, Johann Hinrich	1901-06 (564)		

Roager, Kirkeby

Bruun, Bertel Thomsen	-1829	Christensen, Christen	1887
Hansen, Holden	1827-1834 (951)	Sørensen, Antoni	1887-90 (2833)
Hansen, Peter	1834-69 (1016)	Petersen, Niels Peter	1890-1904 (2403)
Nørgaard, Lars Peter	1862-66 (2191)	Petersen, Johannes	1904-09 (2361)
Friis, Niels Peter	1869-86 (756)	Rose, Johannes	1910 (2569)
Petersen, Martin Andreas	1886-87 (2392)	Petersen, Johann Christen	1910-18 (2356)

Roager, Vesterbæk

Lebeck, Josias Jensen	-1813-	Schilling, Johann, præp.	1874-75 (2610)
Bennedsen, H.J.	-1839-	Nielsen, Søren	1875-77 (2115)
Nielsen	1860-63	Lycke, Peter Anton	1877-1913 (1853)
Nørgaard, Lars	1863-66 (2191)	Bartholatus, Christian	1912-19 (131)
Jørgensen, Jacob Nielsen	1867-74 (1501)		

Roost, Arrild

Toft, Jens	1811	Jørgensen, Hans	1867-71 (1498)
Nissen, Søren	1814	Jansen, Anders Didrik	1871-72 (1251)
Westergaard, Mogens	1816	Hansen, Hans Andreas	1872-78 (921c)
Bergholt	1819	Wolfsberg, Peder Jensen	1879-88 (3072)
Møller, Mads Sørensen	1820- (2043)	Lorentzen, Jens Jørgensen	1888-93 (1779)
Boisen, Hans	-1828-(221)	Sommer, præp.	1893
Gell, Henrik Pedersen	1830-35 (787)	Petersen, Thomas	1893-96 (2442)
Sørensen, Søren	-1835-	Lassen, Hans Peter	1896-98 (1704)
Popp, Andreas	(2460)	Bossen, Fr. Martin Chr.	1898-1902 (243)
Schmidt, Peder Hansen	1842 (2687)	Thomsen, Hans	1902-09 (2901)
Lauritzen, Hans Jessen		Jannsen, Bonnich	1909-11 (1252)
Lykke, Claus K.P.	1851-56 (1858)	Paulsen, Peter Chr.	1911-12 (2243)
Knudsen, Thomas	1856 (1601)	Hünerberg, Waldemar Julius	1912-13 (1154)
Juhler, J.P.		Eggers, Nikolaus Leopold	1913-19 (628)
Petersen, Wilhelm		Born, Agnes, vikar	1916-17 (236)
Brodersen, August	1860-61 (282)		
Thau, Martin Hansen	1862-67 (2875)		

Rudbøl, Højer landsogn

Diedrichsen, Jes Christoph	1820-26 (572)	Bahnsen, Hans	1890-1903 (113)
Matthiesen, Jacob	1826-27 (1926)	Martensen, Ernst Andreas	1903-06 (1910)
Christiansen, Hans	1827-28 (464b)	Bossen, Friedrich	1906-11 (243)
Jessen, Fedder	1829-51 (1379)	Schneider, Heinrich	1911-14 (2692e)
Samuelsen, Peder Lorentzen	1853-57 (2593)	Stoldt, Richard	
Thomsen, Hans	1857-76 (2899)	Burmeister, Otto	1919 (334)
Thimsen, Jacob Hansen	1877-80 (2885)	Christiansen, Paul	1919-20
Hansen, Eduard Cornelius	1880-90 (908)		

Rugbjerg, Øster Løgum

Holm, Søren Elias	1803-14 (1121)	Hartz, Arnold H.W.E.	1886-89 (1055)
Ravn, Nis Erichsen	1815-19 (2511)	Jürgensen, Hans Peter	1889-90 (1482)
Nissen, Christian	1819-37 (2126)	Martinsen, Ernst Andreas	1890-93 (1910)
Boysen, Lorenz Peter	1837-40 (262)	Jensen, Hans Peter, vikar	1893 (1291)
Dall, Lauritz	1840-55 (544)	i 1893 2 skoler: Rugbjerg og Nr. Hjarup	
Thomsen, Lauritz	1855-73 (2909)	Ankersen, Peter Chr.	1893-1907 (69)
Lindelof, Chr. H. Th.	1873-75 (1758)	Westergaard, Jakob Jensen	1907 (3027)
Thomsen, Jørgen Jens Chr.	1875-79 (2908)	Lycke, Peter Nielsen	1907-20 (1856)
Møller, Hans Peter Iversen	1880-85 (2030)		

Rurup, Branderup

Nissen, Søren	1810(2174)	Aarup, Christen Lund	1862-66 (3087)
Rahr, Mads Pedersen	1815	Christensen, Andreas Peter	1866-67 (417)
Hørlyck, Hans Rossen	1835- (1164)	Thau, Martin Hansen	1867-78 (2875)
Riese	-1850	Popp, Martin Jensen	1878-80 (2462)
Pedersen, Christen	1850-52 (2250)	Lund, Chr. Andersen	1880-92 (1821)
Nielsen, Anders	1852-56 (2085)	Jürgensen, Hans	1892-97 (1480)
Bergstedt, Niels Hansen	1856 (182)	Nielsen, Karl Lauritz	1897-99 (2106)
Schmidt		vakant	1901-02
Nordstrøm		Petersen, Jakob	1902-04 (2341)
Poulsen		Hansen, Christian	1904-23 (895)
Kjær			

Rødning

Wonsild, Thomas Th. Degn	1757-1808	Andenlærere	
Vocatus, Gottlieb	1815 (2990)	Thau, Martin H.	1858-59 (2875)
Nissen, Martin	1815-16 (2147)	Hamlev, Frederik J.	1860-61 (868)
Friis, Iver Hansen	1816-24 (748)	Sørensen, Søren Jensen	1861-67 (2862)
Petersen	1824	Hansen, Niels	1871-72 (1008)
Wind, Anders Chr.	1824-66 (3052)	Hansen, Jes L.	1876
Petersen, Hans Jacob	1866-74 (2333)	Lycke, Nis P. , præp.	1876 (1851)
Kruse, Christian	1875-82 (1646)	Andresen, præp.	1876
Kock, Christian H.	1882-1908 (1611)	Buchholz, Thomas Th.	1877-78(323)
Møller, Mads S.	1908-36 (2042)	Beck, Hans Hansen	1878

Mortensen, Frederik Kr. 1879-83 (1996)
 Andersen, vikar 1880-81
 Schmidt, præp. 1884
 Jacobsen, Johannes E.F. 1884-88 (1235)
 Jørgensen, Christian 1888 (1495)
 Lohfert, Peter 1888-92 (1771)
 Haas, Friedrich Chr. 1892-93 (1171)
 Wolfram, Karl 1894-1901 (3071)
 Wild, Karl 1901-02 (3042)
 Drenckhahn, Detlef 1902-05 (595)
 Sørensen, Joseph 1905-09 (2851)

Kock, Arthur C.J. 1909-19 (1609)
3. lærere:
 Raabe, Carl 1911-12 (2588)
 Wulf, Heldt 1912-15 (3079)
 Peters Christian 1916 (2258)
 Under krigen var nabolærere vikarer
Lærereinder:
 Brix, Margarethe P. 1903-15 (279)
 Stange, Emma 1911- (2783)
 Petersen, Magda 1915-20 (2382)
 Sønnichsen, Sophie 1916-20 (2830)

Røde kro

I 1912 blev Brundø, Mjølø og Lunderup skoledistrikter slået sammen til et og der blev bygget en 4.kl. skole i Røde kro.

Holm, Niels Thomsen 1913-16 (1117)
 Møller, Jes Nissen 1916-20 (2034)
 Festersen, Hans Peter P. 1912-20 (695)

Söth, Johann H. 1.10.1912-15 (2866)
 Lassen, Margarethe 1915-18 (1712)
 Jendresen, Sophie 1911-17 (1263)
 Hostrup, Erna 1919 (1142)
 Andersen, Hans Chr. 1919-20 (23)

Røllum, Ensted

Peter, Jürgen 1760-1807 (2366)
 Heinsen, Lorenz 1807-19 (1066)
 Johannsen, Johan Peter 1819-27 (1421)
 Damm, Thomas Michelsen 1827 (551)
 Duborg, Lorenz Ingward 1827-31 (600)
 Filskov Tye Thomas 1831-34 (698)
 Petersen, Andreas 1834-38 (2266)
 Jacobsen, Hans Chr. 1839-41 (1226)
 Jessen, Jes 1841-50 (1395)

Nyegaard, Johan S.D. 1850-61 (2189)
 Hansen, Mikkel 1861-70 (1005)
 Bojsen, Christian 1870-72 (222)
 Bruhn, Lorenz Thomas 1872-73 (308)
 Andersen, Peder 1873-76 (39)
 Filindt, Markus Nissen 1877-86 (705)
 Meng, Chr. Petersen 1886-89 (1955)
 Gylling, Chr. Nielsen 1889 (854)
 Lund, Chr. August 1889-1920 (1822)

Rørkær, Hostrup

Lund, Claus Jensen 1800-36 (1826)
 Lund, Hans Chr. hjælpelæ. . 1833-34 (1829)
 Schmidt, Hans C. 1832-33 (2652)
 Kloster, Jens Peter 1834-48 (1586)
 Gregersen, Jens Nis 1851-70 (827)
 Todsén, Ludvig Emil T. 1870-74 (2949)

Wind, Hans P. 1874-77 (3054b)
 Christensen, Fr. Carl 1877-85 (429)
 Jensen, Peter 1885-93 (1331)
 Jensen, Hans F.G. 1893-1907 (1286)
 Meyer, Johann Peter 1908-20 (1960)

Sebbelev, Ketting

Knudsen, Jens	1811-26 (1592)	Duus, Jakob Fr.	1902-05 (611)
Boysen, Jens	1829-70 (257)	Petersen, Hans J.	1905-07 (2325)
Petersen, Jørgen	1870-77 (2369)	Brodersen, Oskar J. N.	1907-11 (294)
Bager, Jørgen Hansen	1880-82 (111)	Hansen, Th.	1.10.1911-okt. 1915 (1037a)
Matthiesen, Matthias	1883-92 (1933)	Kaad, Hans	1.4.1914-31 (1679)
Pørksen, Jens R.	1893-1902 (2484)		

Sillerup, Fjelstrup

Matzen, Hans Paul	-1802-	Petersen, Fr. Wilhelm	1872-82 (2305)
Kloster, Andreas Chr.	1846-1850 (1582)	Wilsen, Johan Peter N.	1882-94 (3050)
Busk, Søren Peter	1850-55 (336)	Holm, Niels Peter A.	1894-99 (1116)
Lauesgaard, Jørgen P.	1862-67 (1720)	Sørensen, Carl Peter	1899-1909 (2834)
Eriksen, Thomas Peter	1867 (659)	Bryde, Chr. Iversen	1909-33 (315)
Espensen, Jens Peter	1867-72 (671)		

Simmersted, Magstrup

Brodersen, Jeppe	-1802- (288)	Davidson, Chr. Fr.	1871-98 (555)
Noisen, Andreas Peter	1813-49 (2176)	Petersen, Chr.	1898-1910 (2290)
Closter, Iver	1850-58 (522)	Söth, Johann	1910-11 (2866)
Lassen, Peter Chr.	1858-67 (1716)	Harder, Wilhelm, Th.	1911-20 (1047)
Eriksen, Thomas Peter	1867-71 (659)		

Skast

Truelsen, Anders	-1814 (2963)	Hansen, Hans Fr.	1860-67 (927)
Tielsen, Tielle H., vikar	1811-15 (2932)	Petersen, Johan Chr.	1867-70 (2357)
Møller, Jens	1814-28 (2032)	Østergaard, Anders Th.	1870-1900 (3085)
Schmidt, Lorenz Joh.	1829-59 (2679)	Feldsien, Hans, vikar	1900 (692)
Hansen, Hans Fr.	1859-63 (927)	Borst, Laurids Ulrik	1900-31 (241)
Jensen, Jens Peter	1863-64 (1312)		

Skelde, Broager

Alle optegnelser i »Schul-Chronik« for Skelde skole er på dansk, sandsynligvis oversat fra tysk og nedskrevet af Andreas Andresen Rojhus, der bringer oplysninger om lærerne fra 1762.

I 1850'erne endnu 1 klasse med 120-130 børn, derefter 2 klasser og fra 1910 3 klasser.

Jensen, Thor 1772-97
 Petersen, Rasmus 1797-1830
 (Rasmus Skolemester ..... (2434)
 Vesterlund, Mads Hansen .. 1830-62 (2987)
 Holst, Diedrich Johan
 Friedrich, andenlæ. 1862-66
 1.læ. 1866-1902 (1124)
 Carstensen, Johann M ..... 1902-06(401)
 Dall, Iver P. 1.10.1906-1912 (539)
 Hansen, Jakob 1912-18 (955)
 Negendahl, Hans Mathias .. 1919-32 (2072)
 Oplysningerne om andenlærerne er meddelt
 Andreas Andrese af læ.
 Holsts enke, fru Anna Maria født Vesterlund.
 Lammers, Peter Chr. August

fra Slesvig 1858
 Jensen, Jens 1859
 Kjær, Nis Rasmussen 1860-62 (1564)
 Holst, Dietrich J. Fr. 1862-66 (1124)
 Wollesen, Christian 1866-67 (3073)
 Præparander under læ. Holst:
 Petersen, Christian
 Johannsen, Jens
 Mathias Mathiasen
 Schmidt, Jes hansen, præp. .... (2668)
 Bucholz, Thomas T. 1875-77 (323)
 Lykke, Peter A.J. 1877 (1853)
 Johannsen, Nis Jensen 1877-81 (1429)
 Clausen, Augusta D. 1881-86 (487)
 Bundesen, Peter Chr. 1887 (328)
 Franzen, Peter Nicolaj 1887-88 (728)
 Jensen, Chr. Fr. 1889-97 (1098)
 Hinsch, Bernhard 1892-97 (1098)
 Moldt, Johannes 1897-1.4.99 (1982)
 Kjer, Hans R. 1.4.1899-1.7.1901 (1557)
 Bonnichsen, Christian 1901-02 (232)
 Schlüter, Hermann 1902-06 (2620)
 Burmeister, Georg W. 1906-13 (331)
 Sielk, Emil 1913-1.10.1919 (2739)

Skodborg

Spleth, Christian Hartvig . 1756-1766 (2776)
 Thomsen, Andreas 1766-70 (2889)
 Duer, Marcus 1770-1817 (604)
 Fuglsang, Hans Chr. 1817-56 (767)
 Kloster, Nis Kristian 1856-59 (1588)
 Kloster, Jens Andreas 1859-67 (1585)
 Lund, Simon K. 1867-91 (1843)
 Hansen, Lorenz Peter 1891-1919 (992)
Andenlærere
 Raun, Lorenz Jessen 1830-33 (2508)
 Lauritzen
 Beck, Jens Mortensen 1822 (139)
 Lasthein, Peter 1840 (1719)
 Andresen, Janke Nielsen 1848-50 (56)
 Kjær, Niels Andresen 1855 (1588)
 Kloster, Nis Kristian ..... 1852-56(1588)
 Lund, Simon Knudsen 1856-58 (1843)
 Mordhorst, Carl Jeppe 1858-60 (1990)

Jensen, Hans O.T. 1863
 Carstens, Gotfred K. 1863-64 (383)
 Duer, Peter Christian ..... (605)
 Schmidt, H.A. .... -5.4.1867 (2651)
 Højer, Erik Hansen 1867- (1161)
 Lydiksen, Jens Peter 1870-72 (1857)
 Buchholz, Thomas ..... -1875 (323)
 Hansen, Lorenz, præp. 1873
 Müller, Nis, præp. 1873-
 Hansen, Christian H. 1877 (898)
 Ravnsgaard, Carl Chr. 1878-85 (2515)
 Dahl, Jürgen Christensen 1885-90 (543)
 Jørgensen, Christian 1890-92 (1496)
 Hartz, Otto Karl C. 1892-95 (1056)
 Meyn, Karl Johann Detlef ... 1859-98 (1964)
 Hagge, Karl W. 1898-1902 (862)
 Hansen, Julius 1902-04 (973)

Lange, Walther 1908
 Rundt, Johann H.C. 1909-20 (2579)

3. lærere, flest præp.

Hansen
 Lund
 Vaaben, Jes Hansen 1860
 Bergholt
 Espersen
 Dahl

Autzen
 Kjærbølling
 Hansen
 Mortensen, Fr. Chr. præp. 1876 (1996)
 Petersen, Eide, præp. 1876
 Hansen
 Lærerinde frk. Scherning ... 1909-10 (2608)
 Lorenzen, Catharine 1910-20

Skodborgskov, Skodborg

Friis, Hans Friedrich ..... 1882-1909(746)
 Bartholatus vikar under førstelærernes sygdom i 1909
 Caspersen, Bernhard P. ... 1.4.1910-14 (408)
 Elley, Carl 1914-15 (638)
 Derefter vikarer og nabolærere:
 Vikarer i den overfyldte skole før 1889:
 Nissen, Chr. fra Skodborg
 Skov, A.F. fra Vraa
 Schmidt, Fr. fra Haderslev
 Skov, Niels fra Brændstrup
 Lund, Chr. fra Abkær
 Caspersen, Anna fra Hvidding
 Carstensen, Hans 1888-89

Læreriuder fra 1889

Reimer, Ida 1889-1894 (2526)
 Ellegaard, Laurin 1894-96 (637)
 Petersen, Anna Cath. 1896-97 (2271)
 Lund, Margrethe
 født Nissen 1897-1900 (1835)
 Averhoff, Anna 1901-03 (104)
 Nielsen, Anna Marie 1903-07 (2084)
 Jepsen, Meta 1907-09 (1359)
 Lund, Christine 1909-11 (1825)
 Meyer, Marie Cath. 1911-13 (1961)
 Hansen, Herlich ..... april-okt. 1913 (949)
 Holst 1.10.1913-1919 (1130)
 Behrendsen, Bodil ..... -1920 (151)

Skodsbøl, Broager

Petersen, Hans 1878-82 (2314)
 Schmidt, Jes Hansen 1882-88 (2668)
 Hansen, Hans Peter J. . 1888-1.4.1919 (943)
 Schacht, Chr. The. 1.5.1919- (2599)
2. og 3. lærere
 Dall, Iver Peter 1891-1906 (539)
 Jensen, Chr. Fr. 1892-98 (1276)
 Otzen, Daniel 1898-1900 (2216)
 Mordhorst, Ernst 1900-02 (1992)
 Henningsen, Hermann 1902-06 (1076)
 Siebert, Henny, lærerinde 1906 (2734)

Petersen, Carl Peter 1906-07 (2284)
 Schlüter, August 1906-08 (2622)
 Frauen, Max 1908-10 (729)
 Schacht, Christian Th. 1908-13 (2599)
 Petersen, Thora 1910 (2446)
 Süberkrüb, Hans 1913-19 (2825)
 Butenschön, Johann Fr. 1913-17 (337)
 Bertelsen, Metta Christine C.
 født Jensen 1917-19
 Jørgensen, Christen, vikar 1919- (1492)

Skoby, Løjt

Jessen, Nis	1783-1817 (1404)	Jacobsen, Asmus hjælpelæ. . .	1864- (1213)
Jepsen, Hans Jørgen	1817-20 (1352)	Schmidt, Hans Jørgen	1880-91 (2658)
Truelsen, Nis	1830-44 (2968)	Hartz, Arnold W.E.	1891-1920 (1055)
Ebbesen, Johannes M.	1844-49 (617)	Petersen, Hansine	1886-1912 (2322)
Finke, Peter	1849-52 (701)	Friedrichsen, Marie H.	1912-18 (742)
Petersen, Hans Jørgen	1852-80 (2326)	Madsen, Anna M. f. Nielsen	1918-45 (1872)

Skovby, Lysabild s.

Grøndah, Christen Jessen . . .	1900-02 (847)	Christensen, Jens Peter	1906-07 (435)
May, Jakob	1902-09 (1950)	Ecklon, Maria Christine	1907-09 (624)
Bram, Jes Jensen	1909-19 (270)	Elley, Margrethe	1909-11 (639)
Andenlærere		Prahl, Maria	1911 (2473)
Paulsen, Heinrich	1904-05 (2234)	Rasmussen, Meta M.K.	1911-20 (2497)

Skovby, Vedsted s.

Oplysninger om de ældste lærere hos Gunder Nissen, Bevtoft.		Holm, Niels Hansen	1882-85 (1115)
Holdtum, L.A.	-1802-	Lorenzen, Lauritz	1885-86
Hansen, Anders	1808-1820 (872)	Dirks, Dirk	1886-1905 (578)
Heinrichsen, Hinrich	1820-1846 (1096)	Christensen, Jes	1905-09 (436)
Böttcher, Ludvig Petersen	-1848 (356)	Urbahns, Johann P.H.	1910-11 (2984)
Jørgensen, Jens Nissen	1852-67 (1505)	Schütt, Carsten Hansen	1911-12 (2718)
Kjær, Nis Rasmussen	1868-82 (1565)	Esbensen, Andreas	1913-14 (663)
		Andersen, Marius	1914-20 (34)

Skovbøl, Felsted s.

Lorentzen, Christian	-1774-	Ferdinand, Jens Peter	1901-07 (694)
Clausen, Hans Jepsen	-1806- (505)	Nommensen, Hans Carsten .	1907-20 (2178)
Christensen, Hans	-1810- (433)	Nommensen, Thyra Caroline	
Christiansen, Hans	1828-59 (464b)	født Jacobsen	1909-12 (1245)
Kunstmann, Jes Hansen . . .	1859-64 (1660)	Odefey, Johanna Christina .	1912-13 (2201)
Andresen, Peter Jullius	1864-72 (68)	Popp, Metta Mathilde	1913-16 (2463)
Jensen, Hans H.	1872-74 (1288)	Knudsen, Jørgine C.	1919-20
Bruhn, Lorenz Thomas	1874-1901 (308)		

Skrydstrup

- Christensen, Hans ..... -1806- (431)
 Vogelius, Jacob Severin ..... -1816 (2990b)
 Nissen, Søren 1816-50 (2174)
 Holst, Christian, hjælpelæ. ... 1850 (1123)
 Lebeck, Andreas Jensen ... 1851-67 (1741)
 Andersen, Herman ... 4.10.1867-1.5.89 (26)
 Hansen, Niels 1869-94 (1009)
 Juhl, Claus Christensen .. 1894-1902 (1454)
 Meng, Christian P. 1902-05 (1955)
 Madsen, Jacob Knudsen ... 1905-07 (1874)
 Henningsen, Axel 1907-10 (1075)
 Møller, Peter N. .. 1.12.1910-1.11.20 (2052)
Andenlærere
 Nissen, Martin 1816-21 (2147)
- Paulsen, Christian Kallesen ... 1861 (2231)
 Poulsen, Poul Jensen . 25.8.1863-67 (2471)
 Boysen, Christian 1867-70 (249)
 Nissen ..... -1872
 Ries, Hans Iversen Hansen, præp. ... 1872-
 Holm, Niels Hansen 1879-82 (1115)
 Jepsen, Mads 1882-84 (1357)
 Meyer, Johann Peter 1885-92 (1969)
 Frohmeyer, Carl Fr. 1892-97
 Iversen, Bernhard 1901-05 (1187)
 Madsen, Jacob Knudsen .... 1905-07(1874)
 Schmidt, Hans Jørgen .. 1908-1.4.10 (2659)
 Harder, Fr. W., vikar 1910 (1046)
 Sievers, Chr. Nik. Hans 1910-19 (2746)
 Jacobsen, Nis 1919-1.9.1919 (1240)

Skudstrup, Skodborg

- Franzen, Peter 1780-1808 (727)
 Beck, Jes Mortensen 1808-21 (139)
 Petersen, Jens 1822-29 (2345)
 Lassen, Niels M. 1829-35 (1713)
 Frank, Hans Nielsen 1835-43 (715)
 Madsen, Mads Nissen 1843-52 (1886)
 Hansen, Hans 1852-56 (918)
 Berg, Nis 1856-57 (169)
 Lund, Simon Knudsen 1857-67 (1843)
- Lauritzen, Mads 1867-79 (1732b)
 Hansen, Johannes 1879-81 (969)
 Buchholz, Thomas 1881-94 (323)
 Skov, Niels O. ... 1.12.1894-1.10.1908 (2757)
 Boysen, Johann Magnus 1.10.1908-12 (259)
 Friis, Otto Hansen .. 1.4.1912-26.3.20 (757)
 Rundt, Skodborg, vikar i 1915 (2579)
 Behrendsen, Bodil, vikar 30.4.1916-19 (151)

Skærbæk

- Degn og 1.læ.**
 Haas, Hans Petersen 1800-26 (1172)
 Haas, Peter 1826-31 (1173)
 Petersen, Peter 1830-44 (2414)
 Hansen, Holden 1844-50 (951)
 Møller, Mads Sørensen 1850-71 (2043)
 Lycke, Nis Petersen 1871-80
 2. læ. 1867-71 (1850)
 Jacobsen, Jes Peter 1872-1906
 2.læ. 1872-81 (1232)
 Bonde, Jordan Lauritsen 1906-36 (226)
2. læ.
 Filskov, Tyge Thomas 1828-29 (698)
- Tofte, Hans Mikkelsen 1846-51 (2952)
 Voigt, Laurids Nikolaj 1862-64 (2993)
 Andresen, Peter 1864-67 (65)
 Lycke, Peter Anton J. 1872-73 (1853)
 Wolfsberg, Peter Jensen ... 1876-78 (3072)
 Jensen, Jens Andersen .. 1881-1911 (1303)
 Petersen, Carl Asmus W. ... 1912-1.4.1920
3. læ.
 From, Nis Rasmussen 1877-90 (760)
 Sønksen, Johannes Chr. . 1891-1919 (2827)
 Schröder, H. 1.10.1911 (2699)
4. læ.
 Andersen, Matthias Lorenz ... 1896-99 (35)

Landtreter, Marie 1900-03 (1691)
 Lobsien, Anton Hinrich 1904-05 (1765)
 Drewa, Gustav Johannes 1907-10 (597)
 Rose, Johannes 1910-17 (2559)

Schockert, Helen 1915-17 (1295)
 5.læ.
 Krieger, August 1911-20 (1633)
 Jessen, Heinrich 1919 (1386)

Smedager, Bjolderup

Nygaard, Johan Samuel D. . 1841-45 (2189)
 Holst, Søren Hansen 1846-51 (1131)
 Appel, Jes Peter 1851-52 (79)
 Schmidt, Peter Jørgensen .. 1854-55 (2688)
 Sørensen, Erik Thomas 1863-66 (2840)

Kjær, Nicolai Nielsen 1866-79 (1562)
 Clausen, Detlef Chr. 1879-88 (494)
 Franzen, Peter Nic. 1888-1900 (728)
 Jepsen, Peter Thorvald 1900-03 (1365)
 Grosbøl, Jørgen Poulsen 1903-21 (338)

Snogbæk, Sottrup

Petersen, Gottfired 1798-1831 (2307)
 Møller, Johann Fischer 1831-49 (2030)
 Schütt, Lorenz Chr. 1849-67 (2719)
 Jensen, Jens 1867-88 (1298)
 Schmidt, Jes Hansen 1888-98 (2668)
 Kjer, Hans Rostgaard 1898 (1557)
 Frederiksen, Jens 1899-1920 (731)

Matthiesen, Christense .. 1893-1900 (1920)
 Werner, (Wärner), Johanne . 1900-06 (3082)
 Seibert, Henny Minna
 Christine 1.10.1906-31.3.1908 (2734)
 Matzen, Marie Kirstine 1908-10 (1946)
 Petersen, Ida Margarethe ... 1911-17 (2338)
 Tiedemann, Anne Kjestine . 1917-20 (2930b)

Sofiedal, Tinglev

Andresen, Peter, født i Holebøl 1820
 Bundesen, Peter Chr. .... (328)
 Petersen, Rasmus 1845-48 (2435)
 Sørensen, Hans Peter 1849-88 (2846)
 Boysen, Broder Thomas 1889-94 (248)
 Mortensen, Paul A.M. 1895-1901 (1998)

Ihm, Ernst 1901-04 (1177)
 Molsen, Andreas 1905-06 (1983)
 Lipp, Hans Peter C. 1906-08 (1763)
 Johannsen, Karl Fr. 1908-13 (1425)
 Andersen, Theodor 1913-19 (45)
 Jürgensen, Johanna M.K. .. 1920-33 (1483)

Solderup, Hostrup

Nissen, Jens Hansen 1792-1837 (2142)
 Nissen, Nis Hansen 1837- (2162)
 Bonnichsen, Cornelius 1851-77 (229)
 Iversen, Hans Chr. 1877-84 (1192)
 Westergaard, Chr. Jensen .. 1884-88 (3025)
 Wilhelmsen, Hans 1880-90 (3043)
 Jepsen, August Chr. 1890-96 (1258)

Schmidt, Heinrich Fr. 1897-1903 (2663)
 Schmidt, Ernst Carl Aug.R. . 1903-05 (2645)
 Hansen, Hans Jørgensen 1905-10 (938)
 Jensen, Peter Chr. 1910-14 (1333b)
 Hardersen, Johann Jakob .. 1914-19 (1049)
 Rasch, Katharina M., vikar . 1916-18 (2490b)

Sommersted

Lithin, Henrik Lauritz 1779-1812 (1764)
 Ries, Hans 1827 (2540)
 vakant i 1828
 Kloster, Anders Jensen 1829-58 (1581)
 Kloster, Andreas Chr.
 hjælper lærer 1835-40 (1582)
 Kloster, Jens Andreas
 hjælper læ 1840-47 (1585)
 Raben, Søren Olufsen 1858-73 (2489)
 Raben, Peter O., vikar i 1869
 degn i 1873-74 (2483)
 Bork, Søren Hansen 1874-85 (235)
 Christiansen, Jes S. 1885-1900 (470)
 Behrendsen, Heinrich A. 1900-12 (155)
 Petersen, Ingvar 1912-34 (2339)
Andenlærere (indtil 1874 præp.)
 Noisen, Peter Iver 1828
 Jespersen, Jeppe M., præp. . . . 1852 (1367)
 Jørgensen, Asmus Andreas . 1853-56 (1491)
 Schultz, Simon Jørgensen
 hos Søren Oluf Raben 1856-58 (2707)
 Galatius, Friedrich 1871- (776)

Møller, Hans P. Iversen, præp. . 1872 (2030)
 Hansen, Hans Jørgen . . 1874-1.4.1877 (937)
 Juhl, Claus Chr. 1877-80 (1454)
 Nielsen, Niels 1880-86 (2108)
 Clusen, Augusta Dorothea . . . 1887-89 (487)
 Andersen, Peter 1890-1900 (40)
 Petersen, Karl Bernhard 1.12.1900-08 (2372)
 Clausen, Gottfred Hans H. . . . 1908-20 (498)
 Ahrens, Auguste Cath. 1911-12 (3091)
3. lærere
 Skov, Niels Hansen 1893-97 (2756)
 Petersen, Hans Chr. 1897-1901 (2320)
 Christiansen, Hans Peter
 vikar 1899-1900 (466)
 Rungø, Karl A.O. 1901-04 (2582)
 Reese, Johannes 1904-05 (2522)
 Rundt, Johann H. 1905-1.10.09 (2579)
 Kunau, Hinrich 18.10.1909-11 (1658)
 Paulsen, Peter Chr. 1911 (2243)
 Ahrens, Auguste Cath. 1911-12 (3091)
 Lass, Max Heinrich 1912-13 (1701)
 Locher, Dora 1913-16 (1769)
 Rosenburg, Anna Christine . 1917-20 (2570)

Spandet

Dam, Chr. Thomsen 1814-22 (549)
 Blume, Willatz 1822-39 (213)
 Riber, Peter Andersen 1839-72 (2534)
 Fink, Jacob H., læ 1867-72
 degn 1872-89 (700)
 Lindelof, Chr. H.Th. 1889-1902 (1753)
 Bossen, Fr. Martin Chr. 1902-06 (243)
 Reinholt, Jens Eriksen J. . . . 1907-12 (2530)
 Lindelof, Jeppe Fr. 1912-20 (1759)
Andenlærere
 Østergaard, Anders Th.T. . . . 1863-67 (3085)
 Clausen, Hans Chr. 1867-89 (503)
 Ziegler, Hedwig 1890-91
 Ossowsky, Lulse E. 1891-92 (2210)
 Mayland, Agnes Karoline 1891-93

Gries, Jürgen Konrad 1893-96 (836)
 Trip, Carl Chr. J. 1896-99 (2961)
 Thomsen, Hans Jessen . . 1899-1900 (2901)
 Koch, Fritz 1900
 Wiese, Ernst Jacob Rudolp . 1901-03 (3041)
 Löden, Max H. 1903-05 (1870)
 Detlefsen, Christian 1906-07 (565)
 Lycke, Peter Nielsen 1905-07 (1856)
 Stabel, Henning Clausen . . . 1908-11 (2780)
 Lass, Christian 1911-13 (1701b)
 Matthiesen, Axel Hjalmar . 1913-15 (1912b)
 Doose, Kathinka L.P.A. 1915-16 (588)
 Lytsen, Ane Kirstine 1916-19 (1862)

Starup

Højer, Hans ..... -1785
 Kloster, Jens Andersen 1808 (1584)
 Bruhn, Christen Jensen 1808- (301)
 Mikkelsen
 Engel, Simon Peter 1840-68 (646)
 Plov, Thomas S. . . 1.12.1868-30.6.94 (2457)
 Holm, Jens Thomsen 1894-1921 (1108)

Andenlærere

Barsøe, Jeppe J. 1832-35 (128)
 Bergholt, Jørgen 1835-37 (177)
 Jørgensen, Niels Jakob ..... -1844- (1516)
 Berg, Jens Nic, Paulsen 1854- (167)
 Madsen, Jens 1856-53 (1876)
 Gotthard, Niels 1863-5.4.67 (814)
 Schmidt, Ingward C. 1868-70 (2665)
 Ravn, Søren Chr. 1870-72 (2514)

Møller, Hans Chr. 1873 (2027)
 Busk, Peter Olufsen 1873 (335)
 Becker, Therese N.M. 1873-75 (149)
 Lydiksen, Jens Peter 1875-91 (1857)
 Geerthsen, Peter 1892-1902 (786)
 Roager, Nis Nielsen 1902-20 (2552)
3.læ.

Haugaard, Anna Cath. 1880-81 (1058)
 Böckmann, Auguste C.A. ... 1881-82 (346)
 Rossen, Jes Hansen, præp. 1882
 Nielsen, Catharina M. 1882-86 (2091)
 Nissen, Nikoline L. 1886-1900 (2153)
 Petersen, Marie 1900-05 (2384)
 Schröder, Else 1905-07
 Petersen, Caroline ..... -1907- (2283)

Stenderup, Nybøl

Jessen, Jes Henrik 1836-50 (1396)
 Hansen, Ivar ..... (952)
 Schmidt, Jens Madsen 1850-54 (2667b)
 Høj, Peter 1854-56 (1166)
 von Barm, Johan Gotfred 1856-59 (125)
 Petersen, Chr. A.C. 1859-64 (2292)
 Nørløv, Peter, vikar 1864
 Schøndorf, Mathias 1865-67 (2726)

Kæstel, Georg 1867-72 (1672)
 Sørensen, Erik Th. 1872-80 (2841)
 Jürgensen, Ludwig Fr.Th. .. 1880-85 (1486)
 Madsen, Johan 1885-87 (1880)
 Lund, Chr. August 1887-89 (1822)
 Hartz, A.H.W.E. 1889-91 (1055)
 Petersen, Nic. Nissen 1891-1920 (2404)

Stenderup I, Toftlund

Maynzhausen, Christina ..... -1813-
 von Saldern, Casper ..... -1821- (2590)
 Langvad, Matthias 1833-41 (1697)
 Lagesen, Hans Jacob 1841-67 (1685)
 Sørensen, Søren Jensen 1867-81 (2862)
 Lyckø, P.N. vikar 1881
 Lorenzen, Niels 1882-85 (1818)
 Lorenzen, Jürgen Johann
 sygevikar 1884-85 (1806)
 Hansen, Hans Peter Joh. 1885-88 (943)
 Hinrichsen, Albert W., vikar 1889
 Christiansen, Martin Th. 1889-91 (475)

Mangelsdorf, vikar 1891-92
 Alslev, Jens 1892-94 (15)
 Paulsen, Christoph 1894-1901 (2232)
 Petersen, Hans Chr. 1901-03 (2320)
 Wiese, Ernst J.R. 1.4.1903-05 (3041)
 Dittmann, Hugo A.B. 1906-09 (581)
 Ravnsgaard, Carl, Chr. 1909-10 (2516)
 Jensen, Peter H. 1.10.1910-11 (1337)
 Offen, Heinrich 1.11.1911-14 (2202)
 Lorentzen, Max ... 1.4.1914-31.12.19 (1781)
 Under krigen vikar
 W. Hübschmann 1917-18

Stenderup II, Østerlindet

Paulsen, Lorents	1824-	Mathlesen, Lauritz	1878-80 (1929)
Hansen	1830-	Lund, Laurids N.	1883-86 (1833)
Wind, Peter Iversen	-1833 (3055)	Juhl, Claus C.	1887-94 (1454)
Sørensen, Jens	-1841 (2848)	Falkenberg, Johan Fr.	1894-97 (682)
Jepsen, Johannes	1841-48 (1356)	Jensen, Jens Johann	1897-99 (1310)
Hansen, Jens	1847-52 (959)	Christiansen, Hans Peter	-1901- (466)
Cassias, Anders H.	1852- (410b)	Wild, Karl F.	1902-08 (3042)
Lykke, Claus K.P.	1860-67 (1858)	Asmussen, Viggo Bernhard . . .	1908-15 (97)
Christensen, Morten , , , , , , ,	1867-78 (446)	Derefter vikarer.	

Stepping

Taarning, Peter A.	-1801 (2980b)	Hansen, Mathias Jørgen . . .	1871-73 (1003)
Andersen, Iwer	1801-17 (27)	Hansen, Julius J.	1873-75 (974)
Iversen, Jørgen	-1856 (1199)	Schacht, Heinrich Fr.	1876-78 (2600)
Christensen, Christen	1846-67 (422)	Gabølgaard, Jørgen H.	1878-83 (772)
Henningsen, Lorenz H.	1867-73 (1077)	Blöcker, Marie A.	1883-84 (214)
Andersen, Niels Peter	1873-75 (38)	Jessen, Johann	1884-87 (1398)
Friis, Søren N.	1885-1900 (759)	Schmidt, Iver M.	1887-89 (2666)
Hostrup, Mathias Bendiks . .	1900-20 (1143)	Toussaint, Fr. W.E.	1889-92 (2957)
Andenlærere		Schlie, Ernst Karl	1892-96 (2618)
Christensen, Christen Larsen		Nissen, Chr. Peter	1896-1900 (2130)
hjælpelæ. hos degn Iversen .	1836-46 (422)	Smith, Peter P.	1900-02 (2771)
Lauridsen, Niels Andersen . .	1856-58 (1728)	Kahlke, Jakob Johann	1902-06 (1526)
Jessen, Stephan	1859-60 (1407)	Johannsen, Jens Ludwig . . .	1906-09 (1418)
Lauesgaard, Jørgen P.	1861-62 (1720)	Reimer, Jürgen Chr.	1909-11 (2526b)
Rasmussen, Vitus B.T.	1863-65 (2500)	Harder, Fr.W.	1.10.1916(447)
Riis, A. Petersen	1866-69 (2546)	Christensen, Meta C.	1.10.1916(477)
Sørensen, Christian	1870-71 (2837)	Boysen, Hans Broder	1917-18 (254)
		Hansen	-1919

Stevning, Svenstrup

Holst, Hans Jakob	1776-1790	Jakobsen, Jakob Hansen . . .	1849-73 (1230)
Thomsen, Thomas	1790-99	Asmussen, Jeppe	1873-92 (86)
Nielsen, Johann D.	1799-1804	Kaad, Hans Hansen	1892-1905 (1679)
Thuesen, Hans Knudsen . . .	1804-17 (2929)	Christensen, Jens Peter	1905- (435)
Friederichsen (Frederiksen)		Jørgensen, Jørgen	1908-43 (1508)
Peter	1817-28 (738)	Engel, Christine W.	1909-10 (644)
Schmidt, Karl Fr.	1829-40 (2675)	Bertelsen, Botilde Margrethe .	1911-29 (186)
Matzen, Peter	1840-48 (1949)		

Stolbro, Egen

- Heuer, Otto G.J. . . . . . 1912-13 (1089)   Sandkamm, Hans Thomas . . 1914-45 (2595)
Westergaard, Karl H. 1913-14 (3031)

Store Jyndeved, Burkal

Petersen, Christian 1802-10 (2288b)	Hansen, Franz T. 1901-02 (911)
Møller, Jens 1811-14 (2032)	Meyer, Joh. Peter 1902-08 (1960)
Hansen, Marten 1814-16 (998)	Simonsen, Andreas 1908-10 (2749)
Jessen, Jacob 1816-28 (1387)	Nannsen, Jakob W. 1910-13 (2069)
Maasbüll, Andreas Peter . . . 1829-34 (2061)	Röhe, Wilhelm 1913-2.6.1918 (2586b)
Filskov, Tyge Thomas 1834-57 (698)	Saxen, Chr. Detlef W. . . . 17.9.1918-20 (2597)
Samuelsen, Peter L. 1857-82 (2593)	Lorenzen, Margarethe Cathrine føds Börnsen . . . . . april 1920-(1813)
Truelsen, Chr. Hattesen . . 1882-1901 (2964)	

Strandelhjørn, Bevtoft

Oplysninger om skolen og lærerne bringer Gunder Nissen, Bevtoft, Rosenvænget 22, på 15 maskinskrævede sider.	Mortensen, Frederik Kr. 1883-95 (1996)
Schmidt, Hans P. 1806-22 (2660)	Christensen, Christen Søren . 1895-98 (423)
Bæk, Søren Christoffersen . . . -1823- (344)	Møller, Mads Samuelsen . 1898-1908 (2042)
Rasmussen, Jacob . . . . . -1826- (2495)	Petersen, Rasmus 1908-12 (2435b)
Røe, Mathias Hansen 1835-55 (2586)	Haugaard, Mads Martensen . 1912-13 (1059)
Popp, Andreas Christian . . . 1860-66 (2460)	Hansen, Hans Chr. 1.10.1913-1914 (924)
Huusmann, Hans Chr. 1866-82 (1149)	Schütt, Carsten Hansen 1914-17 (2718)
	Kjær, Peter 1918-19 (1566)

Stubbæk, Ensted

Oplysninger om de ældste degne og lærere findes i »Schulchronik« side 58-60 på LaÅ.	Petersen, Claus 1882-85 (2296)
Stahl, Peter Hansen 1777-1819 (2782)	Jakobsen, Hans Chr. 1886-87 (1226)
Wieding, Fr. Ewald 1819-55 (3038)	Jürgensen, Hans Peter 1888-89 (1482)
Simonsen, Matthias	Callesen, Andreas H. 1889-94 (362)
hjælpepæl 1853-55 (2752)	Ferdinand, Jens Peter 1894-1901 (694)
Jessen, Jes 1855- (1395)	Kühl, Hans Jørgen 1901-03 (1665)
Kunstmann, Jes Hansen . . . 1864-94 (1660)	Petersen, Chr. Fr. M. 1903-07 (2293)
Gammelgaard, Chr. A. 1894-1930 (778)	Kahlke, Otto H. 1907-08 (1527)
Andenlærere og præparander	Alpen, Heinrich Joh. 1908-10 (9)
Olufsen, Peter Petersen 1863-66 (2208)	Firedrich, Johann D. 1910-11 (738b)
Gertsen, Nis 1867 (794)	Jess, Klaus Jacob 1911-19 (1370b)
	Krämer, Jørgen 1919 (1654)

Stursbøl, Oksenvad

Biskole

Simonsen, Bendix Michael ... 1839 (2744b)
 Jørgensen, Jacob Nielsen .. 1852-59 (1501)

Petersen, Ole Rasmus ..... -1863-
 Ravn, Peter Sørensen 1869-73 (2513)

Styding, Hammelev

Jendresen, Hans 1846-56 (1260)
 Bergsted, Jørgen H. 1856-66 (181)

Andersen, Niels Jørgen 1866-84 (37)
 Gundersen, Gunde Morten ... 884-1919 (851)

Svenstrup

Lorentzen, Peter 1767-1817 (1783)
 Clausen, Claus 1817-18 (492)
 Lorentzen, Andreas 1819-29 (1777)
 Jørgensen, Christian 1829-71 (1493)
 Moldt, Christen 1871-75 (1979)

Svane, Claus Jensen 1875-1901 (2821)
 Petersen, Erich 1901-16 (2302)
 Jensen, Thomas 1919-58 (1340)
 Espensen, Anna S. . 1.9.1908-16.1.46 (669)

Sæd, Ubjerg

Mylln, Chr. Andersen 1810-40 (2005)
 Andresen, Jens 1840-41 (57)
 Hansen, Andreas 1841-58 (878)
 Jensen, Jens Andreas 1859-64 (1306)
 Thomsen, Jacob Joh. 1865 (2903)
 Otto, Johann Fr. 1865-67 (2212)
 Paulsen, Chr. K. 1867-69 (2231)
 Lorenzen, Thomas 1869-75 (1819b)
 Petersen, Peter Fr. 1875-81 (2425)

Moritzen, Magnus 1881-86 (1994)
 Jensen, Carl Th. 1896-99 (1268)
 Schmidt, Ernst K.A.R. ... 1899-1903 (2646)
 Eskildsen, Claus H., vikar ... 1902-05 (668)
 Ebel, Ernst Arnold 1904-05 (621)
 Johannsen, Chr. Eduard 1906-11 (1412)
 Bossen, Fr. Martin Chr. 1911-17 (243)
 Nissen, Peter Martin 1917-20 (2172)

Sønderballe, Hoptrup

Johannsen, Mads 1774-1836 (1443)
 Petersen, Villads 1834-44 (2448)
 Jendresen, Hans 1844-46 (1260)
 Hansen, Fr. Ferdinand 1846-50 (912)
 Nielsen, Hans Madsen 1850-64 (2103)
 Petersen, Andreas 1865-71 (2267)
 Corydon, Jens ..... 1871-78(528)

Have, Ferdinand Nissen 1878-81 (1062)
 Mordhorst, Erik Wilhelm ... 1881-85 (1992)
 Wulff, Marie D. .... 1885-86(3070)
 Petersen, Carl T. .... 1885-94(2285)
 Wienberg, Christian 1894-1908 (3040)
 Hansen, Mattes 1908-20 (1001)

Sdr. Bjært

Closter, Anders 1784 (3114)
 Nissen, Matthias 1784-1808 (2147b)
 Cordes, Hermann H. 1810-16 (526)

Mitballe, Falle 1816-52 (1975)
 Blom, Christian A. 1852-67 (210)
 Berg, Niels Peter H. 1865-1914 (172b)

Sønder-Hostrup, Ensted

Oplysninger om degne og lærere i Sønder-Hostrup fra ca. 1700-1813 findes i det ved Frederik Christensen af »Heimatliche Arbeitsgemeinschaft für Nordschleswig« udgivne Hefte 6. Jahrgang 1962.

Petersen, Jacob 1788-1813 (2340)
 Wieding, Fr. Evald 1813-19 (2038)
 Schmidt, Lorenz Johansen . 1819-23 (2679)
 Nielsen, Hans Jürgen 1829-32 (2102)
 Juul, Søren 1832-68 (1471)
 Nissen, Peter 1869-72 (2168)
 Boisen, Christian 1872-1910 (222)
 Westergaard, Anton M.J.J. . 1910-29 (3024)

Andenlærere og præparander

Jessen, Peter 1864
 Lorenzen, Lorenz 1865-67 (1809)
 Holm, Hans 1868-69 (1107)
 Böhm, Friedrich Peter 1873-78 (350)
 Jørgensen, Christian 1883-84 (1495)
 Frederiksen, Jens 1886-89 (731)
 Wilstermann, Emma Anna . 1889-91 (3051)
 Schnoor, Wilhelm R.J. . 1891-1.11.95 (2694)
 Doose, Hans H. Fr. 1895-97 (568)
 Christiansen, Detlef Nic. 1900-01 (462)
 Skolen delt, gik med en klasse til Hostrupskov.

Sønder Sejerslev

Egnen i Emmerlev var indtil 1814 lærer i Sdr. Sejerslev.

Due, Niels Nielsen (sen.) 1746-1799
 Due, Niels Nielsen (jun.) .. 1799-1815 (601)
 Tiellesen, Tielle Hansen,
 hjælperlæ. 1804-11 (2932)
 Due, Søren Nielsen 1815-32 (602)
 Hansen, Joh. hjælperlæ. 1826-27
 lærer 1832-67 (968)
 Paulsen, Paul Chr.,
 hjælperlæ. 1836-41 (2239b)
 Alsen, Johan Fr. 1867-82 (11)
 Petersen, Anker 1882-83 (2248)
 Iversen, Hans Chr. 1884-1908 (1192)
 Bancke, Viggo Charles 1908-09 (120)
 Jacobsen, Hans Chr. 1909-20 (1226b)

Andenlærere og lærerinder

Jessen, Jens, hjælperlæ.
 hos læ. Alsen 1869-70 (1389)
 Olsen, Joh., hjælperlæ. 1875
 Petersen, Magdalu Joh. 1884-85
 Jørgensen, Hans 1885-88 (1480)
 Fabian, Pauline 1890-92 (677)
 Burmester, Anna Therese .. 1892-93 (334b)
 Permiin, Hartorine .... 1.10.1893-96(2257)
 Wluf, Magdalene 1904-09 (3067)
 Retny, Georgine 1910-14 (2532)
 Callesen, Maren C. 1914-18 (366)
 Fru Jacobsen ..... april 1919
 Degen, Fireda 1.10.1919-maj 20 (557b)

Sønder Stenderup

F.L. Hansen: Hjemstavsbog - Stenderup Sogns Histore 1935.

Jensen, Michel	1638-85
Michelsen, Jes	1685-1729
Michelsen, Peter	1729-72
Madsen, Lauritz	1772-1809
Petersen, Jep	1809-40 (2329)
Berthelsen, Hans	1840-68 (187)

Petersen, Johan	1868-96 (2355)
Andenlærere	
Christiansen, Hans Peter	-1814
Fischer, Knud Hjort	-1845-
Hansen, Knud Michelsen	1863-66 (986)
Berg, P.H.	1869-96
Popp, Johan, hjælpelæ. hos degn Berthelsen	1862-69 (2461)

Stenderupskov

Oprettet i 1860

Bergholt, Jacob	1860-67 (174)
-----------------	---------------

Sønder Vilstrup

Pedersen, Jesper	-1797
Andersen, Iver	-1801 (27)
Nielsen, Bunde	1802-04 (2089)
Schmidt, Jørgen Nissen	-1840
Uldahl, Johann Lausen	1840-67 (2983)
Petersen, Lorents Bolsen	1867-73 (2377)
Hansen, Mathias Jørgen	1873-79 (1003)
Hansen, Niels	1879-89 (1009)
Biedermann, Max G.J.	1889-92 (196)
Lund, Christian	1892-1902 (1824)
Thomsen, Theodor	1902-19 (2922)
Juhl	1919

Andenlærere

Ottsen, Mathias Bendix	1880-85 (2213)
Larsson, Marie	1885-86 (1541)
Bryde, Chr. Iversen	1886 (315)
Friis, Lorenz Madsen	1886-87 (753)
Andersen, Peter	1887-89
Voss, Joh. Fr. W.	1889-90 (2990)
Schmidt, Heinrich Fr.	1890-96 (2663)
Clausen, Gottfried H.H.	1897-1908 (498)
Bothmann, Carl Christian	1908-1920 (244b)
Wraa, Jens K.	1.6.1920-1.2.27 (3076)

Sønderby, Kegnæs

Oplysninger om de ældste degne på Kegnæs findes i Kegnæs - bogen side 169 og i Sønderby skolekrønike side 75.

Clausen, Hans Chr.	1756-93 (502)
Jørgensen, Peter	793-1829 (1519)
Uhlenberg, Christen Hansen	1829-64 (2981)
Hansen, Jørgen	1864-90 (977)
Schmidt, Chr. Gyemoes	1890-1912 (2638)
von Monrath, Axel W.V.	1912-19 (1987)
Diedrichsen, Peter	1920-40 (574)

Andenlærere og præparander

Kaulund, Christian	1859-60
Grau, Jens	1860
Uhlenberg, H.P.C.	1860-62 (2982)
Petersen, Theodor	1862-63
Sørensen, Chr. . aug. 1863-dec. 1864	(2837)
Uhlenberg, H.P.C.	
Igen	jan. 1865-maj 66 (2982)
Wolf, Christian Fr.	1866-okt. 69
Schmidt, Hans J.	okt. 1869-maj 72 (2658)

Rasmusen, Lorenz ..... maj 1872-maj 73
 Ludvigsen, Chr. .... maj 1873-maj 76
 Knarhøj, Johan Fr. mak 1876-nov. 76 (1589)
 Petersen, Hans ..... nov. 1876-april 79
 Jepsen, Hans Chr. .... april 1879-april 84
 Lund, Chr. Jensen april 1881-april 83 (1824)
 Torp, Hans ..... april 1883-marts 85
 Koberg, Chr. Peter Clausen . 1885-88 (1608)
 Hansen, Julian D. .... jan. 1888-april 88
 Clausen, Chr. Peter ..... maj 1888-april 90
 Truelsen, Chr. .. april 1890-marts 93 (2965)
 Feldmann, Heinrich april 1893-mar. 97 (691)
 Lammers, Heinrich
 ..... marts 1899-nov. 1900 (1689)
 Halvdagsskole ved førstelæ. Schmidt.

..... okt. 1900-marts 1901-
 Boysen, Chr. .... april 1901-sept. 03 (250)
 von Monrath, Axel . okt. 1903-sept 04 (1987)
 Meng, Hans ..... okt. 1904-okt. 05 (1956)
 Schmidt, Elisabeth C. ... marts 1906 (2644)
 Ehler, Carsten .... april 1906-sept. 07 (630)
 Münster, Hinrich okt. 1907-mar. 08 (2015b)
 Madsen, Mads 1908 (1884)
 Halvdagsskole maj-sept. 1908
 Bustorf, Hans .... okt. 1908-mar. 09 (336b)
 halvdagsskole
 Marsch, Ida ..... juni 1909 (1900)
 Feldvoss, Adolf 1909-marts 11 (692b)
 Kræmer, Marie ..... april-æpt. 1911 (1655)
 Obrecht, Hans ... nov. 1911-juli 1917 (2199)
 fra juli 1918 kun 1 klasse i Sønderby.

Sønderby-Rømø

Ordlærere

Helbeck, Laurits 1778-1803 (3124)
 Holm, Hans Carl Ludvig 1803-11 (3125)
 Rosendahl, Simon H. 1811-17 (2572c)
 Winther, Paul Olufsen 1821-23 (3058b)
 Jantzen, Arnold Severin 1825-32 (3127)
 Sørensen, Conrad Ditlev .. 1832-36 (2838b)
 Rhod, Hans Jørgen 1837-47 (2532)
 Halvorsen, Chr. Fr. Bartholin 1848-53(3123)
 Jacobsen, Johan C. Bendz .. 1853-60(3126)
 Jespersen, Nic. Thom. Johs. 1861-65 (3128)

Seminarleuddannede degne og førstelæ.

Ebbesen, L.E.E. 1866-76 (619)
 Andersen, Peter 1876-80 (39)
 Dahl, Mathias C. 1880-1912 (534)
 Tønder, Arthur 1913-54 (2976)
Andenlærere
 Schmidt, Christoffer, Møller 1830-50
 Mathiesen, Hans C. 1853-66 (1914b)
 Jørgensen 1875-82
 Bøttcher og Thomsen, præp.læ.
 Jensen, Anna Cath. 1883-84 (1264)
 Permiin, Andrea 1884-1919 (2256b)

Sølsted, Abild

Christensen, Broder ..... ca. 1804 (419)
 Hansen, Peter 1828-42 (1014)
 Nissen, Andreas J. Nic. 1842-47 (2120)
 Maasbøl, Andreas P. 1847-56 (2062)
 Smidt, Peder Pedersen 1863-67 (2770)
 Madsen, Knud Peter 1867-86 (1882)
 Petersen, Peter Andersen ... 1886-90 (2420)
 Vakant i 1891

Nielsen, Karl L. 1891-99 (2106)
 Flakenberg, Johan Fr. 1899-1907 (682)
 Freiberg, Hans Fr. 1907-19 (734)
Andenlærere fra 1903
 Plagmann, Hans Carl 1903 (2454)
 Franzen, Mathias J. 1903-05 (726)
 Paulsen, Carl Andreas 1906-07 (2227)
 Noll, Peter 1907-11 (2177b)
 Thedens, Claus W. ... 1910-1.4.1920 (2878)

Søst, Rise

Jürgensen, Chr. Hinrich .. 1798-1803 (1476)	Asmussen, Peter 1867-88 (94)
Bundesen, Hans 1856-61 (327)	Böhm, Fr. 1888-95 (350)
Asmussen, Johannes P. 1861-64 (90)	Schnoor, W.R.Joh. 1895-20 (2694)
Juhler, Jes 1864-67 (1463)	

Tandslet

Espensen, Andreas 1802-26 (662)	Jessen, Bothilde 1893-1900 (1375)
Knudsen, Jens 1826-49 (1592)	Wullenweber, Sophie 1890-93 (3080)
Knutzen, Knut Carl 1849-85 (1606)	Müller, Dorothea, sygevikar ..... 1895 og 1900-07 (2009)
Palmus, Henrik H. . 1886-31.12.1918 (2222)	Lohfert, Carl Heinrich A. . 1897-1900 (1770)
Bram, Jes Jensen 15.8.1919-12.6.1932 (270)	Jensen, Helene, sygevikar 1905 (1295)
Andenlærere	Hansen, Lorenz Heinrich 1907 (990)
Carlsen, Ludvig C. 1838-44 (379)	Petersen, Magda 1907-16 (2382)
Grevsen, Jens 1877-82 (835)	Petersen, Marie C. 15.1.1916- (2388)
Madsen, Johan 1882-85 (1880)	

Tandselle, Tandslet

Christiansen, Jens 1807-25 (469)	Rasmussen, Christopher
Knutzen, Carl Knut 1835-43 (1606)	Peter Conrad 1900-07 (2493)
Carlsen, Chr. Ludvig 1844-1849 (374)	Christensen, Jens Peter 1907-10 (435)
Jørgensen, Peter 1849-58 (1520)	Hansen, Martin D. . 1.4.1910-31.3.13 (1000)
Kylling, Jep Mathiasen 1858-66 (1669)	og 1.4.1914-15
Petersen, Peter 1867-72 (2417)	Bøtzow, August D. 1915-61 (360)
Andresen, Jørgen 1873-86 (60)	Möller, Karl W., vikar 1918 (3039)
Iversen, Chr. Jørgen, præp. . 1881-83 (1188)	Andenlærere
Westergaard, Jeppe Jønsen . 1887-97 (3030)	Jürgensen, Luise .. okt. 1894-1.4.97 (1487)
Petersen, Karl A.W. 1897 (2371)	Müller, Dorothea S. 1897-1900 (2009)
Lohfert, Carl H. ... 1.10.97-31.10.97 (1770)	Frlis, Kirstine W. . 1.10.1900-31.12.02 (751)
	Bønning, Elise .... 1.4.1903-31.8.1903(351)

Taps

Lagesen, Niels 1778-1826 (1687)	Myliin, Johan Hansen 1842 (2006)
Lagesen, Lorentz Pter 1826-64 (1686)	Kjær, Niels Andersen 1853 (1563)
Anden- og hjælpelæ.	Skytt, Kristian B. 1859-60 (2765)
Nielsen, Chr., hjælpelæ. 1840 (2093)	Petersen, Johan 1861-63 (2355)

Terkelsbøl, Tinglev

Biskolelærere efter pastor Boysens optegnelser (1837-76)

Autzen, Iver	1820-23 (2218)
Tingleff	1823-26 (2885b)
Johannsen, Peter Jessen	1826-27 (1433)
Petersen	1827-31 (2263)
Petersen, Andreas	1831-32 (2266)
Lorenzen	1832-33 (1784)
Jacobsen	1833-34 (1210)
Hansen-Welbeck	1834-35 (1042)

Paulsen	1835-36
Bau, Jens Chr.	1856-40
Christensen	1842
Maack, Claus	1850-74 (2059)
Svane, Andreas P.	1874-75 (2820)
Maasbøl, Anton Peter	1875-98 (2063)
Hansen, Jacob	1898-1903 (954)
Jensen, Nic. Andreas	1903-05 (1326)
Bladt, Richard	1905-20 (107)

Tinglev

Johannsen, Hans Peter	ca. 1790-1840
Hansen, Andreas, vikar	1839-41 (878)
Schmidt, Johan J.B.	1841-56 (2670)
Lorensen, Jesper	1856-82 (1775)
Boysen, Martin A.	1882-1905 (264)
Lorenzen, Jørgen	1905-10 (1804)
Petersen, Carsten	1911-19 (2286)

Andenlærere

Jensen, Jens Anton	1874-76 (1307)
Petersen, Alexander, præp.	1874-80
hansen, Hans Chr.	1880-82 (924b)
Boysen, A. præp.	1882-83
Lytzen, præp.	1883-85
Jessen, Jes	1885-87
Hansen, Hans Chr.	1888-89 (924b)
Marsch, Ida	1889-90 (1900)

Christiansen, Asmus	1890-94 (455)
Petersen, Nic.	1894-1904 (2396)
Hansen, Hinrich M.	1897 (950)
Ebel, Ernst Arnold	1904 (621)
Jensen, Theodor Karl Asmus	1902-05 (1339)
Jensen, Peter Christian	1906-08 (1335)
Johannsen, Chr. Eduard	1905-06 (1412)
Heer	1910-
Kuhrau, Robert	1914 (1657)
Jensen, A.	1907-10
Clausen, Elwine	1910 (496)
Boysen, Christine	1911-18 (251)
Münchhoff, Inka O.H.	1914-15 (2015)
Jessen, Anna	1915-18 (1373)
Kruse, Marie S.E.	1918-19 (1648)
Boysen, Laura	1919-31.12.24 (260)

Tirslund

Skovrøy, Hans Andersen	-1809 (2762)
Christensen, Jens	-1810
Jessen, Jes	1810-13 (1393)
Tofte, Jens	1813-38 (2953)
Bøtcher, Hans Nielsen	1839-41 (354)
Langvad, Mathias	1841-46 (1697)
Bøttcher, Frits Petersen	1846-48 (355)
Bøtcher, Hans Nielsen	1848-59 (354)
Ite, Johan	1859-72 (1183b)
Boyesen, Hans Th. F	1872-78 (255)
Hansen, Peter	1878-85 (1019)
Schlüter, Johan H	1885-87 (2623)

Hansen, Jens P	1887-92 (965)
Nissen, Otto	1892-98 (2164)
Jepsen, Chr. Peter	1898-99 (1349)
Hansen, Chr. Nissen	1899-1901 (900)
Schlüter, Heinrich	1901-05 (2621)
Henningsen, Axel	1905-07 (1075)
Schacht, Heinrich Fr	1907-13 (2601)
Petersen, Anton	1913-19 (2276)
Lærerinder i 1880'erne	
Nissen, Nicoline Leonore	(2153)
Lynge, Henriette Fr	...
Lynge, Henriette Fr	1881 (1844)

Tiset, Gram

Nielsen, Frantz	1777-1819 (2098)	Lund, Chr. Jensen	1887-93 (1824)
Bruun, Edvard	1819-39 (312)	Bruun, Hans P	1893-1932 (313)
Lyvke, Peter Chr. Nielsen . . .	1839-42 (1854)	Lærereinder	
Bergholt, Jørgen	1842-48 (177)	Holm, Krestina	1888-89 (1112)
Hjælpelærer	Pors, Jørgen	Møller Marie	1889-92 (2044)
Jensen	1845-48	Fries, Lorenz Bertram	1892-93 (751b)
Schmidt, Peter Warming	1848-73(2689)	Bach, Chr. Madsen	1893-94 (106)
Wagner, Jens Lauritsen H . .	1873-82 (3002)	Sørensen, Christien	(2838)
Jahn, Jacob H	1882-83 (1248)	Nicolajsen, Ingeborg	1.10.1913 (2074)
Iversen, Hans	1883-87 (1190)	Petersen, AnnaC	1.10.1913-31.8.56 (2272)

Toftlund

Oxholm, Peder, degn	1803	Raunsgaard, Carl Chr.	1910-14(2516)
Jessen, Jes	1813-54 (1393)	Kruse, Johann	1911-17(1647)
Mathiesen,	Mathias	Schønning, Chr	1914-15 (2727)
Poulsen, Peter Petersen	1878-84 (2245)	Floors, M	1916 (707b)
Christensen, Fr. Carl Chr	1885-86 (429)	Lund, Niels Jep	1917-18 (1836)
Ravnsgaard, Carl Chr	1886-1920 (2515)	Jessen, Heinrich	1919 (1386)
Schmidt, Anne Marie	1.9.1884-1909(2631)	Hjort, Jens Hansen	1919-20 (1100)

Toftum, Rømø

With, Peter Nielsen	1784-1820 (3060b)	Hansen, Peter Chr	1895-98 (1022)
Bleeg, Hans Jørgensen	1820-28 (3097)	Jensen, Chr. Peter	1899-1911 (1277)
Petersen, Niels	1828-54 (2397b)	Nissen, N. vikar	1911-12
Priis, C.A.A	1854-56 (2482)	Hansen, Hans Peter	1912-14 (942)
Mathiesen, Matthias	1856-58	Enemark, Peter J	1914-18 (1522)
og	1872-78 (1931)	Petersen, Kristine	1917 (2373)
Peters, Hans Rambach	1863(2261)	Jepsen, Meta	1.11.1918-1.6.19 (1359)
Sørensen, Hans Chr	1864-67 (2844)	Jessen, Anders K	15.7.1919-1961 (1372)
Mathiesen, H. Corn	1867-71 (1914b)	Thade Petersen: Rømø, et bidrag til øens historie og beskrivelse Sdj. Årb. 1906 s 92	
Jensen, Peter Eskildsen	1879-91 (1336)		
Petersen, Hermann Fr	1892-95 (2336)		

Toghale, Møgeltønder Landsogn

Skolerne i Bønderby og Toghale blev i 1829 forenet til distriktsskole i Toghale med to klasser, oftest med præparander i elementarklassen.

Lassen, Peter Jensen 1808-41 (1715)
 Jessen, Hans Møller 1841-79 (1383)
 Jensen, Jørgen Hansen .. 1880-1900 (1319)
 Petersen, Alfred Chr 1901-10 (2265)

Andenlærere

Clausen, Fra Vester Vedsted 1831
 Jessen, Hans Møller 1831-34 (1383)
 Ebbesen, Lauritz Jensen 1835-37 (620)
 Hansen, Hans Andreas 1837-39 (921b)
 Petersen, Johan Peter 1839-41 (2364)

Johannsen, Peter 1845-46 (1431)
 Maasbøl, Andreas P 1843-44
 og 1846-47 (2062)
 Nielsen, Mathias 1850- (2107)
 Hansen, Joh. Peter 1883-84 (931)
 Præparander 1885-88
 Sørensen, Fritz Andersen 1889 (2842)
 Thomsen, Joh. Nic 1891-93 (2907)
 Schrøder, Th 1893-95 (2702)
 Horst, Fr 1895-97 (1139)
 Hansen, Fr. Melchior 1897-1901 (950)
 Mathiesen, Georg 1901-03 (1914)
 Petersen, Joh 1903 (2361)
 Priess, Andreas D. K 1903-04 (2480)

Tombøl, Felsted

Friis, Johannes 1814-42 (750)
 Lorenzen, Lorenz 1843-45 (1810)
 Ahlmann, Hans 1845-50 (5)
 Jessen, Jes 1850-55 (1395)
 Jepsen, Niels Asmus 1855-59 (1360)
 Nielsen, Mathias 1860-94 (2107)
 Boysen, Broder Thomas 1894-95 (248)
 Behrendsen, Hans Peter ... 1895-1904 (153)
 Matthiesen, Chr. Hansen ... 1904-06 (1921)
 Dethlefsen, Johan Hinrich ... 1906-13 (564)
 Petersen, Heinrich 1913-19 (2333)
 Fries, W. G. L 1919-20 (745)

Andenlærere

Jepsen, Chr 1811- (1348)
 Thomsen, Peter 1880-84 (2918)

Bahnsen, Jørgen Andresen .. 1885-87 (114)
 Brodersen, Hans H 1888-94 (286)
 Karstens, August N 1894-97 (1537)
 Gjedde, Andreas A 1897-1902 (799)
 Christiansen, Chr. W 1902-03 (460)
 Dammann, H. A. P. D. 1903-07 (552)
 Petersen, Thomas H 1907-1.8.10 (2444)
 Jacobsen, August Hans 1911 (1214)
 Chemnitz, Ellsabeth K 1911-12 (413)
 Schwenn, Claus 1912-13 (2712)
 Hahn, Dora Elise W 1913-17 (863)
 Schmidt, Johanne C 1917-18 (2671)
 Grau, Marie Mathilde 1911-12 (413)
 Grau, Marie Mathilde 1918-19 (821)

Torum, Lintrup

Tøgersen, Knud 1787-1809 (2974b)
 Knudsen, Tøger 1809-1826 (1602)
fra 1829-36 præparander
 Møller, M.
 Bøgvad, A
 Petersen, Tøger
 Hansen, Chr.
 Møller, M. C.

Bjerrum, N.
 Rasmussen, N.
 Hansen, Simon
 Lycke, Peter Chr. Nissen 1836-39 (1854)
 Lund, Niels Peter 1839-40 (1839)
 Bjerrum, Søren Mortensen ... 1840-53 (206)
 Christensen, Morten 1853-58 (446)
 Mathiesen, Mathias 1863- (1916)

Poulsen, Poul Jensen 1867-70 (2472)
 Lindelof, Chr. H 1870-74 (1758)
 Jørgensen, Jakob Nielsen .. 1874-90 (1501)
 Katt, Peter Heinrich 1890-92 (1542)
 Johansen, Peter, præp 1892
 Michelsen, Mads 1892-1902 (1970)
 Buchard, Hans Heirnich. vikar .. 1900 (322)
 Johannsen, Hans N ... 1.10.1902-03 (1416)
 Rothe, Andreas 1904-05 (2575)
 Brodersen, Oskar Joh N 1905-07 (294)
 Brandt, August 1907-15 (271b)
 Hansen, Karl 1916

Möller, Ernst 1916-18
 Holm, Peter C. .... 1.8.1919-20(1119)
Andenlærere
 Hostrup, Mathias B. 1885-87 (1143)
 Lofert, Peter 1887-88 (1771)
 Enkelmann, Góttfried 1888-89 (649)
 Lærerinde frk. Olesen 1889-1.5.1890
 Marie Christine Katt,
 født Larsson 1890-92 (1541)
 Redaktør N. Hansen i Sprogforeningens
 Almanak 1924 side 19 af Skolekrønike under
 tysk styre fra Tornum skolekrønike.

Traasbøi, Felsted

Iversen, Jürgen 1806-15 (1198)
 Schmidt, Johan Jacob B. ... 1815-26 (2670)
 Jessen, Rasmus Fr. 1826-63 (1406)

Hansen, Heinrich 1863-71 (945)
 Ravn, Søren C. 1872-90 (2514)
 Hansen, Jens ..... 1890-93(961)
 Iversen, Christen Jørgen .. 1894-1923(1188)

Tyrstrup

Wagner, Jørgen 1780-1804 (3002b)
 Flakenberg, Peter Chr. 1804-06 (3116)
 Saksild, Ole 1806-27 (2598)
 Gabel, Hans Peter 1827-53 (769)
 Sørensen, Mogens 1853-70 (2853)
 Bielefeldt, Chr. Heinrich 1870-71 (197)
 Hansen, Jens 1870-73 (960)
 Petersen, Hans 1873-78 (2315)
 Hansen, Mathias Jørgen . 1879-1917 (1003)
 Bancke, Viggo Charles 1918-54 (120)
Andenlærere
 Borch, Anders Jensen 1820-26 (233)
 Mylliin, John Hansen 1845 (2006)
 Raben, Johan Jensen ..... -1846 (2487)
 Andersen, Nis Peter 1853-57 (38)
 Petersen, Andreas 1857-64 (2267)
 Andresen, Andreas G. 1865-69 (49)
 Mikkelsen, Michael 1869 (1974)
 Petersen, Andreas 1870-78 (2267)
 Raben, Hans Peter G. 1878-85 (2486)
 Ottsen, Matthias Bendix ... 1885-96 (2213)
 Wieding, Chr. Peter 1896-99 (3039)
 Pusbäch, Carl Joh. D. ... 1899-1920 (2483b)

3. lærere
 Johnsen, John Matthias 1864-68 (1446)
 Geertsen, Nis 1871-73 (794)
 Petersen, Hans 1873-75 (2315)
 Madsen, Marius Johann 1875-77 (1887)
 Terkelsen, Jes 1878-81 (2872)
 Buch, Niels 1881-83 (319)
 Steenholdt, Alfred Chr. O. .. 1883-85 (2788)
 Beck, Otto Fr. Hansen 1885-88 (142)
 Geertsen, Peter 1888-92 (786)
 Holm, Niels Peter A. 1892-94 (1116)
 Andersen, Chr. Th. 1894-1903 (18)
 de Cuveland, Karl Fr. Chr. ... 1903-06 (531)
 Hansen, M. 1910
 Hinrichsen, Lorenz Fr. .... -1913 (1097)
 Thomsen, W. .... -1916 (2963c)
 Johannsen, Carsten 1917-20 (1411)
 Lorenzen, Chr. 1918-20 (1793)
Læreriider
 Busk, Bodil 1897-
 Wittern, Agnes 1917-1918 (3065)
 Øhrstiansen, Meta
 Christine ..... aug. 1917-dec. 1918 (477)

Tørsbøl, Kværs

Alpen, Heinrich Joh. 1909 (9)

Ubjerg, Tønder landsogn

Petersen, Peter Chr. 1800-41 (2423)
 Clausen, Lorenz 1841-63 (513)
 Christensen, Andreas Peter .. 1863-64 (417)

Carstensen, Godber 1864-1907 (394)
 Elend, Ferdinand 1908-20 (635)

Uge

Carstensen, Andreas. 1771-1814(386)
 Jepsen, Chr. 1814-31 (1348)
 Damm, Thomas M. 1831-70 (551)
 Jessen, Hans Hansen 1871-85 (1382)
 Sørensen, Andreas Chr. .. 1885-1907 (2831)
 Kühl, Hans Jürgen 1907-19 (1665)

Andenlærere og præp.

Bundesen, Peter Chr. 1857-67 (328)
 Nydahl, Peter Jessen 1868-70 (2185)
 Hansen, Jens Petersen 1880-81 (965)
 Gundesen, Gunde Mortensen ... 1881 (851)
 Böhm, Fr. Peter 1882-83 (350)
 Hansen, Chr. Peter 1884-85 (904)
 Schmidt, Abel Mathias 1885-86 (2628)
 Petersen, Claus 1886 (2296)

Lorenzen, Chr. 1886-88 (1792)
 Bonde, Jordan Lauritzen 1888-89 (226)
 Lützen, Fr. 1889-91 (1866)
 Holm, Niels Thomsen 1891-96 (117)
 Degn, Magnus 1896-99 (558)
 Würtz, Johannes Peter H. 1899-1904 (3081)
 Jürgensen, Joh. F.E. 1904-06 (1484)
 Ingwersen, Peter Chr. 1906 (1181)
 Schwarke, August Otto H. .. 1906-08 (2711)
 Flor, Otto Alwin 1908-11 (707)
 Duus, Chr. N.L. 1911-12 (609)
 Nissen, Peter 1912-16 (2169)
 Matzen, Hermann 1916-19 (1941)
 Nørrelykke, Niels Jensen ... 1919-20 (2194)

Ulkebøl

Hammer, Hans Jørgen 1781-1824 (869)
 Rasmussen, Eduard 1824-26 (2494b)
 Carlsen, Chr. Michael 1826-49 (375)
 Carlsen, Chr. Ludvig 1849-64 (374)
 Lausen, Jürgen H. 1865-87 (1738)
 Sørensen, Chr. 1887-98 (2837)
 Doose, Nic. Jensen 1898-1907 (589)
 Jensen, Chr. Fr. 1907-17 (1276)
 Bonnicksen, Chr. 1917-30.9.1941 (232)

Andenlærere

Møller, Chr., vikar 1822-25 (2022)
 Jørgensen, Jens Peter 1825-38 (1506)
 Kylling, Mathias Chr. 1856-58 (1669)
 Brandt, Christoffer 1862-65 (272)

Thomsen, Peter K.N. 1866-67 (2920)
 Jürgensen, Hans Chr. 1868-70 (1481)
 Matthiesen, Hans Peter 1871-73 (1925)
 Schmidt, Hans J. 1875-80 (2658)
 Jensen, Chr. 1880-86 (1274)
 Petersen, H. Fr. 1886-87 (2306)
 Worbs, Julius M. 1892-95 (3074)
 Petersen, Heinrich 1895-1900
 Karnatz, Hugo 1900-1903 (1536)
 Paulsen, Peter 1903-09 (2244)
 Thomsen, Hans J. ... 1909-31.10.16 (2901)
 Jensen, Thomas 1915-17 (1340)
 Petersen, Hans 1917-1920 (2316)
 Doose, Ada Christien Fr. 1909-37 (584)

Ullerup

- Johannes, Lytje 1795-1829 (1426)
 Thomsen, Nicolaj 1828-62 (2914)
 Hansen, Hans 1862-72 (916)
 Lorenzen, Mathias 1872-94 (1815)
 Schmidt, Hans Jørgen ... 1894-1902 (2658)
 Jensen, Chr. Fr. 1902-07 (1276)
 Franzen, Peter Nic. 1908-20 (728)
- Andenlærere**
 Andresen, Jørgen
 hjælpelæ. og org. 1849-50 (59)
 Buch, Markus 1855-57 (318)
 Dau, Niels Jensen
 hjælpelæ. hos degn Thomsen 1858-67 (554)
 Eggert, lærerinde 1886-87
- Hansen, Margretha 1887-88
 Paulsen, J. pærp. 188-89
 Lorenzen, Mathilde 1889
 Andresen, Ida 1889-91
 Helmich, Jes 1891
 Hartvich, Johannes L. 1891-99 (1053)
 May, Jakob 1899-1902 (1950)
 Moos, Christine 1902-03 (1989)
 Christensen, Frederik 1903-06 (428)
 Godbersen, Max, E.Fr. 1906-09 (805)
 Brodersen, Gottlieb Fr. 1909-11 (284)
 Bodenhausen, Karl 1911-20 (218)
 Jørgensen, Christen 1919-20 (1492)

Varnæs

- Oplysninger om de ældste lærere i »Schul-
 chronik« side 6-9.**
 Rieper, Jürgen 1788-1832 (2538)
 Gammelgaard, Christian N. .. 1832-76 (779)
 Sørensen, Christian 1876-87 (2837)
 Schlüter, Johan H. 1887-98 (2623)
 Thomsen, Ludvig, vikar 1898-99 (2911)
 Wieding, Chr. P. 1899-1905 (3039)
 Duus, Jakob Fr. 1905-14 (611)
 Schmidt, Ferdinand .. 1917-31.10.39 (2647)
- Andenlærere og præp.**
 Gammelgaard, Andreas 1863-70 (777)
 Todsén, Christian, præp. ... 1870-73 (2948)
 Knarhøj, Johann Fr. 1877-80 (1589)
 Jakobsen, Johan 1886 (1233)
- Petersen, Richard 1886-88 (2437)
 Johnsen, Martin Nissen 1888-89 (1449)
 Schlüter, Otto 1889-92 (2624)
 Rühmann, Johannes 1892-95 (2584)
 Møller, Mads Samuel 1895-98 (2042)
 Krieger, Andreas G. 1898-1903 (1632)
 Krieger, August 1903-05 (1633)
 Ihm, Fritz H. 1907-08 (1178)
 Krieger, August 1910-11 (1633)
 Carstensen, Theodor 1911 (406c)
 Christiansen, Nis Karl 1911-18 (480)
 Krab, Hans A.M. 1915-16 (1624)
 Redepenning, Albert, vikar ... 1915 (2518)
 Jørgensen, Niels 1919 (1515)
 Voss, Sophie 1908-51 (3000)

Vedsted

- Jørgensen, Jørgen Chr. .. 1778-1830 (1510)
 Petersen, Frederik 1831-44 (2304)
 Borch, Anders Jensen 1844-78 (233)
 Riis, Andreas P. .. 1.5.1878-31.12.85 (2546)
 Schmidt, Ingwert C. 1886 (2665)
 Christensen, Claus Boesen 1887-1912 (425)
 Ottsen, Matthias Bendix ... 1912-19 (2213)
- Andenlærere**
 Blom, Chr., hjælpelæ. 1825-30 (210)
 Thielsen, Mathias Nissen
 hjælpelæ. 1830-39 (2883)
 Vodder, Nis Pedersen 1868-75 (2991)
 Friis, Jens Jensen 1875-77 (749)
- Boller, Heinrich A. 1877 (3099)
 Petersen, Niels N., præp. .. 1878-82 (2402)
 Lindorff, Hans Hansen 1882-87 (1760)
 Thomsen, Lauritz 1887-88 (2910)
 Nielsen, Karl L. 1889-91 (2106)
 Dirks, Jens Chr. 1891-94 (579)
 Tietjen, Johannes 1895-1901 (2933)
 Jensen, Johann 1901-06 (1315)
 Hummel, Wilhelm H.M. 1906-08 (1145)
 Lund, Margrethe 1908-43 (1835)
 Tjellesen, Peter Andresen .. 1905-06 (2946)
 Eckell, Bertha Emma 1888-89 (622)

Vejbæk, Bov sogn

Tychsen, Peter . . . . . -1822- (2973)	Madsen, L. . . . . -1897-
Hansen, Detlef Martin 1825-62 (907)	Berendsen, Peter C. . . . . -1897-
Schytte, Christian A. 1862-64 (2720)	Frøken Paulsen . . . . . -1915

Vejstrup, Hejls

Schrøder, Johannes . . . . . -1779-	Hjælpepælæ. 1846-47 (1858)
Jepsen, Jep 1794-1836 (1355)	Franzen, Jacobi 1853-59 (724)
Jepsen, Rasmus 1836-63 (1366)	Friis, Peter Ludvig 1859-61 (758)
Lykke, Claus K.P.	

Vellerup biskole, Agerskov

Vinterlærere	Gammelgaard, Christen N. . . . 1823-24(779)
Hans Christian 1806-07 & 1808-09 & 1809-10	Nielsen, Hans Jørgen . . . 1824-25 & 1825-26
Høj, Christen 1807-08	Bojsen, Laurits 1826-27 (261)
Smit, Niels, 4 vintre 1810-13	Kjær, Mathias . . . . . 1827-28 & 1828-29
Taysen, Rasmus 1813-14	Caspersen, Anders fra Daler 1829-20
Hessel, Claus 1814-15	Christensen, H.H. 1830-31
Høeg, Andras T. fra Arnum 1816-17	
Smit, Jesper Christensen 1816-17	Biskolen nedlagt, børnene til Bovlund skole.
Bruun, Peter 1817-18	Agerskov præstearkiv FI ved sognepræst Holger Grønlund.
Høeg, Andreas T. 1818-18	
Appel, Christen 1819-20	
Lebek, Anders 1820-23 (1740)	

Vennemose, Abild

Thomsen, Jørgen . . . . . -1780	Holst, Christian 1854-48
Enemark, Niels 1813-15 (642)	Obbekær, Niels Peter 1859-1901 (2198)
Rasmussen, Andreas 1814-20 (2491)	Hansen, Hinrich M. 1901-29 (950)
Maasbüll, Christian P. 1820-54 (2060)	

Vesterlindet, Gram

Nielsen, Hans Chr.	1803-04 (2101)	Lund, Laurids P.	1861-88 (1834)
Ewald, Johann	1804-	Byriell, Iwer Hansen	1888-92 (343)
Madsen, Anders	1835-37 (1871)	Lohfert, Peter	1892-1903 (1771)
Bergholt, Jørgen	1837-42 (177)	Christiansen, Hans Peter	1903-05 (466)
Nørup, Willads, Jessen	1842-47 (2197)	Holst, Heinrich N.J.	1905-08 (1126)
Bertelsen, Hans Jørgen	1847-56 (189)	Diedrichsen, Heinrich	1909-15 (571)
Jensen, Hans	1857-61 (1282)	Asmussen, Viggo B.	1.4.1915-19 (97)

Vester-Sottrup

Clausen, Lorenz Nic.	1803-41 (514)	Wischmann, Paul	
Marcussen, Claus, vikar	1834-41	Martin	1.4.1906-31.3.09 (3059c)
Paulsen, Peter	1841-70 (702)	Sørensen, Johann Andreas .	1909-11 (2850)
Fries, Christian	1869-70 (744)	Lorenzen, August	1911-13 (1790)
Kuntz, Nis	1870-1902 (1661)	Herbst, Norbert	1913- (1080b)
Petersen, Jens Peter	1903-20 (2348)	Petersen, Ida M.	1.10.1917 (2338)
Rehder, Carl	1902-06 (2523)		

Vester Terp, Nørre Løgum

Bossen, Chresten	-1810-	Siems, Fritz	1903-04 (2741b)
Petersen, Peter	-1818 (2413)	Priess, Andreas Dietrich Carl	(2480)
Boesen, Jens Peter	1865 (218b)	Juels, Paul	1906-07 (1452c)
Holm, Hans	1869-72 (1107)	vakant	1907-09
Jensen, Jens Andersen	1875-80 (1303)	Ruge, Hans Jürgen J.	1909-15 (2577)
Meng, Christian P.	1881-82 (1955)	Lorenzen, Margrethe K.	1915-16
Petersen, Jes Peter	1884-85 (2354)	født Børnsen	(1813)
Frank, Peter H.	1885-92 (720)	Boysen, Georg Chr. Fr.	1916 (256)
Asmussen, Ferdinand	1892-96 (83)	Redepenning, Albert O.G.	1917 (2518)
Schwennsen, Heinrich ...	1896-1901 (2715)	Paulsen, Hans J.C.	1916-29 (2232b)
Holst, Heinrich	1901-03 (1126)		

Vesterende Ballum

Kaysen, Knud	1800-59 (1546)	Petersen, Ferdinand B.	1870-74(2303)
Bøtcher, Fr. Nielsen	1860-67 (353)	Hansen, Joh. Peter	1879-82 (971)
Clausen, Jens Chr.	1865 (507)	Bennetsen, Bennet	1889-91 (164)
Holm, Lauritz Hansen	1867-78 (1113)	Christensen, Chr. Søren	1891-92 (423)
Lauritzen, Mads	1878-91 (1732)	Bennetsen, Christian	1892-
Jensen, Peter Eskildsen	1891-95 (1336)	Petersen, Hans Olde	1898-04 (2330)
Petersen, Peter Andersen .	1895-1927 (2420)	Sdj. Mdskr. 1925 s. 84-88	
Andenlærere		Blindeleddet, Brødbro, april 1975.	
Kaysen, Ulrik, hjælpelæ. ...	1846-59 (1549)		

Vilsbæk, Holbøl

Bliskole indtil 1836, fra 1836-70 ca. 20 lærere, bl. andre:

Cleemann, Andreas H. .... -1838- (521)
 Koch, Lorenz Peter 1843-46 (1615)
 Schütt, Lorenz Chr. 1847-49 (2719)
 Truelsen, Chr. G.L. afsk. 9.7.1864 (2963c)
 Andersen, Hans Peter 1868-70 (25)
 Buchard, Chr. Fr. 1870-72 (321)
 Petersen, Hans Peter 1872-85 (2331)

Asmussen, Jes 1885-92 (88)
 Jørgensen, Jens A. 1892-93 (1504)
 Jakobsen, Johann 1.3.1893-98 (1233)
 Bennetsen, Bennet 1898-1902 (164)
 Jepsen, Chr. Peter 1902-10 (1349)
 Hansen, Anne 1910-11 (883)
 Geerkens, Frieda W. 1910-17 (784)
 Petersen, Marle C. 1917-20 (2387)
 Gilleberg, Martin H. 1918-37 (797)

Visby

Sdj. Mdskr. 1936. Af Visby sognekronike ved P. Feddersen Jensen: Degne og førstelærere 1728-1920, s. 65.

Hansen, Christian 1808-44 (892)
 Petersen, Johann Peter
 hjælpelæ. 1841-42 (2364)
 Paulsen, Paul Chr. 1836
 igen 1837-40 (2239b)
 Thomsen, Enevold 1844-59 (2897)
 Kaysen, Ulrik 1859-67 (1549)
 Smith, Peter P. 1867-99 (2770)
 Voss, Wilhelm 1899-1919 (3000b)

Andenlærere

Jacobsen, Hans Chr. 1890-93 (1226b)
 Nissen, Nis 1899- (2159)
 Schumann, Joh. Anton W. . 1906-08 (2716c)
 Ruser, Hermann H.P. 1908-13 (2582b)
 Zengel, Friedrich 1913-14 (3083b)
 Grøndahl, Hans Chr. Jessen . 1914-18 (848)

Lærerinder

Wegener, Anna C. 1913 (3011b)
 Petersen, Anna C. 1913 (2272)
 Schmidt, Mathilde 1914-16 (2683)
 Truelsen, Anna ... 1.11.1916-1.6.19 (2963b)

Vodder

Før år 1800 degn Johann.

Fog, Peter Andreas 1800-50 (711)
 Fog, Hans Chr. 1850-67 (710)
 Østergaard, Anders T. 1867-70 (3085)
 Petersen, Christian 1871-93 (2289)

Schmidt, Hans Wagtberg . 1893-1904 (2662)
 Hansen, Hans Peter 1904-05 (941)
 Klassen Wilhelm 1905-09 (1573)
 Schockert, Joh. J. 1909-19 (2695)

Vojens

Petersen, Mathias 1870-15.2.77 (2393)
 Christiansen, Jes S. 1877-2.3.1881 (470)
 hansen, Niels 1881-30.4.1884 (1008)
 Simonsen, Chr. . . . . 1884-92(2750)
 Meyer, Johann Peter 1892-1902 (1960)
 Iwersen, Søren Hansen 1902-20 (1206)

2. og 3. lærere

Christiansen, Jes Sørensen . . 1877-80 (470)
 Andersen, Peter præp. 1880-81
 Langelo, Anna Marie 1881-83 (1694)
 Iversen, Andrea 1883-85 (1186)

Nissen, Nikoline L. 1885-86 (2153)
 Grandt, Anna M. 1886-89 (819)
 Frank, Maren N.S. 1889-90 (717)
 Spalensky, Marie C.E. 1890-99 (2774)
 Skau, Andreas Joh. M. 1900- (2754)
 Johannsen, Jens Ludvig 1908-11 (1418)
 Hansen, Hans Joh. 1912-14 (934)
 Steensen, Eduard 1909-10 (2794)
 Kröger, Otto 1911- (1656)
 Hünerberg, Waldemar J. . . . . 1916-19(1154)
 Nordmann, Max 1.12.1919- (2178b)

Vollerup, Bjolderup

Tielllesen, Tielle H. 1803 (2932)
 Nielsen, Christian 1806-42 (2092)
 Jessen, Lorentz 1842-45 (1402)
 Flindt, Niels Chr. 1845-74 (706)

Jepsen, Andreas Detlef . . 1874-1904 (1345)
 Studt, Gustav Fr. 1904-06 (2808)
 Runge, Christian Max 1906-20 (2581)

Vollum, Brede

Bossen, Christen 1810- (242)
 Geleff, Peter Jensen 1842-44 (789)
 Jørgensen, Peter 1846-72 (1521)
 Juhler, Peter J. præp. 1892-94 (1465)
 Jensen, Lorenx 1898-1903 (1321)

Holst, Heinrich 1903-05 (1126)
 Tønder, Georg Karl 1906-10 (2977)
 Petersen, Rudolph 1910 (2379)
 Bertramsen, Kresten 1910-14 (191)
 Hansen, Chr. 1914-22.10.17 (895b)

Vonsbæk

Saxild, Ole . . . . . -1797- (2598)
 Hansen, Jørgen . . . . . -1832 (976)
 Jensen, Peter Chr. 1832-41 (1333)
 Juhl, Severin 1841-48 (1460)
 Henningsen, Lorenz H 1848-51 (1077)
 Kloater, Jens A 1851-58 (1585)
 Skjøtt, Hans Hansen 1869-1.11.1881 (2611)
 Have, Ferdinand 1881-30.4.84 (1062)
 Schacht, Heinrich Fr. 1884-89 (2600)
 Andresen, Markus Jessen . . 1889-1907 (61)
 Andersen, Peter Hansen 1907-13 (42)
 Schacht, Heinrich

Friedrich 1.10.1913-1.9.20 (2600)

Andenlærere

Henningsen, Lorenz H. 1848-67 (1077)
 Lund, Laurids Hansen 1862-64 (1832)
 Greisen, Nis Lauritzen 1867 (831)
 Lund, Gottfried 1869-70 (1801)
 Faabrog, præp. 1870-
 Jensen, Jens 1873-75 (1301)
 Boller, Heinrich A. 1876 (3099)
 Johansen, Johan C. 1876-77 (1442)
 Petersen, Gottfried J. 1877- (2308)
 Hansen, Chr. H. 1879-80 (897)

Schmidt, J.M.	1880-81	Steenholt, Carl W.Fr.	1886-89 (2790)
Crüger, Heinrich	1881-82	Nissen, Anna Marla	1888-95 (2118b)
Olesen, Niels Chr.	1882-83	Holm, Kjestine	1895-1905 (1112)
Engel, Anna M.	1884-86 (643)	Jepsen, Anna	1905-1929 (1346)

Vonsild

Nielsen, Niels	1779	Geill, Hans Chr.	1835-44 (787b)
Petersen, Jesper	-1817 (2352)	Busk, Søren Peter	1844-48 (336)
Aggesen, Thomas	1817-57 (3)	Aggesen, Åge Joh.	1849-55 (4)
Jendresen, Hans	1856-66 (1260)	Erichsen, Peter J.	1857-59 (658)
Nyegaard, Johan S. Dyrhoff .	1866-71 (2189)	Peters, Jacob Ahrend	1859-61 (2262)
Andenlærere		Frandsen, Peter A.	1861-64 (714)
Sørensen, Mogens	1823-29 (2853)	Friis, Hans Gregersen	1866-74 (747)
Thulstrup	1833-		

Ødis

Friis, Niels	1779- (3131)	hjælpelæ.	1847-55 (2673)
Holm, Detlef Andresen	1809 (3132)	Pors, Søren Jensen	1855-87 (2466)
Leberecht, Jens Nielsen	1809-12 (1734)	Tved, Chr. Jørgensen	-1863- (2970b)
Sandberg, Peter p.	1812-26(2594)	Nissen, Peter	1843-48 (2168)
Schmidt, Chr. Petersen	1827-55 (2641)		
Schmidt, Joh. Rattenborg,			

Ødis, Bramdrup

Eriksen, Peter Joh.	1860-68 (568)	Kjærbølling, Ernst	-1863- (1569)
--------------------------	---------------	-------------------------	---------------

Ørby, Vonsbæk

Grastrup, Peter	1867-68	Reinholdt, Chr. Jensen	1899 (2529)
Stegemann, Mathias A.	1868-74 (2800)	Hansen, Julius	1904-06 (973)
Franzen, Jacobi	1874- (724)	Festersen, Hans	1908-(695)
Mordhorst, Erik W.	1875-81 (1992)	Duus, Christian N.L.	1912-15 (609)
Bossen, Fr. Martin, vikar	1881-82 (243)	Nissen, Maren W.	-1917 (2146)
Bahr, Jakob A.	1882-83 (115)	Quist, Heinrich	1915-19 (2485)
Andresen, Marcus Jensen	1863-89 (61)	Rhode, Auguste, lærerinde	1919 (2533)
Sørensen, Carl Peter	1890-99 (2834)	Rattenborg, August	1919-26 (2507)

Ørderup, Toftlund

Wind, Peter P. 1816- (3056)	Hansen, Knud 1856-66 (985)
Boisen, Hans I 1820'erne ..... (221)	Aarup, Christen Lund 1866-89 (3087)
Nielsen, Peter 1826-43 (2111)	Hübschmann, Peter J. ... 1889-1919 (1150)
Popp, Andreas Chr. .... -1856 (2460)	

Ørsted, Oksenvad

Martensen, Johan H. .... -1802-	Nissen, Christian 1877-88 (2125)
Fuglsang, Hans Chr. .... -1817 (767)	Petersen, Gottfred Jørgen 1888-1900 (2308)
Jørgensen, Rasmus 1820-29 (1524)	Christen, Sigmund 1900-05 (415)
Pedersen, Jens 1830-57 (2251)	Reese, Johann H. 1905-09 (2522)
Schjøtt, Hans Hansen 1857-69 (2611)	Petersen, Lorenz M. 1909-14 (2378b)
Schmidt, Ingwert Chr. 1870-77 (2665)	Hansen, Andreas 1914-18 (879)

Øsby

Jensen, Niels 1773-1822 (1327)	Ravn, Peter Sørensen 1876-78 (2513)
Boysen, Hans Hansen 1822-51 (253)	Petersen, Eduard A., præp. .. 1878 (2299b)
Berghoit, Jørgen 1852-73 (176)	Simonsen, Christian 1879-84 (2750)
Henningsen, Lorenz H. 1873-80 (1077)	Hansen, Hans Peter J. 1884-85 (943)
Clasen, Johann Georg 1881-98 (486)	Roager, Nis Nielsen 1886-88 (2552)
Sørensen, Christian 1899-1911 (2837)	Thomsen, Lauritz 1888-91 (2910)
Lorenzen, Hans 1911-36 (1798)	Carstensen, Chr. Peter 1891-97 (390)
Andenlærere	Werner, Paul Fr. 1897-1902 (3021)
Kjer, Nis Rasmussen 1863-68	Michaels, Mathias 1901-07 (1965)
Todsen, Ludvig E.Th. 1868-70 (2949)	Bargfeldt, Georg 1907-10 (3095)
Petersen, Laust Gram 1871 (2376)	Averhoff, Walter 1910-12 (105)
Weltz, Jens Nielsen 1872-73 (3016)	Nannsen, Julius C.E.U. 1912-14 (2070)
Madsen, Peter Nielsen 1873-74 (1892)	Lausen, Friedrich 1915- (1737)
Berg, Niels 1874-76 (168)	

Østerby, Daler

Nielsen, Hans ..... -1791-1800-	Lorentzen, Lorentz 1881-90 (1776)
Georgsen, Jørgen ..... -1835- (791)	Petersen, Peter A. 1890-95 (2420)
Jensen, Peter 1871-78 (1331)	Beck, Lorenz C.N. 1895- (141)
Riggelsen, Peter 1879-81 (2545)	

Østerby, Kegnæs

Møller, Peter Jensen	1897-1901 (2049)	Bøtzow, August D.	1913-16 (360)
Kjer, Hans Rostgaard	1901-08 (1557)	Schmidt, Chr. gymoes, vikar	1915-17 (2638)
Grevsen, Christian G.	1908-09 (834)	Obrecht, Hans Martin A. . . .	1918-19 (2199)
Petersen, Johann H.	1909-13 (2358)	Hansen, Hans Fr. Ernst	1919-20 (929)

Østerlindet

Thomsen, Ellum Jacob	-1752	Andenlærereembedet	
Heinsen, Nis Degn	-1771-	Lohfert, Peter	-1879- (1771)
Peter Skoleholder	-1765-	Petersen, Anton	1887-89
Iverson, Niels	1771-95 (1202)	Holm, Johanna	4.5.1889-90 (1111)
Tygesen, Jacob	1795-1825 (2974)	Obbekjær, Hans Andreas	
Schmidt, Anders	1825-38	præp.	1890-91
degn til	1852 (2629)	Voss, Joh. Fr. W. præp.	1892
Hjælpelærer hos degn		Olesen, Anna, vikar	1892
Tygesen	1816-25	Knuth, Hans Johan	1892-93 (1604)
Willum, Ernst von, hjælper lærer		Hansen, Catharina	1893-97 (888)
hos Schmidt	1836-38	Hansen, Maren	1897-99 (994)
Skøtt, fra Skibelund	1838-39	Jepsen, Anna	1899-05 (1346)
Appel, Jens Jepsen	1839-52 (78)	Lemann, Christiane	
Hansen, Jens	1852-84 (959)	Dorothea	1.10.1905-1.410 (1746)
Hansen, Niels	1884-87 (1008)	Schmidt, Hansine	1910-19 (2657)
Pedersen, Carl Fr.	1887-1902 (2249)		
Jessen, Asmus	1.5.1902-16.9.19 (1374)		

Øster-Løgum

Wieding, Arendt	1780-1802 (3037b)	Thomsen, Jacob	1890-95 (2902)
Hansen, Jørgen	1803-26 (975)	Petersen, Heinrich Chr. H. . . .	1895-99 (2335)
Backmann, Hans Peter	1827-38 (110)	Jepsen, Chr. Peter	1899-1902 (1349)
Andresen, Jørgen	1838-49 (59)	Petersen, Asmus	1903-07 (2278)
Dall, Jes	1849-86 (540)	Petersen, Heinrich	1907-10 (2333)
Buchhard, Chr. Fr.	1887-1900 (321)	Dechow, Arthur, Carl H.	1910-13 (556)
Mærkussen, Johann	1900-1.5.1920 (1899)	Knust, Willy L.	1913-14 (1603)
Andenlærere		Henriksen, Jørgen H.	1914-19 (1079)
Pedersen, Nis	1879-82 (2407)	Mærkussen, Christine	1919-1.5.1920 (1896)
Jørgensen, Chr. Jepsen	1882-84 (1477)	Degne for 1803 se: H. Hejselbjerg Poulsen:	
Hansen, Peter Jessen	1884-90 (1026)	Sønderjydske Slægter, s.175.	

Øster-Sottrup

Christensen, Johann	1804-10 (436b)	Frost, Jens P.C.	1888-1902 (761)
Thomsen, Nicolaj	1818-28 (2914)	Jepsen, Asmus	1903-44 (1347)
Tygesen, Tyge	1837-44 (2975)	Schmidt, Silje	1893-96 (2691)
Asmussen, Asmus	1844-51 (82)	Ocksen, Bodil	
Kuntz, Nis	1853-70 (1661)	Marie	1.10.1896-30.4.1901 (2200)
Fries, Chr. Z.H.Th.	1870-72 (744)	Petersen, Anne S.	1901-06 (2273)
Hjeds, Peter H.P.	1872-78 (1099)	Doose, Adda C.F.	19.4.1906-31.3.09 (584)
Geerthsen, Matthias	1878-88 (785)	Nielsen, Cath. M.	1909 (2091)

Øster-Terp, Bredsted

Poulsen, Jes	1811-40 (2469)	Rose, Johann	1890-92 (2568)
Sørensen, Søren H.	1840-66 (2860)	Frank, Peter H.	1892-1920 (720)
Mordhorst, Erik P.	1866-79 (1991)	Eckmann, Heinrich, substitut	1910 (625)
Nielsen, Carl L.G.	1879-89 (2090)		

Åbøl, Tirslund

Skovrøj, Hans A.	-1809-(2762)	Juhl, Jens Lauesen	1870-77 (1455)
Boysen, Claus L.	-1819 (252)	Schmidt, Abel M.	13.2.1877-78 (2628)
Appel, Hans Jepsen	1819-67 (76)	Skov, Niels Olesen	1880-90 (2757)
Sørensen, Niels H.	1867-70 (2854)	Wilhelmsen, Hans J.	1890-93 (3043)
		Heldt, Hans Chr.	1893-96 (1070)
		Stabel, Chr. Peter	1896-1901 (2728)
		Nørskov, Hans Chr.	1901-02 (2195)
		Jensen, Carl Peter	1902-05 (1267)
		Krieger, Georg H.	1905-07 (1634)
		Haugaard, Mads M.	1907-12 (1059)
		Lund, Niels	1912-17 (1836)
		Thomsen, Andreas	1.4.1918-1920 (2890)

Ålkjær, Nustrup

Juhler, Jes	1.11.1873-1.5.77 (1463)	Sørensen, Josef Chr.	1902-05 (2851)
Thomsen, Hans	15.6.1877-8.9.82 (2899)	Paulsen, Jacob A.	1905-18 (2236)
Huusmann, Hans Chr.	1.10.1822-90 (1149)	Voss, Fr., vikar i	1917 (2997)
Skov, Niels Olesen	1890-94 (2757)	Warming, Heinrich	1.4.1919- (3006)
Petersen, Peter	1.2.1895-30.9.1902 (2418)		

Årslev, Hjordkær

Petersen, Jürgen	(2367)	Schmidt, Abel M.	1875-77 (2628)
Iversen, Jens	1838-39 (1195)	Todsén, Chr.	1877-78 (2948)
Matzen, Mathias Chr.	1841-53 (1948)	Hansen, Hans Chr.	1878-86 (923)
Jepsen, Niels A.	1853-55 91360)	Jensen, Chr.	1887-1908 (1272)
Jensen, Hans Thøgersen ...	1859-62 (1292)	Jensen, Jea H.	1908-13 (1313)
Holm, Hans	1862-65 (1107)	Jensen, Nis A.	1913 (1328)
Carlsen, Chr.	1871-75 (373)	Falk, Henning	1914-17 (680)

Årø, Øsby

Pedersen, Peder	-1802	Carlsen, Chr.	1868-71 (373)
Bych, Mathias P.	1816-36 (340)	Jacobseb, Paul W.	1871-79 (1241)
Fallesen, Hans Nissen	1836-48 (683)	Hansen, Jullius J.	1879-83 (974)
Lebereck, Niels madsen	(1744)	Schmidt, Chr. Gyemos	1883-87 (2638)
Jensen, Chr.	1852-1858 (1271)	Bahnsen, Jørgen A.	1887-92 (114)
Erichsen, Peter joh.	1859-60 (658)	Thomsen, Lauritz	1892-1914 92910)
Jensen, Mads	1860-67 (1322)	Quist, Hans Heinrich	1914-15 (2485)
Kruse, Chr. Petersen	1867 (1646)	Esbensen, andreas	1915-20 (663)

Åstrup

Nagel, Chr.M.læ.	1756-88 (2065 b)	Jacobsen, Paul V.	1865-67 (1241)
degn	1756-1799	Jensen, Peter	1869-71 (1331)
Hansen, Falle Peter	1799-1810 (1401)	Hansen, Lorents	1871 (989)
Dall, Peter Lauritzen	1810-28 (546)	Have, Ferdinand N.	1872-73 (1062)
Krongaard, Jens	1828-34 (1645)	Bahr, Jacob A.	1873-75 (115)
Lauritzen, Mads M.	1835-78 (1725)	Prien, Nicolai Chr.	1875-78 (2478)
Jensen, Mads	1878-84 (1322)	Krohn, H.J.B.	1878-79 (1642)
Andersen, Peter	1884-94 (39)	Jepsen, Mads	1879-83 (1357)
Jensen, Jens	1894-1910 (1301)	Petersen, Gottfred J.	1883-84 (2308)
Clausen, Johan J.	1910-20 (510)	Geerthsen, Peter, præp.	1885 (786)
Anden- og hjælpelæ.		Enemark, Hans Jensen	1885-86 (641)
Hundevadt, Johann P.J.	1832-36 (1147)	Bryde, Chr. Iversen	1887-88 (315)
Jendresen, Hans	1838-39 (1260)	Jørgensen, Chr., vikar	1888-89 (1495)
Feom, Nis R.	1852 (760)	Doose, Joh., vikar	1889-90 (587)
Eriksen, Thomas P.	1856-57 (659)	Rohweder, Claus H.	1891-93(2558)
Jacobsen, Chr. Peter	-1859- (1218)	Thomaen, Theodor C.	1894-1902 (2922)
Knudsen, Knud Th.	1860-61 (1599)	Dahl, Peter Chr.	1902-05 (535)
Kragh, Nicolai	1862-64 (1627)	Tjellesen, Peter A.	1906-20 (2946)
Frlis, Hans G.	1864-65(747)		

**Lærerne
ved
købstadskolerne i Nordslesvig
1814-1920**

Lærere i Haderslev by

- Andersen, Hermann 1865-67 (26)
 Andersen, Lars, forsk. skoler 1869-1908(31)
 Bast, Wilhelm Aug. Vikt.
 rektor 1888-1.4.1914 (133)
 Beck, Peder H., hj.læ.pigesk. 1834-46
 drengesk. 1850-61 (143)
 Becker, Gustav A.Aug.Vikt. . 1891-95 (146b)
 Bielefeldt, Chr. Hinrich
 St. Severin, rektor 1870-98 (197)
 Blohm, Hans D. pigesk. 1865-67
 drengesk. . . . . 1867-1902 pens. (209)
 Brodersen, Hans P., St. Severin
 overlæ. efter 1920 (287)
 Brodersen, Karl Ebbe, pigesk. 1870-73 (290)
 Brodersen, Niels A. dr.sk. . . 1879-92 (293)
 Brodersen, Richart, pigesk. . 1834-37 (293)
 Bruhn, Detlev C.Fr. 1848-50 (302b)
 Callesen, Carl, drengesk. . . . 1877-91 (363)
 Callsen, Wilhelm, Fr., pigesk. 1850-51 (372)
 Carstensen, Fr. Hinrich
 rektor, drengesk. 1913-20 (393)
 Christensen, Lauritz, dr.sk. 1864-1905 (441)
 Christiansen, Mathias dr.sk. . ca 1835 (476)
 Cordes, Hermann 1804-09 (526)
 Clausen, Carsten J. 1844-45 (490)
 Clausen, Johan Jørgensen
 St. Severin kordegn 1920-44 (510)
 Cornils, Ernst A. 1912-15 (527)
 Dahl, Georg Fr. 1863-64 (532)
 Diedrichsen, Dycke, Th. 1843-45 (570)
 Dirks, Jens Chr., hjælpesk. . . 1909-39 (579)
 Dunker, J.H. 1849-50 (606b)
 Erichsen, Hans N. . . . . -1916 (651)
 Fehr, Ulrich A.C. 1786-1812 (689c)
 Fröhlich, Fritz K.L., dr.sk. . 1890-1920 (765)
 Greisen, Nis L., pigesk. . . . 1871-1911 (831)
 Gjede, Andreas A. St. Severin
 skoleinsp. 1919-44 (799)
 Hansen, Chr., pigesk. 1914-41 (893)
 Hansen, Claus, pigesk. 1827-31
 og 1839-50 (906b)
 Hansen, Fr.F. . . . . 1846 & 1850-87 (912i)
 Hansen, Hans, pigesk. 1830- (916)
 Hansen, Hans Chr. dr.sk. . . . 1910-20 (926)
 Hansen, Jens pigesk. 1814-50 (957)
 Hansen, Jens pigesk. 1850-70 (960)
 Hansen, Julius, værnesk. . . . 1906-31 (973)
 Hansen, Jørgen 1905-10 (979)
 Hansen, Peter, pigesk. . . . . -1851 (1015)
 Hansen, Joh. Fr. pigesk. . . 1865-1907 (970)
 Hansen, Søren P. 1862-64 (1036)
 Harder, Fr. 1919 (1046)
 Harms, Hans D.G. dr.sk. . . 1867-92 (1050b)
 Harrebye, Jens N. Fr.skole . 1909-17 (1051)
 Hildebrandt, Uwe R.Fr., dr.sk. 1887- (1091)
 Holm, Niels T. dr.sk. 1916-38 (1117)
 Holm, Simon J. 1878-89 (1120)
 Holst, Heinrich N.J. 1908-48 (1126)
 Holzmann, Mathias Heinrich
 hjælpelæ. . . . . -1850 (1132)
 Horns, Hans J., pigesk. . . . 1835-37 (1138)
 Höpke, Joh. A., ... 1899-1905 (1162b)
 Hörlyck, Lauritz H., dr.sk. . . 1903-19 (1165)
 Iversen, Vilhelm C., pigesk. . 1857-60 (1203)
 Jacobsen, Paul W. 1868 (1241)
 Jacobsen, Thies Hansen . . . 1866-70 (1243)
 Jargstorff, Claus 1846-48 (1255)
 Jendresen, Simon Peter . . 1874-1920 (1262)
 Jensen, Erich Peter 1877-81 (1280)
 Jessen, Johann 1896-99
 rektor St. Severin . . . . . 1899-1920(1308)
 Jessen, Niels, elementarlæ. 1838-41 (1403)
 Johannsen, Joh. A. 1874-82 (1423)
 Johansen, Peter J. 1864-67 (1443b)
 Juhl, Bertel N. 1850-78 (1453)
 Juhl, Jes Autzen 1894-1912 (1457)
 Jørgensen, Asmus A. 1852-53 (1491)
 Jørgensen, Mathias 1854-59 (1514)
 Jørgensen, Niels J., hjælpelæ. . . 1846-47
 læ. 1861-90 (1516)
 Karstens, Heinrich G. 1858-59 (1539)
 Kerstens, Johann A., ... 1830-39 (1553)
 Kloster, Anders, andenlæ. . . 1801-02 (1581)
 Kraft, Lorenz R. 1865-1908 (1625)
 Krichau, Rudofl J. . . . . 1884-1910(1631)
 Lüritzen, Christian M. 1856-58 (1721)
 Lausten, Titus C. 1888-1901 (1739)
 Lorentzen, Jens 1910-43 (1778)
 Lund, Gotfred Hansen 1876-77 (1828)
 Lütje, Christopher W. . . . . (1861b)
 Lycke, Nicolai Fr. Olaf Rye . 1871-74 (1847)
 Matthiesen, Peter H. 1905-06 (1935)
 Michaelsen, Adolf H. Fr. . . . . -1908 (1966)
 Michelsen, Hans Boie 1836-50 (1969)
 Møller, Niels A. 1882-1920 (2047)
 Møller, Philip Hansen . . . . . (2048b)
 Nielsen, Niels W. Hans 1920-41 (2110)

- Nissen, Jürgen 1831
 Nissen, Hans H. Chr. .... -1845 (2133b)
 Nissen, Nikolaj Chr. 1911-13 (2151)
 Noisen, Daniel Andreas 1853-76 (2175)
 Nørup, Villads Jessen 1850-59 (2197)
 Otzen, Chr. Iver 1892-1908 (2215)
 Pahl, Claus 1905-07 (2220)
 Petersen, Gustav N. Chr. . 1887-1904 (2309)
 Petersen, Hans Jørgen 1912-54 (2328)
 Petersen, Hans Jørgen 1814-24 (2329)
 Petersen, Mads Sørensen 1899 (2381)
 Petersen, Peter Chr. 1846-48 (2424)
 Petersen, Peter Jepsen ..... -1864 (2428b)
 Petersen, Thomas N. 1869-89 (2445)
 Petersen, Wilhelm M. 1910-13 (2447)
 Rasmussen, Rasmus Chr. . 1863-64 (2499)
 Ravn, Marius S. 1920-46 (2510)
 Reese, Joh. Hinrich 1909-19 (2522)
 Rohweder, Otto 1904, 1910-19 (2559c)
 Roos, Joh. Chr. 1892-1912 (2565)
 Ross, Peter Boie H. .... 1860-65(2573)
 Rosenberg, Fr. Joh, rektor .. 1905-19 (2571)
 Ruser, Johan Heinrich 1845-
 Schacht, Heinrich Fr. 1920-47 (2601)
 Schlobohm, August H. Fr. ... -1850 (2618b)
 Schmidt, Christen 1859-65 (2635)
 Schmidt, Joh. R. 1888-91-1917 (2672)
 Schmidt, Peter Jørgensen .. 1861-87 (2688)
 Schnell, Vilhelm Johan 1913-19 (2693)
 Schröder, Diedrich Wilhelm
 Fr., rektor 1902-05 (2697)
 Seemann, Claus H. 1913-19 (2731)
 Simonsen, Adolf N. 1920-46 (2748b)
 Siemsen, Jürgen W., hjælpelæ. .... (2745)
 Skøtt, Johan 1859-79 (2766)
 Smith, Thomas H. 1863-65 (2772)
 Sommer, Mogens 1854 (2773)
 Steffen, Hans N. 1919-60 (2798)
 Støyer, Chr. A. 1849-50 (2814)
 Sørensen, Anto P. 1904 (2832)
 Thomsen, Andreas 1920-63 (2890)
 Thomsen, Hans H. 1871-72 (2900)
 Tillegaard, Jürgen N. 1844- (2935)
 Todsén, Ludwig Emil T. 1884-93 (2949)
 Tramm, Leopold 1905-20 (2958)
 Taaghólm, Chr. N. . . 1791-1813-1838 (2979)
 Waszkewitz, Joh. N. Chr. ... 1912-20 (3009)
 Wilhelmsen, Peter Chr. 1840-41 (3045)
 Willatzen, Andreas Peter ... 1827-50 (3047)
 Willatzen, Peter Johan 1845-50 (3048)

Lærerinder i Haderslev og Gml. Haderslev

- Andersen, Friederikke . 1.7.1919-1.4.20 (19)
 Bløcker, Marie A. 1887-92
 Pigesk. 1892-1919 (214)
 Bornholdt, Gretha A. 1907 (237b)
 Bruhn, Marie 1884-88 (308b)
 Buthmann, Ella
 Sophie 17.10.1913-31.12.32 (339)
 Bähr, Sophie 1873-84 (343b)
 Callesen, Käthe P.C. 1914- (361b)
 Duer, Martha M. . 3.5.1888-31.12.1905 (605)
 Dümmel, Hedwig A.C. 1903 (3104)
 Engel, Anna C. gift Madsen .. 1908-14 (643)
 Engel, Elisabeth J. 1910 (644b)
 Fehr, Wilhelmine H. 1918-19 (689b)
 Fehr, Wilhelmine H.J. 1911- (689c)
 Finckh, Helene 1910 (698b)
 Fischer, Wilhelmine M.M. . 1874-80 (702b)
 Gadeberg, Marie 1914-1.10.1946 (774)
 Glocke, Anna M.H. 1914- (802b)
 Grandt, Anna 1889-90 (819)
 Gregersen, Caroline 1892- (824)
 Hansen, Hansine L. 1901-02 (944b)
 Harten, Anna 1889-93 (1051b)
 Harz, Anna 1907-1.4.1920 (1056b)
 Hein, Marie Cecilie
 gift Lausten 1879-1.7.1919 (1063d)
 Heins, Emma 1.10.1914-1.7.19 (1063c)
 Hinrichsen, Mar. 1890-1.7.1919 (1097b)
 Ivers, Mar. W. .... marts-aug. 1910 (1184)
 Iwersen, Emma T.L. 1886-87 (1204)
 Katt, Marie f. Larsson 1892-93
 vikar 1894-1908 (1541)
 Keller, Agnes 1893- (1549d)
 Ketelholm, Anna P.H. 1904-07 (1554b)
 Koch, Agnes E. 1908-20 (1608c)
 Kylling, Bothilde Cat. . 1920-30.4.33 (1668)
 Kraft, Marie C. . 1908 (1624b)
 Lausten, Anna, f. Harten 1919 (1051b)
 Martens, Toni 1905-20 (1902c)
 Matzen, Ingeborg 1887-88 (1942)
 Matzen, Marie K. 1890-92 (1946)
 Meyer, Marie M. 1918-19 (1961)

Münchhof, Inka O.H. 1913- (2015)
 Møller, Käte H.M., vikar 1911- (2040)
 Olesen, Anne E. 1916-19 (2205)
 Petersen, Christine S., vikar ... 1912 (2295)
 Prah, Maria 1915-1.1.52 (2473)
 Priess, Ellse 1888-94 (2479)
 Pulljewitschy, Marie von ... 1881-85 (2483)
 Raben, Anne 1908-19 (2485b)
 Rasmussen, Rasmine P. ... 1900-02 (2498)
 Rattenborg, Ane Dorothea
 Margrethe 1.9.1920-31.10.40 (2506)
 Röhr, Hildegaard, vikar 1916- (2586c)

Sach, Anna 1894-1.10.1912 (2588b)
 Schapper, Hermine
 .... 1906-1.7.08 (2603b)
 Siemonsen, Anna 1912-20 (2742)
 tyskspr. afd. 1920-1.1.1947
 Sprengel, Auguste B. Chr. . 1912-15 (2776c)
 Stephani, Alice .. 1.4.1911-1.8.1914 (2802c)
 Tams, Helene J. 1902-43 (2869)
 Wagner, Cathrine C. 1909-10
 Weller, Agnes A.H. 1893- (3015b)
 Weller, Hedwig 1889-19.3.1902 (3015)

Gml. Haderslev, St. Severin skole

Degne og førstelærere

Kehlet, Mads Hansen .... ca. 1700 (1549b)
 Kehlet, Mathias 1712-1772 (1449c)
 Nielsen, Ahrendt .... 1772-1798(2087b)
 Bonnichsen, Nis 1798-1825 (230)
 Petersen, Hans Jørgen 1825-30 (2329)
 Bekker, Bertel P. 1830-68 (160)
 Kjer, Andreas Andersen
 førstelæ. 1868-1908 (1556)
 Brodersen, Hans Peter 1908-30 (287)
 Jessen, Johan 1899-1920 (1398)
 Clausen, Johan J. 1924-44 (510)
 Gjede, Andreas A. 1.9.1930-44 (799)

Lærere og lærerinder 2.3.4.

Dahl, Peter P. 1802-20 (536)
 Romø, Anders M. .... ca. 1804 (2563)
 Hansen, Hans 1822-31 (913)
 Hye, August 1831-65 (1151)
 Ebbesen, Chr. Friis 1863-67 (615)
 Matzen, Matz 1848-50 (1948b)
 Møller, Peter 1846-50 (3050)
 Müller, Peter .... -1850 (2014)
 Laursen, Laurits 1853- (1736)
 Noiesen, Daniel A. 1851-59 (2175)
 Skøtt, Johan 1859-64 (2766)
 Schmidt, Ingwert C. 1867-68 (2665)

Knudsen, Knud T. 1863-67 (1599)
 Andresen, Peter A. 1868-1.10.1870 (66)
 Raben, Peter Oluf 1869-73 (2488)
 Joost, Hans, 2.læ. .... 1869-87(1451)
 Juul, Hans Peter .... 1886-87(1469)
 Møller, Lauritz 1834-40 (2041)
 Lund, Chr. Jensen, 3.læ. ... 1886-87 (1824)
 Matzen, Ingeborg, vikar 1887-88 (1942)
 Schmidt, Johannes R. 1888-92 (2672)
 Voss, Johannes, vikar 1892 (2999)
 Katt, Peter H. 1892-1920 (1542)
 Gregersen, Caroline 1.5.1892- (824)
 Wilsen, Johann P.N. 1894-1915 (3050)
 Grandt, Anna M. 1889-92 (819)
 Petersen, Heinrich Chr. 1892 (2335)
 Lange, Mathias Th. 1893-94 (1692b)
 Hansen, Jørgen 1905-07, 1908-10 (979)
 Katt, Marie f. Larson 1892-93 (1541)
 Rasmussen, Rasmine P. ... 1900-02 (2498)
 Ketelholm, Anna P.H. 1904-07 (1554)
 Engel, Anna 1906-07 (643)
 Harz, Anna 1.4.1907- (1056b)
 Engel, Elisabeth J.M. 1910- (644b)
 Ivers, Margarethe W. 1910-12 (1184)
 Waszkewitz, Johanns N. C. . 1912-20 (3009)
 Olesen, Anne Elisabeth 1917 (2205)
 Meyer, Marie, gift Conrad .. 1918-19 (1961)

Sønder Otting, Haderslev

Geerthsen, Peter 1.6.1903-03 (786)
 Lohfert, Peter 1903-20 (1771)
 Rasmussen, Rasmine 1902-03 (2498)
 Engel, Anna 1903-05

Igen 1907-08 (643)
 Hansen, Jørgen 1905-10 (979)
 Engel, Ellsabeth J.M. ... 28.3.1910- (644b)
 Petersen, Wilhelm M. 1910-13 (2447)

Lærere i Sønderborg by

- Ahlmann, Hans degn 1850-59 (5)
 Appel, Hans Jepsen 1889-1905 (77)
 Asmussen, Asmus 1851-54 (82)
 Asmussen, Henning 1869-79 (85)
 Bach, Chr. Madsen 1905-06 (106)
 v. Barm, Johann G. 1858-93 (125)
 Becker, Ernst 1854-56 (145)
 Behrens, Friedrich ..... -1889- (158)
 Behrendsen, Peter C. 1920-37 (157)
 Bonde, Jørgen 1853-57 (227)
 Brodersen, Gottlieb Fr. 1914-19 (284)
 Bruun, Chr. Th. E. .... (308b)
 Bull, Jens Chr. Sørensen 1907-34 (326)
 Callesen, Paul A. 1910-12 (370)
 Carlsen, Chr. D.M. 1815-26 (375)
 Carlsen, Julius 1906-08 (377)
 Carstens Joh. Albert Th. 1865-89 (385)
 Carstensen, Nis L., rektor . 1868-1910 (405)
 Caspersen, Bernhard P. 1909-10 (408)
 Christensen, Jens Peter 1910-49 (435)
 Christiansen, Detlef N. 1904-1911 (462)
 Christiansen, Hans T. 1837-49 (467)
 Christiansen, Lorenz Peter ... 1903-35 (474)
 Diedrichsen, Niels 1861-91 (573)
 Grimm, Marcus 1832-64 (837)
 Gertsen, Nis ..... -1906- (794)
 Groth, Chr. Ludwig 1914-15 (840)
 Grünfeld, Hans Peter 1841-44
 igen 1865-79 (844)
 Grøndahl, Hans Chr. Jensen . 1918-38 (848)
 Hansen, Chr. 1908-33 (894)
 Hansen, Chr. P. 1827-29 (903)
 Heuer, Otto G.J. 1912 (1089)
 Holm, Peter C. 1923-46 (1169)
 Jacobsen, Hinrich 1833-53 (1228)
 Jacobsen, Joh. 1908-1.6.1919 (1233)
 Jessen, Wilhelm 1.4.1908-1.4.14 (1409)
 Jessen, Hans A. 1845- (1381)
 Jørgensen, Jens Andersen .. 1908-25 (1504)
 Jørgensen, Nis Chr. 1920-38 (1517)
 Kjærboel, Christian 1903-08 (1568)
 Koch, Johan Nissen 1851- (1614)
 Koopmann, Max C.D. 1919-20 (1621)
 Koopmann, Wilhelm A. ... 1910-20 (1621b)
 Krogh, Hans Chr. 1919-43 (1639)
 Larsen, Chr. H.P. 1807-12 (1697b)
 Levsen, Carl Emil 1869- (1752)
 Martensen, Marcus 15.1.1920 (1907b)
 Marxen, Rudolf H. Chr. .. 1872-1904 (1912)
 Møller, Jørgen 1908 (2037)
 Nissen, Lorenz 1779- (2145b)
 Otzen, Daniel 1906-07 (2216)
 Nissen, Sønke ..... (2173b)
 Paulsen, Christian 1912-14 (2229)
 Paulsen, Peder 1832-41 (2242)
 Peters, Hans 1842-71 (2260)
 Petersen, Hans 1841-42 (2311)
 Petersen, Heinrich 1.5.1900- (2334)
 Petersen, Hieronymus Fr. 1886-1928 (2306)
 Petersen, Johann 1840-50
 igen 1864-69 (2359)
 Petersen, Jürgen 1812-15 (2368)
 Petersen, Marinus M. 1912-14 (2389)
 Petersen, Peter I. 1843-49 (2428)
 Prien, Ernst H. Fr. 1879-1920 (2477)
 Rambow, Joh. Fr. 1.4.1894 (2489b)
 Rasmussen, Christ. P.C. ... 1907-20 (2493)
 Rohweder, Heinrich 1915-46 (2559)
 Rose, Hans 1863-67 (2567)
 Schmarje, Joh. 1870-73 (2627c)
 Schmidt, Carl N. 1911-19 (2632)
 Schumacher, Klaus Fr. 1897-98 (2710b)
 Simonsen, Simon Peter Chr. 1909-27 (2753)
 Stephan, Emil H. Fr. .. 1907-1.7.19 (2802b)
 Sørensen, Jørgen C. 1857-62 (2852)
 Sørensen, Christian 1806-08 (2836b)
 Thomsen, Hans H. 1872-79 (2900)
 Vollert, Claudius 1907-10 (2994)
 Witt, Heinrich ... 1.4.1891-1.7.1919 (3060b)
 Witt, Jürgen 1846-91 (3063)
 Wittkuhns, Hermann
 Hugo Fr. 1.10.1900-1.10.20 (3066b)
 Wünsche, Wilhelm Adolf . 1.2.1893 (3080b)
Rektorskolen
 Larsen, Christian H.P. 1807-12 (1697b)
 Petersen, Nicolaus ..... -1812- (2396b)
 Nissen, Sønke 1812 (2173b)
 Hansen, Hans Peter skrivemester ... (939b)
 Schütt, Hans H. 1828-42 (2718b)
 Peters, Hans 1842 (2260)

Lærerinder i Sønderborg by

- Balle, Cathinka 18.10.1909-1920 (117b)
 Beck, Luise 1917-18 (141b)
 Bode, Charlotte . . . . . 1920(217b)
 Bornholt, Clara 1915-31.3.1920 (237)
 Bylle, Eveline 1918 (342)
 Carstensen, Louise 1914-30.4.20 (404)
 Doose, Agathe C. 1.10.1915- (585)
 Doose, Kathinka L.P.S. 1916 (588)
 Döring, Hedwig 1891-96 (614b)
 Fick, Anna M. 1.10.1907-1912 (695b)
 Filskov, Käthe C.R. 1911 (697)
 Fluthwedel, Herta 1912-1.7.1913 (708)
 Fricke, Margarete T.K.H. 1913 (737)
 Griebel, Licie 1874-75 (835b)
 Huckfeldt, Margereta D. 1902-03 (1144b)
 Ingermann, Anna 1.5.-1897 (1179)
 Jacobsen, Anna C. 1882-1.10.1917 (1211b)
 Jungclausen, Martha
 Marie 5.12.1911-31.3.1920 (1467)
 Jørgensen, Ingeborg M. 1919 (1498b)
 Karstens, Elisabeth 1909-1.4.1920 (1538b)
 Kempe, Fr. Dorothea 1.4.1911 (1550)
 Kessler, Elisabeth
 Christine H. 11.11.1912-1.1.13 (1554)
 Leck, Luise S.A. 11.4.1917-31.3.18 (1745)
 Klages, Wilhelmine D. 1915-3.4.1920 (1572)
 Krey, Marie A.Fr. 1911-15.11.19 (1629b)
 Kruse, Marie 1919 (1648)
 Langelow, Marie 1897-1.10.16 (1694)
 Leck, Luise 1917-27.3.18 (1745)
 Löhmann, Helene
 Margarethe 1.7.1914-31.12.14 (1870b)
 Matthiesen, Gertrud
 Eugenie E. 18.1.1910-19.3.10 (1924)
 Møller, Anna M.W. 1871-84
 igen 1889-1907 (2018b)
 Møller, Christine
 Hansine 1.11.1917-31.12.46 (2023)
 Nissen, Anna Marie 16.10.1906- (2118c)
 Nissen, Rosalie 1.9.1892-1.1.1897 (2172b)
 Ohlsen, Clara
 Elise 1.1.1897-22.10.1909 (2202b)
 Petersen, Christine 1880- (2293b)
 Petersen, Christine M. . . . . (2388)
 Petersen, Mathilde 1888-91 (2388b)
 Petersen, Mette 1878-1915 (2388c)
 Petzke, Anna E.A. 1.7.1920-03 (2451b)
 Rasche, Elise M.H. 1919-20 (2493b)
 Richter, Friederikke D.K. 1904-09 (2534b)
 Roepstroff, Anna
 Wendalof 16.4.1915-8.8.1915 (2554b)
 Rützou, Luise 1920-1953 (2585)
 Schmiegelow, M. 1.4.1901-1.10.18 (2692b)
 Schmidt, Auguste E. 1870-96 (2631b)
 Schmidt, Marie W.E. . . . . (2679b)
 Schneider, Adelheid 1874-1900 (2692c)
 Schnellenbach 1875-79 (2693b)
 Schüller, Gertrud 1.4.1897-1920 (2716b)
 Seibert, Henny M.C. 1906-31.3.11 (2734)
 Sieh, Johanna D. 6.11.1913-31.3.14 (2738b)
 Steffen, Emille . . . . . -1946 (2796)
 Sørensen, Nanna A. 1914 (2853b)
 Svanholm, Ellen D.P. 1910-36 (2822)
 Wernich, Anna 1915-20 (3022)
 Witt, Käthe 1.4.1911-20.4.18 (3062b)
 Wittkuhns, Doris 1.4.1911-20.4.18 (3066)
 Wypper, Frieda J. 1918-19 (3081b)

Lærere i Tønder by

- Appel, Cornelius 1851-64 (72)
 Bang, Jens Jensen 1893- (121)
 Brandt, Jacob S.D. 1861-64 (273)
 Brodersen, Niels A. 1876-79 (293)
 Chemnitz C.F.J. 1870-1.5.1900 (412)
 Clausen, Hans 1814-52 (500)
 Clausen, L. cand.theol. .... -1856
 Clausen, Claus Fr. 1826-49 (493)
 Decker, Jakob, rektor 1810-27 (557)
 Dethlefsen, Chr. Peter 1885-1920 (563)
 Dittmann, Hugo 1914-1.5.1920 (581)
 Fast, J.L.L. 1864-77 (685b)
 Finks, Johann C. 1864- (702)
 Gläser, Paul, Oswald 1920-45 (804)
 Grauer, Arend D. rektor 1850- (823)
 Hagerup, V.H. 1853-65 (861)
 Hagner, Artur 1902-04 (862b)
 Hansen, Chr. Peter ..... (905)
 Hansen, Hans Peter 1905-38 (941)
 Hansen, Peter Jensen .... 1879-1831(1025)
 Hansen, Thomas ..... 1791-1831(1038)
 Haue, Chr. Jensen 1861-64 (1057)
 Hensel, Johann H.A. 1831-32 (1080)
 v. Hofe, Chr. H. 1874-77 (1102)
 Horn, Jochen Fr. .... 1866-96(1137)
 Hübenthal, Karl Chr. Fr. ... 1892-96(1149b)
 Jacobsen, Christian Peter .. 1862-64 (1218)
 Jacobsen, Thomas 1919-46 (1244)
 Jensen, Heinrich, rektor 1830-43 (1293)
 Jensen, Claus, regne-
 og skrivemester 1763-1813 (3112)
 Jensen, Julius Nic. 1863-64 (1317)
 Jespersen, Peter 1829-51 (1368)
 Jess, Fr. Wilhelm 1868-70 (1370)
 Johannsen, Peter 1864-65 (1430)
 Kaper, Ernst L. 1831 (3136)
 Kardel, Andreas, rektor ..... -1900 (1533)
 Koopmann, Joh. H. 1910-20 (1620)
 Krieger, Philipp H. 1875-78 (1635)
 Lammers, Heinrich P. Chr. ... -1908 (1689)
 Lorenzen, Chr. Broder 1875-83 (1794)
 Lorentzen, Peter regne-
 og skrivemester 1773 (3133)
 Marten, Georg Mathias 1904-06 (1901)
 Martensen, Heinrich E. 1870-72 (1905)
 Martensen, Johann Chr. ... 1873-1902 (1907)
 Michelsen, Hans Peter 1873-74 (1969b)
 Müller, Niels V., rektor 1851-56 (2048)
 Müller, Emil H.L. 1864-73 (2010b)
 Nannsen, Jacob W. 1876-1909 (2068)
 Nannsen, Martin R. . 1882-30.9.1919 (2071)
 Nielsen, Jørgen 1857-61 (2104)
 Nissen, Benedict Th. 1866- (2123)
 Nissen, Johann H. 1835-55 (2144)
 Nissen, Peter Martin 1916-17 (2172)
 Obbarius, Carl L.A., rektor . 1864-68 (225)
 Paulsen, Johannes Chr. ... 1867-1905 (2238)
 Petersen, Hinrich ..... -1814 (3113)
 Petersen, Nis 1874-75 (2407)
 Petersen, Carl D. 1902-20 (2282)
 Petersen, Detlev Fr., rektor . 1843-50 (2298)
 Petersen, Marinus M. 1914-30 (2389)
 Petersen, Thomas N. 1865-68 (2445)
 Rohlf, August J. Chr. 1814-25 (2557)
 Rohweder, Hinrich ..... 1873(2559b)
 Rosendal, Jeppe J. 1855-64 (2572)
 Scheffner, Johan Heinrich .. 1877-92 (2605)
 Schlichting, Hans R.O. 1900 (2617)
 Schmöling, Hermann
 ..... 1896-99 (2692c)
 Schwennesen, Nicolaus ... 1873-75 (2714b)
 Segeberg, Chr. L. .... -1870 (2732b)
 Siemonsen, Johann
 August 1864-1.10.1914 (2744)
 Stange, Hugo 1897-1904 (2784)
 Sørensen, Christian ..... 1824-30(2836b)
 Sørensen, Thomas P. . 1875-1.4.1911 (2863)
 Sørensen, Peter A. 1907-10 (2858)
 de Thura, Lauritz, rektor ... 1856-57 (2929b)
 Toesfeldt, Joachim Fr. 1878 (2947)
 Tranberg, Peter 1855-56 (2959)
 Tychsen, Asmus 1835-78 (2971)
 Weber, Ludwig, Fr. rektor . 1869-77 (3009b)
 Weste, Johann A.G. 1882-1920 (3023)

Lærerinder i Tønder by

Braak, Anna C. 1877-1.10.1908 (315b)
 Bøge, Susanne .... 1877-1.10.1908(346b)
 Christensen, Lucie ..... 1.4.1920(443)
 Christensen, Maren M. 1916-1.4.1920 (445)
 Grandt, Grete f. Böhm .. 1918-30.9.33(820)
 Grundmann, Ulla 1912- (841b)
 Jensen, Anna C. 1886-1916 (1264)
 Juhl, Anna 1908-13 (1452b)
 Kardel, Hulda S.C. .... -1946 (1533)
 Knüppel, Gertrud ..... -1932 (1607b)

Krogh, Alma ..... -31.8.1927 (1638)
 Lytsen, Ane K. 1920-1.8.1957 (1862)
 Nissen, Anna 1915-16 (2121b)
 Petersen, Thora M.H. . . 1911-31.7.42 (2446)
 Rathje, Johanne 1904-1.7.25 (2502)
 Sprangowski, Olga, vikar 1900 (2776b)
 Stange, Emma 1.9.1910-11 (2783)
 Saggan, Christine 1916-20 (2589b)
 Wendling, Johanna Auguste .. 1904 (3016b)

Lærere i Åbenrå by

Andersen, Nis Peter 1852-53 (38)
 Andersen, Jøp 1919-20 (29)
 Andersen, Rasmus 1898-1924 (44)
 Andresen, Andreas G. 1875-76 (49)
 Andresen, Hans Loof ..... -1850 (53)
 Andresen, Jørgen 1850 (59)
 Beyer, Otto 1.10.1913-30.3.14 (194)
 Bruhn, Jens J.H. 1865-1902 (305)
 Bruhn, Peter Fr. 1875-81 (309)
 Bruhn, Lorenz Th. 1873-74 (308)
 Bierwirth, Johann H. Chr. ... 1866-94 (200)
 Brachert, Johann Chr. 1900-03 (268)
 Buch, Eduard M. 1849-56 (317)
 Carstensen, Chr. Peter 1898-1918 (390)
 Christiansen, Asmus 1873-1913 (454)
 Claussen, Marcus 1862-63 (519)
 Clausen, Peter Nielsen 1889-1931 (517)
 Clausen, Wilhelm D. 1882-84 (518)
 Carstensen, Johannes M. ... 1906-31 (401)
 Carlsen, Hermann Eduard O. ... 1865- (376)
 Conradi ..... -1812
 Chemnitz, Conrad Fr. J. 1865 (412)
 Christensen ..... -1850 (416)
 Damm, Peter P. 1837-41 (550)
 Dammann, Hinrich A.P.D. 1907- (552)
 Dreichmann, Lauritz ..... (3129)
 Bartholomæus, rektor 1857-64
 Diedrichsen, Richard Fr. J. .. 1908-18 (576)
 Dresen, Johann Jørgen 1819-59 (592)
 Dehnfeldt, Lorenz ..... (558b)
 Detlefsen, Detlef 1848-50 (566)
 Dreesen, Leonhard A.T. 1850-55

og 1865-85 (594)
 Eiholm, Christen 1919-20 (636)
 Enemark, Hans Jessen 1886-1921 (641)
 Erichsen, Jakob T.H. 1897-1901 (653)
 Filskov, Jens Peter 1880-85 (696)
 Flindt, Chr. Nielsen 1872-74 (704)
 Frellsen, Heinrich Chr. A. ... 1902-19 (736)
 Friedrichsen, Jens 1824-60 (741)
 Glake, Eduard 1901-10 (801)
 Greve, Hinrich H. 1865-72 (832)
 Hansen, Hans 1830
 igen 1850-1859 (917)
 Hansen, Peter Chr. 1919-34 (1022)
 Hansen, Peter P. 1851-66 (1029)
 Hansen, Hans 1815-46 (914)
 Hansen 1812
 Hansen, Hans Fr. Th. 1884-93 (928)
 Hansen, Heinrich Fr. Chr. . 1884-1920 (946)
 Hausmann, Wilhelm H. 1866-97 (1061)
 Holm, Fr. A. Chr. 1889-1927 (1106)
 Høgelund, Peter Hansen ... 1868-74 (1158)
 Jensen, Carsten 1803-07 (1269)
 Jensen, Hans 1881-82 (1283)
 Jepsen, Jens, degn,
 skrive og regnemester 1836-50
 Juhler, Jøp Clausen 1855-84 (1461)
 Jessen, Jes Heinrich 1850-73 (1396)
 Jessen, Marcus 1813-18 (1402b)
 Jensen, Carsten 1803-07 (1369)
 Jensen, Peter H. .... (1337b)
 Jensen, Peter W.H. 1901-20 (1338)
 Jensen, Hans Jakob 1874-97 (1289)

- Jepsen, Peter Thorvald 1903-39 (1365)
 Jepsen, Hans A. 1919-32 (1350)
 Jepsen, Iver 1830-50 (1353)
 Jepsen, Peter Thorvald . . . . . (1365)
 Johnsen, Hans 1797 (1444)
 Jacobsen, Jacob Broder 1863-64 (1229)
 Juul, Søren Nissen 1862-63 (1472)
 Jørgensen, Jørgen 1850-61 (1507)
 Ketelsen, Peter D. 1876-77 (1554d)
 Koch, Klaus Peter Fr. 1865-1900 (1610)
 Konstmann, Hans Kr. H. 1850-62 (1619)
 Krieger, Andreas G. 1903-20 (1632)
 Krieger, August 1902-03
 igen 1908-11 (1633)
 Kühlbrand, Conrad Fr. H. 1841-43 (1667b)
 Langenhop, Karl H.H.W. 1912- (1696)
 Lagoni, Claus 1919-45 (1638)
 Ley, Nicolaj Peter 1834-48 (1754)
 Lorenzen, Hans 1824-34 (1796)
 Lund, Gottfred H. 1877-1920 (1828)
 Magnus, Wilhelm H. Fr. 1896- (1893b)
 Matthiesen, Jürgen Fr.
 kontor 1791-ca. 1829 (1927b)
 Michelsen, Hans Bol 1821-36 (1968b)
 Mumm, Hans Chr. 1903-20 (2001)
 Mumm, Jørgen G. 1901-02 (2004)
 Møller, Claus 1847-64
 og 1865-77 (2024)
 Møller, Christian B. 1884-89 (2021)
 Møller, Diedrich 1899-1903 (2025)
 Nicolaisen, Nicolai
 skrive- og regnemester . . . . . -1836
 Nicolaisen, Nicolai 1873-1914 (2078)
 Nicolaysen, Niels . . . . . -1835- (2080)
 Nielsen, Niels L. 1853-54 (2109)
 Nissen, Chr. Peter 1919-45 (2130)
 Nissen, Chr. Ludvig 1845-50 (2129)
 Nissen, Iver B. . . . . -1825- (2139)
 Otto, Johann Fr. 1867- (2212)
 Petersen, Adolf H.F. 1835-37 (2264)
 Petersen, Peter . . . . . -1840- (2415)
 Petersen, Thomas H. 1907-20 (2444)
 Prehn, Chr. 1842-44 (2475)
 Prehn, Johan H. 1859-66 (2476)
 Rehder, Gustav Karl 1906-19 (2523)
 Reichenbach, Johan T. 1780-1819 (2525c)
 Ries, Detlef Chr. J.A. 1850-54 (2548)
 Rohde, Hans J. 1846 (2555)
 Rohdehoff, Jürgen 1893-99 (2556)
 Rosenberg, Fr. Joh. 1886-1905 (2571)
 Salling, Søren H. 1863-65 (2591)
 Schaumann, Jens C. 1831-33 (2604)
 Scheffner, Johann H. rektor 1866-75 (2605)
 Schlichting, Jachim H.C. 1874-94 (2614)
 Schlichting, Nikolaus H. 1878-82 (2616)
 Schmidt, Chr. C. 1830-35 (2637)
 Schultz, Karl A. 1919- (2709b)
 Schwien, Carl H. 1898-1920 (2716)
 Seeger, Hermann W. 1892-93 (2731)
 Seger, Robert, G.H. 1890-1905 (2733)
 Skov, Paul Nielsen 1872-78 (2758)
 Sønksen, Andreas P. 1847-48 (2826)
 Stabel, Chr. Peter 1901-44 (2778)
 Todsén, Christian 1878-80 (2948)
 Tramm, Leopold 1899-1905 (2958)
 Truelén 1812
 Voss, Jes 1885-1901 (2998)
 Wallentin, Peter Adolf C. 1894-1943 (3003)
 Wamser, Joh. 1914-19 (3003b)
 Wentorf, otto Fr. 1894-96 (3019)
 Westphahl, Detlev Fr. 1878- (3034)
 Westphahl, Ernst Heinrich . . . . . (3035)
 Wilhelmsen, Peter Chr. 1865-86 (3045)
 Wilkens, Karl Kurt A. 1883-98 (3046)
 Wolff, rektor 1865 (3069b)

Lærerinder i Åbenrå by

- Adolphsen, Birgitte W. . . . . 1906-31.12.46(1)
 Buhk, Ilse, Pauline M. 1913-16 (325)
 Borchert, Ella M. 1.10.1913- (234)
 Buttman, Ella S. 1.4.1911-13 (339)
 Clausen, Marie E. 1.4.1925 (515)
 Christiansen, Emma 1906- (462b)
 Dose, Meta D.A.G. 1910-1.10.1910 (591)
 Dreesen, Laura, gift Wilhelmsen . . . . . (593)
 Erichsen, Ingeborg I.A.M. 2.3.1917 (652)
 Feddersen, Anna 1.10.1917 (686)
 Friedrichsen, Marie H. 1.4.1918 (742)
 Godt, Luise, D.E. 1912-29.6.18 (806)

Gotthard, Emma W.D. 1879-1912 (813)
 Guttzeit, Anna 1891-95 (853)
 Gidionsen, Therese .. 1876-29.9.1877 (795)
 Hansen, Marie 1877-1903 (996)
 Hansen, C.M. .... -1871-
 Hansen, Elisabeth ..... -1913 (908b)
 Harders, Magdalene 1916-18 (1048)
 Ipland, Marie 1876- (1182)
 Jensen, Anna Cath. 1884-86 (1264)
 Jensen, Laura 1879-89 (1320)
 Jepsen, Mathilde
 gift Lagoni ..... -1.10.1923 (1358)
 Jessen ..... -1855
 Karsten, Gertrud 1908-19 (1552)
 Krey, Dorothea Johanna E.E. 1915-18 (1629)
 Kurth, Tony C. 1.4.1913- (1663)
 v. Lachmann, Sophie H.B.K. .. 1913- (1681)
 v. Lachmann, Antonette

M. Th. Chr. 1920-37 (1680)
 Møller, Anna M.K. 1899- (2018)
 Møller, Bertha D. 1895-1919 (2019)
 Møller, Christine 1889-1912 (2023)
 Nielsen, Georgine 1878-79 (2099)
 Noll, Frieda 1918-10.5.1920 (2177)
 Pistor, Charlotte 1878-91 (2453)
 Reeck, Gertrud B.M. 1915-19 (2519)
 Reinecke, Sophie W.H. 1911-17 (2528)
 Schumacher, Ingeborg ... 24.4.1919- (2710)
 Sibbers, Hedvig C. 1907-10
 og 1916-20 (2737)
 Siem, Elna H.E. 1918- (2740)
 Stephensen ..... -1860-
 Stolz, Else Anna 1913-20 (2803)
 Tietze, Adole H.A. Chr. 1915-16 (2934)
 Tychsen, Christien ..... -1876 (2972)

Lærerne ved Brødreminighedens skoler i Christiansfeld 1814-1920

Skolerne i Christiansfeld ejedes indtil 1890 af Brøder-Unität Herrnhut, derefter af Brødreminigheden. De havde egen status; først 1884 overtog kredsskoleinspektøren i Haderslev delvis tilsynet.

Skoleledere

Sønnichsen, Sønnich ..... (3139)
 Wunderling, Christian F. .... (3140)
 Hesselberg, Peter Nyborg ..... (3141)
 Roentgen, Philipp Jacob ..... (3142)
 v. Byllow, Carl Ludwig H. .... (3143)
 Burkhardt, Arthur Guldo ..... (3144)
 Garve, Karl Otto L. .... (3154)
 Hentschel, Emanuel G. .... (3146)
 Mory, Fr. Ernst ..... (3147)
 Burckhardt, Johannes Martin ..... (3148)
 Meyer, Max Moriz ..... (3149)
 Berutel, Karl Joh.W. .... (3150)
 v. Dewitz, Alex ..... (3151)

Provinzial Handbuch für Schleswig-Holstein giver følgende oplysninger om lærerne ved skolerne i Christiansfeld: I 1880: direktør G. Hentschel, lærere H. Elsner, w. Mählich, A. Asboe, Marx, J. Weber, Th. Kadt, Hellström. Lærerinder: Frøken Schlechmann, frk. Schuhmann, frk. Menzel.

i 1891: 56 drenge, 42 piger.

direktør F.E. Mory, lærere: cand.theol. W. Breutel, cand.theol. O. Vehlov, organ. G. Hellström.

lærerinder: M. Clemens, M. Höpner, M. Israel, A. Schendt.

i 1897: inspektør I.M. Buckhardt, lærere: F. pigeskolen: Gertrud Padel, Margr. Hammer, Paula Gruschwitz, alle fra Gnadau sem. L. Martini.

i 1903: drengeskolen og realafdelingen Alfred Hickel, Theodor Dahl, Rudolf Ressel alle fra Niesky sem.

Pigeskolen: Gertrud Padel, Margr. Hammer Paula Gruschwitz, alle fra Gnadau sem.

Lærernes uddannelse på tyske og danske seminarier i tiden 1781-1920

I fortsættelse af første binds fortegnelse over lærerne i Nordslesvig i tiden ca. 1814 - 1920 må det være en nærliggende opgave at belyse den udvikling, der i dette tidsrum er sket i uddannelsen af disse lærere. At det stod ringe til omkring år 1800 afgiver generalsuperintendent J.G.C. Adler, der havde den største indsigt i og det bedste kendskab til skolevæsenet i hertugdømmerne, et utvetydigt vidnesbyrd om, når han i 1817 i et tilbageblik (1) bedømmer situationen således:

(dansk oversættelse)

»Uagtet al den opmærksomhed, hvormed den danske regering altid har omfattet skolerne, led hertugdømmet Slesvigs skoler for omkring 20 år siden af væsentlige mangler.

De skoleinteresserede lejede deres skoleholdere som tjenestekarle, gav dem en forplejning, der skiftede fra hus til hus og brugte dem sommeren igennem som daglejere, mens børnene glemte, hvad de havde lært om vinteren. Der fandtes med få undtagelser ingen skoler, højst nogle hytter, hvori der dårlig nok var indrettet et rum til skolebrug.

Skolepengene blev betalt ugevis. For børn, der lærte at læse een skilling, for dem, der samtidigt lærte at skrive halvanden skilling, og for børn, der også blev øvet i at regne to skilling; men skrivning og regning hørte til sjældenhederne, og mange lærere kunne selv ikke skrive og regne«. (2)

Så ringe bedømmer Adler lærernes kvalifikationer omkring år 1800.

Utvivlsomt var mange skoleholdere endnu i mange år fremover socialt ringe placeret og fagligt dårligt udrustede. Blot må man ikke lade sig forlede til at antage, at det gjaldt for dem alle. Selvfølgelig fandtes der også på dette tidspunkt velbegavede unge mennesker, der ad en eller anden vej kunne tilegne sig de nødvendige kundskaber, og som var i besiddelse af den medfødte pædagogiske evne til at undervise børn uden at være seminarieuddannede. Adskillige af dem karakteriseres af samtiden som regnemestre, der navnlig på regnekunstens område opnåede bemærkelsesværdige resultater. Efterhånden måtte da også i hvert fald distriktsskolelærerne aflægge en prøve for kirkeprovsten, der konstaterede, om de havde tilegnet sig et mindstemål af kundskaber og færdigheder, så man kunne betro dem lærergeringen.

Selv om der i årene op til år 1800 var gjort fremskridt ved udstedelse af skoleregulativer for de enkelte provstier, betød skoleloven af **24. august 1814** en ny situation.

Man har ikke glemt at fremhæve de positive virkninger, skoleloven fik for skolevæsenet og for lærerne i hertugdømmerne. Her skal man indskrænke sig til at pege på, hvilke alvorlige konsekvenser denne lov, der bar den danske konges underskrift, og som var udgivet af de højeste danske myndigheder, fik for det danske sprog i Angel og Mellemslesvig. §68 i skoleloven fastslog: I de tyske skoler skal lærerens foredrag (mundtlige fremstilling) og overhovedet hele undervisningen udelukkende ske på højtysk (in der hochdeutschen Mundart). I de danske skoler skal der naturligvis blot tales dansk«.

Det var en uklar bestemmelse, der lod spørgsmålet om, hvor langt mod syd de danske skoler nåede, stå åbent. I praksis blev det håndhævet, at skolesproget ikke skulle følge hjemmesproget men **kirkesproget**. Derved blev den kirkelige sproggrænse afgørende, og da den af ikke klart påviselige grunde næsten nøjagtig fulgte den nuværende statsgrænse, Skælbækgrænsen, havde man i 1814 simpelthen afskrevet den dansktalende befolkning i Angel og Mellemslesvig og overladt den til den skæbne, der lod det plattyske sprog år efter år, slægtled efter slægtled, fulgt og ledsaget af den antidanske slesvig-holstenske propaganda, vandre nordpå med det velkendte resultat.

I overensstemmelse med kravet om, at skolesproget skulle følge kirkesproget, fik også de fire nordslesvigske købstæder tysk skolesprog i over 100 år. Den korte parentes i mellemkrigsårene tæller ikke synderligt. Sporene af denne kendsgerning kan utvivlsomt aflæses i resultatet af afstemningen den 10. februar 1920, hvor byernes tal klart afveg fra landdistrikternes. Ingen nok så fremsynet skolelov kan føres ud i livet, uden at det fornødne antal kvalificerede lærere er til stede. For det dansktalende Nordslesvig var det i 1814 afgjort tidens presserende

problem. Da der nu foreligger et opslagsværk, der ikke blot omfatter navnene på lærerne, der har haft deres virke i Nordslesvig, men som også - så vidt gørligt - bringer personal-historiske oplysninger om den enkelte lærer - herunder også om hans uddannelse - skulle betingelserne være tilstede for ved hjælp af det foreliggende materiale og indenfor emnets ret snævre rammer at bringe den opgørelse over lærernes uddannelse og ansættelse, man hidtil har savnet.

Kiel Seminarium

Det skolevæsen, som rytterofficeren Friedrich Eberhard Rochow indrettede på sit gods Reckahn nogle mil fra Potsdam, blev på mange måder et mønster for den nye ordning af folkeskolen, der i sidste halvdel af det 18. århundrede var på vej i Danmark. Det var Rochows metoder og lærebøger, der blev vejledende for den danske folkeskole i over en menneskealder. Hans første pædagogiske arbejde var karakteristisk nok en håndbog for lærere. Han anså kravet om lærernes bedre uddannelse og bedre aflønning for at være aldøles afgørende.

Rochows pædagogiske anskuelser og reformkrav kom til Danmark gennem seminariet i Kiel, der i modsætning til de få tyske pietistiske helt og holdent var præget af oplysningstiden. Allerede omkring 1770 planlagde lederen af tyske Kancelli, J.H.E. Bernstorff, (1712-72) en filantropisk lærerskole i Altona. Den nåede imidlertid ikke at blive oprettet, før han måtte fratræde. Hans farbror A.P. Bernstorff (1735-97) genoptog i 1775 planen om oprettelse af et seminarium i Holsten og henvendte sig til prokansler J.A. Cramer (1723-88), der gik ind for at vælge Kiel som hjemsted for det første lærerseminarium i det danske monarki. Det fik ikke - som først påtænkt - til huse i slottet, men i det af geheimeråd Muhlius oprettede vajsenshus. Drengene fra vajsenshuset skulle undervises af seminarleeleverne. Seminarlet der i 1781 åbnede med 13 elever, var et internat, dog boede nogle elever i byen.

At man tillagde Kiel seminarium stor betydning ses deraf, at det sorterede umiddelbart under Det tyske Kancelli. Dermed havde det som universitetet en særstilling fremfor hertugdømmernes skoler, der var underlagt generalsuperintendentens myndighed.

Oplysningstidens mål var at sprede oplysning ud fra den betragtning, at dyd beror på kundskab, og at oplysning ikke blot er nyttig, men gør menneskene lykkelige.

Ved undervisningen i religion brugtes en lærebog, som Cramer havde skrevet i dette øjemed og desuden den af ham udgivne salmebog og katekismus. Der blev lagt megen vægt på praktisk skolegerning og det umiddelbart nyttige. I 1782 blev **Heinrich Müller** (1759-1814), en præstesøn fra Jørl i Flensborg amt, knyttet til seminariet, og under hans ledelse blev Kiel oplysningstidens højborg. (3) Müller var en begejstret tilhænger af rationalismen, og som mest i katekisation indpodede han sine elever megen iver for denne undervisningsform og for forstandskultur. Det medførte, at mange af dem følte sig overlegne og meget sikre i brugen af den sokratiske metode, der i forbindelse med deres rationalistiske indstilling gjorde dem mindre velsete hos præsterne. For resten foretrak mange af dem det mindre slidsomme og bedre lønnede arbejde som huslærer i København og på adelige godser fremfor ansættelse i folkeskolen. Af 266 lærere, der indtil 1798 var dimitteret fra Kiel, havde kun 116 ansættelse i den offentlige folkeskole, heraf et ringe antal i Nordslesvig. Der savnes en fuldstændig fortegnelse over dimittenderne fra Kiel seminarium. (4) **Den følgende oversigt over lærere udgået fra Kiel seminarium** i årene 1781 - 1823 og ansat i Nordslesvig gør derfor ikke krav på at være fuldstændig.

Nummeret bag lærerens navn oplyser om dimissionsåret, nummeret i klammer henviser til lærerens nummer i første bind, hvor hans vigtigste personal-historiske oplysninger findes: Carstensen, Hans 1795 (395), Christensen, Friedrich Wilhelm 1798 (430), Christiansen, Peter 17.. (3106), Dall, Christian Friedrich ca. 1798 (538), Dledrichsen, Detlef 1796 (569), Erichsen, Peter ca. 1795 (656), Hinrichsen, Hans ca. 1797, Igeskov, Jørgen Christiansen (1176), Iversen, Jørgen ca. 1811 (1199), Jespersen, Peter 1799 (1363), Jessen, Hans Peter 1700 (1384), Jessen,

Jep 1805 (1390), Jessen, Jørgen Peter 1799 (1400), Lorenzen, Lorenz 1794 (1811), Löck, Detlev 1794 (1869), Matthiesen, Mathias 1798 (1932), Michelsen, Hans 1796 (1968b), Lund, Paul Hansen, ca. 1795 (1840), Petersen Jes(Jep) 17..(2350), Pade, Johannes Hansen 1786 (2219), Thomsen, Søren ca. 1799 (2921).

Seminariets blomstringstid varede kun kort. Oppositionen kom både fra akademikerne, der klagede over seminaristernes indbildskhed, og fra hernhutiske kredse. Det lykkedes dem at få Müller fjernet i 1805, og under hans uduelige eftermand gik det hurtigt ned ad bakke med seminariet, der måtte lukke i 1823.

Det var **brødrene Reventlow**, der gik i spidsen for overførelsen af de Rochowske skoletanker til danske landsbyskoler. Greve Ludvig Reventlow på Trolleborg (1751-1801) lod de tre første lærere til godsets landsbyskoler uddanne på Kiel seminarium, naturligvis på tysk, hvad ingen dengang tog anstød af.

Christian August Schmidt, født 1.9.1748 i Lysabild på Als, død 26.7.1807, dim. Kiel 1783, den første danske seminarist, lærer i Gærup 1783-86, i Grønderup 1786-1807.

Hans Eriksen, født 23.7.1755 i Ulsby i Angel, død 30.8.1827 i Birket, dim. Kiel 1786, lærer i Haagerup i Brahetrolleborg sogn 1786-89, i Tirsted 1789-1824.

Johannes Hansen Pade, født i 1750 i Asserballe, død i 1836, dim. Kiel 1786, lærer i Gærup 1786-89, i Haagerup 1789-98, i Vester Aaby 1798-1822. Lærerne ved disse fynske landsbyskoler var i alle henseender bedre stillet end landets øvrige.

Blandt sønderjyder, der har virket ved disse skoler kan nævnes:

Lorenz Hansen, født i Nordborg 24.12.1788, død 1867, dim. Bernstorffsminde, lærer ved seminarieskolen, fra 1826 organist ved Brahetrolleborg kirke og sanglærer ved sognets skoler.

Hans Dinsøn, født i Gml. Haderslev 20.10.1781, død i Saltøfte 1855, dim. 1805, læ. i Ludvigsminde 1806-1817. Gift med Kathrine Fischer fra Haderslev, der døde på Barløsegård.

Sander Jørgensen Nissen, født i Asserballeskov 1769, død 1842, dim. Bernstorffsminde 1818, lærer i Ludvigsminde 1830-1842.

Peder Nicolaj Lagoni, født 7.9.1775 i Hyrup, Bevtøft s., død 20.5.1848, gift 1800 med Frederikke Christiane Mechlenborg, datter af provst Mechlenborg i Bevtøft, dim. Blågård sem. 1799 virkede i 47 år ved Gjerup skole, Brahetrolleborg sogn.

Bendix Michael Simonsen, født 14.10.1820 i Lerte, Sommersted s. død 8.12.1871 i Gjerup, hvor han var lærer til sin død, gift med Anna Adamine von Bülow, datter af proprietær von Bülow til Skovlyst ved Svendborg.

Niels Olsen Lausen, født på Rangstrupgård, død 5.6.1827, dim. Bernstorffsminde 1806, gift i 1809 med Maren Nielsdatter fra Svanninge, lærer ved Grønderup skole i tyve år.

Disse sønderjyder har haft deres virke derovre på Fyn i Brahetrolleborg sogn. De omtales som kundskabsrige, dygtige og ansete. Deres giftermål tyder på, at deres sociale standard har været hævet over deres kollegers i samtiden.

Blandt Kieler-seminaristerne, der som seminarielærere har været delagtige i nordslesvigske seminarieelevers uddannelse kan nævnes:

Hønning Diekmann, født 29.3.1780 i Hollingsted, Gottorp amt, død 12.5.1849 i Tønder, seminarielærer i Tønder 1829-49.

Nærmere oplysninger i Tønder Seminarie-Stat, Seminariets lærere nr. 13.

Johan Christian Gebhardt Clausen, døbt i Kiel 27.12.1750, død i København 26.8.1801, dim. Kiel 1784, fra 1791-1801 sem.læ. på Blågård sem, der som Kiel blev ledet i oplysningstidens mønster.

Biogr. Lex. V. s. 317.

Johann Hinrich Kardel, født 28.5.1797, død 27.5.1880 dim. Kiel 1817, sem.læ. i Segeberg 1841-1870, pens.

E. Alberti I/I 439, II// 366.

Brahetrolleborg seminarium

Greve Ludvig Reventlow virkede kraftigt for oprettelse af et seminarium på **Brahetrolleborg**. Hans plan blev efter mange vanskeligheder ført ud i livet i 1795, og seminariet blev fra starten og indtil 1815 ledet af Johan Friedrich Oest. Han var præstesøn fra Nykirke i Angel, havde været huslærer hos kammerherre Ahlefeldt i Holsten og blev 1788 huslærer for grevens søn Ditlev. Han blev efterfulgt af Carl Johan Helse, der ledede seminariet fra 1815-1826.

For at tilskynde til tilgangen, der til at begynde med var ringe, blev seminaristerne fritaget for værnepligt og fik fortrinsret til degne- og skolelærerembeder. Efter flere års trange økonomiske kår blev seminariet i 1826 offer for den tilbagegang i læreruddannelsen, der indledtes med plakat af 19. oktober 1824.

Mange sønderjyder fandt vej til **Brahetrolleborg seminarium**. Blandt dimittenderne, der fik deres virke ved nordslesvigske skoler, kan nævnes:

Aggesen, Thomas 1816 (3), Asmussen, Jes 1817 (87), Beck, Peder Severinsen, 1818 (144), Becker, Ernst Jacobsen 1809 (145), Bekker, Bertel Pedersen 1816 (160), Bertelsen, Bertel 1825 (185), Blom, Christian Andersen 1825 (210), Boysen, Hans Hansen 1813 (253), Clausen, Claus 1817 (492) Closter, Mathias Johannes 1815 (523), Dahl, Peter Petersen 1803 (536), Dall, Lauritz Nissen, 1815 (545), Friedrichsen (Frøderiksen), Peter 1813 (738), Friis, Iver Hansen 1812 (748), Hansen, Hans 1824 (916), Hansen, Holden 1825 (951), Hundevadt, Jens 1817 (1146), Hye, August 1823 (1151), Iversen, Iver 1817 (1194), Jessen, Johannes 1817 (1399), Juhl, Jeppe 1820 (1456), Jørgensen, Christian 1822 (1493), Jørgensen, Rasmus 1812 (1524), Kjær, Peder Nissen 1813 (1567), Knudsen, Knud Boysen 1808 (1596), Lagesen, Lorenz Peter 1817 (1686), Lauritzen, Mads Madsen 1825 (1725), Mikkelsen (Michelsen) Mathias 1825 (1972), Møller, Johannes Fischer 1813 (2036), Mørck, Peter 1810 (2056), Nissen, Peter Kjer 1815 (2171), Pedersen, Jens 1817 (2251), Ravn, Peder Olufsen 1813 (2512), Rudolphsen, Jørgen Christian 1826 (2576), Sandberg, Peder Pedersen 1807 (2594), Sørensen, Mogens 1822 (2853), Taaghholm, Nis Jepsen 1823 (2980), Uhlenberg, Christian Hansen 1822 (2981), Westergård, Mauritz Danielsen 1811 (3032), Willatzen, Andreas Peter 1819 (3047).

Blågård-Jonstrup seminarier

I Danmark tog »Kommissionen til de danske skolers bedre Indretning« Kiel seminarium som mønster, da den i 1791 oprettede det første danske seminarium på Blågård i København. Dets førstelærer blev **Johan Christian Gerhard Claussen**, dimitteret fra Kiel, fortrolig med Rochows undervisningsmåde og med Reckahns og Brahetrolleborgs skoler. Til andenlærer valgte man **Hans Vilhelm Ribet**, der foretog en rejse til seks tyske seminarier og omtalte sine oplevelser med megen begejstring. Seminariet og seminaristerne blev hurtigt udsat for kritik. Efter Københavns bombardement blev seminariet i 1807 flyttet til Jonstrup. Fra Blågård 1791-1809, har kun to dimittender fået ansættelse i Nordslesvig:

Esbensen, Andreas 1794 (663) og Rasmussen, Eduard 1804 (2494).

Fra Blågård oprettet 1859:

Fink, Jacob Hansen 1864 (700), Højer, Erich Hansen 1867 (1161), Lassen, Peter Nissen 1866 (1481), Mejer, Peter Kristian Andersen 1866 (1853), Thomsen, Peter Kjær Nissen 1866 (2960).

Fra Jonstrup 1809

Berg, Niels Peter Hansen 1865 (172 b), Boberg, Christen Johansen 1844 (3098), Cappel, Jens Rasmus, August 1866 (3103), Carlsen, Christian 1866 (373), Gram, Jens Hansen 1864 (816), Jürgensen, Hans Christian 1865 (1481), Ohlsen, Christopher Emil 1838 (2203), Petersen, Bertel 1865 (2279), Salling, Søren Hansen 1863 (2591).

Når adskillige lærere er dimitteret i 1865, 1866 og 1867, skyldes det, at man under fredsslutningen i Wien 1864 blev enig om, at seminarieelever, der havde påbegyndt deres uddannelse

på et seminarium i kongeriget, kunne afslutte den der og derefter ansættes ved de nordlige amters skoler.

Vesterborg seminarium

Oprettelsen af **Vesterborg seminarium** (1801-1832) på Lolland i 1801 skyldtes **Greve Christian Ditlev Reventlow** (1748-1827), der sammen med sin rådgiver i skolespørgsmål biskop Boisen ville gøre et forsøg på at føre læreruddannelsen tilbage på et jævner, et simplere plan.

Peter Outzen Boisen var født i Emmerlev ved Tønder den 16.11.1762, tog teologisk embedseksamen, først i Kiel og derefter i København, blev i 1787 af Reventlow kaldet til sognepræst for Vesterborg og Birket menigheder, i 1805 udnævnt til biskop over Lolland-Falster stift, døde 10.5.1831 i Vesterborg.

Andenlæreren ved seminariet var **Andreas Hansen**, født 1770 i Nordstedt ved Husum, dim. i Kiel med udmærkelse, ansat som lærer i Vesterborg og lærer ved det nyoprettede seminarium, døde 14.3.1839. Blandt seminarielejerne må nævnes cand.theol. **David Seldell Birch**, hvis læsebog *Naturen, Mennesket og Borgeren* vandt stor udbredelse og kom i mange oplag. Reventlow og Boisen var enige om, at seminarierne burde være simple, og at »skolelæren bør opdrages til at være fornuftig bonde iblandt bønder«. Seminaristerne behøvede ikke »lærde og vidtudstrakte kundskaber«. Man kunne udelukke alt, som ikke kunne anvendes i en simpel landsbyskole.

Vesterborg fik i tiden 1810-1832 mange elever fra **Ærø og Nordslesvig, især fra Als**. (5)

Appel, Gottfred Pedersen 1813 (73), Appel, Hans Jepsen, 1814 (76) Barsøe, Jeppe Jørgensen 1832 (128), Becker, Jacob 1826 (148) Boisen, Lauritz Clausen 1826 (261), Carstensen, Henrik Ostermann 1814 (399) Ecklon, Hartvig Ferdinand 1829 (623), Gammelgaard, Christian Nielsen 1826 (779) Hansen, Lauritz 1831 (988) Jensen, Johan 1828 (1314) Jensen, Peter Christian 1830 (1333).

Jessen, Hans Møller 1831 (1383) Jessen, Jes Hinrich 1829 (1396) Jørgensen, Jakob 1810 (1499) Jørgensen, Jens Peter 1825 (1506) Kaysen, Christian Frederik 1832 (1545), Klein, Henrik Peter 1814 (1576), Kloster, Jens Peter 1830 (1586), Lassen, Christian 1818 (1703), Madsen, Anders 1832 (1871), Matthiesen, Matthias 1821 (1932), Matzen, Peter 1832 (1949 b), Schultz, Joachim 1832 (2705), Riber, Peter Andersen 1831 (2534), Thomsen, Christian 1824 (2894), Thomsen, Enevold 1831 (2897).

Nordslesvigske præsters indsats.

For oplysningens mænd måtte skolevæsenet selvsagt indtage en central plads. Netop i Nordslesvig, specielt i Haderslev amt og by var tanken om at højne skolevæsenet som led i oplysningstidens løsen rykket frem i forreste række. Her var det navnlig fremsynede præster, der bistået af amtmand Møsting pegede på lærernes uddannelse som et presserende mål. Nævnes må **Jørgen Mechlenborg** (1741-1808), præst i Bevtøft og provst i Nørre Rangstrup herred, der udgav sine reformtanker i en bog, hvis første afsnit indeholdt forslag til billige seminarier. Det var tanken, at en af herredets præster gratis skulle undervise seminarister og således forberede dem til deres gerning. Hans forslag blev støttet af præsten i Skodborg **Johannes Bjørnsen** og af præsten i Gammel Haderslev **Jacob Boysen**, der gjorde opmærksom på det skadelige og åndsforladte i at bruge tyske læsebøger ved dansktalende børns oplæring. Det meningsløse i denne fremgangsmåde blev stærkt fremhævet af Nicolaus Boisen (1751-1829), præst i Vedsted og derefter i Nybøl på Sundeved. Flere præster henlede den nyudnævnte generalsuperintendent Jacob Georg Christian Adlers opmærksomhed på problemet, som denne selv på sine visitatser ikke kunne undgå at lægge mærke til. Adler fik da også ved præsternes bistand fjernet tyske læse- og regnebøger i adskillige dansktalende sogne, trods forældrenes modstand.

I den øjeblikkelige situation søgte nogle nordslesvigske præster på frivillig basis at gøre en indsats:

Federik Ebbesen, kapellan i Nordborg 1796-1805 påbegyndte undervisning af herredets lærere i sommerhalvåret hver onsdag eftermiddag i Svenstrup skole med 3-4 timers undervisning i dansk sproglære og retskrivning.

Hieronymus Grauer indberettede i 1806, at han hver fredag året igennem underviste lærerne i Brunde og Rise Hjarup i katekisation, tysk stil, metodik, moral, aritmetik og bibelhistorie.

Peter Kjer i Øster Løgum holdt en meget besøgt skole i sin præstegård og uddannede en række lærere, bl.a. Oluf Petersen, lærer i Klovtoft 1806-24.

Et af tidens spørgsmål var oprettelse af de såkaldte billige seminarier, **præstegårdsseminarier**, der uden større udgifter ville kunne løse spørgsmålet om at skaffe skolerne bedre kvalificerede lærere.

Balthasar Gjørtz, præst i **Nustrup** 1803-21 oprettede et præstegårdsseminarium, hvorfra i hvert fald sytten lærere fik ansættelse i Nordslesvig:

Appel, Hans Christian 1819 (74), Bergholt, Jørgen 1818 (176), Beuk, Søren Christoffersen 1821 (193), Boisen, Hans 1818 (221), Bøttcher, Ludvig Petersen (356), Cassias, Hans Andersen (410 b), Frank, Jørgen Hansen 1818 (716), Frank, Ole Peter 1818 (719), Giesemann, Hans Jochum 1819 (796), Haas, Carsten Peter 1820 (1169), Jensen, Broder 1820 (1265), Jensen, Daniel 1820 (1278), Kaysen, Nicolai 1821 (1548), Nielsen, Peter 1819 (2111), Nissen, Poul, Jepsen, 1821 (2167), Toft, Jens (2950), Uldal, Johann Lausen (2983), Møller, Morten.

Carl Frederik Krøyer, præst i **Fole** 1819-36, gift med Anne Beate Gjørtz, oprettede i lighed med svigerfaderen et lille præstegårdsseminarium, hvorfra fem dimittender vides at have fået ansættelse ved nordslesvigske skoler:

Geil, Henrik Pedersen 1822 (787), Hansen, Peter 1822 (1016), Tofte, Lorenz Petersen, 1822 (2954), Wind, Anders Christensen 1823 (3052), Wind, Peter Iversen 1822 (3055).

Gert Johs. Brøndsted, præst i Hviding 1808-15, fremsendte i 1809 »Plan til et Skolelærer-Seminariums Oprettelse i Hviding« til Danske Kancelli under henvisning til, at skolevæsenet i Tørninglen blev besørget af »tingede, heel vankundige Lejesvende« Provst Rasmus var meget skeptisk overfor planen, men Dansk Kancelli modtog den med velvilje. Dens realisering blev dog i 1810 udsat »Af Mangel på Resser« (G. Japsens diputats af 1968, s. 354).

I kongeriget fulgte det ene **præstegårdsseminarium** efter det andet:

Borris 1806-26 ved pastor Christian Johan Krarup

Til Nordslesvig: Bertelsen, Hans 1825 (187), Hansen, Niels Andersen, 1811 (1010), Lassen, Niels Mortensen 1826 (1713), Lebeck, Josias Jensen, 1817 (1742), Schmidt, Anders Jensen 1816 (2629), Sørensen, Jens 1818 (2847), Thornum, Nis Jensen Christiansen 1818 (2926),

Egtved ved provst Johan Peter Købke

Til Nordslesvig: Bruun, Edvard 1816 (312), Hansen, Asmus 1816 (884), Kjer, Iver Nissen (1560).

Snedsted 1812-48 ved pastor Niels Ludvig Christian Bentzon

Til Nordslesvig: Buch, Markus 1847 (318), Bøtcher, Fr. Nielsen 1843 (353), Bøtcher, Hans Nielsen 1839 (354), Christensen, N.P. 1847 (450), Eskesen, Morten 1848 (666), Houmar, Christian P. 1844 (1144), Jensen, Christian 1845 (1271), Knudsen, Thomas 1847 (1601), Nielsen, Anders 1847 (2085), Nybye, Mathias Olsen 1817 (2182), Schmidt, Peder Hansen 1841 (2687).

Lyngby ved Grenå 1813-74 ved amtsprovst Hans Peter Barfod og cand. theol. Hans Ingerslev

Til Nordslesvig: Appel, Cornelius 1841 (72), Appel, Jens 1839 (77), Bjerrum, Anders Madsen 1844 (203), Bock, Karl Nielsen 1842 (216), Brorson, Anders 1850 (299), Christiansen, Siegvart 1847 (483), Ebbesen, Johannes Marcus 1841 (617), Ebbesen, Laust Jensen 1825 (620), Enemark, Hans 1821 (640), Erichsen, Christian 1862 (650), Erichsen, Peter Johannes 1856 (658), Filndt, Niels Christian 1841 (706), Fog, Hans Christian 1840 (710), Friis, Niels Peter 1843 (756), Freudendal, Johan Vilhelm 1841 (priv. 764), Hansen, Erik 1850 (909), Hansen

Frederik Ferdinand 1841 (912), Hansen, Hans Andreas 1831 (921 c), Hansen, Hans Peter 1858 (940), Hansen Jens Iver 1837 (priv.) (964), Hansen, Søren 1834 (1034), Hansen, Søren Christian 1848 (1035), Hansen Frederik 1859 (927), Heisel, Christian Jacobsen Andersen 1838 (1068), Høberg, Christian Pedersen 1833 (1157), Hørlyck, Hans Christian 1848 (1163), Jensen, Hans Bendix 1858 (1285), Jensen, Hans Hansen, 1843 (1287), Jensen, Hans Jacobsen 1830 (priv.) (1290), Kaysen, Ulrik Gottlieb 1840 (1549), Kjær, Matthias 1833 (1561), Kloster, Jens Andreas 1841 (1585), Krogh, Hans Peter 1853 (1640), Lagesen, Hans Jakob 1838 (1685), Langvad, Matthias 1853 (1697), Lassen, Johan 1834 (priv.) (1705), Lauritzen, Hans Jessen 1844 (1731), Lund, Niels Jepsen 1835 (1837), Lund Simon Knudsen 1854 (1843), Lycke, Peter Christian Nissen 1834 (1854), Lycke, Peter Nissen 1843 (1852), Løbner, Hans Madsen 1857 (1868), Matzen, Matthias Christian 1837 (1948), Mikkelsen, 1850 (1973), Moldt, Christian (priv.) 1853 (1981), Müllin, Johan Hansen 1842 (2006), Møller, Jørgen Andersen (priv.) 1850 (2038), Mørch, Johan Peter Sigvard Gjørsenius (priv.) 1841 (2054) Nielsen, Rasmus 1874 (2113), Nyegaard, Johannes Samuel Dyrhof 1841 (2189), Paulsen, Paul Christian (2239), Petersen, Christian Albrecht Claudi 1854 (2292), Petersen, Hans Jørgen (2326), Petersen, Peter Brodersen 1842 (2422), Plesner, Johan Harald 1861 (2455), Priess, Christian Alexander August (priv.) 1842 (2481), Riese, Andreas Peter 1852 (2542), Samuelsen, Peter Lorentzen 1849 (2593), Schmidt, Pauritz Hansen (priv.) 1831 (2677), Schmidt, Peter Andresen 1834 (2686), Sørensen, Jens 1839 (2848), Sørensen, Søren Jensen Neumann 1852 (2861), Thomsen, Niels 1856 (2915), Tofte, Hans Hansen 1843 (2951), Tofte, Hans Mikkelsen 1846 (2952), Weibel (Vejbøl) Peter Nissen 1856 (3014), Wilsen, Johan Frederik Nissen 1852 (3049).

Tønder seminarium i tiden 1788-1855

Seminariets stifter er provst **Balthasar Petersen**, der allerede i 1752 begyndte med at uddanne unge mennesker med lærergerningen for øje. Undervisningen foregik på tysk, og religion var så afgjort hovedfaget. Ved store gaver skabte han ved sin død i 1787 det økonomiske grundlag for seminariet, der indtil 1803 blev ledet af hans svigersøn **Thomas Carstensen**. Sproget var tysk, den eneste indrømmelse til det danske sprog bestod i, at seminarieeleverne besøgte den danske forprædiken tidlig søndag morgen. Under Carstensens efterfølgere fik dansk tildelt 6 ugentlige timer; udbyttet har næppe været tilfredsstillende, fordi de fleste seminarieelever savnede de nødvendige forkundskaber og det ugentlige timetal var utilstrækkeligt.

Christian August Bahnsen var helstatsmand, loyal kongetro, overbevist om det tyske sprogs og den tyske kulturs overlegenhed og mission, også i Nordslesvig. Det er bemærkelsesværdigt, men ud fra hans indstilling nok forklarligt, at Bahnsen utvetydigt og stejlt modsatte sig gentagne forslag om på Tønder seminarium at give plads for en dansksproget uddannelse af lærere til den dansktalende befolkning i landsdelen. Adlers efterfølger, **generalsuperintendent Christian Friedrich Callisen** (1777-1861) fremsendte flere gange alvorligt mente forslag, hvis formål skulle være at dæmme op for den talstærke tilgang til Nordslesvig af lærere uddannede på kongerigske seminarier. Bahnsen viste sig utilgængelig for alle forslag. Så sent som i 1842 erklærede han: »Tønder er en tysk uddannelsesanstalt. Lærerne er tyskfødte og med undtagelse af undervisningen i det danske sprog gives hele undervisningen på tysk ..... Seminariets omdømme som ren og ægte tysk dannelsesanstalt ville i givet fald komme i fare. Denne tanke kunne Bahnsen aldrig affinde sig med.

Man har fra dansk hold bebrejdet Bahnsen denne afvisende holdning. Der kan være grund til at overveje, om ikke et kompromis, der havde anvist det danske sprog og dermed også dansk kultur en askepottilværelse på et stadig stærkt slesvig-holstensk præget seminarium, havde været en meget tvivlsom problemløsning. nationalt set. Så hellere rene linier, der - ganske vist utilsigtet - gav plads for flere hundrede danskuddannede lærere.

Med kun to seminarier var hertugdømmet klart underforsynet i spørgsmålet om at uddanne

folkeskolelærere. Fra 1823 til 1839 var det tysksprogede og tydeligt tyskprægede Tønder seminarium ene om denne opgave. I tidsrummet 1791-1855, d.v.s. i de første 64 år dimitterede seminariet 1284 lærere, i de første 10 år kun 41. Til trods for, at de fire nordslesvigske købstæder og adskillige flækker havde tysk skolesprog, fandt i de nævnte 64 år kun 200 tønderdimitterede ansættelse i Nordslesvig. De nordslesvigske skoler modtog i årene 1833, 1838, 1839, 1840, 1841, 1850 og 1855 årlig kun en eneste Tønder-seminarist. I 1852 og i 1853 blev ingen Tønder-seminarist ansat i Nordslesvig. Disse tal lader ingen tvivl om, at Tønder i første halvdel af det nittende århundrede **ikke var det dansktalende Nordslesvigs seminarium**. At der bestod et stort behov for rekruttering af lærere til de dansktalende skoler, var indlysende. I tiden mellem 1805 og 1817 fremkom der da også forslag om at oprette danske seminarier i Nordslesvig. Det skete ikke for at fremme danskheden i landsdelen, men var i oplysningstidens ånd dikteret af praktiske hensyn.

I denne forbindelse må nævnes provst **Jasper Boysen (1765-1818)** i Slesvig og pastor **Christian Salling (1778-1833)** i Vonsild. Var deres forslag om et dansk seminarium i Nordslesvig på dette tidspunkt blevet ført ud i livet, havde der været en mulighed for at ændre adskilligt i Sønderjyllands historie. Nu skete der intet. Af gammel vane nølede man, en holdning der karakteriserer dansk administration i første halvdel af det nittende århundrede i spørgsmål angående hertugdømmet Slesvig. Da man endelig i 1847 agtede at realisere planen om et dansk seminarium i Vonsbæk ved Haderslev, var tiden forpasset.

Der tilkommer **generalsuperintendent Adler** den ubestridelige fortjeneste, at han med aldrig svigtende energi og tålmodighed arbejdede for at skaffe folkeskolens lærere bedre arbejdsvilkår og et nogenlunde tåleligt udkomme. Det skete i erkendelse af, at på skolens område var spørgsmålet om at højne lærernes faglige og sociale niveau utvivlsomt tidens centrale problem. Herom bærer frem for alt hans skelsættende arbejde: Almindelig Skoleforordning for hertugdømmerne Slesvig og Holsten af 24 august 1814 klart vidnesbyrd. Som kirkens høje chef betragtede han præsten som lærernes naturlige, selvskrevne tilsynsførende og rådgiver. Forslag om oprettelse af seminarier foreligger der ikke fra hans hånd. Da spørgsmålet blev rejst, nølede han og må bære sin del af ansvaret for, at forslaget om et rent dansk seminarium i Nordslesvig ikke blev ført ud i livet, mens tid var.

Fra **Ranum seminarium (1848....)** fik fem dimittender ansættelse i Nordslesvig:

Bjerrum, Jans Smidt 1849 (204), Eskesen, Poul 1858 (667), Obbekær, Niels Peter 1856 (2198) Hansen, Silas 1860 (1032), Andresen, Andreas Georg 1864 (49).

og fra **Gedved seminarium**: Fogt, Jens Hansen 1867 (712).

Skårup seminarium 1803

Intet dansk seminarium har bidraget med så stort et kontingent af danskuddannede lærere til de nordslesvigske skoler som Skårup, oprettet i 1803 af **dr.phil. Peder August Wedel (1768-1842)** med det formål, at »uddanne duelige skolelærere for almuen«. Det er først efter at Brahetrolleborg i 1824 måtte lukke, at tilgangen til Skårup fra hertugdømmerne sætter ind. Til gengæld bliver den nu ganske betydelig. I 1837 var der således af 36 dimittender 28 fra Sønderjylland og Holsten, i 1841 af 42 dimittender 26 dernedefra. At der blev taget særligt hensyn til disse elever fremgår deraf, at der i 1844 er tildelt faget tysk i 1. og 2. klasse tre ugentlige timer, mens faget dansk må klare sig med henholdsvis 3 og 4 ugentlige timer. Hvorledes livet i den lille fynske landsby har formet sig i betragtning af de uundgåelige sprogvanskeligheder, er det ikke let at forestille sig. Men tallet 166 Skåruper ved de nordslesvigske skoler taler tydeligt om det betydelige bidrag, seminariet har ydet til landsdelens folkeskoler:

Aggesen, Aage Johansen 1847 (4), Agertoft, Christian Melchior 1815 (2), Alsen, Johann

Friedrich 1837 (11), Andresen, Hans Loof 1841 (53), Asmussen, Asmus 1837 (81), Asmussen, Asmus 1839 (82), Assénholm, Claus 1813 (98), Assenholm, Peter 1856 (94), Barm von Johann Gotfred 1854 (125), Bartram, Christian 1852 (132), Beck, Peter Hansen 1843 (143), Bergholt, Jørgen 1835 (177), Bertelsen, Hans Jørgen 1842 (189), Blelefeldt, Christian Hinrich 1855 (197), Blohm, Hans Detlef 1860 (209), Blom, Christian 1867 (210 b), Blom, Christian Andersen 1869 (210), Bogh, Hans Andersen 1860 (218 c), Bonde, Jørgen 1848 (227), Bonnichsen, Cornelius 1836 (229), Borst, Lorenz 1863 (239), Brandt, Christoffer, Rasmussen 1862 (272), Brodersen, Jørgen 1842 (289), Böttcher, Frits Pedersen 1839 (355), Carlsen, Christian Ludvig 1855 (374), Carstens, Johs. Albert Theodor 1856 (385), Carstensen, Samuel Thyge 1835 (406 b), Christensen, Christen Lausen 1836 (422), Christensen, Jørgen 1837 (439), Christensen, Jørgen (440), Christensen, Lorentz Peter 1843 (442), Christiansen, Lorenz 1848 (473), Christlieb, Christian Peter 1815 (484), Clausen, Jørgen 1852 (511), Corydon, Jess 1864 (528), Dall, Jes 1834 (540), Dall, Lorenz 1838 (544), Dau, Niels Jensen 1854 (554), Diedrichsen, Niels 1859 (573), Fallesen, Hans Nissen 1833 (683), Fallesen, Jørgen 1827 (684) Franzen, Andreas Martin 1852 (722), Franzen, Jens 1847 (725), Geill, Hans Christian 1834 (787 b), Gregersen, Jens Nis 1838 (827), Hansen, Hans 1839 (917), Hansen, Hans August 1855 (922), Hansen, Heinrich, 1856-57, Århus 1860 (945), Hansen, Iver 1847 (952), Hansen, Jens 1841 (959), Hansen, Johannes Frederik 1864 (970), Hansen, Jørgen 1844 (977), Hansen, Jørgen Petersen 1839 (982), Hansen, Knud, 1847 (985), Hansen, Peter 1827 (1017), Hansen, Peter 1834 (1018), Henningsen, Lorenz Heinrich 1849 (1077), Henningsen, Lorenz Peter 1836 (1078), Holm, Simon Jørgensen 1854 (1120), Holst, Christian 1850 (1123), Holst, Søren Hansen 1845 (1131), Holzmann, Mathias Heinrich 1840 (1132), Iversen, Jens 1838 (1195), Iversen, Vilhelm Christian 1857 (1203), Jendresen, Hans 1838 (1260), Jensen, Jens 1837 (1297), Jensen, Jens Nicolaisen 1864 (1311), Jessen, Hans Asmussen 1843 (1381), Jessen, Niels 1838 (1403), Jessen, Lorentz 1841 (1402), Jepsen, Rasmus 1829 (1366), Johannsen, Hans Christian 1840 (1415), Johannsen, Peter 1844 (1431), Johannsen, Peter Jørgen 1859 (1443 b), Juhl, Bertel Nielsen 1839 (1453), Juhl, Severin 1838 (1460), Jørgensen, Jens Nissen 1846 (1505), Jørgensen, Jørgen 1838 (1507), Jørgensen, Frederik 1854 (1497), Jørgensen, Lorenz Chr. 1848 (1512), Jørgensen, Mathias 1852 (1514), Jørgensen, Niels Jacob 1844 (1516), Jørgensen, Peter 1846 (1520), Karstens, Heinrich 1855 (1539), Kjær, Peder 1813 (1567), Kjærbølling, Laurits Georg 1830 (1570).

Klinge, Erik Anton 1868 (1577), Knudsen, Knud Hansen 1861 (1597), Knudsen, Johannes Enevold 1862 (1594), Knutzen, Knut Carl 1834 (1606), Kløster, Andreas Christian 1835 (1582), Koch, Christian Heinrich 1849 (1612), Koch, Johan Nissen 1851 (1614), Kock, Claus Peter Friedrich 1856 (1610), Konstmann, Hans Kristian 1848 (1619), Kæstel, Georg 1865 (1672), Larsen, Henrik 1700 (1700), Lassen, Hans 1850 (1703 b), Lassen, Lorenz Peter 1845 (1711), Lauritzen, Christian Matthæus 1855 (1721), Lauritzen, Heinrich Thede 1852 (1722), Lausen, Jørgen Heinrich 1841 (1738), Lorenzen, Christian 1850 (1791), Lorenzen, Jürgen Johan 1839 (1806), Lorenzen, Lorenz 1837 (1810), Lorenzen, Mathias 1853 (1815), Lund, Laurids Petersen 1845 (1834), Lund, Niels Peter 1838 (1839), Madsen, Niels 1841 (1888), Madsen, Mads Nissen 1837 (1886), Marcussen, Claus 1829 (1897), Matthiesen, Claus Petersen 1862 (1923 b), Matzen, Johannes 1841 (1943), Matzen, Matz 1848 (1948 b), Mitballe, Falle 1813 (1975), Moritzen Moritz Broder 1857 (1995), Møller, Hans Phillip 1838 (2029), Møller, Lauritz 1834 (2041), Maack, Claus 1833 (2059), Maasbøl, Andreas Peter 1843 (2061), Nielsen, Anders 1844 (2086), Nielsen, Hans Madsen 1844 (2103), Nissen, Anders 1845 (2121), Nissen, Jens 1845 (2140), Nissen Christian 1844 (2128), Nissen, Nis Hansen 1836 (2162), Nissen, Nis Petersen 1849 (2163), Nissen, Peter 1843 (2168), Nolesen, Daniel Andreas 1849 (2175), Paulsen, Jacob 1856 (2235), Pedersen, Matthias Lausten 1837 (2255), Peters Hans Rambach 1858 (2261), Petersen, Hans Jespersen 1836? (2324), Petersen, Hans Peter 1844 (2331b), Petersen, Jes 1829 (2351), Petersen, Johannes P.Chr. 1857 (2365 b), Petersen, Jørgen 1863 (2369), Petersen, Matthias 1837 (2395), Petersen, Peter Christian 1843 (2424), Petersen, Peter 1847 (2416), Petersen, Peter Nissen 2431), Petersen, Simon 1829 (2438), Petersen, Villads 1834 (2448), Prehn, Johan Heinrich 1834 (2476), Priess, Christian Alexander August, priv. 1842 (2481),

Raben, Johan Jensen 1829 (2487), Raben, Søren Olufsen 1834 (2489), Raun, Lorentz Jessen 1826 (2508), Rohde, Hans Julius 1839 (2555), Schjøtt, Hans Hansen 1838 (2611), Schlüter, Johan Hinrich (2623), Schmidt, Christen 1858 (2636), Schmidt, Jens Madsen 1848 (2667 b), Schmidt, Johannes Rattenborg 1846 (2673), Schmidt, Niels Hansen 1863 (2685), Schmidt, Peter Jørgensen 1854 (2688), Schmidt, Peter Warming, 1845 (2689), Schütt, Lorenz Christian 1844 (2719), Siensen, Jürgen Wilhelm 1842 (2745), Sparre, Peter 1. del 1861 (2775), Stougaard, Christian Hansen 1833 (2804), Struck, Christen Madsen 1842 (2806), Støjer, Christian Alexander 1847 (2814), Thlelsen, Hans Nissen 1829 (2833), Thomsen, Hans 1855 (2899), Thomsen, Lauritz 1846 (2909), Tøgesen, Tøge 1837 (2975), Wilhelmsen, Peter Christian 1840 (3045).

Det var navnlig i omtalen af Skårup sem. at man fra tysk hold mente at kunne bedømme uddannelsen der som ringe. Det er der intet, der tyder på. Samtlige skolelærerseminarier i Danmark var underkastet det af kongen den 10. febr. 1818 approberede reglement, der med betydelige krav både til undervisningen og til afgangsprøven sigtede mod en fyldestgørende læreruddannelse. Der kan ikke herske tvivl om, at seminariet blev dygtigt ledet af forstanderne dr. phil. P.A. Wedel og dr.theol. J.C. Schurmann, der i seminariets jublæumsskrift i 1853 giver interessante oplysninger om den daglige undervisning og om fagenes fordeling blandt seminariets lærere. Elever fra det dansktalende Nordslesvig har givetvis haft gode muligheder for at følge undervisningen. Derimod har der været vanskeligheder for de elever sydfra, der mødte med et meget ringe kendskab til det danske sprog.

Ganske vist fortæller Thomas Johannsen (8), der var bror til Gustav Johannsen, »det var forbavsende, så hurtig de tysktalende (d.v.s. fra plattysktalende egne) lærte at tale dansk«, men når 62 holstenere og 420 slesvigere i tiden fra 1831 til 1864 søgte deres uddannelse på Skårup, må dette seminarium nok betegnes som det ejendommeligste miljø for dansk læreruddannelse. Det kan derfor være interessant, at følge enkelte i deres gerning.

Jürgen Heinrich Thran, født i Kleinsee ved Bergenhusen blev sem. læ. i Skårup, døde smst. 16.3.1893. Heinrich Christin Werneburg, født i Kiel var læ. i Nykøbing.

Fire unge mænd søgte efter deres uddannelse på Skårup tilbage til deres hjemby og to af dem sluttede som »Hauptlehrer«. Blandt »die Skrupper«, (9), som de almindeligvis blev kaldt, må nævnes Jacob Fr. Th. Aye, førstelærer ved sem. i Tønder danske afdeling 1866-70, Johannsen, Peter J. sem.læ. i Uetersen, Johannes Peter Christian Petersen dim. 1857, kredsskoleinspektør i Åbenrå 1876 - 87. Den kendte botaniker Lorenz Borst, dim. 1863, læ i Mjolden 1867-1892, Peter Christian Wilhelmsen, førstelæ. i Åbenrå 1865-86, Kock, Klaus Peter Friedrich, rektor ved pigeborgskolen i Åbenrå 1865-1900 Den længstlevende slesviger fra Skårup sem. var Johan Christian Hansen, læ. i Sdr. Brarup, død 5.12.1928, 91 år gammel.

JELLING SEMINARIUM

Blev oprettet i forbindelse med interessen for den vågnende danskhed i hertugdømmet Slesvig. Det blev fra 1841-48 ledet af sognepræst Peter Friedrich Nielsen og optog i tiden 1851-59, 79 sønderjyder som elever.

Dets navnkundige leder var **Hans Jørgen Marius Svendsen** (1816-72), der bl.a. sørgede for seminaristernes undervisning i tysk med henblik på en lærergerning i Sønderjylland.

Ved nordslesvigske folkeskoler:

Andresen, Hermann, priv. 1853 (26), Andersen, Jørgen 1855 (30), Andersen, Nis Peter 1852 (38), Andresen, Jens Johannsen 1856 (58), Andresen, Janke 1848 (57), Appel, Jes Peter priv. 1850 (79), Asmussen, Johannes Petersen 1858 (90), Behrendsen, Heinrich Andreas 1854 (154), Bergholt, Jakob Frederik 1856 (174), Bergsted, Jørgen Hansen 1854 (181), Billum,

Søren Christian 1847 (201), Bjerrum, Peter Nielsen 1866 (205), Blume, Niels Peter Jakob 1845 (212), Buck, Frederik Gregor 1865 (324), Bundesen, Paul 1856 (329), Busk, Søren Peter 1843 (336), Carstensen, Hans Emil 1857 (397), Christiansen, Oluf Christian 1857 (481), Dahl, Georg Frederik 1862 (532), Espensen, Jens Peter 1861 (671), Fogt, (Voigt) Lavrids Nikolaj 1861 (2993), Franzen, Jacobi 1852 (724), Friis, Peter Ludvig 1858 (758), Hansen, Peder Poulsen 1850 (1013), Hansen, Hans 1849 (918), Hansen, Hans Jørgen 1860 (937), Hansen, Jens 1850 (960), Hansen, Mikkel 1853 (1005), Hansen, Peter Petersen, priv. 1850 (1029), Holst, Balthasar 1854 (1122), Høj, Peter (1160 b), Haas, Peter 1855 (1175), Jacobsgaard, Andreas Jensen 1851 (1246), Jensen, Hans 1850 (1282), Hansen, Hans Jakob priv. 1854 (1289), Jensen, Jens, priv 1857 (1298), Jensen, Hans Thøgersen 1854 (1292), Jenssen, Jens Andersen 1856 (1344), Jespersen, Jeppe Mads-Lilholt, 1855 (1317), Jessen, Hans 1847 (1380), Jessen, Hans Hansen 1855 (1382), Juhler, Jep Clausen 1853 (1461), Jørgensen, Asmus Andersen 1852 (1491), Jørgensen, Peder Mikkelsen 1850 (1523), Kallesen, Knud Ernst 1849 (1529), Kjær, Nis Rasmussen 1860 (1564), Kjær, Niels Andersen 1853 (1563), Kloster, Nis Kristian 1845 (1588), Kunstmann, Jes Hansen 1857 (1660), Kuntz, Nis 1853 (1661), Kylling, Jep Matthiesen 1854 (1669), Lassen, Peter Christian 1856 (1716), Lassen Hans Henrik 1849 ( ), Lauesgaard, Jørgen Pedersen 1858 (1720), Lauritzen, Johannes 1844 (1730), Laursen, Lauritz 1851 (1736), Lund Jens Martini 1865 (1830), Lund, Niels Lauridsen 1851 (1838), Lykke, Claus Knudsen Pedersen 1846 (1858), Madsen, Mads Christian 1853 (1885), Martensen, Thomas Christian 1855 (1909), Marxen, Claus Jørgen 1856 (1911) Mathiesen, Mathias 1855 (1915) Mayland, Johannes 1844 (1951), Michaelsen, Jørgen 1852 (1968), Mordhorst, Carl Jeppe 1857 (1990), Møller, Bertel Hansen 1852 (2020), Møller, Jørgen Andersen 1830 (2038), Mørk, Peder Jørgensen 1853 (2057), Nielsen, Jørgen 1855 (2104), Nielsen, Niels Lorenzen 1853 (2109), Nissen, Nis 1854 (2155), Nørgaard, Lars Peter 1862 (2191) Petersen, Andreas 1857 (2267), Petersen, Christian 1866 (2289), Petersen, Hans Jakob 1851 (2323), Petersen, Mathias 1865 (2393), Petersen, Niels 1854 (2398), Plov, Thomas Sørensen 1853 (2457), Pors, Søren Jensen 1844 (2466), Randsløv Niels Blicher 1843 (2490), Rosendal, Jeppe Jeppesen 1849 (2572), Schrøder, Mathias Mathiesen 1847 (2701), Schulz, Simon Jørgensen 1854 (2707), Simonsen, Mathias 1853 (2752), Skov, Poul Nielsen 1871 (2758), Skytt, Kristian Baltersen 1859 (2765), Skøtt, Johan 1858 (2766), Sørensen, Hans Nielsen 1866 (2845), Sørensen, Jens Michael 1856 (2849), Thorup, Theodor 1852 (2928), Tranberg, Peter 1850 (2959), Tved, Christian Jørgensen 1862 (2970 b), Uhlenberg, Hans Peter Christiansen 1860 (2982).

Situationen 1820 - 48

Kong Frederik 6.'s reskript til det slesvig-holstenske kancelli af 15. dec. 1810 om det danske sprogs indførelse ved gudstjenesten, skoleundervisningen og rettergangen overalt i hertugdømmet Slesvig, hvor det var »Almeenmands Sprog«, blev som bekendt ikke ført ud i livet. For kancelliets indgående behandling af forslaget og de indhentede betænkninger samt de grunde, der førte til kancelliets afgørelse »Wegzulegen« har professor Knud Fabricius (10) gjort udførligt rede. Kendsgerning er, at et initiativ fra kongen i et for det danske sprog og dermed for dansk skoleundervisning betydningsfuldt spørgsmål var forblevet resultatløst. I de fleste distriktsskoler blev der givet undervisning i tysk, nok hyppigst mod ekstrabetaling til læreren.

Enhver ansøger til et embede ved en distriktsskole måtte lade sig eksaminere af kirkeprovsten. Det gjaldt forresten også efter bestået afgangseksamen fra et seminarium og igen ved forflyttelse til et nyt provsti (11). Under denne eksamination måtte ansøgeren bl.a. gøre rede for sit kendskab til tysk, og udfaldet af denne prøve kunne være medbestemmende for hans ansæt-

telse, Derved skabte provsterne sig en ikke ringe indflydelse på besættelsen af lærerembederne i deres provsti.

Tysk var undervisningssproget i de fire købstæder, i enkelte flækker og i Ubjerg og Bov sogne.

Der var i 1820 ansat 119 seminarieuddannede lærere i de nordslesvigske skoler, 21 fra Kiel, 98 fra Tønder, alle tyskuddannede. Andet havde på dette tidspunkt- og for **resten 40 år fremover** - landsdelens kaldende myndigheder ikke at tilbyde de dansktalende landsbyskoler. Fandtes der ikke et alternativ til denne umiskendelige tilsidesættelse af disse skolers naturlige behov for kvalificerede undervisere i og på børnenes modersmål, måtte den danske befolkning imødesee fremtiden med bange anelser.

Embedssproget var tysk helt op til Kongeåen. De officielle forordninger udkom på tysk. Forhandlingerne i retten foregik på tysk. Embedsmændene, det socialt bedre stillede borgerskab, selv adskillige præster talte tysk i hjemmene. Tysk var de dannedes, videnskabens og kulturens sprog, dansk derimod den jævne mands, almuens lidet agtede sprog. Den nordslesvigske landsbyskole måtte imødesee en kritisk situation. Hvem afværgede faren for en germanisering af landsdelen via skolen?. Hverken København eller Gottorp synes at have ofret denne alvorlige situation den ringeste opmærksomhed. Det var **Nordslesvigs unge mænd**, der tog spørgsmålet i deres egen hånd, sikkert ikke af nationale grunde, men simpelthen fordi de ønskede at uddanne sig til lærere i deres hjemstavn på kongerigske seminarier. Så sent som i dag skylder vi disse unge mænd anerkendelse og tak for deres historisk så betydningsfuld indsats, der med nøgterne tal ligger klart oplyst.

Fra første færd forelå en besynderlig situation. Kongeåen var i mange henseender en særdeles effektiv grænse mellem hertugdømmerne og kongeriget. Det gjaldt også på skolens område. Dertil må føjes tidens primitive samfærdselsmidler og den almindelig udbredte bundethed til hjemstavnen, ikke mindst indenfor det samfundslag, som lærerne kom fra. Alligevel drog unge mænd i stort tal nordpå til kongerigske seminarier. Der stod ingen organisation eller forening bag dem. Ingen ansvarlig myndighed animerede dem til at søge denne uddannelse eller støttede dem i deres foretagende. Men i mere end en menneskealder fortsatte den frivillige vandring af landsdelens unge mænd til fjerne kongerigske seminarier for få år senere at vende tilbage til hjemstavnen.

Derom taler oversigten over nordslesvigske lærere dimitteret fra danske seminarier sit klare sprog.

Efter oplysningstiden kølnedes iveren for skolen, og reglementet af 1818 blev afløst af plakat af **19. oktober 1824**. Det gik hårdt ud over seminarierne. Borris måtte lukke i 1824. I 1826 blev det sidste hold dimitteret fra Brahetrolleborg, og i 1831 blev Vesterborg seminarium nedlagt. Kun Jonstrup, Skårup, Snedsted og Lyngby fik lov til at fortsætte. Der var på dette tidspunkt tale om en tilbagegang i læreruddannelsen, som der først blev rådet bod på ved loven af 15. febr. 1857 om seminarielærernes lønning og om en ny skolelærereksamen.

Også indførelsen at **den indbyrdes undervisning** med sin åndløse mekanisering, der reducerede læreren til overleder af hele maskineriet, må regnes for et tilbageskridt på skolens område. Den udenlandske metode blev stærkt favoriseret af kong Frederik 6., og dens begejstrede tilhængere og fortalere fik oprettet normalskoler, der skulle instruere lærerne om metodens indførelse. Nordslesvig fik sin normalskole i Vonsild med pastor Salling som leder. Her måtte mange nordslesvigske lærere på kursus tilegne sig den fremmede metode. Skolerne blev gratis forsynet med det omfangsrige undervisningsmateriale i form af tabeller, fremstillet i København. Metoden krævede større lokaler og støttede derved kravet om til- og ombygning af landsbyskolerne.

Efter kongens død i 1839 voksede modstanden mod metoden, og den ejendommelige

opfindelse på pædagogikkens område mistede sin dominerende stilling både på seminarierne og i skolerne, efter at den havde været toneangivende i det meste af en menneskealder.

I tiden fra 1814-1848 hvilede skolelovgivningen. Den eneste forordning, der angik lærerne, er dateret 4. april 1845 og omhandler den administrative afskedigelse af uværdige og uduelige folkeskolelærere. Heller ikke under treårskrige 1848-50 udkom nye skolelove.

Den 14. maj 1840 udstedte kong Christian 8. **sprogreskriptet**, der genindførte dansk rets- og øvrighedssprog i Nordslesvig. Som et vederlag til det tyske element skulle der gives tre ugentlige timer i tysk uden for skoletiden og betaling herfor skulle afholdes af statskassen. Allerede i 1841 blev der undervist i tysk uden for skoletiden i 183 nordslesvigske skoler uanset elevtallet, og lærerne fik udbetalt 2196 rdlr. af statskassen, et ikke ubetydeligt tilskud til deres beskedne indtægter. Om udbyttet af denne undervisning foreligger der ikke nærmere oplysninger, og tilslutningen blev under indtryk af den folkelig-nationale bevægelse mindre år efter år.

Lærerne i Als Nørre-Herred- under det danske Kancelli- blev ved kgl. resolution af 4.1.1851 fritaget for at skulle give undervisning i det tyske sprog. Dermed mistede lærerne en godtgørelse på 12 rdlr., men overdirektionen for de kgl. kirker på Als og Ærø bemyndiges til at udbetale lærerne et gratiale på indtil 12 rdlr. af kirkekassen.

Sprogreskriptet vakte betydeligt røre både på dansk og på tysk hold. Embedsmændene og navnlig advokaterne var meget misfornøjede, de liberale slesvig-holstenere forbitrede, og hertugen af Augustenborg gav ordre til at sabotere dets udførelse.

Modstanden kom endog fra en side, man ikke skulle vente den fra. Stænderdeputerede, storbonden This Steenholdt fra Rabsted, satte sig i spidsen for en petition om tilbagekaldelse af reskriptet og nåede at samle 200 underskrifter, hovedsagelig hos standsfæller. Det var bestilt arbejde, en hån mod landsdelens modersmål.

Reaktionen mod dette bagholdsangreb kom omgående. 31 mænd af forskellige samfundslag indbød til egenhændigt at underskrive **en takkeadresse til kongen**. Blandt indbyderne var ingen præster, men 5 degne og lærere: Peter Christian Jensen, Vonsbæk, dim. Vesterborg 1830, Jeppe Jørgensen Barsøe, Kastrup, Vesterborg 1832, Anders Jensen Kloster, Sommersted, autodidakt, Anders Madsen Brændstrup, Vesterborg 1832 og Anders Jensen Schmidt, Østerlindet, Borris 1816.

Der blev trykt over 100 lister med indbydernes navne og takkeadressen til kongen, skrevet af Chr. Flor. Et afsnit af indbydelsen var særlig fremhævet:

Af sognefogeder og skolelærere venter vi, at de især ville understøtte vort Foretagende ved underskrivernes Indsamling.

Indbyderne appellerede ikke forgæves til lærernes aktive medvirken. Listerne blev sendt til 54 sogne, hovedsagelig til Haderslev og Tørninglen provstier. I landsbyer med sogneskoler er det almindeligt, at degnen og sognefogeden skriver sig øverst på listen og det er disse to, der gør det store arbejde med at indsamle de talrige underskrifter helt ude i sognets yderdistrikter og det blandt alle samfundslag, også de økonomisk og socialt dårligt stillede. 106 lister kom tilbage til legebibliotekar Chr. Sørensen i Haderslev med 2850 underskrifter.

Navnene kan læses på den mikrofilm af Chr. 8.s arkiv nr. 263, som Rigsarkivet venligst har stillet til rådighed. Her findes også lærernes navne, og det er i dag muligt at oplyse om deres

uddannelse. Det drejer sig om **56 landsbylærere**, 8 uddannet på Tønder seminarium, ældre, sikkert udmærkede lærere, 13 danske autodidakter og 35 uddannet på danske seminarer: 11 på Skårup, 5 på Brahetrolleborg, 3 på Lyngby, 3 på Fole, 5 på Nustrup, 2 på Borris, 1 på Egtved og 5 på Vesterborg seminarium. Og indsamlingslisterne dækkede mindre ned halvdelen af Nordslesvigs sogne.

At lærerne her klart stiller sig i **opposition** til embedsmændene og til deres foresatte, gejstligheden, er indlysende. Tallene dokumenterer landsbylærernes indsats i denne nationale aktion, der retter sig mod landsdelens tyskorienterede embedsmænd og klart tager parti for kongehuset og modersmålet.

»**Den slesvigske Forening**« blev stiftet den 12. juni 1843. I løbet af få måneder fik den 117 medlemmer, heraf 109 gårdmænd, økonomisk og socialt uafhængige bønder i Haderslev Østeramt og 2 degne:

Andreas Schmidt i Østerlindet og Bendix Bergholt i Gabel, men de var betegnende nok tillige gårdmænd. Der kan ikke herske tvivl om, at der var tale om en eksklusiv klub, og at der blev trukket et klasseskel. I indbydelsen fandtes følgende vending: Vi må enten sende vore sønner og døtre, som skulle lære noget mere end deres catechismus, ad tyskernes slibrige skolevej, eller lade dem opvokse i uvidenhed. Landsbylærerne følte sig ikke uden grund brøstholdne over denne omtale og anmodede den 2. sept. 1843 om en forklaring. Henvendelsen var underskrevet af 21 velagtede degne og lærere, bl.a. af Bergholt i Hejls, Kloster i Sommersted og Bekker i Gml. Haderslev. I sin svarskrivelse søgte foreningen at glatte ud, men sagen skabte nogen misstemning mellem lærerne og foreningen.

Uden for Haderslev amt havde foreningen kun få medlemmer, og den søgte ikke opbakning indenfor de brede samfundslag. Imidlertid talte den blandt sine medlemmer en række af de betydeligste førerskikkelser i kampen for danskheden og har utvivlsomt haft sin betydning som ledergruppen i den nationale kamp. Nu kan officererne ikke føre en kamp uden en hær, der er fortrolig med sin opgave og trænet til formålet. Det gjaldt også for den folkelig-nationale bevægelse i fyrreerne. At foreningen ved sin ukloge fremfærd i modstanden mod patentet af 29. marts 1844 gav anledning til, at netop bønderne i Haderslev amt i flere sogne oprettede de såkaldte »Sogneopstande« må regnes for et alvorligt minus, og det lykkedes heller ikke foreningen i årene omkring 1846-47 at bevare sit oprindelige præg.

Vinteren 1838/39 blev der i København stiftet »**Selskab til dansk læsnings Fremme i Slesvig**«. Et opråb fra Nordslesvig om tilslutning bar også adskillige læreres underskrift, bl.a. af Jacob Jørgensen i Guderup, dim. Vesterborg sem. 1810, og Peter Hansen i Dyndved, dim. Skårup 1827. Til trods for at foretagendet af øvrigheden blev stemplet som fjendtlig »propaganda«, blev der allerede det første år sendt 6.000 bøger til landsdelen, og i løbet af fire år blev der oprettet 60-70 udlånsbiblioteker med op til 20.000 bind, heraf halvdelen i Haderslev amt. Bibliotekerne blev bestyret af enkelte præster, en del lærere og nogle gårdmænd. Bogbestanden talte mange religiøse skrifter, men også værker af Holberg, Ingemann, Blicher, Oehlenschläger o.a. var rigt repræsenteret. Den danske bog blev modtaget med åbne arme.

Det er betegnende, at der også blev oprettet nogle udlånsbiblioteker syd for Flensborg-Tønder linjen. De fik imidlertid en kort levetid. Med tysk skolesprog følte de snart som et fremmedlegeme mellem hjemmene og skolen, der måtte bekæmpes. Den ildesete danske bog var der dømt til at overvintre i enkelte danske hjem.

I Nordslesvig var der vitterligt tale om en opvågning, en opladthed for dansk litteratur, et

Nordslesvigske lærere dimitteret fra danske seminarier i årene 1790-1884

	Blågård-Jonstrup	Brahetrolleborg	Vesterborg	Nustrup	Egtved-Fole	Borris	Snedsted	Lyngby	Skaarup	Jelling	Ranum Gedved	I alt	Tønder 1857-64	Tønder da.afd. 1864-84	I alt
1790-99	1											1			1
1800-09	1	5	1									7			7
1810-09		22	5	12	3	5	1		5			53			53
1820-29		13	11	6	5	2		4	11			52			52
1830-39	1		9				1	18	47			76			76
1840-49	1						8	28	55	24	1	117			117
1850-59								16	34	57	2	109	2		111
1860-69	13							2	16	12	3	46	83	49	178
1870-79										1		1		130	131
1880-89														71	71
1890-99															
1900-09															
	17	40	26	18	8	7	10	68	168	94	6	462	85	250	797

Til de danske seminarieuddannede lærere må lægges et ikke opgjort, men betydeligt antal eksaminerede af kirkeprovsten og eksamenskommissionerne, af dansktalende privatister, autodikater, præparander og andre ikke seminarieuddannede lærere ved nordslesvigske folkeskoler.

spontant behov for læsning. P. Lauridsen skriver i lyriske vendinger: »Det var guldalderens litteratur, der brød land. Dens tale trængte frem selv til de fjerneste og goldeste landsbykroge som en ildnende hvisken og forstyrrede den gravens fred, som Sønderjylland hidtil havde nydt.«

Samme historiker havde 10 år tidligere kaldt Nordslesvig »en mørk krog, et dansk legeme i fremmede klæder, overhævet af en tysk kulturhimmel, der ikke tillod den nydanske ånd at trænge ind i befolkningen«. Egentlig burde en historiker give os en i hvert fald sandsynlig forklaring for hans nyvurdering så få år senere.

Nu giver et kig på oversigten over nordslesvigske lærere dimitteret fra danske seminarier svar på spørgsmålet om, hvem der i fyrreerne rundt omkring i sognene beredte jordbunden for den danske bog.

Den opgave tilfaldt ganske selvfølgelig de **298 nordslesvigske lærere**, der i tiden 1810 - 49 var blevet uddannet på 11 danske seminarier. Der er heller ingen grund til at stemple alle på Tønder sem. siden 1791 uddannede lærere som tysk- eller slesvig-holstenskorienterede. Det gælder tydelig nok nogle af dem; men de skønnes at have været i mindretal.

Ved bedømmelse af situationen må man gøre sig fortrolig med den kendsgerning, at oversigten over tysk- og danskuddannede lærere bygger på **lærernes dimissionsår**. Lærerne er på dette tidspunkt ca. 20 år gamle. Danmarks Statistik har venligst stillet et skema til rådighed, der angiver middellevetiden, d.v.s. **restlevetiden** for 20-årige mænd fra året 1840 og 1860 til henholdsvis 40,1 og 41,6 år. Lægger man til de nævnte læreres dimissionsår deres af Danmarks Statistik opgivne restlevetid, skulle lærere dimitteret 1840 og 1860 have alle muligheder for at virke i deres embeder frem til henholdsvis 1880 og 1900.

For resten giver to vidnesbyrd et flimrende billede af situationen i Nordslesvigs landsbyskoler i første halvdel af 1800-tallet.

Dejn Anders Kloster i Sommersted fortæller, at han, der blev født 1783 af danske forældre i Sdr. Bjert, i sin barndom blev plaget med »at lære en tysk ABC bog, tysk Luthers Catechismus, tysk Evangeliebog o.s.v.« Han har bestemt haft talrige lidelsesfæller. Blot et slægtled senere lærte Laurids Skau, der var født i 1817 hos nævnte dejn A. Kloster i Sommersted skole at skrive modersmålet rent og fik undervisning i Danmarks historie m.m.. Vi er her vidne til det for et grænseland ejendommelige, at undervisnings sproget pludselig og frivilligt skifter, og at hele atmosfæren bliver en helt ny ved modersmålets sejr.

Når vi undtager Tørninglen og Als, misrøgtede og tilsidesatte flertallet af præsterne og embedsmændene i 1840-erne det danske sprog til fordel for det fremmede. Det betød, at landsbyskolen befandt sig i en nøglesituation. Imidlertid dominerede de danske lærere landsbyskolen. De drømte ikke om at øve national indoktrinering i retning af at virke for Nordslesvigs nærmere tilknytning til moderlandet. Det kunne der slet ikke være tale om. Danskheden i Nordslesvig var kongetro, havde front mod embedsmændene, og forbindelsen nordpå var kun svagt udbygget. De mange forsømmelser i sommerhalvåret var givetvis et alvorligt minus for landsbyskolen, men der kan ikke herske tvivl om, at de danske landsbylærere har set det som deres naturlige opgave i deres gerning at bringe modersmålet, dansk sang, Danmarkshistorie m.m. inden for skolens vægge, hvad der unægteligt på dette tidspunkt både folkeligt og nationalt må bedømmes som en meget betydningsfuld indsats. Med den store kontaktflade, som landsbydegnene og - lærerne vitterligt havde, må man have lov til at regne dem for en vigtig igangsættende faktor på den danske front, en vejleder til dansk bevidsthed, til dansk opvågning.

Disse mænd har man forbigået i tavshed. Deres billeder findes ikke i historikernes bindstærke værker. De var med til at lægge sten på sten » i muren der hegner hendes gård«, var med til at bygge op det Dannevirke, der aldrig blev løbet overende.

1848

Krigen skabte selvsagt store vanskeligheder for Tønder seminarium. Mange seminarister meldte sig frivilligt under de slesvig-holstenske faner og Bahnsen måtte se antallet af elever falde år efter år. Frivillige fra tyske byer, der var illet slesvig-holstenerne til hjælp, lagde beslag på seminariets bygninger, kastede inventaret på gaden og opførte sig meget løssluppet. Efter krigen blev Tønder by inddraget i de blandede distrikter, idet kirkevisitatorierne den 7. febr. 1851 modtog sprogreskriptet, der krævede dansk som undervisningssprog indført i byens skoler. Dette måtte få alvorlige følger for det tysksprogede seminariums praktiktimer og foranledige seminariets flytning sydpå.

Det er ejendommeligt og ufatteligt, at det tog den danske administration 5-6 år at forlægge seminariet til Egemførde. Først i 1858 blev det genåbnet, nu som dansk seminarium under **A.Kühnels ledelse**. Om den ny forstanders program kunne der ikke herske tvivl. »Fra denne anstalt bør ingen udgå, uden at han udgår med et dansk sind og et dansk hjerte«. I løber af de få år, det danske seminarium fik lov til at bestå, fik 82 af dets dimittender ansættelse ved nordslesvigske skoler, og de fleste af dem blev i landsdelen også efter 1864.

Dimitteret fra sydslesvigske, holstenske og rigstyske seminarier.

Segeberg seminarium

Tønder seminarium kunne selvsagt ikke ene dække det stadig voksende behov for seminarieuddannede lærere i hertugdømmerne i 1830-erne. Dertil kom, at tilgangen af de på danske seminarier uddannede lærere voksede år for år, hvad navnlig forstander Christen August Bahnsen i Tønder bittert beklagede sig over. For at imødegå disse forhold blev der i 1840 oprettet et nyt seminarium- ikke som man måske kunne forvente i Kiel, men i Segeberg med dr. phil. Asmussen som forstander.

Dette ændrede foreløbig intet i forholdene ved de nordslesvigske skoler. Indtil 1864, d.v.s. indtil overgangen til preussisk styre, har formentlig kun to dimittender fra Segeberg virket ved nævnte skoler.

Først efter 1890 sender regeringen i Slesvig et ret talstærkt kontingent af »Schulamtsbewerber« - førstegangsansatte - fra Segeberg seminarium som andenlærere til Nordslesvig.

SEGEBERG seminarium (1839 ...

Dimittender ansat ved nordslesvigske skoler: Alpen, Heinrich Johann 1904 (9), Bachmann, Adolf 1912 (108). Baumgarten, Wilhelm Christian 1891 (136). Beuck, Erich 1913 (192b). Block, Peter Hinrich 1907 (208). Brødtmeyer, Adolf Christian 1891 (276). Brodersen, Niels Hansen, 1882 (292). Brux, Heinrich H.K. 1905 (3101). Clausen, Peter 1907 (516). Delfs, Hans Hermann 1880 (559). Egge, Marcus 1895 (626). Eggers, Johannes 1906 (627). Ehlers, Johann 1897 (631). Eckmann, Heinrich Georg 1910 (625). Erichsen, Peter 1891 (657). Feldvoss, Adolf Hermann (692b). Fuhlendorf, Gerhard 1901 (768). Goebel, Hermann 1909 (807). Greve, Hans Heinrich 1864 (832). Hannemann, Claus Johannes 1906 (870). Hansen, Adolf 1900 (871). Hansen, Christian Peter 1875 (904). Hansen, Hans Johannes 1906 (934). Haas, Friedrich Christian 1892 (1171). Hormann, Carl Hermann, 1906 (1136). Kardel, Andreas H.H. 1881 (1532b). Karnatz, Hugo 1899 (1536). Knuth, Hans Johann 1892 (1604). Knust, Willy Ludwig 1913 (1603). Koppe,

Fritz-Albrecht 1902 (1622). Krohn, Heinrich 1900 (1642). Krüger, August Wilhelm Gustav 1908 (1650). Kühn, Wilhelm Hinrich 1898 (1667). Lahann, Justa 1905 (1688b). Lange, Matthias Theodor 1893-94 (1692b). Lembke, August Heinrich 1891 (1748). Lorenzen, Christian 1886 (1792). Lüthje, Ludwig Emil Christian 1894 (1861). Matthiesen, Karl Jürgen Friedrich 1911 (1928). Meng, Hans Christian 1904 (1956). Meyn, Karl Johann Detlef 1894 (1964). Muche, Johann Wilhelm Fr. 1913 (2000). Mumm, Jürgen 1845 (2003). Münster, Heinrich 1906 (2015b). Møller, Wilhelm Friedrich 1913 (2053). Møller, Alwin Heinrich Ernst 1913 (2017). Nothorn, Hellmuth 1903 (2180). Peters, Christian 1905 (2258). Petersen, Carsten 1902 (2286). Petersen, Christian Freidrich M. 1903 (2293). Petersen, Daniel Wilhelm M. 1877 (2297). Petersen, Rasmus 1904 (2435b). Priess, Andreas Dietrich K. 1903 (2480). Rein, Friedrich Sophus Th. 1913 (2527). Renz, Otto 1913 (2531). Riemann Friedrich H.A. 1897 (2537). Rieper, Nikolaus Christian L. 1892 (2539). Rühmann, Johannes 1892 (2584). Sachau, Martin Peter 1912 (2589). Schlie, Hermann Ernst K. 1892 (2618). Schmalfeld, Karl Heinrich A. 1909 (2626). Schmarje, Wilhelm Th. J. 1865 (2627c). Schumacher, Klaus Friedrich 1896 (2710b). Schröder, Heinrich 1911 (2699). Schröder, Franz Heinrich 1899 (2696). Schwarke, Otto 1904 (2711). Schümann, Nikolaus Heinrich 1892 (2717). Seestädt, Walter Hugo Carl 1914 (2732). Sievertsen, Heinrich 1899 (2748). Sielck, Emil Gustav 1913 (2739). Stendorff, Ernst 1893 (2802). Stuhr, Hans Heinrich 1907 (2809). Sönksen, Andreas Peter 1844 (2828). Thomsen, Adolf 1908 (2888). Timmermann, Conrad 1899 (2939). Toesfeldt, Joachim Friedrich 1872 (2947). Warncke, Johann H. 1897 (3008), Vollstedt, Ernst Heinrich 1891 (2996). Voss, Wilhelm 1893 (3000 b). Wissing, Jürgen Anton 1890 (3060). Wulf, Heldt 1912 (3079).

EGERNFØRDE seminarium 1858 ...

Dimittender ansat ved nordslesvigske skoler: Andersen, Georg 1910 (20). Andersen, Peter 1919 (41). Bahr, Karl Hermann 1909 (117). Bager, Jürgen Hansen 1876 (111). Bargfeldt, Georg Fr. J. 1906 (3095). Bauer, Friedrich 1912 (134b). Baum, Christian Friedrich 1893 (135). Blaas, Hermann Carl 1899 (215). Bohn, Georg August 1904 (219). Boller, Paul Hermann 1901 (224). Boysen, Georg 1914 (256). Bielfeldt, Klaus Hermann 1908 (199). Blatt, Richard 1889 (207). Brandt, August 1896 (271b). Brammer, Heinrich 1894 (271). Bruhn, Christian Karl Lorenz 1893 (302). Böhde, Carl Heinrich Anton 1894 (348). Braack, Johannes 1907 (316). Carlsen, Hermann Eduard Cscar 1862 (376). Carstagne, Ernst Johannes Julius 1904 (381). Carstensen, Ernst 1919 (392). Christensen, Niels August Nikolai 1905 (448). Clausen, Gottfried Hans Heinrich 1897 (498). Clausen, Wilhelm Diedrich 1881 (518). Cornils, Ernst 1909 (527). Detlefsen; Johannes Heinrich 1896 (564). Diedrichsen, Richard Friedrich Jens 1904 (576). Doose, Johannes W. 1890 (587). Duus, Christian Lauritzen 1910 (609). Ehlers, Johann Heinrich Adolph 1894 (632). Ehlers, Wilhelm 1899 (633). Eskildsen, Claus 1902 (668). Feldmann, Heinrich Wilhelm 1893 (691). Finks, Johann Clausen 1861 (702). Frellsen, Heinrich Christian August 1897 (736). Grothusen, Wilhelm 1909 (841). Göttsche, Heinrich Carl Dietrich 1901 (857). Hagenah, Johannes 1907 (860). Hansen-Christensen, Christen 1909 (891). Heesch, Otto Johannes 1897 (1063). Heldt, Hans Christian 1893 (1070). Hellwig, Gottfried Wilhelm 1912 (1070b). Hansen, Klaus 1914 (1070c). Holm, Ernst Friedrich 1909 (1105). Jacobsen, August Hans 1911 (1214). Jensen, Johann Heinrich 1910 (1316). Jessen, Anders Korsgaard 1919 (1372). Joosten, Christian 1892 (1452). Jürgensen, Johannes Ferdinand Ernst 1902 (1484). Jørgensen, Jørgen 1903 (1508). Kunau, Christian 1897 (1658). Köhn, Theodor Heinrich 1891 (1674). Kuhrau, Robert 1914 (1657). Lammers, Heinrich Peter Christoph 1897 (1689). Larsen, Hans 1895 (1698). Lorenzen, Andreas Jens 1903 (1788). Matthiesen, August 1910 (1918). Meyer, Georg 1894 (1958). Mordhorst, Ernst 1900 (1993). Møller, Heinrich 1902 (2031). Nickelsen, Nickels Fr. Elevarius 1902 (2881). Nissen, Matthias 1905 (2149). Noll, Peter 1907

(2177b). Nuusbeck, Johannes 1912 (2181). Pahl, Claus 1894 (2220). Paulsen, Peter Johannes 1903 (2244). Petersen, Erich 1895 (2302). Petersen, Gustav 1874 (2309). Petersen, Heinrich 1895 (2334). Petersen, Nicolai 1894 (2396). Ravn, Marius Chr. Simonsen 1919 (2510b). Rathjen, Adolf 1906 (2503). Redepenning, Albert Otto Gustav 1915 (2518). Ritters, Johannes 1891 (2551). Roos, Heinrich Friedrich 1906 (2564). Schlütter, Otto 1889 (2624). Schmidt, Ferdinand 1906 (2647). Schmidt, Wilhelm Jürgen 1905 (2692). Schnoor, Wilhelm Richard Johannsen 1891 (2694). Slevvers, Hans Heinrich 1910 (2747). Simonsen, Andreas 1906 (2749). Thiedemann, Johann Jakob Heinrich 1897 (2880). Thomsen, Claus Johanns 1901 (2895). Stange, Hugo 1869 (2784). Timm, Ernst August Andreas 1904 (2936). Wentorf, Otto Friedrich 1894 (3019). Wischer, Waldemar Karl 1906 (3059b). Würtz, Johannes Peter Heinrich 1899 (3081).

I 1870-erne var byerne i Holsten Kiel, Hamborg-Altona, Neumünster o.fl.p.gr. af industrialiseringen inde i en kraftig udvikling, der stærkt øgede behovet for lærere, et behov, som de få seminarier ikke var i stand til at dække. Man måtte simpelthen oprette nye seminarier således i Ratzeburg i 1873, i Uetersen i 1875, i Rensborg i 1907 og i Kiel i 1909. Men stadig var der trods den høje klassekvotient ubesatte lærerembeder. Oprettelsen af Uetersen seminarium som internat blev kraftigt påtalt af den slesvig-holstenske lærerforening, der heri så en tendens til at give seminarierne et kasernepræg med lejlighed til yderligere at stramme den preussisk prægede disciplin. Protesten blev imidlertid ikke taget til følge.

RATZEBURG seminarium 1873 ...

Bendixen, Peter Wilhelm 1910 (161). Butenschön, Wilhelm 1911 (338). Böttcher, Martin 1900 (357). Carlsen, Justus Bernhard 1885 (378). Dechow, Arthur Carl Heinrich 1910 (556). Greve, Johann 1901 (833). Hamer, Karl Friedrich ca. 1911 (867). Heitmann, Hans 1910 (1067). Hillinger, Fritz 1910 (1092). Hinsch, Bernhard 1889 (1098). Mumm, Hans Christian 1894 (2001). Rollwage, Hermann Friedrich 1910 (2562). Rose, Johann 1883 (2568). Schlichting, Leopold Ewald 1901 (2615). Vollert, Klaudius 1903 (2944). Weidemann, Gottlieb Ludolf 1901 (3014b). Westphal, Johannes Friedrich Gustav 1901 (3036). Wulf, Georg 1900 (3078).

UTERSEN seminarium (Uetersen) 1875 . . .

Dimittender ansat ved nordslesvigske skoler: Ahrens, Heinrich Friedrich 1896 (6). Asmussen, Ferdinand 1892 (83). Asmussen, Johan Heinrich 1899 (89). Bassen, Klaus 1911 (132b). Bastian, Karl Fritz Johan 1899 (133b). Benthin, Rudolf Christian Hans Friedrich 1903 (165). Brandt, Johann Wilhelm 1907 (3100). Brase, Hermann 1911 (273b). Bull, Jens Christian Sørensen 1892 (326). Carstensen, Jakob 1907 (400). Dammann, Heinrich Andreas Peter Cietrich 1903 (552). Drews, Gustav Johannes 1904 (597). Duggen, Heinrich 1894 (606). Elend, Friedrich 1890 (635). Essensohn, August 1910 (673). Ferdinand, Jens Peter 1893 (694). Freitag, Adolf Joachim Friedrich 1894 (735). Geercke, Joachim Ferdinand Teodor 1890 (783). Glake, Edward 1884 (801). Gosch, Christian 1896 (809). Graf, Johann Friedrich Wilhelm 1890 (815). Hartwig, Johannes Ludwig 1894 (1053). Hauschildt, Jakob 1900 (1060). Hinrichsen, Elbert Waldemar 1888 (1093). Jensen, Christian 1880 (1274). Jensen, Peter Heinrich 1908 (1337). Kardel, Andreas 1881 (1533). Kleen, Jürgen Christian 1895 (1574). Knust, Heinrich 1879 (1602c). Krohn, Hermann Hinrich 1912 (1643). Kröger, Otto 1911 (1656). Körner, Johann

1900 (1677). Lamp, Joachim Wilhelm 1887 (1690). Leinemann, Paul 1895 (1747). Maether, Fritz 1899 (1893). Mittgaard, Otto Karl Johannes 1912 (1976). Molsen, K. Andr. Chr. 1893 (1983). Mumm, Hans W.E. 1906 (2002). Mumm, Jürgen Bernhard 1901 (2004). Møller, Diedrich 1898 (2025). Niese, Hugo 1890 (2118). Nissen, Johannes Eduard 1888 (2145). Ortmann, Hans Andreas 1897 (2209). Ostermann, Emil 1898 (2211). Plähn, Joahannes 1898 (2458). Pump, Gustav Heinrich 1901 (2483b). Reese, Heinrich 1899 (2521). Rehr, Christian H.H.O. 1897 (2525b). Roos, Johannes Christian 1881 (2565). Ruge, Hans Jörgen 1881 (2577). Ruwoldt, Heinrich Simon Karl 1893 (2583). Raabe, Karl 1911 (2588). Schildt, Richard 1893 (2609). Schneider, Heinrich 1911 (2692e). Schröder, Hans Konrad Johan 1891 (2698). Schröder, Lorenz Marx Hinrich 1892 (2700). Schulz, Adolf Heinrich 1895 (2706). Schülze, Wilhelm 1906 (2708). Schwenn, Claus 1912 (2712). Schwennsen, Heinrich 1896 (2715). Schwien, Carl Heinrich 1891 (2716). Schöer, Wilhelm 1892 (2725). Seismann, Johannes 1906 (2734b). Siemen, Heinrich Friedrich August 1890 (2741). Skau, Andreas Johannes Martin 1899 (2754). Stapelfeldt, Wilhelm 1910 (2785). Steffen, Hans 1908 (2797). Stüben, Johan 1898 (2811). Stüben, Johannes Heinrich Hermann 1912 (2810). Sutter, Johannes Heinrich 1897 (2819). Sörmann, Johannes 1912 (2864). Thordsen, Christian Jörgen 1909 (2924). Tiedemann, Wilhelm Christian 1900 (2831). Tietjen, Johannes 1894 (2933). Warming, Poul Carl Ernst 1907 (3007). Winkelmann, Heinrich Dietrich Albert 1906 (3057). Wolfram, Carl Martin Friedrich 1893 (3071). Worbs Julius Mathias 1891 (3074). Wiese, Ernst Jacob Rudolph 1901 (3041). Wulf, Albert Hermann Andreas Wilhelm 1895 (3077).

RENDSBORG seminarium 1907 ...

Andersen, Theodor 1910 (45). Bonefeld, Hans 1912 (228). Butenschön, Max Wilhelm 1911 (338). Behrendsen, Heinrich August 1911 (156). Carstensen, Christian Theodor 1911 (391). Christiansen, Nis Karl Andreas 1911 (480). Fugisang Damgaard, Hans 1911 (766). Grüne, Karl Niels 1911 (843). Hadersen, Johann Jakob 1914 (1049). Knutz, Peter Hermann Otto 1910 (1605). Liesecke, Ernst 1913 (1755). Stäcker, Heinrich Martin Friedrich 1910 (2813).

TYSKE SEMINARIER SYD FOR HERTUGDØMMERNE

Alfeld.d.Leine: Schütze, Emil Ludwig Heinrich 1913 (2722).

Bunzlau, Polen: Ihm, Ernst 1882 (1177).

Bernburg, Anhalt: Müller, Emil Heinrich Ludwig (2010b)

Halberstadt, Østtyskland: Becker, Gustav Adolf 1880 (146b)

Kyritz, Østtyskland: Hagner, Arthur Reinhold August 1897 (862b)

Lübeck: Brechwold, Otto 1911 (275).

Lübtheen, Østtyskland: Beyer, Otto 1894 (194).

Mettmann im Rheinland: Sprenger, Wilhelm K.E.H.Th. 1889 (2777)

Neuzelle in der Lausitz: Seger, Robert Gustav Heinrich 1880 (2733).

Neuwied, Østtyskland: Bast, Wilhelm 1873 (133).

Niesky, Polen (brødremenigheden): Dahl, Theodor, Hickel, Alfred, Ressel, Rudolf, Enkelmann, Hermann Gottfried 1886 (649). Ernemann, Ferdinand 1888 (660). Gebhard, Arnold Franz Imanuel 1886 (780). Hermann, Carl Emil 1883 (1081). Sönnichsen, Sönnich 1884 (2830b). Kinze, Hermann Theodor Friedrich 1907 (1555). Schallschmidt, Karl Franz 1887 (2603). Schöbel, Friedrich Wilhelm 1884 (2724). Toussaint, Friedrich Wilhelm Erdmann 1887 (2957).

Köslin, Pommern: Seeger, Hermann Wilhelm (2731).

Petershagen: Schmöling, Hermann Friedrich Adolf 1872 (2692c).

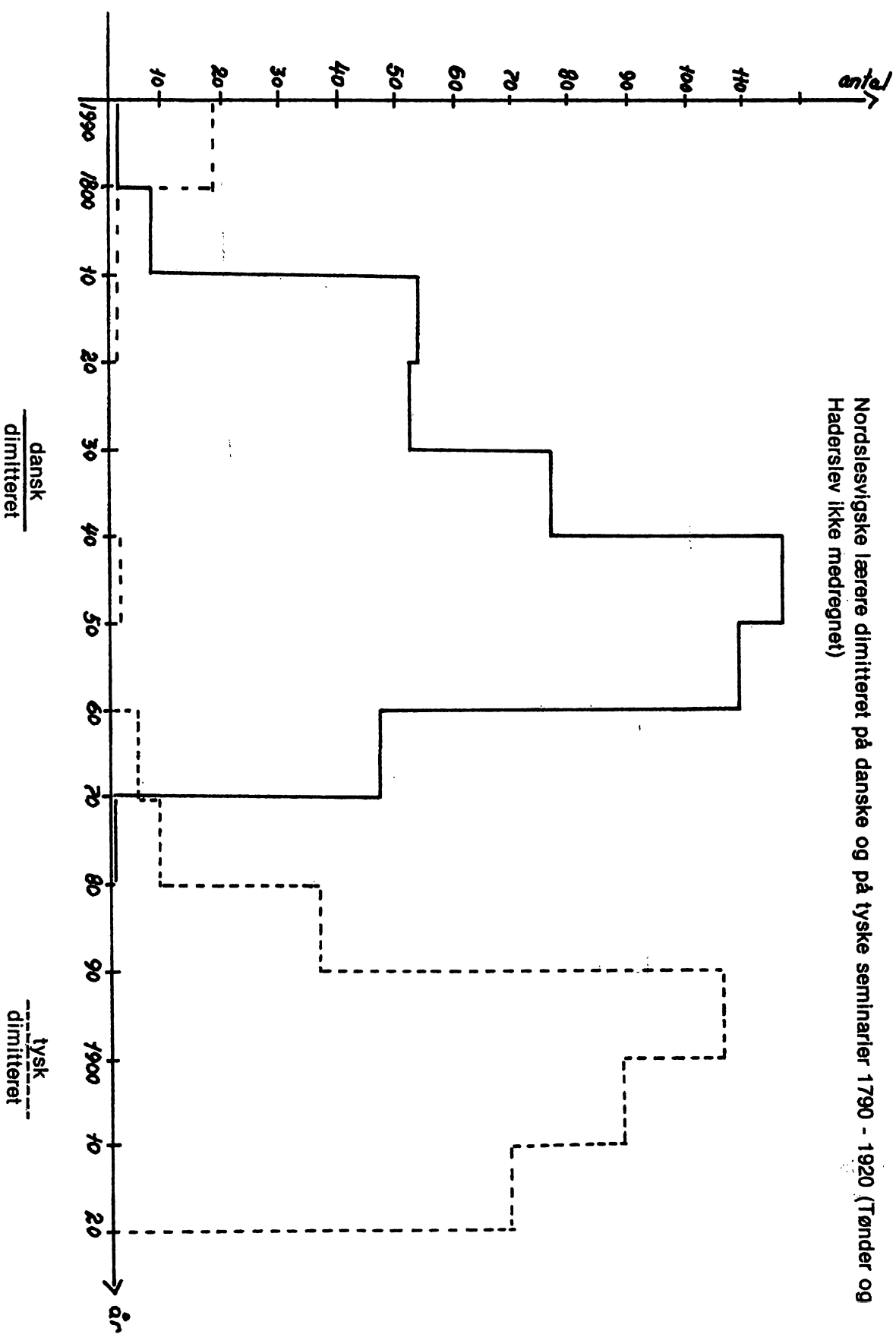
Nordslesvigske lærere dimitteret fra tyske seminarier i årene 1790-1920

	Kiel	Segeberg	Egernførde	Ratzeburg	Uetersen	Rensborg	Fra fjerne egne	i alt	Tønder 1781-1920 + 1857-64	1884 - 1920 Haderslev	i alt
1790 - 99	19							19	15		34
1800 - 09	1							1	24		25
1810 - 19	1							1	59		60
1820 - 29									54		54
1830 - 39									19		19
1840 - 49		2						2	24		26
1850 - 59									5		5
1860 - 69		2	3					5	17		22
1870 - 79		3	2		1		2	8	28		36
1880 - 89		4	3	3	8		18	36	63	35	134
1890 - 99		28	31	2	41		4	106	149	78	333
1900 - 09		26	35	6	19		2	88	148	105	341
1910 - 20	2	16	14	7	11	12	6	68	97	57	222
	23	81	88	18	80	12	32	334	702	275	1311

Lærerinder dimitteret i årene 1880-1920.

Augustenborg lærerindeseminarium	186
Slesvig lærerindeseminarium	77
fra fjerne egne	60
.....	<u>323</u>

Nordslesvigske lærere dimmitteret på danske og på tyske seminarier 1790 - 1920 (Tønder og Haderslev ikke medregnet)

Stade, Niedersachsen; Herbst, Roberts 1913 (1080b). Katt, Peter Heinrich 1882 (1542). Könke, Heinrich 1883 (1675).
Verden, Niedersachsen: Langenhop, Karl H.H.W. 1907 (1696). Schröder, Wilhelm 1892 (2697).
Wunsdorf, Niedersachsen: Offen, Heinrich K.R. 1911 (2202). Obrecht, Hans Martin August 1911 (2199).

KRIGEN 1864

Imidlertid skabte **krigen 1864** en helt ny situation.

Den 1. okt. 1868 var i Slesvig oprettet »Provinzial Schulkollegium für Schleswig-Holstein«, som også seminarierne var underlagt. Dermed var Tønder et preussisk seminarium, og de såkaldte Stiehlske forordninger af 1854 var gældende.

Disse forordninger havde deres egen historie:

Efter folkerejsningen i Preussen i 1848 søgte den noget forskrækkede reaktion efter en syndebug og mente at have fundet en sådan blandt seminarieleærerne. På en konference af seminarieleærere i Berlin i 1849 slyngede **kong Friedrich Wilhelm 4.** hele sin harme i ansigtet på deltagerne: All das Elend, das im verflorbenen Jahre über Preussen hereingebrochen ist, ist Ihre, einzig Ihre Schuld. „Diese phauenhaft aufgestutzte Scheinbildung habe ich schon als Kronprinz aus innerster Seele gehasst und als Regent alles aufgeboten, um sie zu underdrücken. Det var nok at rette smed for bager, men gehejmeråd Stiehls forordninger af 1854 angående de preussiske seminarier svarede helt til kongens hensigter. Deres tendens var ikke blot stagnation, men en hårdhændet tilbagegang i målsætningen for læreruddannelsen. Seminariernes opgave skulle herefter indskrænke sig til at uddanne skoleholdere til den eenklassede landsbyskole, og alle fag, der ikke umiddelbart tjente dette formål, skulle fjernes fra seminariernes undervisningsplan. Seminarierne skulle flyttes bort fra byerne, ud på landet. De skulle være internater (kostskoler) med det sigte, at holde de unge mennesker borte fra den forpestede tidsånd.

At de Stiehlske forordninger kun fik ringe indflydelse på seminariets drift og arbejde i Tønder skyldes dets første forstander under preussisk styre, **Niels Schmidt**, født i Hoptrup 18.11.1826, død i Kiel 5.3.1901. Da han ikke ville indordne sig under de preussiske direktiver, nedlagde han allerede i 1870 sit embede og blev sognepræst i Svenstrup på Als. Niels Schmidt er den eneste seminarieforsstander der var hjemmehørende i landsdelen. Alle de følgende i Tønder, Haderslev og Augustenborg hørte hjemme syd for Hamborg, d.v.s. de var uden kendskab til grænselandets mentalitet, dets sproglige og nationale problemer. På ledende poster var der brug for preussere, åbenbart ikke for slesvigerer! Dermed være ikke sagt, at der ikke blandt forstanderne var dygtige pædagoger, men deres ledelse røber ofte deres hjemlands autoritære indstilling overfor seminariernes »Zöglinge«, som de officielt blev kaldt...

Også de unge piger under lærerindeuddannelse blev - meget lidt galant - kaldt for »Zöglinge«. Det er vanskeligt i denne sammenhæng rammende at oversætte glosen til dansk, eksempelvis: lærling, discipel, alumne, kostskoleelev. Forstanderen havde sammen med lærerkollegiet en nærmest enevældig myndighed til at overvåge og lede seminaristernes

faglige uddannelse og til at bedømme deres præstationer. Men derudover udstedte han strenge påbud om og regler for de unge menneskers personlige frihed og moralske habitus, ledsaget af en intensiv kontrol. Dette var nu dengang - på få undtagelser nær - den preussiske måde at opdrage vordende lærere på.

Tønder Seminarium: Den danske Afdeling 1864 - 1884

Endnu før krigens afslutning blev Tønder seminarium genåbnet af den østrigsk- preussiske civilforvaltning. Man var klar over, at det ikke var muligt at få læreraspiranter fra Nordslesvig til at vælge Tønder, med mindre det blev tvesproget. Allerede den 22.3.1864 foreslog provst Carstens, Tønder, i en skrivelse til civilkommissæren at gøre seminariet tvesproget, og han støttedes heri af provst Valentiner, hvem ordningen af seminarieforholdene i hertugdømmerne var blevet betroet. Seminariet blev delt i to afdelinger, den tyske og den danske; officielt »Die deutsche Abteilung« og »Die dänische Abteilung des Königl. evang. Schullehrerseminars zu Tondern«. I 1876 blev de omdøbt til Abteilung A og Abteilung B.

Der foreligger både på tysk og på dansk en del litteratur om afdelingens oprettelse, om seminariets historie i den tvesprogede tid, om den politiske spaltning, om forholdene de danske og tyske elever imellem og om anledningen til den danske afdelings lukning i 1884. Interesserede henvises herom til den foreliggende litteratur. (13) En samlet oversigt over, hvor afdelingens elver hørte hjemme, hvor de senere fandt deres virke, og om hvilken plads der tilkommer dem i landsdelens skolehistorie, findes i forfatterens afhandling »Den danske afdeling 1864-1884« i Sønderjysk Månedsskrift, marts 1967 side 73-90.

Til optagelsesprøven mødte aspiranterne med højst forskellige forudsætninger. Bedst stillet var sikkert de præparander, der var blevet forberedt på kursus, som enkelte dygtige lærere som Jens Iversen i Bredebro og Lorents Petersen i Bjerning oprettede med optagelse på seminariet for øje.

Undervisningsplanen for den danske afdeling, der både faglig og metodisk må betegnes som fremragende, var udarbejdet af seminarielærer Johannes Petersen, dimitteret i 1857 fra Skårup seminarium med karakteren udmærket egnet. Han var fortrolig med nordisk litteratur, og hans timer i dansk litteratur var højt værdsat af hans elever, der endnu mange år senere mindedes disse timer med stor anerkendelse og glæde. Religion var på det pågældende tidspunkt ikke blot hovedfaget, det var simpelthen hovedhjørnestenen for hele undervisningen og forberedelsen til lærergerningen. Efter faget religion fulgte m.h. til det ugentlige timetal som et klart nr. 2 dansk med i alt 13 ugentlige timer, mens faget tysk på linie med andre læsefag noterer sig med i alt 7 ugentlige timer. Læseplanen i dansk litteratur ligger i overkanten af, hvad man kræver ved dansk realeksamen. Angående danskundervisningens mål nævner undervisningsplanen: Det gælder i første linie om at opnå den bedst mulige forståelse af det talte og det skrevne ord. Dernæst bør undervisningen tjene det formål »at fremme kærligheden til og forståelsen af det mest værdifulde inden for den danske litteratur og øve evnen til en frugtbar beskæftigelse med disse kulturskatte«.

At man i seminariets danskundervisning for 100 år siden sigtede endnu videre, vidner følgende målsætning om: »I tilgift til de dansktimer, der er tildelt de enkelte klasser, samles alle klasser til en ugentlig fællestime. I disse timer gives der seminarieløverne lejlighed til gennem oplæsning og referat at gøre hele holdet delagtig i den enkeltes udbytte af den udvidede litteraturlæsning. Disse øvelser anses ikke blot for formålstjenlige til elevernes dygtiggørelse; man må ved valget af de litterære værker også værdsætte den indflydelse, som de fremtidige lærere ved en hensigtsmæssig brug af dansk litteratur kan øve på højnelsen af den folkelige kultur ud over skolens umiddelbare område.«

Det var bestemt ikke nogen ringe ballast, man i Tønder medgav de unge lærere til deres gerning ved de dansktalende skoler.

Undervisningsplanen for faget tysk er ret kortfattet og opstiller ikke nogen egentlig målsætning. Hele undervisningen hviler på to skolebøger: Schneiders Fibel og Keck og Johannsens læsebog. Det er stadig den jævne fåklassesdelte nordslesvigske folkeskoles

behov og sprogundervisningens metodik, man sigter efter. Det gjaldt jo først og fremmest om at sætte de unge lærere i stand til at lære de nordslesvigske børn at læse og vel at mærke ikke på deres modersmål, men på et sprog, som de allerfleste stod helt fremmed overfor. Opgaven synes vanskelig, og det var den også; men med barnets forbavsende evne til at tilegne sig sprog lykkedes den rent tekniske side ofte hurtigere, end man kunne vente.

Efter 1864 genoptog man i det væsentlige den gamle i henhold til Bahnsens regulativ af 1829 fastlagte form for afgangseksamen og karaktergivning med pointberegning. Indtil 1872 modtog dimittenderne fra den danske afdeling deres »Afgangs- Vidnesbyrd« på dansk. Som det fremgår af afgangsbrevet for Christian Nielsen Flindt, udstedt 17.3. 1871, er alle preussiske institutioner, myndigheder m.m. oversat til dansk med undtagelse af byen »Tondern«. Faget tysk er slet ikke opført på skemaet, om lærerens duellighed i at undervise i det tyske sprog findes en udtalelse under »Bemærkninger«. Heller ikke »Lehrprobe«, praktikprøven, holdtes på tysk. Det siges udtrykkeligt, at man - også efter 1872 - ikke kan forvente, at eksaminanderne på den danske afdeling kan honorere kravet om en praktikprøve på tysk, så det må man se bort fra. Ikke desmindre mødte de unge lærere jo kravet om at skulle undervise i eller på tysk i hverdagen, efter 1878 i op til halvdelen af timerne og efter 1888 i alle fag med undtagelse af religion.

Der foreligger da også talrige vidnesbyrd om, hvor dårligt udrustede disse lærere rent sproglig var til at klare den opgave, de blev stillet overfor. Herom beretter blandt andre dr. Th. Kaftan (14), den senere generalsuperintendent, der som »Regierungs- und Schulrat« flittigt besøgte de nordslesvigske skoler.

For at råde bod på disse utilfredsstillende forhold sendte man de lærere, der efter kirkevisitatorernes skøn trængte mest dertil, på et 6-ugers kursus ved Tønder seminarium. Det skete første gang i 1871 og fortsatte i hvert fald til 1881. Da behovet for korte kursus i tysk var større end seminariet i Tønder kunne dække, blev der fra 1876 og de følgende år oprettet kursus ved seminariet i Segeberg. Forfatteren mindes endnu gamle læreres beretning om udflugten til den fremmede holstenske by, hvor beboerne med undren konstaterede, at lærerne fra »Die Nordmark« indbyrdes talte dansk.

Kaftan kalder disse kurser »eine mangelhafte Aushilfe, wenn auch die einzig mögliche«.

Nu siger det sig selv, at lærerne, der daglig brugte det tyske sprog i et voksende antal timer, efterhånden fik større kendskab til sproget og større færdighed i at benytte det både mundtlig og skriftlig. Men for de flestes vedkommende beholdt det stadig præg af det tillærte, det upersonlige, der aldrig kunne erstatte, endsige fortrænge modersmålet. Adskillige gamle degne og lærere har i årenes løb talt mange gange ved familiefester, ved bryllupper og begravelser, ved julefester og kirkelige møder - altid på dansk. Heri lå ingen som helst demonstration, det kunne slet ikke være anderledes under de givne forhold. Men der er ingen tvivl om, at det har haft sin betydning for bevarelsen af modersmålet i grænselandet, at der helt op over århundredskiftet i så stort antal sad danskuddannede lærere i nøglestillinger, hvor de bevidst eller ubevidst forsinkede og hæmmede de tyske målsætninger på skolens område. Der skal i denne forbindelse ikke gøres forsøg på, at sætte lighedstegn mellem danskuddannede og dansksindede, ligesom det er i modstrid med kendsgerningerne at karakterisere alle tyskuddannede som tysksindede. Det må fastslås, at en del af de fra Tønder seminarium afd. B senest dimitterede lærere, hvad enten de var udgået fra et hjemmetysk miljø eller på anden måde påvirket, efterhånden gled over i den tyske lejr, hvad de heller ikke lagde skjul på. Ingen har ret til at bebrejde dem det. I et grænseland, hvor den nationale spænding i hvert fald på dette tidspunkt gav sig stærke udslag, hører et sindelagsskifte til de ting, der må accepteres og registreres som et personligt anliggende, betinget af de særlige forhold og historiske omskiftelser.

- 3 de enkelte Hæftningsegenheder gæde
1. Religion: *godt*
  2. Sprog: *godt*
  3. Oplejelse: *godt*
  4. Historie:
  5. Geografi:
  6. Naturhistorie:
  7. Retningslære:
  8. Regning:
  9. Matematiske:
  10. Skrivning:
  11. Tegning:

Kongerige Preussen, Provinz Schleswig-Holstein.

Det
Kongelige evangeliske Skolelærer-Seminarium
Tøndern.

Afgangs-Vidnesbyrd. Nr. 12

Christian Nielsen Flindt

blev den 15. April 1856 i *Waltersens Biskopskøp*
Ene af *Tønderns evangeliske Seminariums Skoler*,
den den 22. April 1863 Ene paa det forberedende Skolelærer-Seminarium, erholdt
herved efter fuldt Udvalds Beskræftelse og efter afsluttede levedygtige Prøver for at være
godt til at være en værdig Skolelærer Kandidat i Overens-
stemmelse med de bestemte Regler og Bestemmelser gæde den

den anden Character
med særskilt Udmærkelse

med den Bemærkning, at *foruden god Samfundssind og en
fast og behagelig Tale, som har været en stor
Vidne om god Uddannelse og en god
Vilje og Gjemsindighed.*

Bliv og fortsat Deltager under Opholdet paa Seminariumet:

*Denne Kandidat vil have en god Samfundssind
og en særskilt Udmærkelse, som har været en stor
Vidne om god Uddannelse og en god
Vilje og Gjemsindighed.*

Smag at godt

12. Skrift, og bet.
- a) Brevskrift
- b) Klæder
- c) Ordførelse
- d) Sang
- e) Spil
13. Samfundssind
14. Ansættelse
15. Hæder

16. Bemærkninger: *Han kan undertænke
det tydske Sprog.*

Tøndern den 14. April 1856.

Det Kongelige Examinations-Collegium
Det Kongelige Provincial-Examinations-Commission
Det Kongelige Seminariums Director og Rector

Christian Nielsen Flindt

Christian Nielsen Flindt's eksamensbevis (Tønder Seminarie-Stat nr. 1602).

HADERSLEV seminarium.

Man var i Tønder efterhånden ked af de voksende bryderier med de to afdelinger, og regeringen i Slesvig var både af politiske og tekniske grunde og af hensyn til det voksende behov for lærere stemt for at oprette et nyt seminarium i Nordslesvig. Valget faldt på Haderslev, den nordligste, stærkt dansk-prægede by i landsdelen. Byen havde i 1883 kun 7600 indbyggere og befandt sig i økonomisk stagnation, så byrådet hilste beslutningen velkommen. Der blev indledt forhandlinger, der tydeligt er præget af den legendarisk kendte preussiske sparsommelighed, når det gjaldt udgifter til folkeskolevæsenet, men den 15. april 1884 kunne kontrakten med Haderslev byråd underskrives. Der blev ikke tale om en nybygning; men byen købte den i Laurids Skaugade beliggende ejendom tilhørende enke Emilie Sophie Bolette Huss, født Kornerup-Borch for 40.500 Mark. Som midlertidig leder var udset Dr. Bügel, og tre seminarielærere fra Tønder blev forflyttet til Haderslev.

Under forhandlingerne i Slesvig blev det fremhævet, at der ikke var tale om et tysk og et dansk seminarium ved siden af hinanden, men om to tyske seminarier, begge med obligatorisk undervisning i dansk i nogle ugentlige timer. Målsætningen for denne undervisning blev klart formuleret: Den unge lærer skal kunne fortælle bibelhistorien på dansk og fremsige Luthers katekismus og 30 salmer på dansk. Det siger sig selv, at dette mål med det begrænsede antal timer kun kunne nås af elever med forhåndskendskab til dansk, og at tanken om at gøre danskundervisningen obligatorisk for samtlige seminarister var urealistisk og derfor også efterhånden måtte frafalde. Fra 1885 - 1907 blev det ny seminarium ledet af Adolf Castens (16) (17), en højt begavet, human og frisindt mand, der viste megen forståelse for slesvigsk egenart, en personlighed af rang, som seminaristerne så op til med stor hengivenhed, og hvis minde længe er blevet bevaret blandt dem.

Trods de for preussiske seminarier generelt gældende strenge ordensregler indrømmede Castens sine elever en ikke ringe personlig frihed i forventning om, at de unge mennesker ville føle sig tilskyndet til at overholde samlivets skrevne og uskrevne love.

Nu efterlignede seminaristerne i Haderslev på dette tidspunkt i lighed med naboseminarierne en del tyske studenterskikke med studentehue, sang og bægerklang. Det var i og for sig ret harmløst, selv om det ikke helt kunne undgås, at enkelte ved visse lejligheder fik rigeligt af de våde varer. Da man på højeste sted i Slesvig fik nys om disse forhold, reagerede man der med alle tegn på forargelse. Det blev overdraget en kommissær at foretage det fornødne, og efter lange forhør og indgående undersøgelser af personlige forhold fik samtlige elever i de to ældste klasser en skriftlig irettesættelse (Verweis) og samtidig blev alle stipendier frataget dem - en kollektiv afstraffelse, der gav genlyd i vide kredse.

Forstanderen fik en »næse«. I en ironisk tone bemærkede man fra højeste sted, at forstanderen i Haderslev åbentbart gik ud fra, at et seminarium i det slesvigske kunne indtage en særstilling, hvilket var en beklagelig fejltagelse.

Castens kvitterede med at fremsende sin ansøgning om pensionering, hvad de høje herrer i Slesvig anså for at være en udmærket afgørelse. Det gjorde langt fra alle indenfor og udenfor seminariets mure. Castens levede sine sidste år i nærheden af Lübeck. Han døde den 4. december 1913, og forfatteren var blandt seminarlets elever, der fulgte ham til det sidste hvilested på domsognets kirkegård i Haderslev. Men fra 1907 at regne var Haderslev seminarium for alvor kommet i myndighedernes søgelys, og der forblev det i resten af preussertiden. Castens efterfølger var af en helt anden støbning. Født syd for Elben savnede han kendskab til og forståelse for landsdelens og dens sønners problemer. Efter ordre fra Slesvig blev tøjlerne nu strammet eftertrykkeligt. Man henholdt sig til en forordning af 1895 udstedt af overpræsident Steinmann, hvorefter enhver seminarist skulle være hjemme i sit logi om sommeren kl. 21 og om vinteren kl. 20. Den ny forstander, brandenburgeren Dr. Wiehr, gav sine seminarielærere ordre til ufortøvet at foretage op til 20 ugentlige kontrolbesøg. Var en seminarist ikke på sit

værelse som påbudt, vankede der en alvorlig straf. (Verweis eller Protokoll) I efteråret 1907 blev flere seminarister tvangsforflyttet til andre seminarier og enkelte blev forfølgelse, der ikke kunne betegnes som alvorlige, for slet ikke at tale om kriminelle, med hård hånd relegeret, udelukket fra nogensinde at få lov til at fortsætte deres uddannelse på et preussisk seminarium og med krav om øjeblikkelig tilbagebetaling af modtagne stipendier. På foranledning af provinsskoleråd Schlemmer blev der til samtlige seminaristers forældre sendt en skrivelse, der ikke lod herske tvivl om alvoren i den ny kurs:

»Alle elever, der viser sig uimodtagelige for vore formaninger, må være belavet på en skænsningsløs afstraffelse. De seminarister, der ikke retter sig efter anstaltens ordensregler, vil vi uigenkaldelig fjerne fra seminariet og lærergæringen«.

Troede de høje herrer virkelig ad denne vej at kunne opnå bod og bedring i Haderslev? Samtidig med at klimaet blev koldere, tog logiværterne og navnlig logiværtinderne åbenlyst parti for seminaristerne. Selv den stedlige tyske avis »Grenzpost« meddelte sine læsere den 11. februar 1908, at nu var igen en seminarist blevet tvangsforflyttet. »Det er den niende »Zögling«, der i løbet af vintersemesteret er blevet offer for denne afstraffelse«. Det fik den slesvig-holstenske lærerforening til at reagere skarpt. I »Schleswig-Holsteinische Schulzeitung« af 1908 side 85 offentliggjorde den et bemærkelsesværdigt indlæg under overskriften »Es klingt wie ein Notschrei« (Det lyder som et nødråb) Efter at have citeret »Grenzpost« fortsatte redaktøren: »Neun Zöglinge! (stærkt fremhævet) I et vintersemester relegeret eller tvangsforflyttet! »Das lässt tief blicken!« Findes der da ikke et eller andet sted en kompetent, kyndig og uforbeholden pen, der føler sig kaldet til overfor offentligheden at belyse forholdene på seminariet i Haderslev, navnlig »opdragelsen« af seminarieeleverne. Det synes der at være påtrængende anledning til. Ganske særligt skulle man underkaste det opdragelsessystem, efter hvilket alle lider for een, og ved hvilket eleverne bliver fuldstændig spærret ude fra omverdenen, en fyldestgørende bedømmelse«.

Kort tid senere bragte den deputerede Hoff sagen frem i den preussiske landdag. Han henholdt sig til begivenhederne i Haderslev og sluttede: »Skulle sådanne disciplinærsager vise sig at være nødvendige, må det være ensbetydende med den preussiske skolepolitik fallitterklæring«.

På lærerforeningens store årsmøde i Glückstadt i 1908 var det den i lærerkredse højt estimerede rektor Peters fra vajsenshuskolen i Kiel, der efter en alvorlig drøftelse af spørgsmålet om den personlige frihed som ubetinget forudsætning for lærernes holdning og indsats, sluttede: »Skulle i fremtiden ved anstalter for læreruddannelse kompetente folk udsætte lærernes og skolens fremtid for fare ved indgreb i ungdommens personlige frihed, da skal de kendes som deres fjender«. Det var en advarsel, der ikke var til at tage fejl af, heller ikke for regeringen i Slesvig. Dr. Wiehrs afløser blev forstander Badenhop, der også hørte hjemme syd for Elben. Han var en meget afmålt, i alle situationer særdeles reserveret herre, indstillet på at lede anstalten ret enevældigt, men på en korrekt og vel også på en for alle parter acceptabel måde. Men det blev ham, der den 19. august 1913 udløste den aktion, der hos alle implicerede har efterladt bitre minder. Der er næppe tvivl om, at en eller anden - uvist af hvilken grund - har hvisket forstanderen et rygte i ørene, der aldeles omgående udløste aktionen næste morgen. Den traf som et lyn fra en klar himmel, og ingen anede, hvad der egentlig var på færde, før vi fik meddelelse om, at tre af vore kammerater, der skulle op til afgangseksamen om få måneder, med øjeblikkelig virkning var jaget på porten. Den godt camouflerede jagt gjaldt en trofæ, der i dag hører hjemme i skolernes seksualundervisning. Det må have været nedværdigende og yderst pinligt for seminarielærerne at skulle snuse rundt i de unge menneskers tegneböcker og portemonnæer, vel vidende, at her gjaldt det menneskeskæbner. Alle fik derefter alvorligt pålæg om at bevare ubetinget tavshed om affæren. Man ønskede hverken den tyske eller den danske presse indblandet.

Flere ydmyge henvendelser fra de relegerede og deres hårdt ramte forældre blev mødt med et meget kort og koldt afslag (18). Selv da en af de relegerede havde gjort hele krigen 1914 - 18 med, var blevet såret, udmærket med jernkorset af anden og første klasse, forfremmet til officer med stort personligt ansvar, var der hos de høje herrer i Slesvig ingen pardon. Novemberrevolutionen i 1918 havde lige nået at sløjfe »Königl.« på de officielle skrivelser, men ellers var alt ved det gamle.

Til sidst forbarmede seminarlet i Breslau i Schlesien sig efter de mange år over de relegerede og gav dem adgang til at fortsætte deres uddannelse.

Det må indrømmes, at der på seminarlet blev krævet og præsteret et metodisk dygtigt arbejde. Flertallet af de unge lærere stod fagligt ikke uforberedte overfor de krav, de mødte i deres gerning. Men trangen til og muligheden for selvstændig og fri personlig udfoldelse blev holdt nede, hvor man i hvert fald i dag ville have ønsket dem fremmet.

Fra Haderslev seminarium blev i årene fra 1886 - 1920 dimmitteret 664 unge lærere. Af dem har 296 haft ansættelse i Nordslesvig, påfaldende mange kun for kort tid. Seminarlet fik i en længere tidsperiode kun omkring halvdelen fra Åbenrå præparandanstalt, mens resten gik til Tønder. Til gengæld blev i Haderslev begynderklassen fyldt op med præparander fra Lunden, hvoraf langt de fleste hørte hjemme syd for Ejderen og derfor hurtigt ønskede sig sydpå igen. Det måtte antagelig være i den preussiske regerings interesse at beholde dygtige tvesprogede lærere heroppe i »die Nordmark«. Men de store byer sydpå savnede lærere, og »Stadtschulrat« skoledirektører fra Kiel, Hamborg-Altona, Flensborg eller Neumünster gik i Nordslesvig på jagt efter unge lærere med høje eksaminer. De mødte uanmeldt hos læreren og efter at have overværet hans undervisning i flere timer tilbød de ham oftest et embede med højere løn og bedre avancementmuligheder.

Alene af Haderslevdimmittererne har 72 taget imod tilbudet fra Kiel, 52 er flyttet til Hamborg-Altona, 18 til Flensborg og 16 til Neumünster. Til gengæld hentede regeringen unge lærere fra de preussiske provinser øst for Elben til Nordslesvig. Efter at have aftjent de obligatoriske 2-3 år som andenlærere heroppe, forsvandt de fleste hurtigt sydpå.

FORBEREDELSE TIL OPTAGELSE PÅ SEMINARIET.

Den **private forberedelse** til optagelse på seminarlet fandt oprindelig sted hos ældre lærere og blev suppleret med praktisk skolegerning om vinteren ved små biskoler, når der fandtes mulighed hertil. Imidlertid oprettede regeringen i 1873 en anstalt for præparander i Barmstedt i Holsten og det følgende år i Åbenrå, hvor der også kunne optages elever med dansk hjemmesprog. Betingelse for disse elevers optagelse var, at eleven - i reglen 15-årig - havde vidnesbyrd for, at han havde nået skolens mål med hensyn til kendskab til og færdighed i brugen af det tyske sprog.

Der blev efterhånden oprettet **statsdrevne** anstalter for præparander i Augustenborg, Tønder, Haderslev, Lunden og Kappel.

Samtidig forberedte private kurser med skiftende held til optagelse på seminarlet, således i Haderslev, Tønder, Flensborg og Egernførde, Oldesloe, Ratzeburg, Risum, Uetersen o.fl. Lærerne ved Statens anstalter var energiske og faglig dygtige. De sigtede ofte mod forfremmelse og skiftede ofte arbejdsplads. Regeringen lønnede dem ualmindelig dårligt, et typisk tegn på smålig preussisk kortsynethed.

Der blev terpet bravt på disse anstalter. Det ugentlige timetal lå på over 40 timer plus mange timers hjemmearbejde. Det var ikke ualmindeligt, at op til halvdelen af klassen var sorteret fra i løbet af de tre slidsomme år.

Efter nyordningen i 1901 var læreruddannelsen 6-årig, 3 år på præparandanstalt, 3 år på seminarlet.

Emnet er udførligt behandlet af Dr. Harboe Kardel: (19) Präparanden-Anstalten im Landestell Schleswig.

LÆRERINDE- SEMINARIET I AUGUSTENBORG 1878 - 1920 (20)

I årene 1870 - 1880 var der stor mangel på lærere både i Nordslesvig og i resten af provinsen. Der fandtes ganske vist private kurser til uddannelse af lærerrinder i Schleswig, Kiel og Glückstadt, men behovet var langt fra dækket. Da så Augustenborg slot blev ledigt efter at 2. bataljon af 86erne i 1876 var forflyttet til Flensborg, fremkom overpræsident Scheel-Plessen med et forslag om i Augustenborg at oprette et lærerindeseminarium for hele Preussen. Han fremhævede den naturskønne beliggenhed og mente, det ville gøre indtryk på den nordslesvigske befolkning, når der midt på Als, midt i den dansktalende del af provinsen blev oprettet en helt igennem (durch und durch) tysk anstalt. Efter årelange overvejelser og forhandlinger, der efter preussisk manér var præget af kravet om den yderste sparsommelighed, blev seminariet åbnet i 1878 med 23 »Zöglinge« i 2 klasser, fra 1879 med 3 klasser. Enke Löck påtog sig fra 1892 at regne at sørge for de unge pigers forplejning for det formidable vederlag af 90 Pfennig daglig.

Seminiariets forstandere og lærerinder var alle hjemmehørende syd for Hamborg, de fleste fra de preussiske provinser øst for Elben. Intet under, at seminariet i Augustenborg fik ry for at være den anstalt, der stærkest var præget af den strenge preussiske disciplin og en hustugt som i et kloster. De unge piger var hele tiden overvåget og afsondret fra omverdenen. Blot en ringe forseelse blev straffet strengt. Ethvert nok så uskyldigt samkvem med det andet køn eller blot forsøg på et sådant ansås for at være ganske utilbørligt, så det måtte der bødes for. En hemmelig forlovelse, der blev opdaget af forstanderinden, var tilstrækkelig grund til bortvisning. At man ikke anså systemet bag slottets mure for at være en særlig bæredygtig garant i visse situationer vidner forstanderinde frk. v. Joedens brev til regeringen om. Hun forespørger om undervisningen skal genoptages efter sommerferien i 1919. Der går nemlig rygter om, at afstemningszonen i løbet af nogen tid vil blive besat af allierede tropper og det volder bekymringer, for »damit sei eine sittliche Gefährdung der Mädchen verbunden«. En elev fortæller om, hvordan de unge piger spontant reagerede på budskabet om novemberrevolutionen i 1918:

»Vi sprang ud af sengen om aftenen kl. 22, greb fast i hinandens natkjoleflig og løb i lange rækker 50 - 60 piger op ad den ene trappegang og ned ad den næste, mens vi sang »Freiheit, die ich meine (21). »Freiheit« var her det trylleord, som selv vore lærere og lærerinder, der ikke lod sig se de første tre dage, ikke kunne fratage os«. Genforeningen medførte, at seminariet i 1919 blev overflyttet til Slesvig. Her fik det ikke nogen lang levetid, men blev lukket allerede i 1925.

På lærerindernes kaldsbrev var det udtrykkelig bemærket, at de i tilfælde af giftermål omgående udgik af skolens tjeneste. Uanset tjenestealder havde de ikke krav på pension, en oplagt chance for regeringen for at spare på folkeskolens lønningskonto. Under de særlige forhold i årene 1914-18 var flere gifte lærerinder beskæftiget som vikarer.

Af de 1140 elever i Augustenborg var kun 225 født i Nordslesvig, resten kom fra alle mulige egne af Preussen.

Følgende har haft deres virke i kortere eller længere tid ved nordslesvigske skoler:

Dimittender fra AUGUSTENBORG lærerinde- seminarium.

Ansæt ved nordslesvigske skoler:

Alsen, Johanna Magdalena Christina 1887 (12). Andersen, Marie 1914 (33). Andersen, Louise 1884 (32). Andresen, Johanna Auguste Marie 1913 3... . Andresen, Marie 1912 (62). Asbahr, Käthe 1917 (80). Asmussen, Margareta 1916 (92). Averhoff, Anna 1900 (105). Barckmann, Martha 1908 (123b). Barsøe, Karen Ellsabeth 1883 (129). Behrendsen, Bodil Elise Marie 1915 (151). v. Bergen Amalie Oligeria 1887 (170). Bertelsen, Botilde Margrethe 1911 (186). Blöcker,

Marie Auguste 1883 (214). Bornholdt, Clara Elsbeth 1913 (237). Boysen, Christine 1908 (251).
 Boysen, Laura 1919 (260). Boysen, Anne Marie Kirstine 1891 (246). Boysen, Kjesten gift
 Nydahl 1894 (2183). Bossen, Johanne 1896 (244). Brix, Anna Catharina 1916 (278). Brix,
 Margerethe Petrine 1899 (279). Brock, Helene Marie 1914 (281). Burmester, Anna 1892 (334b).
 Bönning, Ellise 1903 (351). Callesen, Maren Caroline 1913 (366). Calløsen, Marie Catherine
 1896 (367). Christ, Christiane 1913 (414). Christensen, Anna 1896 (417b). Christensen, Maren
 1910 (445). Christensen, Lucie 1918 (443). Christiansen, Helene 1910. Clausen, Auguste
 Dorothea 1881 (487). Doose, Adda Christine Frederikke 1905 (584). Doose, Kathinka Lulse
 Peiska Adelheid 1915 (588). Ebbesen, Frederikke 1889 (616). Ellegaard, Laurine 1894 (637).
 Espensen, Anne Sophie 1903 (669). Fabian, Pauline 1890 (677). Feddersen, Anna 1915 (686).
 Fehrn, Martha Wilhelmine 1913 (690). Freese, Katharina 1916 (733b). Frost, Margarete 1905
 (763). Gislinge, Anna 1893 (798). Grandt, Anna Maria 1886 (819). Grau, Marie Mathilde (821).
 Gregersen, Caroline 1881 (824). Greisen, Jakobine 1881 (830). Hansen, Anne 1909 (883).
 Hansen, Claudine Theodora 1888 (906). Hansen, Margrethe 1887 (995). Harder, Caroline
 Dorothea Juliane 1889 (1045). Harders, Magdalene 1911 (1048). Heinemann, Christine
 Magdalena 1914 (1064). Helms, Ellisabeth 1890 (1071). Hermann, Elsa Margarethe 1912, gift
 Lützen (1082). Heydorn, Anna Kathrina 1901 (1090). Hoeck, Ingeborg 1915 (1101). Holm,
 Johanna 1884 (1111). Holm, Kjestine 1894 (1112). Holst, Marie 1913 (1130). Hynding, Anna
 Jensine 1884 (1152). Iversen, Anna 1892 (1185). Iwersen, Andrea 1883 (1186). Iversen, Anna
 Wilhelmine 1892 (1185). Iversen, Christine 1890 (1189). Iwersen, Emma Therese Louise 1883
 (1205). Iversen, Inge Marie Louise 1886 (1193). Jacobsen, Anna Christine 1881 (1211b).
 Jacobsen, Cathrine 1890 (1212). Jacobsen, Thyra Caroline 1898 (1245). Jensen, Helene 1905
 (1295). Jensen, Marie 1900 (1324). Jensen (gift Bertelsen) Metta Christine Cecilie 1897 (1325).
 Jepsen, Anna 1894 (1346). Jensen, Anna Catharina (1264). Jürgensen, Christine Margrethe
 1903 (1478). Kappel, Ingeborg 1891 (1532). Kardel, Hulda 1919 (1533). Karstens, Bertha
 Wilhelmine 1897 (1538). Katt, Marie Christine 1885 (1541). Kempe, Friederike 1903 (1550).
 Knudsen, Jørgine Christensen 1916 (1595). Krey, Dorothea Johanna Emma Elfrida 1911
 (1629). Krey, Marie Adelheid Friederikke 1908 (1629b). Krogh, Alma 1898 (1638). Kruse, Marie
 1915 (1648). Krüger, Margarethe Dorette Bertha 1912 (1651). Krämer, Marie Cathrine 1911
 (1655). Krämer, Gertrud Emma Hedvig 1911 (1653). Køpcke, Gunde 1892 (1676). v. Lachmann,
 Antonette Marie Thea Christine 1916 (1680). Landtreter, Marie 1892 (1691). Langelow, Anna
 Marie 1881 (1694). Langlo, Gustave Charlotte Henriette 1881 (1695). Larsson, Marie Christine
 1885 (1541) gift Katt. Lassen, Margarete 1914 (1712). Lorenzen, Anna 1902 (1787). Lorenzen,
 Noline Hanna Christine 1891 (1817). Lund, Kjestine 1919 (1831). Lund, Margrethe 1897
 (1835). Madsen, Anne Marie Ingeborg 1903 (1872). Mattsen, Martha Christine 1895 (1936).
 Matzen, Helene 1915 (1940). Matzen, Marie Kirstine 1881 (1946). Matzen, Marie 1912 (1945).
 Marcussen, Christine 1919 (1896). Meyland, Agnes Karoline Meta 1892 (1963). Moltmann,
 Louise 1889 (2937) gift Timm. Mommsen, Ella Cathrine Ellisabeth 1915 (1985). Moos, Christine
 1897 (1989). Müller, Bertha Catharina 1903 (2008). Møser, Theodora Christine 1915 (2058).
 Møller, Marie 1889 (2044). Nehlsen, Annege Cathrine 1915 (2073). Nicolaysen, Frieda Waldine
 1919 (2075). Nicolaisen, Ingeborg (gift Jepsen) 1904 (2074). Nielsen, Catharina Maria 1882
 (2091). Nielsen, Dora Christine 1915 (2097). Nielsen, Marie Kathinka 1903 (2106b). Nissen,
 Anna Maria 1886 (2118b). Nissen, Eline 1916 (2131). Nissen, Frederikke (2133). Nissen, Maren
 (2146). Nissen, Margarethe (gift Lund) 1897 (1835). Nissen, Nikoline Leonore 1882 (2153).
 Noll, Frieda 1910 (2177). Olesen, Anne Ellisabeth 1912 (2205). Outzen, Marie Kerstine 1888
 (2217). Permiin, Andrea Jørgeline 1884 (2450). Petersen, Anna Cathrina 1894 (2271). Petersen,
 Anna Maria 1883 (2274). Petersen, Anna Sophie 1901 (2273). Petersen, Auguste Dorothea
 Emilie 1890 (2279). Petersen, Caroline Christine 1888 (2283). Petersen, Christine 1882 (2294).
 Petersen, Christine Marie 1914 (2388). Petersen, Dora Cathrine Margrete 1913 (2299).
 Petersen, Hansine 1881 (2322). Petersen, Hilda 1895 (2337). Petersen, Ida 1910 (2338).

Petersen, Magda 1907 (2382). Petersen, Marie 1915 (2385). Petersen, Marie Cathrine 1917 (2387). Petersen, Magda 1907 (2382). Petersen, Marie 1899 (2384). Petersen, Marie Christline 1914 (2388). Petersen, Sophie Louise 1919 (2439). Plov, Christine Catharina Marie 1892 (2456). Popp, Metta Matthilde 1913 (2463). Rasmussen, Rasmine 1900 (2498). Rath, Gretchen Johanne Karoline 1914 (2501). Rehders, Emmy, Margarethe 1915 (2525). Rhode, Auguste (2533). Rickmers, Ida Margarethe Clara 1910 (2535). Rosenberg, Anna Christline 1917 (2570). Sandkamm, Anna Marie Dorothea 1912 (2596). Schmidt, Christine (2642). Schmidt, Clara Abeline 1884 (2643). Schmidt, Elisabeth Catharine 1906 (2674). Schmidt, Hansine 1910 (2657). Schmidt, Johanne Cecilie 1914 (2671). Schmidt, Anna Maria 1884 (2631). Schmidt, Mathilde 1914 (2683b). Schmidt, Sille Wolline 1893 (2691). Sibbers, Hedwig Christine 1904 (2737). Skovmand, Anna Marie 1889 (2760). Spalewsky, Marie Christine Elisabeth 1884 (2774). Staap, Martha Marie O.D. 1910 (2815). Steenholdt, Christine 1894 (2791). Steenholdt, Sophie Constanze 1880 (2792). v.Thaden, Margarethe Cathrine Adelheid 1891 (2874). Tiedemann, Kirstine 1913 (2930b). Tietze, Adele, Henriette Amalie Christine 1910 (2934). Timmermann, Maren 1892 (2940). Truelsen, Anna 1916 (2963b). Vierth, Anna Charlotte Luise 1890 (2989). Werner, Anna 1898 (3020). Wied, Irene 1910 (3037). Wilstermann, Emma Anna 1889 (3051). Witt, Ingeborg 1895 (3061). Wittern, Agnes Elesabeth Margaretha 1917 (3065). Wiuf, Magdalene Gregersen 1894 (3067). Wolff, Marie Cathrine Dorothea 1882 (3070). Wulleweber, Sophie 1890 (3080). Wärner, Johanne 1900 (3082).

SLESVIG lærerindeseminarium.

Lærerindeseminariet i Slesvig blev i årene 1894 - 1905 ledet som en privat institution under tilsyn af regeringen i Slesvig. Da forholdene efterhånden gav anledning til påtale, overtog byen i 1905 seminariets drift og i tiden op til 1923 blev seminariet udbygget til også at uddanne lærerinder til ansættelse ved »höhere Töchterschule«.

Ansæt i Nordslesvig: Adolphsen, Brigitte 1906 (1). Ahrens, Auguste Cathrine 1911 (3091). Beck, Auguste Noline Henriette 1908 (137). Behrendsen, Dorothea Cæcille 1893 (152). Borchert, Ella Marie 1908 (234). Buttman, Ella Sophie 1906 (339). Börnsen, Margaretha Katharina 1906 gift Lorenzen (1813). Chemnitz, Elisabeth Karoline 1909 (413). Clausen, Elwine 1907 (496). Dose, Meta Dorothea Auguste Gerda 1910 (591). Dreyer, Christine 1909 (596). Duggen, Frieda 1910 (605c). Engel, Elisabeth Johanne Marie 1909 (644b). Erichsen, Ingeborg Ida (pige-gymnasium) 1913 (652). Fehr, Wilhelmine Helene 1911 (699 d). Finckh, Helene 1910 (698b). Friis, Kirstine Wilhelmine 1900 (751). Geerkens, Frieda Wilhelmine 1911 (784). Gidionsen, Therese (795). Gloger, Bertha Anna Frieda 1910 (803). Hansen, Catharine 1893 (888). Hansen, Maren 1892 (994). Harten, Anne Dorothea, gift Lausten 1886 (1051b). Hartmann, Margarethe 1912 (1052). Haugaard, Anna Catharina 1880 (1058). Helnesen, Marie Elfriede Noline 1912 (1064b). Heltberg, Wilhelmine 1888 (1072). Holgersen, Louise Wilhelmine 1892 (1103). Hostrup, Christine 1911 (1140). Hostrup, Christine Margrethe Mathilde 1905 (1141). Ingermann, Anna 1895 (1179). Iversen, Ella Margarethe 1915. Jepsen, Maren 1902 (1259). Jendresen, Sophie 1911 (1263). Jensen, Käthe Anna 1906 (1319c). Jensen, Marie 1908. Jepsen, Meta 1907 (1359). Jessen, Anna (1373). v.John, Charlotte 1906 (1443c). Johnsen, G. Gunder 1901 (1445). Jürgensen, Johanna Marie Karoline 1901 (1483). Jürgesen, Käthe Marie 1907 (1485). Kappel, Kjestine Marie 1900 (1531c). Ketelholm, Anna Paula 1904 (1554b). Kylling, Bothilde Cathrine 1892 (1668). v.Lachmann, Sophie Helene Benedicte 1910 (1681). Lorenzen, Ane Dorothea 1906 (703). Lorenzen, Martine 1913 (1814). Lund, Christine 1908 (1825). Lytsen, Ane Kirstine 1910 (1862). Marcussen, Margrethe Helene 1905. Marsch, Ida 1891 (1900). Mortensen, Jensine 1884 (1997). Müller, Dorothea S. 1880 (2009). Møller, Elise Christine 1878 (2026). Møller, Kate Henriette Marie 1911. Nissen, Anna Caroline 1907 (2118b). Odefey, Johanna Christiane 1909 (2201). Petersen, Anna Christline 1913 (2272). Peter-

sen, Christine Sophie Auguste 1912 (2295). Petersen, Marie 1915 (2386). Petzke, Anna Elisabeth Adeheid 1901 (2451b). Pistor, Charlotte (2453). Reinecke, Sophie Wilhelmine Henny 1910 (2528). Reimer, Ida 1880 (2526). Ruhsert, Wilhelmine Marie Martha 1891 (2578). Sach, Anna 1886 (2588b). Schmidt, Elisabeth Wilhelmine Julie 1912 (2645). Schmidt, Frieda Anna Adele (2648). Skovmand, Mizie (2761b). Svanholm, Ellen Dorothea Petrea 1907 (2822). Tagholm, Auguste 1874 (2868b). Thomsen, Catharina Maria 1886 (2893). Thomsen, Anne Maria Cathrine 1903 (2891). Timm, Helene 1895. Voss, Sophie Friderikke 1908 (3000). Østergaard, Anna Maria 1893 (3086).

DIMITTERET FRA TYSKE LÆRERINDE-SEMINARIER OG PIGEGYMNASIER (Lyceer) UDOVER AUGUSTENBORG OG SLESVIG.

Altona

Buhk, Ilse Pauline Marie (325). Böhm, Anna Louise Margrethe. Döpmer, Harriet Emmy Frederikke 1910 (561). Engel, Martha Bertha Cäcilie 1915 (645). Friederichsen, Marie Helene 1912 (742). Glocke, Anne Marie Helene 1913 (802b). Hahn, Dora Elise Wilhelmine (863). Todt, Alice Cathrine Wilhelmine 1911 (2949b). Fluthwedel, Hertha Ida 1911-12 (708).

Klei

Burmeister, Margarete 1909 (333). Büll, Eveline Kathrine Marie 1914 (342). Böckmann, Auguste Caroline Amalie 1878 (346). Christensen, Auguste Marie Johansen 1878 (418). Gotthard, Emma Wilhelmine Dorothea (813). Hansen, Marie 1877 (996). Knutzen, Marie 1878 (1607). Leck, Luise Sophie Auguste 1917 (1745). Münchhoff, Inka Ottilie Huida 1912 (2015). Møller, Bertha Dorothea 1878 (2019). Röttinger, Martha Marie Charlotte (2587). Schröder, Catharina Margaretha Johanna 1878. Schönling, Marie E.D.J. 1878 (2728).

Flensburg

Clausen, Marie Elisabeth 1916 (515). Doose, Agathe Cathrine 1915 (585). Hostrup, Erna 1914 (1142). Jacobsen, Franziska 1915 (1219). Lohse, Margarete Louise Marianne 1918 (1772). Mölck, Hertha 1914 (2016). Reeck, Gertrud Bertha Marie 1914 (2519). Sönnincksen, Sofie 1915 (2830). Pohlmann, Else 1917 (2459).

Hamborg

Jepsen, Mathilde, gift Lagoni 1917 (1358). Møller, Anna Marie Kathrine 1880 (2018). Stolz, Else Anna 1913 (2803). Wypper, Frieda Johanne 1917.

Droyssig (Østtyskland)

Fischer, Wilhelmine 1874 (702b). Godt, Luise Dorothea Emilie 1909 (806). Hein, Cäcilie 1876 (1063d). Raben, Anna 1880 (2485b). v.Pulljewsky, Anastasia, Marie 1880 (2483). Bähr, Sophie 1873 (343b).

Neumünster (privat)

Görtzen, Frieda Dorothea 1913 (856). Ivers, Margarethe Wilhelmine 1910 (1184). Möller, Christine Hansine 1914 (2023).

Schwerin (Østtyskland).

Nissen, Sophie 1916 (2173).

Gotha

Grüzmüller, Frederikke 1881 (845).

Bromberg (Sovjetunion)

Guttzeit, Anna 1889 (853).

Halle a.d. Saale

Jakobsen, Catharina Christine Elisabeth 1915 (1216).

Glückstadt (Holsten)

Nielsen, Georgine (2099)

Strassburg

Rützou, Louise 1903 (2585).

Doberan (Østtyskland)

Steffen, Emilie 1904 (2796).

Gnadau v. Magdeburg Østtyskland

Øster, Petra Caroline 1911 (3084).

Danzig

Weller, Agnes Auguste Hermine 1878 (3015b).

Kattowitz (Polen)

Koch, Agnes Elfriede 1903 (1608c).

Breslau (privat) Polen

Haacke, Bertha Paula (1167).

Berlin

Weller, Hedwig 1887 (3015). Stephani, Alice Ottilie 1883 (2802c).

Lüneburg (Niedersachsen)

Lohmann, Anna Emma Clara 1915 (1771b).

Minden (Nordrhein-Westfalen)

Schapper, Hermine 1902 (2603b).

Wolfenbüttel (Niedersachsen)

Karsten, Elisabeth 1902 (1538b).

Denne lange liste over lærerinder fra alle egne af det tyske rige er betegnende for regeringens forsøg på etablering af »Austausch«, en udveksling af lærere fra landsdel til landsdel. Den slesvig-holstenske lærerforening tog - ikke uden held - i klare vendinger afstand fra denne form for tilsidesættelse af hensynet til de »hjemmehørende« og deres ubestridelige hjemstavsret.

Tilgangen af lærerne, der kom sydfra, satte først for alvor ind efter forordningen af 1888, der krævede tysk indført som undervisningssprog i de nordslesvigske landsbyskoler, og den fortsatte derefter nogenlunde i samme omfang op til 1914. Der var oftest tale om »Schulamtsbewerber«, førstegangsansatte, der midlertidigt af regeringen fik anvist et embede i Nordslesvig, åbenbart ud fra nationalpolitiske hensyn. De unge lærere - ofte fra fjerne egne af riget - har næppe følt sig hjemme heroppe. De mødte et fremmed miljø, sprog-

vanskeligheder med ringe kontaktmuligheder og den voksende nationale spænding i landdistrikterne. I regelen fik de ikke lov til at søge sydpå, før de havde aftjent de obligatoriske 2-3 år i landsdelen. En undersøgelse af 60 andenlærere ved nordslesvigske landsbyskoler viser, at de i gennemsnit forlod Nordslesvig allerede efter 3-4 års tjeneste. Var de så taletærkt sendt herop for at styrke det preussiske islæt modsat det slesvigske, har deres indsats i den meget korte tid, givetvis ikke svaret til forventningerne. Dertil savnede de de vigtigste forudsætninger.

Skoleforordningen af 24. august 1814 dannede helt op til 1920 det juridiske grundlag for folkeskolevæsenet i Slesvig og Holsten (22). I 1834 blev i hertugdømmerne Justits og administration adskilt, og skolevæsenet blev underlagt den kongelige slesvig-holstenske regering på Gottorp, men det ændrede intet i lærernes juridiske status. Det Tyske Kancelli, der administrerede den kongelige del af Sønderjylland blev ophævet i 1849 og først i 1851 overgik dets myndighed til Ministeriet for Hertugdømmet Slesvig.

Lærernes **retslige status** blev imidlertid en anden ved overgangen til preussisk tjeneste. I henhold til art. 23 afsn. 2 i den preussiske forfatning hørte alle ved den offentlige folkeskole provisorisk eller definitiv ansatte lærere til de såkaldte »mittelbare Staatsdiener« med en statsembedsmands rettigheder og pligter. Derfor krævedes det i 1867 af de nordslesvigske lærere, at de skulle aflægge troskabsed til kongen af Preussen. Der var kun at vælge mellem et ja eller et nej; det sidste betød omgående afskedigelse. Det er tydeligt, at spørgsmålet om edsafleggelse for mange lærere var en hård psykisk belastning, og det har kostet dem lange og tunge overvejelser, før de nåede til en afgørelse. At Nordslesvig i perioden 1864 - 68 mistede 98 lærere, hvoraf 61 søgte nordpå, mens 16 overgik til andet erhverv i landsdelen, forhindrede ikke, at der i 1868 i Nordslesvigs ene- og første- lærerembeder på landet udelukkende sad danskuddannede lærere, hvoraf kun nogle få fra Tønder seminariums danske afdeling. Så rigeligt var Nordslesvig forsynet med lærere nordfra!

STATISTIK

*over danskuddannede ene- og førstelærere ved Nordslesvigs landsbyskoler
i tiden 1868-1908*

Nedenstående statistik gør det muligt lodret at aflæse procenttallene for hele landsdelens danskuddannede ene- og førstelærere i 1868, 1878, 1888, 1898 og i 1908.

Vandret kan man finde de enkelte provstiers gennemsnitlige procenttal for den 40-årige periode 1868-1908. Nok ligger, som man måtte vente det, Haderslev provsti med sine 85,9 % højest, men at samtlige provstier - når de 5 skoler i Flensborg provsti undtages - ligger på mellem 70 og 80 % virker overraskende. Man må konkludere, at de danskuddannede lærere i dette tidsafsnit i betydelig grad har været med til at præge den nordslesvigske landsbyskole.

Derimod bliver efterhånden flertallet af andenlærerne, der meget hurtigt skifter embede og her ikke er registreret, utvivlsomt tyskuddannede. Adskillige kom sydfra; de blev »beauftragt« med et andenlærerembede i Nordslesvig, skønt de intet kendskab havde til det danske sprog. Også lærerinderne, der efter oprettelse af Augustenborg lærerindeseminarium i 1884 lidt efter lidt dukkede op i de forholdsvis få lærerindeembeder, var tyskuddannede.

Provsti	Antal skoler	Antal danskuddannede ene- og førstelærere					Gennemsnitlig antal i 40-års perioden	i %
		1868	1878	1888	1898	1908		
Haderslev	51	51	51	49	40	28	43,8	85,9
Tørninglen	59	58	59	55	26	11	41,8	70,9
Lø-Møgeltønder	21	21	21	20	13	8	16,8	79,1
Tønder	42	42	41	36	23	10	30,4	72,4
Als Nørreherred	9	9	9	8	7	3	7,2	80,0
Als Sønderherred	15	15	15	13	9	5	11,4	76,0
Sønderborg	16	15	16	15	11	6	12,6	78,7
Åbenrå	51	51	51	49	32	14	39,4	77,3
Flensborg	5	5	5	3	0	0	2,6	52,0
Landsdelen	269	267	268	248	161	85		74,9
I %	100	99,3	99,6	92,2	60,0	31,6		

Så sent som i 1914 var 49 ene- og førstelærere i Nordslesvig udgået fra den danske afdeling ved Tønder seminarium.

Skolevæsenet i de fire købstæder tegner et ganske andet billede.

I medfør af Almindelig Skoleforordning af 24. august 1814 skulle undervisningssproget i byernes almueskoler være tysk med nogle få dansktimer, en bestemmelse, der nationalt set viste sig at være meget uheldig. Lærere, der ikke var fortrolige med det tyske sprog, kunne ikke forvente ansættelse i Nordslesvigs byer. Antallet af købstadlærere var f.eks. endnu i 1845 meget lille. Således havde

Haderslev	6156 Indbyggere, 730 børn, 8 lærere, 91 elever pr. lærer,
Åbenrå	4021 Indbyggere, 720 børn, 8 lærere, 90 elever pr. lærer
Sønderborg	3261 indbyggere, 650 børn, 7 lærere, 93 elever pr. lærer
Tønder	2792 Indbyggere, 500 børn, 6 lærere, 83 elever pr. lærer

Som byerne voksede, øgedes også antallet af lærerne. Men i modsætning til landsbyerne skete der i byerne i takt med de politiske begivenheder en udskiftning af lærerne. Således blev i årene 1850-51 de tyskuddannede lærere i byernes almueskoler - Sønderborg dog undtaget - erstattet af danskuddannede, hvoraf de fleste i årene 1864-67 igen blev udskiftet med tyskuddannede. I tiden fra 1867 - 1920 stiger antallet af tyskuddannede og tyskorienterede købstadlærere og lærerinder støt. Under et vist pres fra myndighedernes side bliver de - på få undtagelser nær - medlem af de tyske foreninger og tager aktiv del i fortyskningen af bysamfundet.

VILKÅRENE FOR ANSÆTTELSE

For at opnå fast ansættelse som folkeskolelærer krævedes oprindeligt ikke forberedelse på et seminarium eller aflæggelse af eksamen fra et sådant. De såkaldte autodidakter kunne nøjes med at aflægge eksamen for skoledistriktets kirkeprovst og det uden at en bestemt alder eller et mindstemål af kundskaber på forhånd var fastlagt. Imidlertid var der udtrykkeligt ved patent

af 10. febr. 1814, i § 32 og § 63 i den almindelige skoleforordning af 24. aug. 1814 stadfæstet, indrømmet dimittenderne fra Kiel og Tønder fortrinsret ved besættelse af alle embeder på landet og i byerne.

Ved cirkulære af 4. sept. 1820 fik også de fra kongerigske seminarier udgåede lærere samme fortrinsret i hertugdømmerne. Efter Wienerfreden af 30. okt. 1864 skulle denne bestemmelse udgå, men - sandsynligvis p.gr. af lærermangelen - bestemtes som en midlertidig ordning, at seminarieelever, der før Wienerfredens indgåelse havde påbegyndt uddannelsen på et kongerisk seminarium, fik samme ret til ansættelse som de i hertugdømmerne uddannede. Der findes enkelte eksempler på, at autodidakter efter lang og dygtig embedsførelse har fået indrømmet samme fortrinsret som eksaminerede. I tiden fra 1863 - 1866 blev der ved Tønder seminarium afholdt en særlig eksamen for autodidakter. Denne ordning blev hurtigt ophævet og erstattet af en bestemmelse om, at autodidakter fik adgang til at indstille sig til aflæggelse af afgangseksamen ved et af seminarierne.

Siden 1872 var eksamen for kirkeprovsten ikke tilstrækkelig til fast ansættelse i Folkeskolen. Dertil krævedes i henhold til »Allgemeine Bestimmungen« af 15. okt. 1872 en afgangseksamen, efter »Prüfungsordnung für Volksschullehrer, Lehrer an Mittelschulen und Rektoren« af 15. okt. 1872.

EKSAMENSORDNINGEN AF 1872

Undervisningsministerens forordning af 15. okt. 1872 indeholdt instruks ang. afgangseksamen ved seminarierne, eksamen for mellemskolelærere og rektorer. Indledende blev det oplyst, at de på dette tidspunkt fast ansatte lærere beholdt deres embedsrettigheder og ikke skulle aflægge ny lærereksamen. Provisorisk ansatte lærere fik lov til at forblive i deres embede, men de ville ikke kunne opnå fast ansættelse, medmindre de indenfor en frist af tre år aflagde lærereksamen i overensstemmelse med de ny krav.

Også autodidakter kunne få adgang til at aflægge prøve under følgende betingelser: 20 år gammel, sædelig retskaffenhed og legemlig duellighed til lærergerningen.

På seminarierne tillagde man ikke selve afgangseksamen overdreven vægt. Frasorteringen var stort set sket på et tidligere tidspunkt. Den mundtlige afgangseksamen blev ganske vist ledet af en embedsmand fra regeringen, men seminariets rektor og samtlige lærere var medlemmer af kommissionen d.v.s. at det stedlige islæt var stærkt. Det var også seminariets lærerkollegium, der til regeringen for endelig godkendelse fremsendte forslag til emnerne for den skriftlige eksamen. Der var ikke tale om fjerncensur ved bedømmelsen af de skriftlige arbejder eller beskikkede censorer i bestemte fag. Den mundtlige eksamen blev selv med store klasser på over tyve aspiranter afviklet i løbet af to til tre dage. Havde en elev klaret sig pænt gennem den skriftlige eksamen og var han p.gr. af sine årskarakterer af lærerkollegiet indstillet hertil, kunne han helt fritages for den mundtlige del. Det var nærmest de aspiranter, der lå nær farezonen, der blev følt på tænderne, somme tider ret eftertrykkeligt.

Faglærerens karakter, givet i årets løb ved hver skriftlig præstation og oftest ved hver mundtlig høring, var afgørende. Nu var der kun fire karakterer at vælge imellem: »sehr gut«, en sjældenhed, der egentlig kun blev givet til en enkelt for eksemplarisk opførsel og flid, »gut«, »genügend« og »nicht genügend« Sidstnævnte var dumpekarakter i hovedfagene. Det var selvsagt ikke ligegyldigt for den unge lærer, om der på hans eksamensbevis stod et »gut« (nogenlunde svarende til mgx) eller et »genügend«. (svarende til gx).

Imidlertid kunne seminarielærerne håndhæve denne meget enkle skala næsten ønevældigt, ud fra et subjektivt skøn, hvor personlig sympati eller antipati vanskeligt helt kunne elimineres. Den preussiske ordning kan ikke sammenlignes med den danske hvad angår grundighed og objektivitet. Nok er den danske ordning omstændelig og tidkrævende, men den er i den givne situation aspirantens bedste værn.

For lærernes vedkommende skelnede man under preussisk styre mellem provisorisk (foreløbig), definitiv (fast) og interimistisk (midlertidig) ansættelse. Vikarer og biskolelærere måtte nøjes med den midlertidige, der rummede mulighed for opsigelse uden varsel.

Efter bestået afgangseksamen fik den unge »Schulamtsbewerber« hurtigt uden egen ansøgning af regeringen i Slesvig anvist et lærerembede, oftest et andenlærerembede, og dermed var vedkommende provisorisk ansat og kunne nu regne med fortløbende uafbrudt tjeneste, vel at mærke der, hvor hans arbejdsglver indtil videre fandt det mest formålstjenligt eller påkrævet. Han kunne med andre ord med meget kort varsel blive forflyttet til et andet embede.

Ingen måtte imidlertid påbegynde undervisningen, før han havde aflagt troskabseden til den preussiske konge under lagttagelse af nøje fastlagte regler. På landet udleverede almindeligvis sognepræsten i sin egenskab af »Ortsschullinspektor« til den unge lærer (lærerinde) den skrevne edsformular. Aspiranten løftede højre hånd til edsafklæggelse og læste langsom og tydeligt formularen i nærværelse af sognepræsten. Derefter blev protokollen underskrevet af læreren og præsten for så ad tjenstlig vej at blive sendt til regeringen i Slesvig. Nu lå skolen hyppigt i nærheden af kirken og læreren begav sig over i skolen til den første time, i regelen dansk religion. Edsafklæggelsen foregik selvsagt på tysk, men i skolen holdt præsten sin ofte personligt prægede indsættelsestale på dansk, idet han gik ud fra et bibelvers med tilknytning til lærerens fremtidige gerning, og læreren afsluttede denne lille højtidelighed med at give en religionstime på dansk.

Forudsætning for handlingens forløb var naturligvis, at læreren (lærerinden) talte dansk. Efter at myndighederne fra omkring 1890 foretrak at sende unge lærere fra Sydslesvig, Holsten og fra egne syd for Elben til Nordslesvig, var forudsætningen for indsættelse af disse lærere på dansk selvsagt ikke længere til stede.

Den unge lærer kunne ikke opnå definitiv ansættelse uden at han tidligst to år og senest fem år efter sin afgangseksamen fra seminariet havde bestået »Zweite Lehrerprüfung«, anden eksamen. Oprindeligt blev den aflagt på et seminarium, men senere på den skole, hvor aspiranten gjorde tjeneste. I den forløbne tid havde læreren gentagne gange haft besøg af kredsskoleinspektøren, der havde kontrolleret, om vedkommende i sin embedsførelse nøje fulgte de givne bestemmelser og anvisninger og i det hele taget gjorde fyldest i sit embede. Sammen med indmeldelsen til prøven afleverede læreren en afhandling over et emne angående hverdagens praktiske lærergerning med angivelse af de benyttede kilder. Sognepræsten udstedte i sin egenskab af »Ortsschulinspektor« et vidnesbyrd ikke blot om lærerens vandel og adfærd i embedsmøder, men også om hans private forhold.

På skolen mødte så efter aftale en repræsentant for regeringen, kredsskoleinspektøren og i regelen sognepræsten. Kredsskoleinspektøren udfyldte på stedet et skema med en udførlig rapport på fire sider med bedømmelsen af den skriftlige afhandling, af praktikprøven i de enkelte fag, af besvarelsen af spørgsmål angående fagenes metodik, angående skolelovgivningen og pædagogikkens historie.

Eksamenskommissionen afsagde på grundlag af præstationerne en endelig bedømmelse, og lød denne på »nicht genügend« - og det skete ikke så sjældent. - måtte prøven tages om et år senere. I regelen lykkedes det i anden omgang, og der findes kun få eksempler på, at unge lærere ikke nåede at bestå og dermed få ret til fast ansættelse og adgang til at søge ledige embeder.

Ønskede en folkeskolelærer at kvalificere sig til at undervise i mellemskolen måtte han bestå mellemskolelærereksamen, der nogenlunde svarer til dansk faglærereksamen i to fag. For derefter at kunne søge rektorembede - svarende til dansk skoledirektør - måtte han indstille sig til rektoreksamen med hovedvægten lagt på skolefagenes metodik, skolelovgivningen og alle spørgsmål i forbindelse med skolevæsenets administration.

I MYNDIGHEDERNES SØGELYS.

Det faglige tilsyn med skolen skulle i henhold til den preussiske forfatning og loven af 11. marts 1872 udøves af myndigheder, der beskikkedes af staten. Det betød, at kirkevisitatorerne, der efter 1814 havde varetaget skolens forvaltning, måtte fratræde for at blive afløst af preussiske embedsmænd, i de fire nordligste amter af fire kredsskoleinspektører. Nogle af dem må betegnes som fagligt dygtige og i besiddelse af menneskelige egenskaber, der gjorde, at de gamle lærere mindedes dem med respekt og anerkendelse. Men adskillige og da navnlig de fremmede, der uden kontakt med eller kendskab til landsdelens særlige forhold fik overdraget embede i Nordslesvig, omtales med bitterhed af de danskuddannede lærere, hvis både fagligt og menneskeligt vanskelige situation de ikke havde den ringeste forudsætning for at forstå og respektere.

Reglen var, at kredsskoleinspektøren i hvert fald en gang årligt uanmeldt mødte op i skolen, også hos ældre veltjente lærere. På et firesidet skema udfærdigede han for hvert besøg en rapport med besvarelse af ikke færre end atten spørgsmål. Først gjaldt det lærerens eller lærerindens personalier. Dernæst skolens udstyr med undervisningsmidler. De næste spørgsmål: Har læreren ført de lovbevalde protokoller omhyggeligt, har han rettet elevernes skriftlige arbejder tilfredsstillende? Kan hans måde at undervise på metodisk og fagligt godtages som fyldestgørende? Viser børnenes præstationer i de enkelte fag tilfredsstillende resultater? Vidner børnenes væremåde om god orden og disciplin? Var der på visse områder grund til kritik, blev denne foreholdt læreren og afhjælpning af manglerne gjort til tjenesteplicht. Den faglige kontrol var unægtelig effektiv.

Myndighederne førte også tilsyn og kontrol med lærernes og også deres nærmeste families national-politiske holdning og det gjaldt især lærerne »aus der dänischen Zeit«, som de ofte benævnes. Der findes adskillige eksempler på, at dette sindelagssnuseri har ført til disciplinære retssager med afskedigelse til følge. At læreren skulle være loyal over for det nye styre, var en selvfølge; men var han af en eller anden, ofte ret ligegyldig grund kommet i myndighedernes søgelys, var der fare for, at »der blaue Brief«, det blå brev uden varsel bragte meddelelse om, at han »im Interesse des Dienstes« var forflyttet sydpå, ofte til en afsides liggende egn. Enten måtte han da - af hensyn til sin familie - med vemod i hjertet sige farvel til sin hjemstavns eller som afskediget se sig stillet over for en uvis fremtid - i hvert enkelt tilfælde noget af en personlig tragedie. Nogle af de lærere, der blev tvunget til at sige farvel til den gerning, de gjorde udmærket fyldest i, møder vi bagefter i den danske lejr, hvor de er meget virksomme. Af Tønder-seminarister kan her nævnes: P.R. Rossen, bankdirektør i Tønder, M. Andersen, sprogforeningens formand, M.C. Mathiesen, Haderslev, redaktør ved »Dannevirke« og »Modersmålet«, J.H. Schmidt, Vojensgård, leder af den sønderjyske Jordkamp, Jens Jessen, redaktør »Flensborg Avis«, Gdr. H. Lorenzen, Ballum, amtskolekonsulent Nic. Svendsen, Tønder. Efterhånden som den nationale spænding øgedes, blev mange læreres stilling ikke misundelsesværdig. Det var vel den pris, han måtte betale for at blive i den hjemstavns, han følte sig så stærkt knyttet til. Var han en dygtig og retsindig lærer, ja så ydede forældrene ham før eller senere deres agtelse og anerkendelse. Han var, når alt kom til alt, en af deres egne, rundet af samme muld, ofte knyttet til egnen ved slægtskabsbånd, fortrolig med befolkningens mentalitet og væremåde. Han og hans familie talte uden for skolens vægge deres sønderjyske modersmål, og så levede de tit med i alt, hvad der skete i hjemmene og i sognet i glæde og sorg, ved højtid og i hverdagen på en måde, som man i dag næppe kender mage til ret mange steder. Var han en alvorlig kristen, søgte han fællesskab med ligesindede og åbnede ikke sjældent sin skolestue og sit hjem for ordets budbringere. Der var vitterlig mange steder langt mindre afstand mellem degnen og hjemmene end mellem præsten og menigheden. For den gamle lærer var det at være tro i sit kald nok det, der var hans livs indhold, så længe kræfterne slog til. Den danskuddannede landsbylærers gerning er ikke

sjældent blevet miskendt eller i hvert fald ikke tilstrækkelig værdsat, såvist som en anden på hans plads unægtelig havde givet modparten et betydeligt plus. Jo mere man beskæftiger sig med disse gamle lærere og degne og jo klarere det historiske perspektiv træder frem, des mere bliver man overbevist om, at flertallet af de danskuddannede lærere under preussisk styre ud fra en nutidig dansk vurdering har fortjent, at deres navne ikke går i glemmebogen. **Som eksempel på**, hvad man på allerhøjeste sted forventede af folkeskolens lærere, tjener reskriptet til statsministeriet af 18.10 1890, underskrevet af Wilhelm II.

Et kort uddrag i dansk oversættelse:

»Allerede i længere tid har den tanke beskæftiget Mig at nyttiggøre skolen (lærerne) for at modvirke udbredelsen af socialistiske og kommunistiske ideer. Skolen (lærerne) må bestræbe sig på at skaffe ungdommen den overbevisning, at socialdemokratiets lære strider mod Guds bud og moralen, at den i praksis er ugennemførlig og i sin konsekvens lige ødelæggende for den enkelte som for helheden«. Det blev ministerens, regeringernes og skolemyndighedernes vanskelige job at anvise veje til at nå denne ikke helt almindelige målsætning. Det kneb unægteligt, og resultatet af mange og lange overvejelser blev, at man pegede på historieundervisningens uomtvistelige mål og opgave: at lovprise og forherlige Hohenzoller-dynastiets store fortjenester for fædrelandet i fortid og nutid.

Det er iøjnefaldende, hvor systematisk og energisk man fra myndighedernes side beordrede og også overvågede dyrkelsen af den tyske kejser og hele hans familie i skolen. Man spørger sig, hvorfor man egentlig lagde så stor vægt på denne dyrkelse, hvis værdi i hvert fald i Nordslesvig nationalt set var meget tvivlsom, idet forsøget på at lægge glorie om herskerens hoved hos danske børn ofte havde den modsatte virkning. Men fra højeste sted havde man til dette formål afsat en række fest- og mindedage, og under sine besøg overbeviste kredsskoleinspektøren sig om, hvorvidt beretningerne om afholdelse af de lovbefalede »dage« var indført i »Schulchronik«.

Der kan man endnu finde dem sammen med op til tyve fridage, beordret i anledning af de tyske hæres sejr i krigen 1914-18 - blade fra en svunden tid i grænselandets skolehistorie.

LÆRERNES MILITÆRTJENESTE

I tiden fra 1867-1900 kunne lærerne nøjes med 6-10 ugers militærtjeneste, hvorefter de blev overført til reserven. Men to år efter sin tronbestigelse krævede Wilhelm II. at folkeskolens lærere fra år 1900 at regne skulle aftjene deres militærtjeneste som »Einjährig-Freiwillig« et år (mit der Waffe). Det skulle ske snarest muligt efter afgangseksamen og ordningen sigtede udtrykkeligt på at uddanne våbenduelige lærere til underofficerer af reserven. De ville - mente man - gøre god fyldest i tilfælde af mobilisering, hvad vitterligt viste sig i 1914 at være tilfælde.

1920

Til slut melder spørgsmålet sig, hvorledes situationen tegnede sig for lærerne i 1920 ved Nordslesvigs genforening med kongeriget. § 16 i lov af 30. juni 1920 om folkeskolens administration i de sønderjyske landsdele afstak visse retningslinier.

»Lærere og lærerinder, der er udgået fra seminarier i Sønderjylland og som er i stand til at yde den påkrævede undervisning i dansk, har samme adgang til lærerembeder som de overfor nævnte lærere og lærerinder« (der henvistes til med dansk lærereksamen kvalificerede). Så sent som i 1920 var der elleve ene- og førstelærere, der var udgået fra den danske afdeling i Tønder. For dem var der intet problem. De kunne byde de mange lærere, der nu som for de mange år tilbage var kommet nordfra, velkommen til fælles virke i den danske skoles tjeneste. Her var virkelig tale om, at nutid og fortid rakte hinanden hånden.

Derudover var af Indlysende grunde lærerne alle tyskuddannede. Om noget enhedspræg var der ikke tale. De preussiske myndigheder havde som tidligere omtalt »beauftragt« adskillige unge lærere sydfra, der intet kendskab havde til det danske sprog eller til de særlige forhold i grænseegnene, med et embede i Nordslesvig. At de efter sammenbruddet i 1918 hurtigt forlod landsdelen er indlysende, og for de lærere, der før eller under krigen havde udvist danskfjendtlig holdning, var der heller intet valg. Andre følte det tunge i at skulle forlade hjemstavnen, som de og deres mage ofte ved blodets bånd var stærkt knyttet til, men de mente, det måtte være deres »verdammte Pflicht und Schuldigkeit« at tage sydpå og dele kår med det folk, i hvis tjeneste de var uddannet. Dette valg kom de fleste dyrt at stå: to gange inflation med afsavn og nød, 12 år under nazivælde, hvor netop lærerne var udsat for et pres, vi heroppe ikke gør os nogen rigtig forestilling om.

Flertallet af lærerne var hjemmehørende i landsdelen, og mange af de ældre var danskorienteret, og for dem var valget let. Men der var også lærere, der nok havde dansk modersmål og som var vokset op i et danskpræget miljø, men som stillet over for den ny situation var uafklarede, tvivlrådige, således som det kendes i et grænseland, når historiens hjul går hen over landet. Der kunne blive tale om alvorlig overvejelse og selvransagelse for at finde sit ståsted, træffe sit personlige valg. Nu valgte 277 lærere og lærerinder at gå i den danske skoles tjeneste, 85 ved tyskesprogede kommunale skoler, 192 ved dansksprogede. Efter alt, hvad der foreligger, kan der ikke herske tvivl om, at langt de fleste aldrig har fortrudt, at de valgte, som de gjorde.

Der er i tidens løb fremkommet ikke så få udtalelser også fra de mest sagkyndige om forholdet mellem de tyskuddannede lærere, der blev, og de danskuddannede, der kom. Det var unægtelig to ikke så lidt forskellige lærertyper, der mødtes, og det syntes nærliggende, at der kunne opstå visse vanskeligheder. Dem har der vel nok været enkelte af, men udtalelserne går samstemmende ud på at fastslå, at det stort set fra første færd af lykkedes at få en frugtbar vekselvirkning og et godt samarbejde i gang. Børnene overvandt i forbavsende kort tid begyndervanskelighederne, og resultaterne fra eksamensskolerne og de ministerielle prøver viste, at de sønderjyske skoler hurtigere end ventet kom på linie med det øvrige land.

Der er gjort forsøg på at behandle et bundet skolehistorisk emne angående uddannelsen af Nordslesvigs lærere i tiden ca. 1814 - 1920. Tilbage står en lang række emner fra denne tid, der venter på at blive belyst, før grænselandets skolehistorie engang kan skrives. Det er forfatterens håb, at yngre kræfter vil tage denne opgave op og fortsætte det arbejde, der her er påbegyndt.

NOTER

1. Provinzial Berichte 1817 Heft 3 p. 258
2. Døstrup Sognekronike s. 248: I Døstrup blev I 1815 undervist 76 børn i religion og læsning, 29 i skrivning og kun 13 i regning.
3. H.Hejselbjerg Paulsen: Oplysningstiden i Hertugdømmerne Sdj. Årb. 1933 s. 90 ffog 1934 s. 1-18
4. Johan Grönhoff opgiver antallet af dimittender til 570.
5. A. Mogensen: Nordslesvigere på Vesterborg Seminarium Vor Hjemstavn 1927
6. Jacob Decker: Methodik für Volksschullehrer hauptsächlich in den Herzogtümern Schleswig und Holstein.1825
Vejledningen betegnes som fremragende; den går imidlertid ikke ind for Pestalozzis reformtanker.
7. Landesarchiv Schleswig Abt. 65, Nr. 633.
8. Sdj. Årb. 1914 s. 144
9. Johan Grönhoff: »Die Skrupper« I Die Heimat 1962 s. 45.
10. Festskrift til H.P.Hanssen Sdj. Årb. 1932, s. 27-47
11. Ophævet ved reskript af 12.3.1873
12. Statistisk Tabelværk V A 5, Tabel 107 udgivet af Statens Statistiske Bureau, København 1905
13. Eckert H.: Gründung und Entwicklung des königl. evangl. Schullehrer Seminars in Tondern. Siemonsen, H.: 125 Jahre deutsches Lehrerseminar in Tondern 1925.
Tønder Statsseminariets Historie 1788 - 1938
Nyholm, Asger: Af grænsese seminarlets historie i Tønder Seminarie - Stat 1963
14. Kaftan, Th. Erlebnisse und Beobachtungen des ehemaligen Generalsuperintendenten D. Theodor Kaftan 1924
15. Dr. Harboe Kardel: Geschichte des Haderslebener Seminars 1884 - 1920.
16. J.Erichsen: Schulrat Castøns I Die Heimat 1912
17. A. Carstens: Grundsätze für den Unterricht in der einklassigen Volksschule E. Meyer- Hannover 1879
18. Landesarchiv Schleswig Abt. 302 nr. 1963 og 1965
19. Heimatkundliche Arbeitsgemeinschaft für Nordschleswig, Heft 14, Jahrg. 1966 s. 66-89.
20. Dr. Harboe Kardel: Geschichte des Augustenburger LehrerInnen - Seminars 1878 - 1925.
Heimatliche Arbeitsgemeinschaft für Nordschleswig, Jahrg. 1966 s. 5-66.
21. En velkendt, ret sentimental sang af Max v. Schenkendorf.
22. Kuntze, G.C. Th.: das Volksschulwesen der Provinz Schleswig-Holstein I, s. 1.

Kilder

- Paulsen, P. : Versuch einer Schulstatistik, Oldenburg 1845.
- Grönhoff, Johann: Die Berufsbildung der Lehrer und Lehrerinnen in Schleswig-Holstein. Wegweiser 37/38 1963.
- Herold, Johannes: Auskunftbuch der öffentlichen evang. und kath. Volksschulen der Provinz Schleswig-Holstein, Breslau 1904.
- Eckert, H. : Gründung und Entwicklung des Königl. evang. Schullehrerseminars in Tondern, Slesvig 1888.
- Siemonsen, H. : 125 Jahre deutsches Lehrerseminar in Tondern, 1924.
- Scheibner, Th. : Die ersten dreissig Jahre des Königl. Schullehrer Seminars zu Eckernförde-Borby, Egernførde 1888.
- Gramm, H. : Das königl. evang. Lehrerseminar Eckernförde, Egernførde 1908.
- Hagelmann: Zur Schlussfeier des evang. Lehrerseminars Eckernförde 1924.
- Mirow, J. C. : Geschichte des Ratzeburger Lehrerseminars, Ratzeburg 1898.
- Kannegiesser, W. : Das königl. evang. Lehrerinnen-Seminar Augustenburg, Slesvig 1903.
- Clausnitzer, E. : Stammlisten des Königl. Lehrer-Seminars und der städtischen Präparanden-Anstalt in Ütersen, Burg in D.
- Harboe Kardel: Geschichte des Haderslebener Seminars 1884-1920.
- Lange, H. C. : Das Seminar zu Segeberg-Rendsburg 1881.
- Achelis, Thomas Otto: Deutsche und dänische Schulen einer Schleswiger Grenzstadt im Wandel der Jahrhunderte. Haderslev 1934.
- samme: Deutsche und dänische Schulen in der Propstei Apenrade, Zeitschrift bd. 65, 1937.
- Provinzial-Handbuch für Schleswig-Holstein und Lauenburg Jahrg. 1868, 1871, 1875, 1880, 1891 og 1897.
- Amtliches Schulblatt 1910-20.
- Alberti, Eduard: Lexikon der Schleswig-Holsteinischen-Lauenburgischen und Eutinischen Schriftsteller von 1866-83, bd. 1-2.
- Jelling Seminarium, 1941.

- Skaarup Seminarium 1803–1903 ved Klingemann og H. Tofte.
 Blaagaard Seminarium, 1934.
- Petersen, A.: Den jonstrupske Stat, København 1884.
- Friis-Petersen: Dimittender fra Kiel Seminarium 1781–1823.
- Samme: Dimittender fra Brahetrolleborg seminarium 1957.
- Samme: Dimittender fra danske skolelærerseminarier og privatister 1781–1880, Håndskrift nr. 669, Statsbiblioteket i Århus.
- Tønder Seminarie-Stat ved Jens Lampe, 1963.
- Bonde, Aage: Degne og skoleholdere i Haderslev amt (manuskript).
- Lærerne og Samfundet, Jubilæumsskrift, red. ved Carl Poulsen og W. Th. Benthin 1913–14.
- Bricka, C. F.: Dansk biografisk Lexikon 1887–1905.
- Dansk Skolestat, København 1933–34.
- Indberetninger m.m. ang. slesvigske Embedsmænds og Bestillingsmænds Fordrivelse og Afskedigelser 1864–65. Rigsarkivet, København.
- Japsen, G.: Det dansksprogede skolevæsen i Sønderjylland indtil 1814.
- Nyholm, Asger: Nationale og religiøse brydninger i Tønder, 1958.
- Andresen, Ludwig: Bürger und Einwohnerbuch der Stadt Tondern bis 1869, Kiel 1937.
- Rasch, Max: Tønderner Mühlencronik, Tønder 1948.
- Rolfs, Claus: Geschichte des Kirchspiels und Fleckens Hoyer 1926.
- Becker, Ernst: Barndoms- og Livserindringer, 1915.
- Thyssen, Hans: Slægten Thyssen.
- Christensen, P.: Try Folkehøjskole 1873–1923.
- Schmidt, Aug. F.: Brørup Sogns Historie.
- Holt, Thomas: Peder Jensen Holtes Slægt, 1934.
- Bogen om Als.
- Frederiksen, Jens Chr.: Holsted Sogn 1931.
- Troelsen, Svend B.: Rejsby sogns historie, 1966.
- Bojesen, R.: Familien Bojesen, 1870

- Nygaard, P. : Jernved Sogn, 1921.
- Knudsen, Christian: Optegnelser fra Als.
- Vejle Amts Aarbøger, 1929.
- Haabets Mænd ved H. Lausten-Thomsen og Nicolai Svendsen, 1925.
- Maibøll, Chr. : Degne- og Skoleholdere i Ulkebøl, 1949.
- Samme: Lærerslægten Carlsen fra Deezbøll, 1961.
- Poulsen, Ejnar: Hardsyssels Degnehistorie 1931-34.
- Bonde, Aage: Varnæs Sogns Historie, 1944.
- Vor Hjemstavn, Åbenrå 1927-32.
- Hansen, F. L. : Stenderup Sogns Historie, 1835.
- Sprogforeningens Almanak 1894-1974.
- Brodersen: Fra gamle Dage, Christiansfeld 1912.
- Steffensen, Steffen: Nustrup sogn.
- Krog, Hans: De gamle Slægter, 1936.
- Sørensen, H. P. : Træk af Gram sogns historie, 1963.
- Thøstesen, Thøste: Fra Hygum sogn.
- Hermansen, K. M. : Skodborg Sogn i Frø's Herred 1947.
- Københoved Bysamfund. Bidrag til Skrave Sogns Historie, 1950,
ved Aage Bonde m.fl.
- Krog, Hans: Tyrstrupbogen, 1951.
- Fausbøl, J. : Degn Gammelgaard i Varnæs og Varnæs i ældre dage, 1913.
- Jørgensen, H. P. : Uge Sogn, 1951.
- Jensen, J. H., og Mikkelsen: Fra Felsted Sogn.
- Sørensen, R. P. : Bogen om Bov sogn.
- Bov Sogn, udg. af Historisk Samfund for Bov sogn ved Chr. Stenz og
H. P. Sørensen, 1969.
- Bjolderup sogns historie, red. af Hans Vald. Gregersen og Peter Kr.
Iversen, 1951-56.
- Fausbøl, J. : Minder fra Sundeved og Felsted Sogn.
- Fra Als og Sundeved, hæfte 1-41.
- Holdt, J. : Degne og Skoleholdere i Bredebro indtil 1920.

- Bahnsen, Martin: Dagbøger 1864–66, København 1866.
- Svendsen, Nic.: Sønderjydske Skæbne, 1953.
- Kaufmann, Th.: Minder og Tanker.
- Møller, J. M.: Slogs Herred 1914.
- Frees, Jes Hansen: Af Gråstens historie indtil 1835.
- Holm, Jes Peter: Allerlei aus Gravenstein.
- Schmidt, P. J. = Slægten Feilberg, Slægten Glahn.
- Kvovlsgaard, C.M.C.: Seminarier i Snedsted og Ranum, Ålborg 1808.
- Friis-Petersen, H.: Dimittender fra de nedlagte små seminarier og præstegårdsseminarier, 1955.
- Samme: Dimittender fra Borris seminarium, 1954.
- Samme: Dimittender fra Lyngby seminarium, 1954.
- Samme: Dimittender fra Segeberg seminarium, 1954.
- Samme: Dimittender fra Blaagaard seminarium, 1954.
- Samme: Dimittender fra Vesterborg seminarium, 1957.
- Leksikon over danske familier, udgivet af Personalhistorisk Institut.
- Slægtstavlesamlinger, København 1931–33.
- Schleswig-Holsteinisches Landesarchiv, Slesvig, Abteilung 302 und 309.
- På landsarkivet i Åbenrå:
- Kirkebøgerne i Nordslesvig.
- Personregistre fra Nordslesvig.
- Præste-, provste- og bisparkiver.
- Kredsskoleinspektørernes arkiver.
- Landrådsarkiver, Haderslev, Tønder og Åbenrå byarkiver.
- Alle afleverede skolekrøniker.